

Rövidtávú munkaerőpiaci prognózis – 2020

Budapest, 2019. november – december

Az MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet olyan nonprofit kutatóműhely, amely elsősorban alkalmazott közgazdasági kutatásokat folytat. Célja, hogy elméletileg és empirikusan megalapozott ismereteket és elemzéseket nyújtson a magyar gazdaság és a magyar vállalkozások helyzetét és kilátásait befolyásoló gazdasági és társadalmi folyamatokról.

MKIK GVI Institute for Economic and Enterprise Research
Hungarian Chamber of Commerce and Industry

A tanulmány alapjául szolgáló adatfelvételre a Pénzügyminisztérium és a Gazdaság és Vállalkozáskutató Intézet együttműködésében került sor. A kutatás finanszírozását az MKIK GVI és az MKIK között 2019. április 23-án kötött szerződés biztosította, amely a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara, valamint a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Hivatal között NFA-KA-ITM-4/2018 számon megkötött szerződés XIV. pontja teljesítéséhez kapcsolódik.

A tanulmányt írták:

Csányi Veronika (elemző, MKIK GVI)
Hajdu Miklós (elemző)
Horváth Ágoston (elemző, MKIK GVI)
Nyíró Zsanna (elemző, MKIK GVI)
Széll Krisztián (elemző, MKIK GVI)

A kutatás terepmunkáját és az adatok feldolgozását irányította:

Nábelek Fruzsina (ügyvezető, MKIK GVI)

Kutatásvezető:

Nábelek Fruzsina (ügyvezető, MKIK GVI)
e-mail: fruzsina.nabelek@gvi.hu

MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet
Budapest

A kézirat lezárva: 2019. december 19.

Cím: MKIK GVI
1054 Budapest, Szabadság tér 7.
Tel: 235-05-84
e-mail: gvi@gvi.hu
internet: <http://www.gvi.hu/>

Tartalom

Ábrák, táblák jegyzéke.....	5
Összefoglaló.....	10
Bevezetés.....	18
1. Makrogazdasági helyzet.....	19
1.1. Kilátások és kockázatok.....	19
1.2. Nemzetközi kitekintés.....	30
1.3. Makrogazdasági trendek Magyarországon.....	36
2. A vállalkozások üzleti helyzete és várakozásai.....	48
2.1. Az üzleti helyzet megítélése és az elmúlt években tapasztalt folyamatok.....	48
2.2. Az optimista várakozásokkal bíró vállalatok jellemzői.....	54
2.3. Területi egyenlőtlenségek.....	56
3. 2020-ban várható munkaerő-kereslet.....	57
3.1. Létszámvárakozások a foglalkoztatási egyenlegmutató alapján.....	58
3.2. Létszámvárakozások 2020-ra.....	64
4. A foglalkoztatás jellemzői.....	69
4.1. Nem teljes munkaidős foglalkoztatás.....	70
4.2. Határozott idejű foglalkoztatás.....	73
4.3. Külföldiek foglalkoztatása.....	75
4.4. Pályakezdők foglalkoztatása.....	77
4.5. Egyszerűsített foglalkoztatás.....	79
4.6. Kölcsönvett munkaerő foglalkoztatása.....	81
5. Toborzási nehézségek.....	84
5.1. Az elmúlt években tapasztalt folyamatok.....	84
5.2. A toborzási nehézség elemi összetevői.....	89
1. Melléklet: Az előrejelzés módszertana.....	91
M1.1. A kérdőíves vállalati létszám-előrejelzésekkel kapcsolatos dilemmák.....	91
M1.2. A modell ismertetése.....	94
2. Melléklet: A vállalkozások üzleti helyzete és kilátásai – elemi eloszlások.....	112
M2.1. Elemi összefüggések: Üzleti helyzet, tárgyév.....	112
M2.3. Elemi összefüggések: Rendelésállomány.....	117
M2.4. Elemi összefüggések: Beruházási volumen.....	122

M2.5. Elemi összefüggések: Termelési volumen	127
3. Melléklet: Regressziós modellek együtthatói.....	132
4. Melléklet: A minta alapvető eloszlásai	135
5. Melléklet: A kutatás kérdőíve.....	137

Ábrák, táblák jegyzéke

V1. ábra: A GDP változása a válság kezdetéhez képest a válság kezdete óta eltelt negyedévekben	11
V2. ábra: A GDP és a GVI Konjunktúramutató alakulása, 1998-2019	12
V3. ábra: A jelenlegi és jövőbeli általános üzleti helyzet szubjektív megítélése	13
V4. ábra: A bruttó hazai termék (GDP) volumenindexe (előző év azonos időszaka: 100%) és a foglalkoztatottak száma a 15–64 éves népességben (ezer fő), 2003–2019. III. negyedév ...	14
V5. ábra: Az alkalmazásban állók létszámának változása, 2008–2018, százalék (az előző év azonos időszaka: 100,0).....	15
V6. ábra: Az üzleti helyzetet és foglalkoztatást leíró vállalati egyenlegmutatók alakulása16	
V7. ábra: A foglalkoztatás várható változása 2020-ban	17
1.1.1. ábra: A bruttó hazai termék (GDP) negyedéves volumenindexei az Amerikai Egyesült Államokban, százalék, 2000–2019. III. negyedév	21
1.1.2. ábra: Az Amerikai Egyesült Államok ipari termelésének volumenindexei, szezonálisan kiigazított negyedéves adatok, százalék (előző negyedév=100%), 2000–2019. IV. negyedév.....	22
1.1.3. ábra: A Philadelphia Fed-index és a New York Fed-index alakulása, 2001. július – 2019. október.....	23
1.1.4. tábla: A fejezetben olvasható gazdasági előrejelzések	24
1.1.5. ábra: A GDP és a GVI Konjunktúramutató alakulása, 1998-2019	28
1.1.6. ábra: A GKI konjunktúraindexe és összetevői (fogyasztói bizalmi index és üzleti bizalmi index), 1996–2019. szeptember	29
1.2.1. ábra: A bruttó hazai termék (GDP) negyedéves volumenindexei Németországban, Franciaországban és az EU-28 tagállamokban, százalék (előző év azonos időszaka=100%), 1996–2019. III. negyedév.....	31
1.2.2. ábra: Németország, Franciaország és az EU-28 tagállamok ipari termelésének volumenindexei, szezonálisan kiigazított negyedéves adatok, 2000–2017. IV. negyedév (2015=100%).....	33
1.2.3. ábra: Az üzleti bizalom megítélése Németországban* és Franciaországban**, 2001–2019. november	35
1.3.1. ábra: A bruttó hazai termék (GDP) volumenindexe (előző év azonos időszaka:100%) és a foglalkoztatottak száma (ezer fő), 2003–2019. III. negyedév.....	37
1.3.2. ábra: Az alkalmazásban állók havi bruttó átlagkeresetének változása a versenyszférában és a közszférában (előző év = 100%), 2001–2018.....	39
1.3.3. ábra: Az alkalmazásban állók létszámának változása, 2008–2018. IV. negyedév, százalék (az előző év azonos időszaka= 100,0)	40

1.3.4. ábra: A versenyszférához sorolt ágazatokban alkalmazásban állók létszámának változása gazdasági ágak szerint, 2008–2018. IV. negyedév, százalék (az előző év azonos időszaka = 100,0)	41
1.3.5. ábra: A bruttó hazai termék (GDP) volumenindexei, szezonálisan és naptári hatással kiigazított, kiegyensúlyozott adatok, százalék (előző év azonos időszaka = 100%) 1996–2019. III. negyedév.....	42
1.3.6. ábra: A GDP változása a válság kezdetéhez képest (2008 első negyedév=100%), 2008–2019.....	43
1.3.7. ábra: A beruházások és a feldolgozóipari beruházások volumenindexe (az előző év azonos időszaka = 100%), 2003–2019 III. negyedév	45
1.3.8. ábra: Az ipari termelés és értékesítés volumenindexei (az előző év azonos időszaka=100%), 2003–2019. szeptember.....	46
1.3.9. ábra: A külkereskedelmi termékforgalom volumenindexei (az előző év azonos időszaka=100%), 2007–2019. III. negyedév.....	47
2.1.1. ábra: Az üzleti helyzetet leíró mutatók (tárgyév, következő év).....	49
2.1.2. ábra: Üzleti helyzet megítélése és a várakozások teljesülése	50
2.1.3. ábra: A jelenlegi és jövőbeli általános üzleti helyzet szubjektív megítélése	51
2.1.4. ábra: Az üzleti klíma megítélése gazdasági áganként.....	53
2.2.1. ábra: Az optimista várakozások összetevői – gazdasági tevékenység szerint	55
2.3.1. ábra: A jelenlegi és jövőbeli üzleti helyzetet kifejező egyenlegmutatók értékei – megyei bontásban.....	56
3.1. tábla: A foglalkoztatás várható alakulását kifejező mérőszámok.....	57
3.1.1. ábra: A tárgyévre és a következő évre vonatkozó egyenlegmutató	59
3.1.2. tábla: Foglalkoztatási várakozások 2020 – vállalati egyenlegmutató	60
3.1.2. ábra: A létszám-növekedési várakozások összetevői	61
3.1.3. ábra: Munkaerő-kereslet foglalkoztatási csoportonként 2018-2019.....	63
3.2.1. tábla: Vállalati létszám-várakozások, tények és becslések éves bontásban	64
3.2.1. ábra: Vállalati létszám-várakozások, tények és becslések 2011-2018	66
3.2.2. tábla: Vállalati létszám-várakozások, tények és becslések éves bontásban	66
3.2.2. ábra: A foglalkoztatás várható változása 2020-ban	67
3.2.3. tábla: A foglalkoztatás várható változása 2020-ban – gazdasági ágak szerint	68
3.2.4. tábla: A foglalkoztatás várható változása 2020-ban – exporttevékenység szerint.....	68
4.1.1. ábra: A nem teljes munkaidős foglalkoztatást leíró mutatók.....	72
4.1.2. táblázat: A jövőbeli nem teljes munkaidős foglalkoztatást kifejező mutató értékei megyei bontásban.....	73
4.2.1. ábra: A határozott idejű foglalkoztatást leíró mutatók	74

4.2.2. táblázat: A jövőbeli határozott idejű foglalkoztatást kifejező mutató értékei megyei bontásban.....	75
4.3.1. ábra Külföldiek foglalkoztatását leíró mutatók.....	76
4.3.2. táblázat: A külföldiek jövőbeli foglalkoztatását kifejező mutató értékei megyei bontásban.....	77
4.4.1. ábra Pályakezdők foglalkoztatását leíró mutatók.....	78
4.4.2. ábra: Pályakezdők jövőbeli foglalkoztatását kifejező mutató értékei megyei bontásban.....	79
4.5.1. ábra Az egyszerűsített foglalkoztatását leíró mutatók.....	80
4.5.2. ábra: A jövőbeli egyszerűsített foglalkoztatást kifejező mutató értékei megyei bontásban.....	81
4.6.1. ábra Kölcsönvett munkaerő foglalkoztatását leíró mutatók.....	82
4.6.2. ábra: Kölcsönvett munkaerő jövőbeli foglalkoztatását kifejező mutató értékei megyei bontásban.....	83
5.1.1. ábra Toborzási nehézséget érzékelő cégek arányának alakulása	85
5.1.2. ábra Munkaerőhiányt / szakember-hiányt érzékelő cégek arányának alakulása a GVI Féléves Konjunktúrafelvételének eredményei szerint	86
5.1.3. ábra Toborzási nehézségeket érzékelő cégek aránya munkaköri csoportok szerint .	87
5.2.1. ábra A toborzási nehézség elemi összetevői	90
M1.1.1. tábla: Vállalati létszám-várakozások, tények és becslések éves bontásban	91
M1.2.1. tábla: A minta részletezése	94
M1.2.2. ábra: A modell kimeneti változójának eloszlása.....	95
M1.2.3. ábra: A modell kimeneti változójának eloszlása évenként.....	96
M1.2.4. tábla: A modell bemeneti változói	98
M1.2.5. tábla: A modell illeszkedésének néhány alapvető mérőszáma	99
M1.2.6. tábla: A modell együtthatói.....	100
M1.2.7. ábra: Vállalati létszám-várakozások, tények és becslések 2011-2018	110
M1.2.8. tábla: Vállalati létszám-várakozások, tények és becslések éves bontásban	111
M2.2.1 tábla: A következő évre vonatkozó üzleti helyzet megítélésének alakulása vállalatméret szerint 2012–2019 (%)	112
M2.2.2 tábla: A következő évre vonatkozó üzleti helyzet megítélésének alakulása tulajdonforma szerint 2012–2019 (%).....	113
M2.2.3 tábla: A következő évre vonatkozó üzleti helyzet megítélésének alakulása gazdasági ágak szerint 2012–2019 (%).....	114
M2.2.4 tábla: A következő évre vonatkozó üzleti helyzet megítélésének alakulása exporttevékenység szerint 2012–2019 (%)	115

M2.2.5 tábla: A következő évre vonatkozó üzleti helyzet megítélésének alakulása régiók szerint 2012–2019 (%)	116
M2.3.1 tábla: Vállalatok rendelésállományának alakulása vállalatméret szerint, 2012–2019 (%).....	117
M2.3.2 tábla: Vállalatok rendelésállományának alakulása tulajdonforma szerint, 2012–2019 (%).....	118
M2.3.3 tábla: Vállalatok rendelésállományának alakulása gazdasági ágak szerint, 2012–2019 (%).....	119
M2.3.4 tábla: Vállalatok rendelésállományának alakulása exporttevékenység szerint, 2012–2019 (%).....	120
M2.3.5 tábla: Vállalatok rendelésállományának alakulása régiók szerint, 2012–2019 (%)	121
M2.4.1 tábla: Vállalatok beruházási volumenének alakulása vállalatméret szerint, 2012–2019 (%).....	122
M2.4.2 tábla: Vállalatok beruházási volumenének alakulása tulajdonforma szerint, 2012–2019 (%).....	123
M2.4.3 tábla: Vállalatok beruházási volumenének alakulása gazdasági ágak szerint, 2012–2019 (%).....	124
M2.4.4 tábla: Vállalatok beruházási volumenének alakulása exporttevékenység szerint, 2012–2019 (%).....	125
M2.4.5 tábla: Vállalatok beruházási volumenének alakulása régiók szerint, 2012–2019 (%)	126
M2.5.1 tábla: Vállalatok termelési volumenének alakulása vállalatméret szerint, 2012–2019 (%).....	127
M2.5.2 tábla: Vállalatok termelési volumenének alakulása tulajdonforma szerint, 2012–2019 (%).....	128
M2.5.3 tábla: Vállalatok termelési volumenének alakulása gazdasági ágak szerint, 2012–2019 (%).....	129
M2.5.4 tábla: Vállalatok termelési volumenének alakulása exporttevékenység szerint, 2012–2019 (%).....	130
M2.5.5 tábla: Vállalatok termelési volumenének alakulása régiók szerint, 2012–2019 (%)	131
M3.1. tábla: Optimista üzleti várakozásokat leíró regressziós modell	132
M3.2. tábla: Létszámbővítő várakozásokat leíró regressziós modell.....	133
M3.3. tábla: A toborzási nehézségeket jelző vállalatokat leíró regressziós modell.....	134
M4.1 tábla: A súlyozatlan minta eloszlása tulajdoni háttér szerint, 2019	135
M4.2. tábla: A súlyozatlan minta eloszlása gazdasági ág szerint, 2019	135
M4.3. tábla: A súlyozatlan minta eloszlása az export aránya szerint, 2019.....	136
M4.4. tábla: A súlyozatlan minta eloszlása vállalatméret szerint, 2019	136

M4.5. tábla: A súlyozatlan minta eloszlása régió szerint, 2019 136

Összefoglaló

Az adatfelvétel

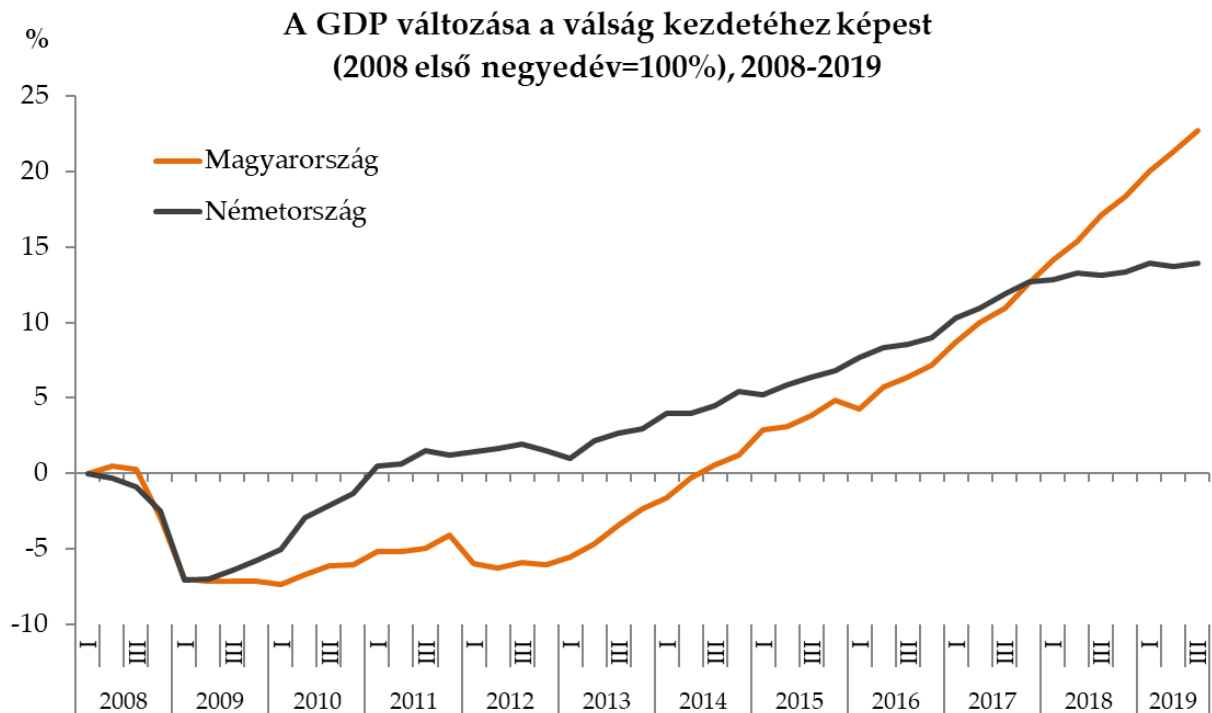
2019 szeptember-október során került sor a Pénzügyminisztérium és az MKIK Gazdaság és Vállalkozáskutató Intézet (MKIK GVI) „Rövidtávú munkaerőpiaci prognózis” kutatásának 2019. évi adatfelvételére, amelynek során a megyei kormányhivatalok és az MKIK GVI munkatársai 6856 cég vezetőjét kérdezték meg a munkaerő iránti jelenlegi és várható keresletükről. Az eredmények reprezentatívnak tekinthetők a vállalatok földrajzi elhelyezkedése és gazdasági águk együttes eloszlása és ezen belül létszámuk szerint. Az alábbiakban e kutatás eredményeit ismertetjük úgy, hogy azokat összevetjük más adatforrások, becslések idevágó adataival.

Üzleti helyzet

Magyarországon 2016-ban gyengült a növekedés üteme, a bruttó hazai termék volumenének bővülése 2,2 százalékos volt az előző évhez képest. 2017-ben és 2018-ban ismét gyorsult, 4,4 és 5,1 százalékosra ért el a hazai GDP éves növekedésének mértéke. 2019 első három negyedévében hasonló mértékű, fellendülést tapasztalhatók: az első és második negyedévben rendre 5,2 százalékkal, a harmadik negyedévben pedig 4,8 százalékkal bővült a magyar GDP az előző év azonos időszakaihoz viszonyítva.

A gazdasági válság hatását a legszemléletesebben úgy ábrázolhatjuk, ha a GDP negyedéves változását a válság kezdetének időpontjához képest figyeljük meg. A VI. ábrán jól megfigyelhető, hogy a válságból való kilábalás sokkal lassabb volt a magyar gazdaság esetében, mint a magyar gazdaság első számú exportpiacát jelentő német gazdaságban. Egyrészt a magyar GDP visszaesése mélyebb volt, mint a németé, másrészt a kilábalás is később kezdődött meg, mint Németországban. Miközben a visszaesés szinte teljes egészében ugyanolyan sebességgel és mértékben érintette a két gazdaságot, addig a fordulóponthoz, 2009 első negyedévében a német gazdaság jóval gyorsabban kapott erőre, mint a magyar. A német gazdaság 2011 elején már visszatért a válság előtti szintre, a magyar gazdaság azonban elhúzódó recesszióba került és csak 2014 harmadik negyedévében érte el a válság előtti szintet. A magyar és a német gazdaság növekedési üteme közötti különbség 2016 első negyedéve és 2017 negyedik negyedéve között megszűnt, a 2018-as magyar gazdaság növekedési üteme egyre nagyobb mértékben előzte meg a német gazdaságét. 2019-ben a különbség már 6-7 százalékos körül van, Magyarországra javára.

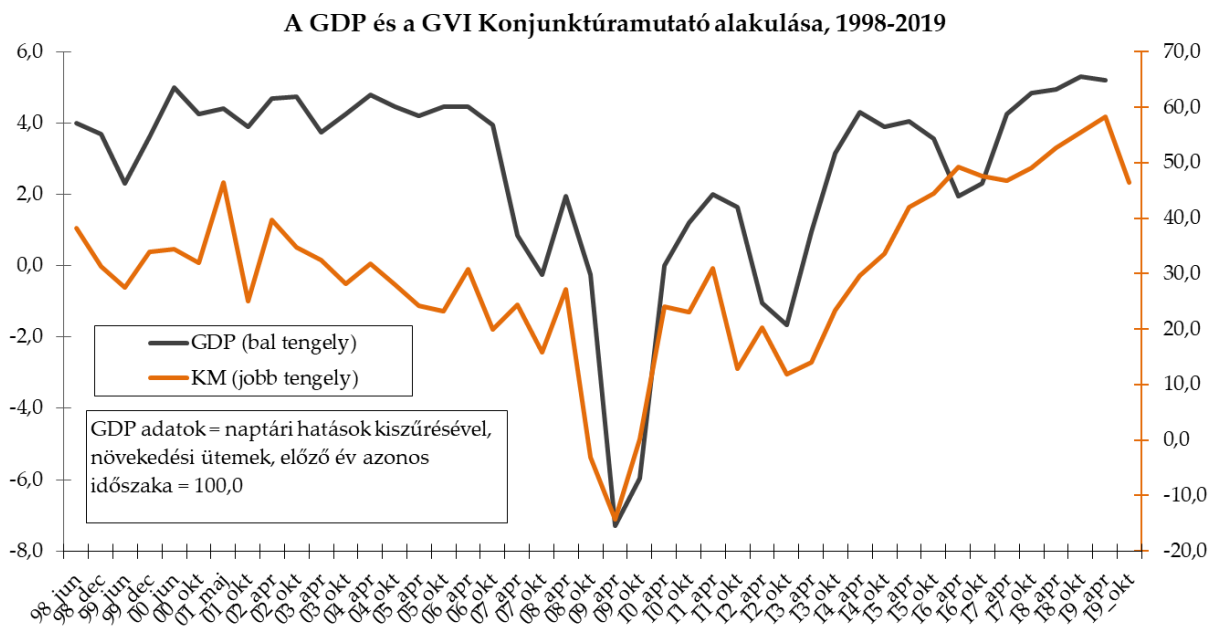
V1. ábra: A GDP változása a válság kezdetéhez képest a válság kezdete óta eltelt negyedévekben

Forrás: KSH, Destatis

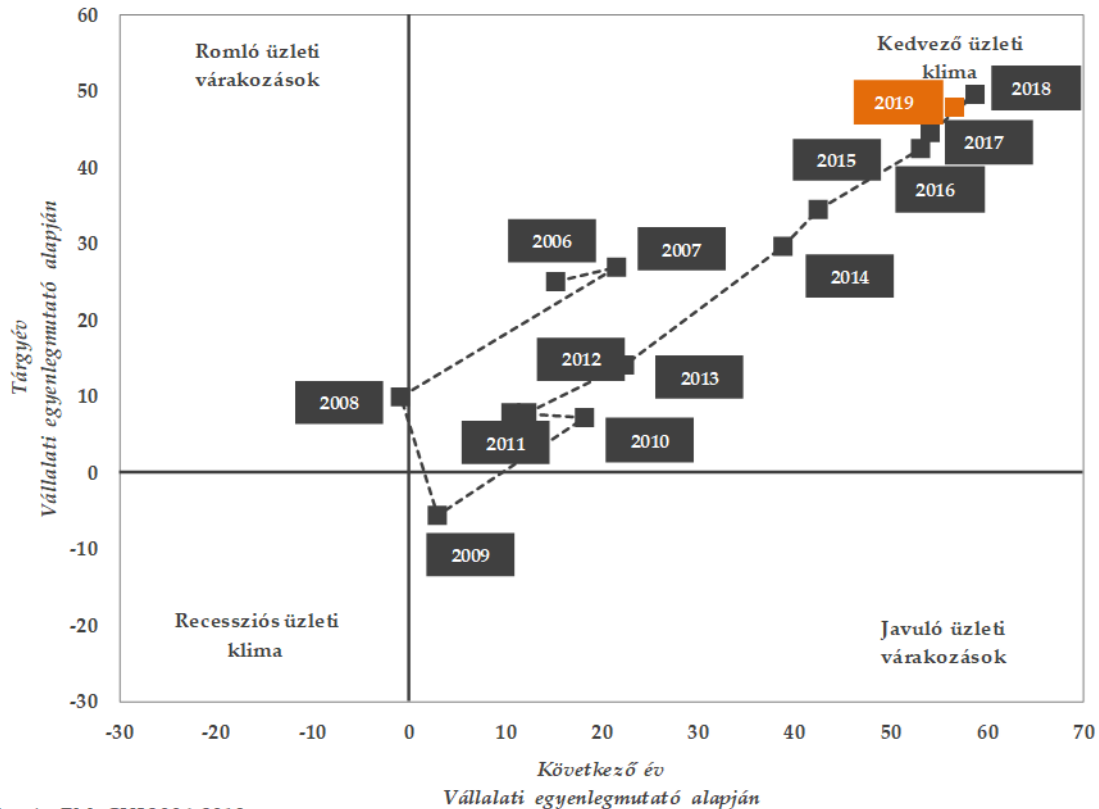
Az MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet (GVI) legfrissebb, 2019. októberi vállalati konjunktúravizsgálata 2268 vállalkozás vezetőjének válaszain alapul. Az adatfelvétel eredményei szerint a konjunktúramutató értéke 46 ponton áll, mely jelentős visszaesés a 2019 áprilisi kiugróan magas értékhez képest (58.2). (lásd a V2. ábrát). A vállalkozások tehát a múlt félévhez képest lényegesen kedvezőtlenebben ítélik meg az üzleti klímát, a 2017 októbertől tartó javuló tendencia megtört. Ez annak köszönhető, hogy a jövőbeni üzleti helyzetre, a beruházásokra, valamint a megrendelésekre vonatkozó várakozások egyaránt pesszimistábbá váltak az elmúlt fél év során. A kilátások legnagyobb mértékű visszaesése a várható üzleti helyzetre vonatkozóan tapasztalható. A bizonytalansági mutató értéke nyolc ponttal emelkedett áprilishöz képest, 2019 októberében 44 ponton állt. Ez arra utal, hogy a magyar vállalkozások helyzetértékelése kevésbé egyöntetű a legutóbbi adatfelvételhez viszonyítva.

V2. ábra: A GDP és a GVI Konjunktúramutató alakulása, 1998-2019

A 2019-es adatfelvétel alapján a magyar vállalatok üzleti helyzete az elmúlt években jellemző pozitív tendencia megtörésével kis mértékben visszaesett. Az általános üzleti helyzetet kifejező egyenlegmutató értéke 48 pont – azaz 48 százalékpontos többségben vannak azok a vállalatok, akik inkább kedvezően ítélik meg üzleti helyzetüket, azokkal szemben, akik kedvezőtlenül. A 2020-ra vonatkozó üzleti várakozások az elmúlt évhez képest szintén pesszimistábbak. A 2016-os jelentős pozitív elmozdulást követő növekedés 2018-ban csúcspontra ért, míg idén kis mértékű visszaesés tapasztalható. Ebben az évben 57 pont a jövőbeli üzleti helyzetet kifejező egyenlegmutató értéke – azaz 57 százalékpontos többségben vannak azok a vállalatok, akik bíznak üzleti helyzetük javulásában 2020 első felében, mint azok, akik az üzleti helyzet romlását várják.

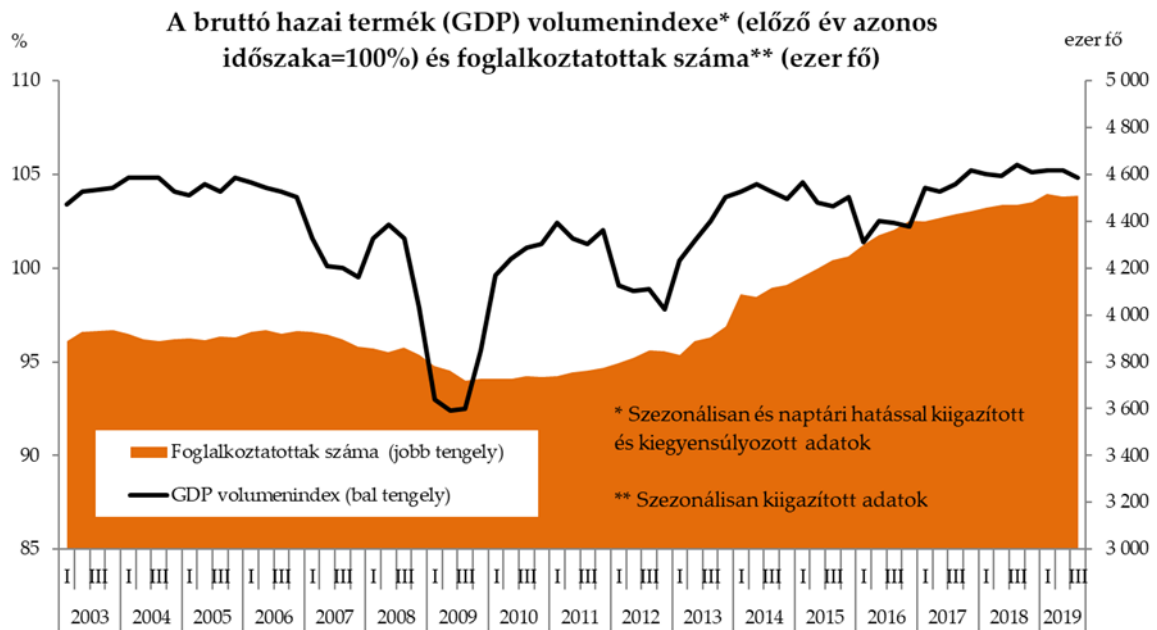
V3. ábra: A jelenlegi és jövőbeli általános üzleti helyzet subjektív megítélése

Létszámváltozások a versenyszférában

Magyarországon 2013-tól kezdve a GDP volumenindexe lassan – változó mértékben, de folyamatosan – emelkedett, a foglalkoztatás pedig – részben a közfoglalkoztatottak számának emelkedése miatt – tovább nőtt (lásd V4. ábra). 2019 első két negyedében a GDP növekedési üteme továbbra is 5 százalék körüli értéket vesz fel (rendre 5,2 százalék az első és a második negyedében) az előző év azonos időszakához viszonyítva. A foglalkoztatottak száma 2019-ben tovább emelkedett, noha egy enyhe süllyedés tapasztalható az év második és harmadik negyedében.

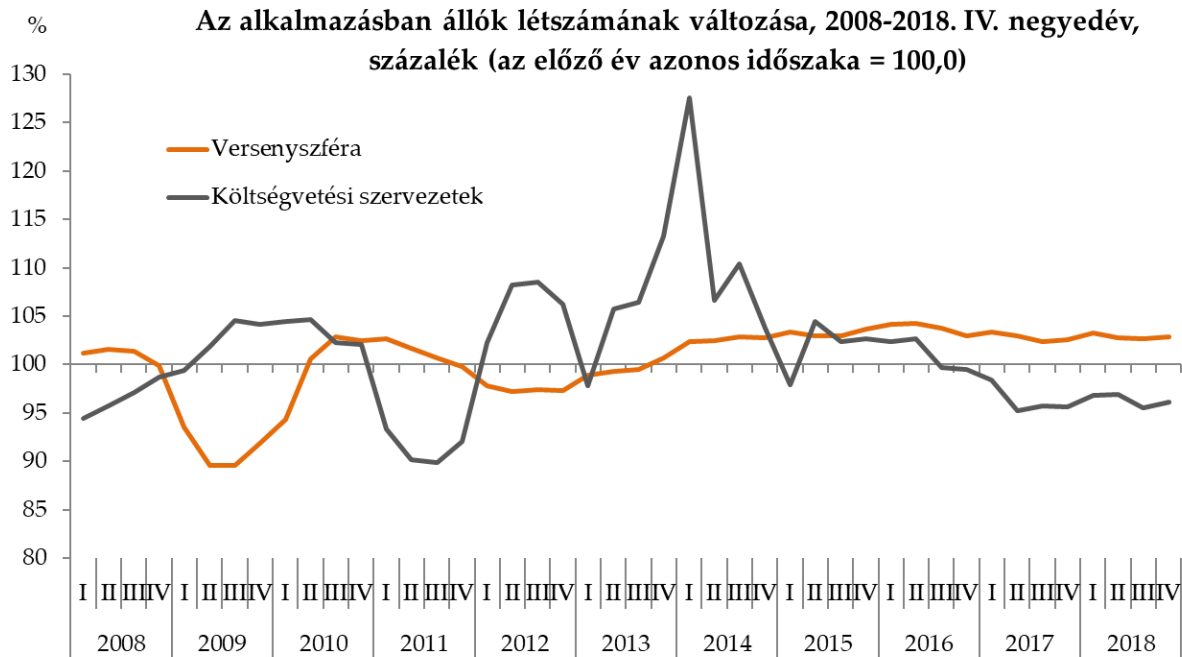
V4. ábra: A bruttó hazai termék (GDP) volumenindexe (előző év azonos időszaka: 100%) és a foglalkoztatottak száma a 15–64 éves népességben (ezer fő), 2003–2019. III. negyedév

Forrás: KSH

A versenyszférában alkalmazásban állók létszáma 2009 folyamán a gazdasági válság hatására jelentős visszaesést mutatott. 2010 és 2013 között enyhe növekedés és stagnálás jellemezte a versenyszféra alkalmazottainak létszámát. 2014 és 2018 között 3 százalék körüli emelkedést mutattak az adatok. 2018 első negyedévében 3,3 százalékos, a második negyedévben 2,8 százalékos, a harmadik negyedévben 2,7 százalékos, a negyedikben pedig 2,9 százalékos növekedés jellemezte a versenyszférában alkalmazásban állók létszámát.

**V5. ábra: Az alkalmazásban állók létszámának változása, 2008–2018, százalék
(az előző év azonos időszaka: 100,0)**

Forrás: KSH

Az idei Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés szerint 2019-ben 10 százalékponttal több vállalat bővítette létszámát, mint amennyi csökkentette. Ez az érték 2018-ban még 23 százalékpont volt, vagyis a létszámbővítő vállalatok aránya jócskán visszaesett.

A 2020-as évre a vállalati egyenlegmutató 36 pontos értéket vesz fel – 36 százalékpontos többségben vannak tehát a létszámbővítést tervező vállalatok a létszámleépítőkkal szemben (lásd a V6. ábrát). Jövőre tehát több vállalatnál várható létszámfelvétel, mint idén. Az üzleti helyzettel kapcsolatos pozitív várakozások ugyanakkor továbbra is meghaladják a foglalkoztatásra vonatkozó várakozásokat.

V6. ábra: Az üzleti helyzetet és foglalkoztatást leíró vállalati egyenlegmutatók alakulása

Egyenlegmutató: Az ábrán látható értékek százaskálára vetített egyenlegmutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelés adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és $+100$ közötti értékeket vehet fel. -100 -at akkor, ha minden cég negatívan és $+100$ -at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét.

*a 2020. évi értékek a vállalati várakozásokon alapulnak

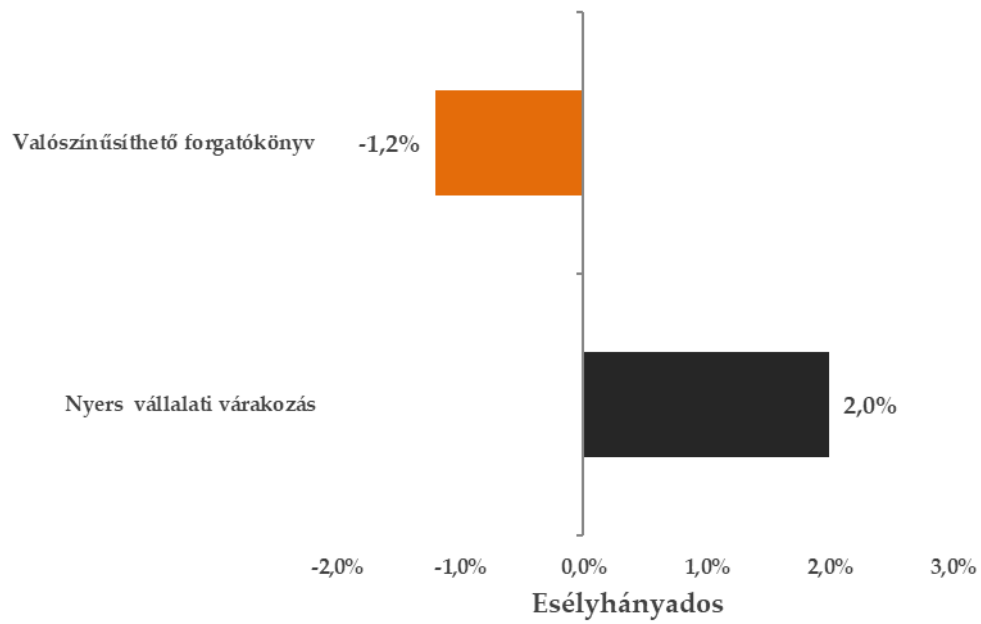
Forrás: PM, GVI 2007-2019

A Prognózis adatfelvétel nyers adatai szerint – az általában túlzott optimizmust kifejező vállalatok válaszai alapján – 2,4 százalékpontos növekedés várható a foglalkoztatásban, míg a GVI korrekciójával végzett becslés arra utal, hogy a cégek nem fogják tudni tovább bővíteni a foglalkoztatottak számát. Az ellentmondásosnak tűnő helyzet háttérben az előző évhez hasonlóan vélhetően az elmélyülő toborzási nehézségek állnak – idén a vállalkozások 33 százaléka számolt be toborzási nehézségekről, aminek következtében hiába foglalkoznak meg a cégek a kedvező üzleti környezet hatására bizakodó foglalkoztatási terveket, azokat végül nem tudják teljesíteni. A toborzási nehézségekről beszámoló vállalatok aránya ugyanakkor csökkent a tavalyi értékhez (43 százalék) képest.

A korrigált becslés szerint kizárólag az építőipar területén várható a foglalkoztatás bővülése, a létszámbővítési korlátok pedig várhatóan az építőipari és a kereskedelmi vállalatoknál mutatkoznak majd meg a leginkább. A már említett létszámbővítési korlátok várhatóan a mezőgazdasági, a szolgáltató és a kereskedelmi vállalatoknál mutatkoznak majd meg a leginkább a kiigazított prognózis eredményeit figyelembe véve. A korrigált előrejelzésünk szerint a döntően exportra dolgozó vállalati körben valamivel kedvezőbben alakul várhatóan a foglalkoztatás, mint a belföldi értékesítésre koncentrázó cégeknél: a jellemzően exportálóknál lényegében nem várható változás, míg némi létszámcsökkenést valószínűsítünk a döntően belföldre dolgozó vállalati körben.

V7. ábra: A foglalkoztatás várható változása 2020-ban

Forrás: PM, GVI (n=2541)
Bázis: 10 főnél nagyobb vállalatok

Bevezetés

A tanulmány a hazai munkaerőpiac legnagyobb reprezentatív felmérés-sorozatának legújabb eredményeit tartalmazza, amelyben 6781 cég vezetőjének a foglalkoztatásra, a cég üzleti helyzetére, valamint a cég jövőre vonatkozó kilátásaira vonatkozó válaszait rögzítettük és elemezzük. Az eredmények reprezentatívnak tekinthetők földrajzi elhelyezkedés és gazdasági ág együttes eloszlása és ezen belül létszám szerint. A kutatás megvalósulása több száz szakértő munkájának gyümölcse, akik az adatfelvétel előkészítésében, az adatfelvétel terepmunkájában, az adatok rögzítésében, feldolgozásában és elemzésében vettek részt, illetve elkészítették az adatfelvételt támogató informatikai fejlesztéseket.

A munkaerőpiac rövid távon várható folyamatainak felmérésére irányuló vizsgálsorozat története a rendszerváltást követő évekre nyúlik vissza, amely változó tartalommal és kutatási, adatfelvételi koncepcióval ugyan, de már a '90-es évek elejétől a munkaerőpiac helyzetére és várható folyamataira vonatkozó elemzések meghatározó adatforrásának számított és számít. E vizsgálsorozat újabb állomásaként 2018. szeptember 7-e és október 29-e között tizenkettedik alkalommal került sor a Pénzügyminisztérium (PM) és az MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet (GVI) együttműködésében a versenyszektor rövid távú gazdasági kilátásait előrejelző, és munkaerőpiaci döntéseit felmérő vállalati empirikus vizsgálatra.

1. Makrogazdasági helyzet

A fejezet a nemzetközi és a magyar gazdasági helyzet legfontosabb jellemzőit vázolja fel. Ezt azért tartjuk fontosnak, mert a mindenkori európai gazdasági helyzet közvetlen és erős hatást gyakorol a magyar munkaerőpiacra, így annak folyamatait tágabb gazdasági kontextusba helyezve érthetjük meg igazán.

A „Kilátások és kockázatok” című alfejezetben a világgazdaság várható közeljövőbeli folyamatait vázoljuk fel a legfrissebb, az EU-ra és Magyarországra vonatkozó előrejelzések eredményeinek segítségével, valamint hazai vállalati felmérések eredményeit ismertetjük, mely által a magyar versenyszféra üzleti helyzetéről és várható kilátásairól is képet kapunk. A „Nemzetközi kitekintés” című alfejezetben az EU, valamint Németország és Franciaország gazdaságának helyzetébe nyerünk betekintést makrogazdasági mutatókon és a legjelentősebb európai gazdaságkutató intézetek vállalati felméréseiből származó adatokon keresztül. A „Makrogazdasági trendek Magyarországon” című alfejezet a magyar gazdaság elmúlt évekbeli tendenciáit foglalja össze a legfontosabb makrogazdasági mutatók bemutatásával.

1.1. Kilátások és kockázatok

Az alábbi alfejezetben azt vázoljuk fel, hogy a legfrissebb előrejelzések szerint milyen gazdasági tendenciákra számíthatunk a következő évben. A világgazdaság közeljövőben várható folyamatainak vizsgálatakor kikerülhetetlen az USA gazdasági helyzetének rövid áttekintése a globális gazdaságra gyakorolt jelentős hatása miatt. Emellett összefoglaljuk az Európai Bizottság és egyes vezető gazdaságkutató szervezetek, valamint hitelminősítő intézetek előrejelzéseit mind az EU és az euróövezet, mind pedig Magyarország gazdaságára vonatkozóan. Ezután két hazai vállalati felmérés legfrissebb eredményeit is ismertetjük, mely a magyar versenyszféra jelenlegi üzleti helyzetéről és várható kilátásairól ad képet.

Főbb megállapítások

Az Európai Bizottság prognózisa szerint¹ az Európai Unió és az euróövezet gazdasága 2019-ben a megszakítás nélküli növekedés hetedik évébe lépett és ez a tendencia folytatódni látszik 2020-ban és 2021-ben, a növekedés ugyanakkor várhatóan lassul. A világgazdaság növekvő bizonytalansága és kockázati tényezői rontják a gazdasági kilátásokat, csakúgy mint az előző időszakokban. Az Európai Unió gazdasági növekedésének fő mozgatórugója a szolgáltatási ágazatokra áthelyeződő munkahelyteremtés. Emellett a beruházások számára továbbra is kedvezőek a finanszírozási feltételek, noha ezeket visszafogják a Kínával és az Egyesült Államokkal szembeni kereskedelmi súrlódások. Az előrejelzés szerint az unió GDP növekedése a 2019-ben, 2020-ban és 2021-ben is 1,4 százalékos lesz. Visszatekintve, 2017-ben az euróövezet az utóbbi évtized leggyorsabb növekedési ütemét produkálta, 2,4 százalékos értékkel, ami jelentősen meghaladta a szakértők által előrejelzett

¹ https://ec.europa.eu/hungary/news/20191107_economic_forecast_hu

becsléseket (2017 tavaszán még csak 1,7 százalékra számítottak). 2018-ban a növekedés üteme visszaesett, 1,8 százalék volt, ez az érték ugyanakkor nem maradt el jelentősen a várakozásoktól. Az Európai Bizottság arra számít, hogy a gazdasági fellendülés üteme mind az EU jelenlegi tagállamaiban, mind az euróövezetben stagnálni fog: 2019, 2020 és 2010-re rendre 1,4 százalékos növekedést jósol az EU 27 országainak.

Az Európai Bizottság előrejelzése szerint a magyar gazdaság növekedési üteme szintén lassulni fog, melynek elsődleges oka a beruházások növekedésének mérséklődése, főként az építőipar, autóipar és a feldolgozóipar beruházási aktivitásának visszaesése lehet. A 2019-as GDP-növekedési adatot 4,6 százalékosra, a 2020. és 2010. évi mutatót 2,8 százalékosra becsüli. Az OECD előrejelzése szerint a magyar gazdaság 2018-ban tapasztalt növekedése 2019-ben 3,9 százalékosra lassul, a továbbra is intenzív a lakásépítési és vállalati tevékenység ellenére. A Kopint-Tárki konjunktúrajelentése alapján a magyar gazdaság 2019-ben pedig 1,1; 2020-ban pedig 1,2 százalékkal bővíthet. A Pénzügykutató Zrt. prognózisa szerint a magyar gazdaság a romló külső konjunktúra ellenére, erőteljes belső monetáris ösztönzőkkel és a magyar kormány növekedésélénkítő intézkedéseivel érhet el javulást. Az előrejelzés szerint így 2019-ben 4,7 százalékkal és 2020-ban 3,8 százalékkal bővíthet a hazai GDP. Mindemellett a kutatók arra is felhívják a figyelmet, hogy a magyar gazdaság belső hajtóerőinek erősödése mellett továbbra is jelentős az uniós forrásoktól való függőség.

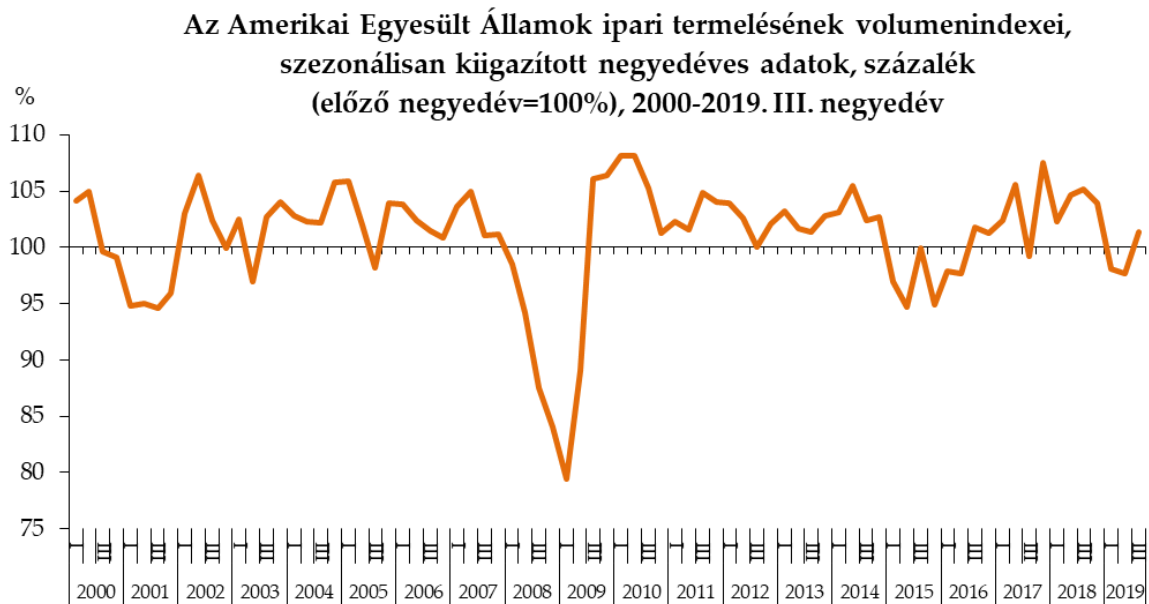
A GVI konjunktúramutatójának 2019-es értékei azt jelzik, hogy a hazai vállalkozások lényegesen kedvezőtlenebbül ítélik meg az üzleti klímát, a 2017 áprilisában óta tartó javuló tendencia megtört. Ez annak köszönhető, hogy a jövőbeni üzleti helyzetre, a beruházásokra, valamint a megrendelésekre vonatkozó várakozások egyaránt pesszimistábbá váltak az elmúlt fél év során.

Az Egyesült Államok gazdasági helyzetének főbb jellemzői

A világgazdasági válság az Egyesült Államokból indult ki, így először ott éreztette hatását. 2008 utolsó negyedében az USA bruttó hazai terméke (GDP) jelentős, 7,2 százalékos csökkenést mutatott, mely azelőtt utoljára az 1980-as években fordult elő. 2009-ben a visszaesés lassult (1,8 százalékos volt), 2010-ben és 2011-ben pedig már 3 százalék feletti volt a növekedés. 2012 és 2016 között 2 százalék körüli volt az USA GDP-növekedése, 2017-ben pedig 2,3 százalék volt, amit 2018-ban 3,9 százalékos növekedés követett. Az idei év első negyedében -1,9 százalékos, a második negyedében -2,3 százalékos, a harmadik negyedében pedig csekély, 1,4 százalékos fellendülést figyelhattünk meg (lásd az 1.1.1. ábrát).²

²Forrás: <http://www.bea.gov/national/index.htm#gdp>

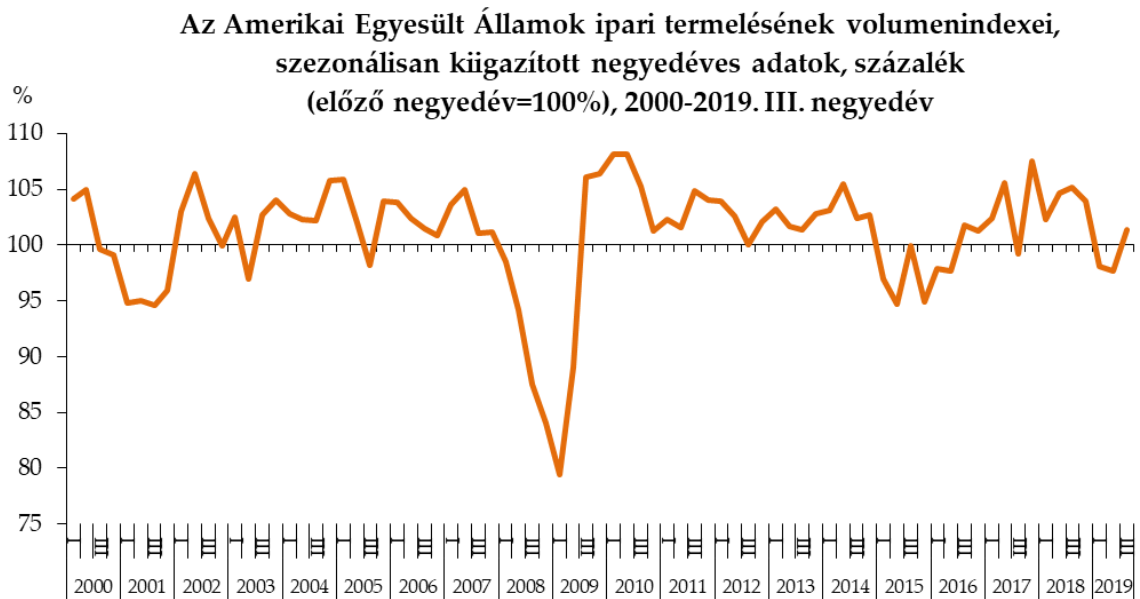
1.1.1. ábra: A bruttó hazai termék (GDP) negyedéves volumenindexei az Amerikai Egyesült Államokban, százalék, 2000–2019. III. negyedév

Forrás: www.federalreserve.gov

Az USA ipari termelése a válság során 11,5 százalékos visszaesést szenvedett el 2009-ben, de ezután 2014-ig folyamatos növekedést mutatott. 2015-ben 2009 óta először ismét csökkent az ipari termelési volumen 3 százalékkal. 2016-ban azonban már növekvő tendenciával zárult. 2017-ben ismét növekedés (3,7 százalék) kezdődött, ami 2018-ban is tartotta magát (4 százalék). Az idei első két negyedéves kis mértékű csökkenést (2 százalék körüli) a harmadik negyedévben egy 1,4 százalékos enyhe növekedés követte. (lásd az 1.1.2. ábrát).

1.1.2. ábra: Az Amerikai Egyesült Államok ipari termelésének volumenindexei, szezonálisan kiigazított negyedéves adatok, százalék (előző negyedév=100%), 2000–2019. IV. negyedév

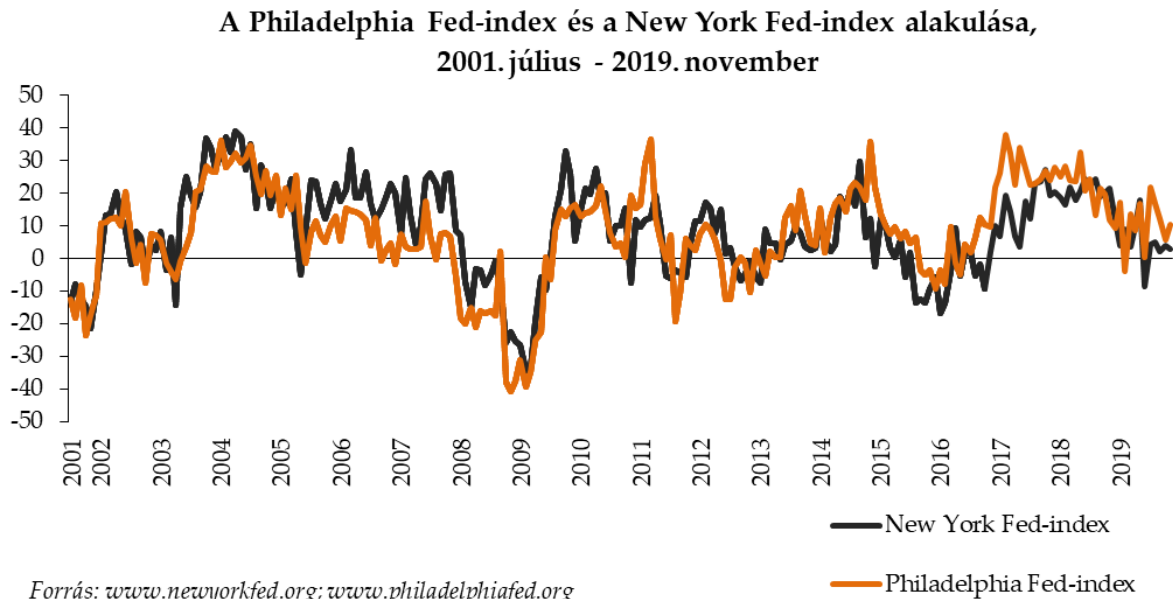
Forrás: www.federalreserve.gov

A Philadelphia Fed-index, mely az amerikai feldolgozóipari vállalatok üzleti kilátásairól ad képet, 2008 novemberében érte el sokéves mélypontját. A feldolgozóipari aktivitás indexe ekkor -40,9 pontra zuhant – ilyen alacsony értékre 1990 óta nem volt példa. 2009 és 2011 folyamán jelentős mértékben javult az index értéke, de ezután ismét meredeken zuhanni kezdett, augusztusban -19,6 pontos mélypontra esett vissza. 2013-tól tartósan pozitív tartományban maradt a mutató, – bár jelentős pozitív és negatív irányú kilengéseket mutatva – 2014 végére 21,6 pontot ért el. 2015 folyamán csökkenést mutatott a Philadelphia Fed-index értéke és szeptemberben a negatív tartományba került. 2016-tól enyhe javulásnak lehettünk tanúi, 2017-ben pedig stabilan pozitív értékeket figyelhettünk meg. Ez a tendencia 2018 májusáig folytatódott, ami után újfent csökkenés következett be. Ez a csökkenő tendencia – kisebb-nagyobb hullámzásokkal – megfigyelhető volt 2019 novemberig, amikor is az index 10,4 pontos értéket vett fel (lásd az 1.1.3. ábrát).

A New York-i Fed-index, mely szintén a feldolgozóipari folyamatok állapotát írja le, már 2008 februárjában (még a válság kirobbanása előtt) visszaesést jelzett és a negatív tartományba került. A válság hatása 2008 októberében érződött először a mutatón, amikor is egyetlen hónap alatt 17,8 pontot zuhant az értéke, -25,7 pontot elérve. A mélypontot (-35,1 pont) 2009 februárjában érte el, ezután viszonylag gyors növekedésnek indult, és 2009 augusztusában már pozitív értéket (12,8 pont) vett fel a mutató, és a következő év nagy részében is pozitív tartományban maradt. 2011-ben újabb csökkenés figyelhető meg, majd 2012 első felében újra számottevő emelkedést mutattak az adatok. Az év második felében ismét jelentős visszaesésnek lehettünk tanúi, ami az index újbóli negatív értéktartományba kerülését eredményezte. 2013-ban és 2015 között hasonló tendencia látható: az index szinte minden hónapban a pozitív

tartományban maradt, de év második felére jelentősen csökkent az értéke. 2016 év elején -16,9 pontos mélypontra érkezett az indexérték, a negatív tartományt csak az év végén hagyta el tartósan. 2017-ben és 2018-ban – némi ingadozás mellett – az év nagy részében magas értékeket vett fel az index hónapról-hónapra. Ez azonban nem mondható el 2019-re vonatkozóan, amikor is év közepén a negatív tartományba vándorolt a mutató, míg átlagosan 5 pont körüli értéken mozgott. (lásd az 1.1.3. ábrát).

1.1.3. ábra: A Philadelphia Fed-index és a New York Fed-index alakulása, 2001. július – 2019. október

Az Európai Unió gazdasági helyzetére vonatkozó előrejelzések

A magyar gazdaságra jelentős mértékben hat az Európai Unió többi országának gazdasága, mivel Magyarország külkereskedelmi kapcsolatait tekintve ezen országok jelentik a legfontosabb partnereket. Ezért a magyar gazdaságra vonatkozó előrejelzéseket mindenképpen az Unióra vonatkozó prognózisok áttekintésével érdemes kezdeni. Az alábbiakban az Európai Bizottság és különböző gazdaságkutató intézetek európai gazdaságra vonatkozó előrejelzését foglaljuk össze, majd a következő alfejezetben áttérünk a Magyarország gazdaságáról megjelent elemzésekre. Az 1.1.4. táblázatban a felhasznált gazdasági előrejelzések adatait foglaljuk össze.

1.1.4. tábla: A fejezetben olvasható gazdasági előrejelzések

Előrejelző szervezet	Földrajzi térség	Indikátorok
Európai Bizottság	EU-28, eurózóna, Magyarország	GDP, foglalkoztatottság, munkanélküliség, infláció, államháztartási hiány
OECD	eurózóna, Magyarország	GDP
IMF	eurózóna, Magyarország	GDP
JP Morgan	eurózóna	GDP
Kopint-Tárki	EU-28, eurózóna, Magyarország	GDP, beruházások, külkereskedelmi mérleg, költségvetési hiány, államadósság
GKI	Magyarország	GDP, ipari termelés, beruházások, üzleti bizalmi index
Pénzügykutató Zrt.	Magyarország	GDP
GVI	Magyarország	üzleti bizalmi index

Az Európai Bizottság 2019. őszi gazdasági előrejelzése³ szerint az Európai Unió és az euróövezet gazdasága 2019-ben a megszakítás nélküli növekedés hetedik évébe lép be, ugyanakkor a növekedés egyre kevésbé dinamikus, miközben a világgazdaság növekvő bizonytalansága és kockázati tényezői rontják a gazdasági kilátásokat. Az Európai Unió gazdasági növekedésének fő mozgatórugói a magas szintű lakossági fogyasztás, illetve a csökkenő munkanélküliség. Ezeknek a tényezőknek az együttállása egy hosszantartó alacsony növekedést vetít elő. A szakértők úgy látják, hogy 2019-ben - akárcsak 2018-ban - minden EU-tagállam gazdasága bővül, és a munkaerőpiaci helyzet is javul, míg az infláció 1,4 százalékos körüli értéket vesz fel.

Az Európai Bizottság előrejelzése szerint a GDP az egész Unióban a 2018-as 1,9 százalékos bővülést követően az idei évben 1,4 százalékkal fog nőni, amely megfelel a tavaszi várakozásoknak. Az euróövezet az utóbbi évtized leggyorsabb növekedési ütemét produkálta 2017-ben, szintén 2,4 százalékos értékkel, viszont ez 2018-ban visszatért 1,9 százalékos szintre. Az Európai Bizottság arra számít, hogy a gazdasági fellendülés üteme mind az EU jelenlegi tagállamaiban, mind az euróövezetben lassulni fog: 2019-hez hasonlóan a következő két évre 1,4 százalékos növekedési ütemet jelez előre.

A lakossági fogyasztáson alapuló gazdasági növekedés, az erősödő béremelkedés és az egyes tagállamokban bevezetett strukturális reformok tovább javították az uniós tagállamok munkaerőpiaci helyzetét. A munkanélküliség várhatóan átlagosan 7,6 százalék lesz az euróövezetben 2019-ben, mely a 2009 óta mért legalacsonyabb szint. Az euróövezetre vonatkozó várakozások szerint a munkanélküliség a következő években is csökkenni fog, jövőre 7,4 százalékra, 2021-ben pedig 7,3 százalékra

³ Forrás: https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-performance-and-forecasts/economic-forecasts/autumn-2019-economic-forecast-challenging-road-ahead_en

mérséklődik. A munkanélküliségi ráta az egész EU-ban várhatóan szintén tovább csökken, 6,3 százalékra 2019-ben, 6,2 százalékos értéket vesz fel a prognózis szerint a következő két évben. Noha a munkaerőpiacok pozitív trendeket mutatnak, a munkahelyteremtés üteme várhatóan lassulni fog.

A harmadik negyedévben az euróövezetben a fogyasztói árak 1 százalékkal nőttek, főként az energiaárak emelkedése miatt. A növekvő mértékű béremelkedés ellenére a maginfláció, mely nem tartalmazza az energiaárakat és a feldolgozatlan élelmiszerek árát, az év folyamán alacsony, 2018-hoz hasonló szinten maradt (1,1 százalék). Az előrejelzés az eurózónában 1,2 százalékos inflációra számít idén, 2020-ban és 2021-ben pedig 1,2 és 1,3 százalékosra.

Az előrejelzés szerint az idei évben az államháztartási hiány növekszik - 2010 óta először –ami az állami bevételek és kiadások arányainak jelentős elmozdulásával magyarázható. Az előrejelzés szerint az államháztartási hiány az euróövezetben a GDP 0,8 százaléka lesz 2019-ben, 0,8 százalék 2020-ban és 1 százalék 2021-ben. A GDP-arányos államadósság a 2018-es 87,9 százalékos szintről várhatóan 84,1 százalékra csökken 2021-re.

Az OECD az euróövezet növekedésének lassulását prognosztizálja: 2019-re 1,2 százalékos, 2020-ra 1,1 százalékos, 2021-re pedig 1,2 százalékos GDP növekedést jósol, ami jócskán elmarad a 2018-as őszi becslésektől (2019: 1,8 százalék, 2020: 1,6 százalék). Ennek főleg a gyengülő külső kereslet, a szabályzó környezet bizonytalanságai, az alacsony bizalmi szint miatt csökkenő befektetések és az export terén bekövetkező visszaesés lehetnek az okai az OECD szerint.⁴ A jelentés azonban felhívja a figyelmet, hogy a gazdasági növekedés fenntarthatósága érdekében strukturális reformokra lenne szükség. Ezek főleg a kereskedelmi korlátozások miatti negatív tovaggyűrűző hatásokat kivédő és a növekedési potenciált támogató intézkedésekre kell, hogy jelentsék.

A Nemzetközi Valutaalap (IMF) szintén a gazdasági növekedés lassulására számít az eurózónában. A 2018-as 1,9 százalékos növekedés 1,2 százalékra mérséklődik idén. Az IMF becslése szerint az érték 2020-ban és 2021-ben kis mértékben javul: mindkét évre 1,4 százalékos növekedést vetítenek elő.⁵

A JP Morgan londoni elemzőcég szakértői 2019-re és 2020-ra vonatkozóan 1,5 és 1,2 százalékos GDP-növekedést várnak az eurózónában.⁶

⁴Forrás: <https://www.oecd-ilibrary.org/sites/9b89401b-en/1/2/3/15/index.html?itemId=/content/publication/9b89401b-en&csp=dfa9d861509505eac6168a6630ad633f&itemIGO=oecd&itemContentType=book>

⁵Forrás: https://www.imf.org/external/datamapper/NGDP_RPCH@WEO/OEMDC/ADVEC/WEOWORLD/EURO

⁶Forrás: [https://am.jpmorgan.com/blob/gim/1383647353449/83456/JPM52180%20LTCMA%202020%20\(A4\).pdf](https://am.jpmorgan.com/blob/gim/1383647353449/83456/JPM52180%20LTCMA%202020%20(A4).pdf)

A Kopint-Tárki Konjunktúrakutató Intézet Zrt. 2019. őszi konjunktúrajelentésének eredményei hasonló képet mutatnak: az intézet elemzése szerint az euróövezetben a konjunkturális élénkülés visszaesett. A gazdasági növekedés ütemének csökkenése 2018 elején kezdődött, ami 2019-ben is tartotta magát. A növekedés lassulása főleg a lanyhuló beruházási és exporttevékenységekre vezethető vissza. Az intézet decemberi konjunktúrajelentésében lefelé módosította GDP-előrejelzését, az idei évre 1,1 százalékos, 2020-ra pedig 1,2 százalékos növekedésre számítanak az euróövezetben. Az EU-28 országainak idénre és 2020-ra is 1,3 százalékos növekedést prognosztizálnak.

Magyarország gazdasági helyzetére vonatkozó előrejelzések

Az Európai Bizottság 2019. őszi gazdasági előrejelzése⁷ szerint a magyar gazdaság növekedési üteme 2019 első felében stabil maradt (5,1 százalék), nem tért el nagyban a 2018-ban felvett értéktől. Azonban az autó-és építőipar által ösztönzött növekedés az idei, 2019-es év második felére már nem tartotta magát és az 5 százalék körüli értékről 4,6 százalékra esett vissza. A 2020-as és 2021-es GDP-növekedési adatot 2,8 százalékosra becsüli a Bizottság jelentése. A prognózis a munkanélküliség stagnálására (2019-ben és az azt követő két évben 3,4 százalék), és csökkenő inflációra (2019-ben 3,4 százalék; 2020-ban 3,1 százalék és 2021-ben 3,0 százalék) számít. Az Európai Bizottság a költségvetési hiány javuló ütemű változására számít: 2019-ben 1,8; 2020-ban 1, 2021-ben pedig 0,8 százalékos hiány várható a statisztika az előrejelzés szerint.

Az OECD prognózisa⁸ szerint a magyar gazdasági növekedés 2019-ben 4,8 százalékot ér el, melyhez hozzájárulnak a magasabb foglalkoztatottság által megtámogatott lakásépítés, a laza monetáris politika, valamint az EU strukturális alapok által élénkített beruházások. Emellett a növekedés fontos forrása a nagymértékű fogyasztói bizalom is, melyet a magas foglalkoztatottság és az emelkedő reálbérek tesznek lehetővé. Az OECD 2020-ra 3,3, 2021-re pedig 3,1 százalékos GDP-bővülést vár.

Az IMF előrejelzése⁹ szerint Magyarországon 2019-ben 4,6 százalékkal nő a GDP, 2020-ra pedig 3,3 százalékos bővülésre számítanak.

A Kopint-Tárki Konjunktúrakutató Intézet Zrt. 2019. őszi konjunktúrajelentése alapján a magyar gazdaság 2019-ben 5,1 százalékkal, 2020-ban pedig 3,2 százalékkal bővíthet. Az előrejelzés szerint az ipar növekedő tendenciája 2019 év végén is folytatódik, azonban jövőre kisebb mértékű lesz. Ez többek között annak köszönhető, hogy a növekedés törékeny, mivel jórészt egy szegmens, az autóipar növekedéséből

⁷ Forrás: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/economy-finance/ip115_en_0.pdf

⁸Forrás: https://www.oecd-ilibrary.org/sites/9b89401b-en/1/2/3/15/index.html?itemId=/content/publication/9b89401b-en&_csp_=dfa9d861509505eac6168a6630ad633f&itemIGO=oecd&itemContentType=book

⁹ Forrás: https://www.imf.org/external/datamapper/NGDP_RPCH@WEO/OEMDC/ADVEC/WEOWORLD/EU_RO

táplálkozik. Az építőipar 2019-ben 28 százalékkal bővült szeptemberig, ezzel folytatva az előző két év meredeken emelkedő tendenciáját. A nemzetgazdasági beruházások volumene 2019 első két negyedében 20 százalék körül alakult. A Kopint-Tárki idén szeptemberig 3,3 százalékos, mérséklődő munkanélküliségi rátáról számol be. Az intézet 2019-re 3,3 százalékos inflációt vár.

A GKI Gazdaságkutató Zrt. előrejelzése¹⁰ szerint a magyar GDP 2019 első fél évében 5,1 százalékkal bővült, az EU-ban ugyanebben az időszakban a leggyorsabb növekedési ütemet produkálta. Az idei év vége viszont már a kissé visszaeső ipar miatt egyértelmű lassulást hozott. A GKI előrejelzése szerint 2019-ben 4,3 százalékos, 2020-ban pedig már csak a 2,7 százalékot éri el a gazdasági növekedés. A beruházásokat tekintve idén 13 százalékos, jövőre azonban csak 2 százalékos növekedést várnak. A prognózis szerint a lakossági fogyasztás 2018-ben 4,5 százalékkal nő, jövőre pedig 3,5 százalékos bővülés várható.

A Pénzügykutató Zrt. prognózisa¹¹ szerint a lassuló külső konjunktúra ellenére, a bőséges uniós források és rendkívül laza monetáris politika kedvezően hajtja előre a magyar gazdaság növekedését. 2019-ben továbbra is bővülnek a beruházások mind az uniós finanszírozás, mind a vállalatok és a háztartások magánberuházásainak köszönhetően. A fogyasztás is élénkül, az emelkedő reálkeresetek és a növekvő munkaerőhiány mellett. Az előrejelzés szerint így 2019-ben 4,7, 2020-ban pedig 3,8 százalékkal bővülhet a hazai GDP. Mindemellett a kutatók arra is felhívják a figyelmet, hogy a magyar gazdaság belső hajtóerőinek erősödése mellett továbbra is jelentős az uniós forrásoktól való függőség. A csökkenő külső növekedés együtt jár az apadásnak indult a külkereskedelmi és a folyó fizetési mérleg aktívumával, így az ország külső finanszírozási többletét már csak az uniós transzferek tartják fenn.

Az MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet (GVI) legfrissebb, 2019. októberi vállalati konjunktúravizsgálata 2268 vállalkozás vezetőjének válaszain alapul. Az adatfelvétel eredményei szerint a konjunktúramutató értéke 46 ponton áll, mely jelentős visszaesés a 2019 áprilisi kiugróan magas értékhez képest (58.2). (lásd az 1.1.5. ábrát). Tehát a vállalkozások a múlt félévhez képest lényegesen kedvezőtlenebben ítélik meg az üzleti klímát, a 2017 októbere óta tartó javuló tendencia megtört. Ez annak köszönhető, hogy a jövőbeni üzleti helyzetre, a beruházásokra, valamint a megrendelésekre vonatkozó várakozások egyaránt pesszimistábbá váltak az elmúlt fél év során. A kilátások legnagyobb mértékű visszaesése a várható üzleti helyzetre vonatkozóan tapasztalható. A bizonytalansági mutató értéke nyolc ponttal emelkedett áprilishoz képest, 2019 októberében 44 ponton állt. Ez arra utal, hogy a magyar

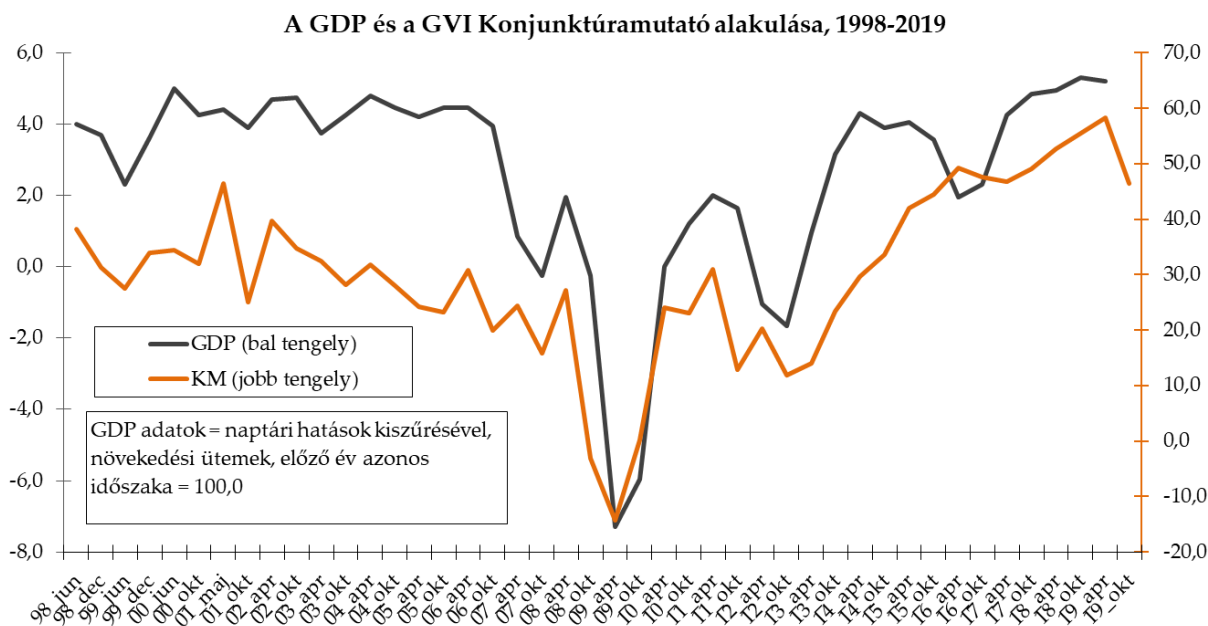
¹⁰ Forrás: https://www.gki.hu/wp-content/uploads/2019/11/prognozis_191104.pdf

¹¹ Forrás:

https://www.penzugykutato.hu/sites/default/files/files/Penzugykutato_Prognozis_2019szept_Sajtotaje_koztato.pdf

vállalkozások helyzetértékelése kevésbé egyöntetűvé vált a legutóbbi adatfelvételhez viszonyítva.¹²

1.1.5. ábra: A GDP és a GVI Konjunktúramutató alakulása, 1998-2019

Forrás: GVI, KSH

A GKI Gazdaságkutató Zrt. legfrissebb, 2019. novemberi felmérése szerint¹³ a 2019. kéthavi csökkenés után jelentősen emelkedett a GKI konjunktúraindexe, de nem érte el augusztusi, s főleg év eleji szintjét. November hónapban az üzleti várakozások erőteljesen, a fogyasztói várakozások csak kis mértékben javultak. Az ipari bizalmi index szeptemberi megtorpanása óta, folyamatosan növekedett és elérte az augusztusi szintjét.

A foglalkoztatási várakozások az iparban és a szolgáltató cégeknél erősödtek. A kereskedelemben változatlanok maradtak, míg az építőiparban romlottak. A lakosság munkanélküliségtől való félelme kis mértékű, azonban már a harmadik hónapja egy növekedési szakaszban van. Ezzel ellentmondásban áll a megfigyelés, miszerint a foglalkoztatási hajlandóság -, különösen az iparban és a szolgáltató cégeknél - erősödött. A GKI fogyasztói bizalmi index értéke az októberi jelentős visszaesés után novemberben valamelyest emelkedett.

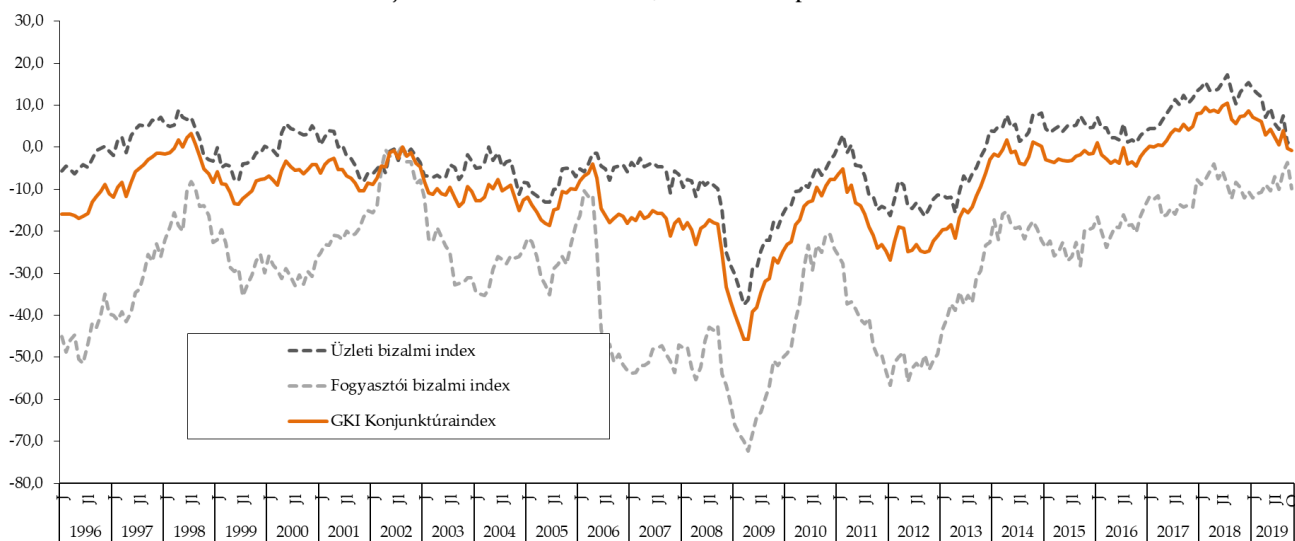
Az 1.1.6. ábrán a GKI konjunktúraindexe látható, amely a fogyasztói bizalmi index és az üzleti bizalmi index súlyozott átlaga.

¹² Forrás: https://gvi.hu/files/researches/585/konj_192_elemzes_191112.pdf

¹³ Forrás: https://www.gki.hu/wp-content/uploads/2019/11/GKI_konj_1911.pdf

1.1.6. ábra: A GKI konjunktúraindexe és összetevői (fogyasztói bizalmi index és üzleti bizalmi index), 1996–2019. szeptember

A GKI konjunktúraindex és összetevői, 1996-2019. szeptember

Forrás: www.gki.hu

1.2. Nemzetközi kitekintés

Az alábbi alfejezetben Németország, Franciaország és az EU-tagállamok gazdaságára vonatkozó előrejelzéseket tekintjük át egyrészt makrogazdasági mutatók (GDP, ipari termelés), másrészt a legnagyobb nyugat-európai gazdaságkutató intézetek (Ifo, INSEE) vállalati felméréseiből származó üzleti bizalmi indexek segítségével.

Főbb megállapítások

Az üzleti várakozásokat felmérő vállalati konjunktúramutatók, valamint a makrogazdasági mutatók tanúsága szerint a német és a francia gazdaság 2008 második felében a válság következtében óriási visszaesést szenvedett el. Bár 2009-ben és 2010-ben végbement a válságból való kilábalás, és elkezdődött a válság utáni gazdasági fellendülés, 2011-ben az euróövezet válsága újfent visszavetette a nyugat-európai gazdaságok fejlődését. Pozitív változások 2013-ban kezdődtek el, 2014-ben és 2015-ben pedig az EU gazdasága már gyorsuló ütemű fellendülést mutatott, és a növekedés a következő két évben is folytatódott. 2018-tól a növekedés üteme lassul, és 2019-et is ez a tendencia jellemzi. A legtöbb (GDP-re és ipari termelésre vonatkozó) makrogazdasági mutató szerint, noha a fellendülés 2018 végén megtorpant, a növekedés üteme 2019 folyamán stabilizálódni látszik. Az Ifo és az INSEE konjunktúraindexei a 2018-as kiugróan pozitív várakozások után 2019 folyamán többször csökkenést mutatnak tükrözve a globális bizonytalanságot.

A fejlett EU-tagállamok konjunkturális helyzetéből következtethetünk arra, hogy a közeljövőben milyen kereslet várható a magyar exporttermékek iránt. Magyarország legfőbb exportpiaca az Európai Unió, ezen belül is Németország (2018-ban, csakúgy mint az azt megelőző évben, a magyar export 27 százaléka irányult Németországba, az importnak pedig 26 százaléka származott onnan).¹⁴ Az alábbiakban a legfontosabb német és francia makro-mutatókon keresztül mutatjuk be az utóbbi évek gazdasági folyamatait, valamint a müncheni Ifo gazdaságkutató intézet és a francia statisztikai hivatal (INSEE) legfrissebb elemzési eredményeit is ismertetjük.

Bruttó hazai termék (GDP)

A német bruttó hazai termék (GDP) a válság után gyors ütemű fellendülést mutatott, és 2010-ben már 3,9 százalékos, 2011-ben pedig 3,7 százalékos éves növekedést produkált. 2012-ben és 2013-ban a növekedés üteme jelentősen visszaesett (0,7, illetve 0,6 százalékos), majd 2014-ben 2,2 százalékkal, 2015-ben pedig kisebb mértékben, 1,5 százalékkal nőtt a GDP. 2016-ban és 2017-ben viszont újfent gyorsuló ütemű fellendülés következett (2,2, illetve 2,5 százalékos).¹⁵ 2018-ban azonban a növekedés üteme visszaesett 1,5 százalékra. 2019 első negyedévében 2 százalékos, a második

¹⁴ Forrás: http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_qkt009b.html

¹⁵ Forrás:

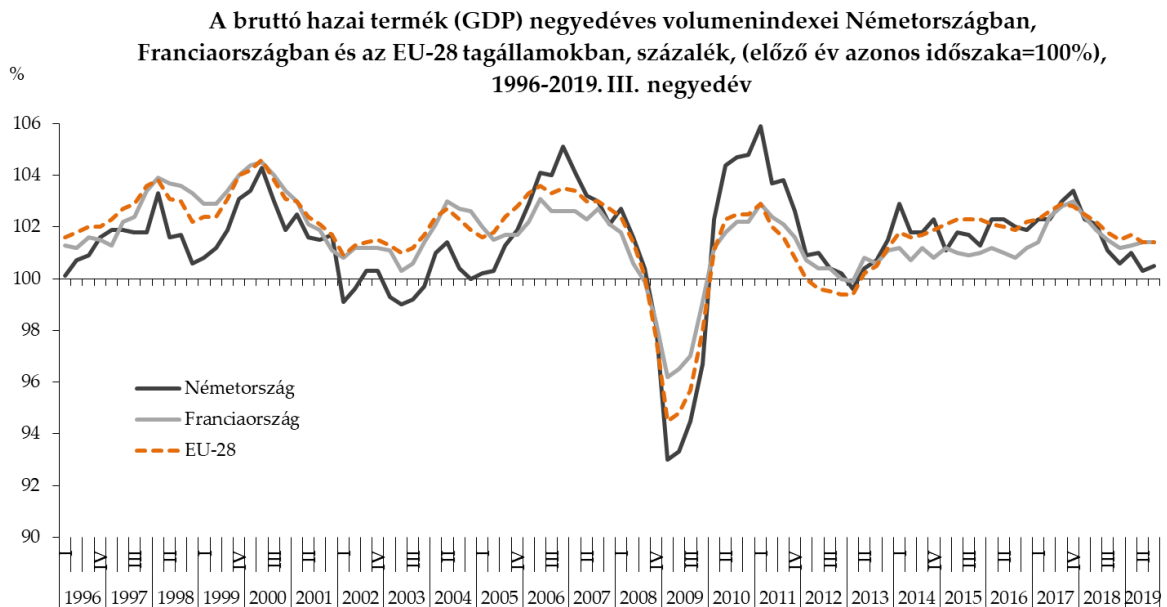
<https://www.destatis.de/EN/FactsFigures/NationalEconomyEnvironment/NationalAccounts/DomesticProduct/Tables/ImportantEconomicIndicators.html>

negyedévben 1,9 százalékos, a harmadik negyedévben pedig 1,2 százalékos volt a bővülés az előző év azonos időszakához viszonyítva (lásd az 1.2.1. ábrát).

A francia GDP a válság hatására 2009-ben 2,8 százalékkal esett vissza. A német adatokhoz hasonlóan Franciaország esetében is 2010-től tapasztaljuk a fellendülést: az év egészében 1,9 százalékkal növekedett a bruttó hazai termék volumene az előző évhez képest. 2011-ben a bővülés folytatódott (2,2 százalékos növekedés), 2012-ben azonban a növekedés üteme újra visszaesett (0,4 százalékos). 2013-ban 0,6 százalékos volt az éves növekedés, 2014-ben és 2015-ben pedig mindössze 1-1 százalékos, míg 2016-ban 1,1 százalékkal növekedett a francia GDP. 2017-ben ismét gyorsabb, 2,3 százalékos növekedési ütem tapasztalható, ami 2018-ra 1,8 százalékosra mérséklődik. A francia gazdaságban a GDP volumene 2019 első negyedévében 1,3, a második és harmadik negyedévben rendre 1,4 százalékkal bővült az előző év azonos időszakához viszonyítva (lásd az 1.2.1. ábrát).

Ha az Európai Unió összes jelenlegi tagállamában a bruttó hazai termék átlagos változását vizsgáljuk, akkor 2013-ban enyhe, 0,3 százalékos emelkedést láthattunk. 2014-ben már 1,8 százalékos volt a növekedés, 2015-ben pedig 2,2 százalékosra gyorsult a bővülés üteme. 2016-ban lassult a növekedés (2 százalékos), 2017-ben ismét gyorsult (2,5 százalékos), 2018-ban azonban a 2016-os szintre esett vissza. 2019 első (1,7 százalékos), második és harmadik negyedévében (rendre 1,4 százalékos) az EU gazdasági növekedése enyhén lassulni látszik (lásd az 1.2.1. ábrát).

1.2.1. ábra: A bruttó hazai termék (GDP) negyedéves volumenindexei Németországban, Franciaországban és az EU-28 tagállamokban, százalék (előző év azonos időszaka=100%), 1996–2019. III. negyedév

Forrás: Eurostat

Ipari termelés

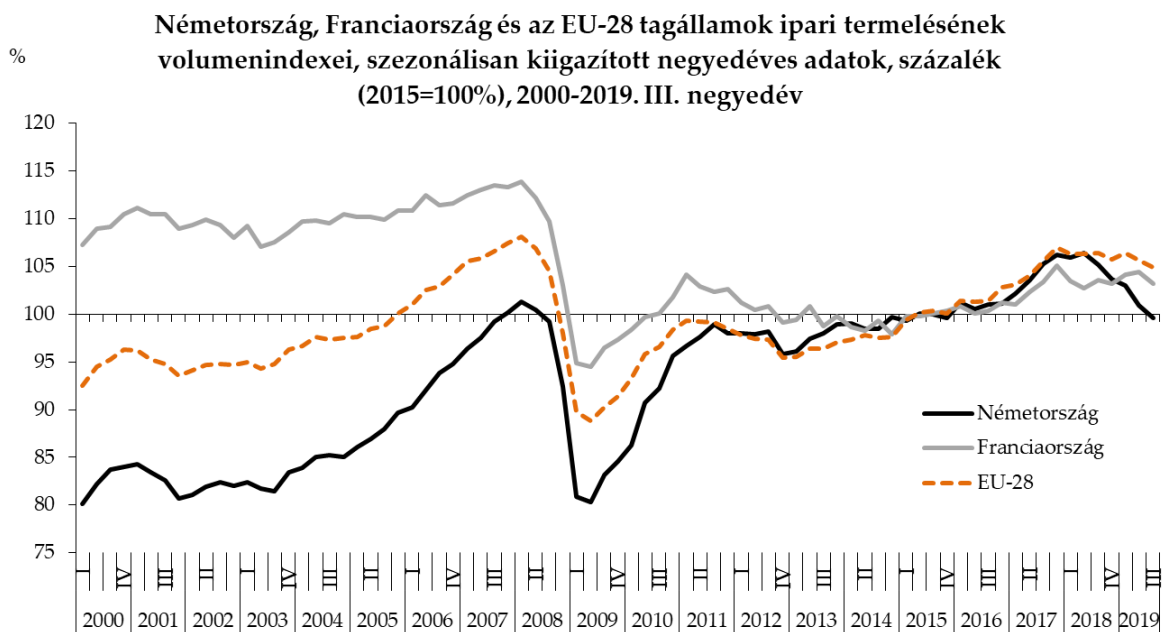
Németország ipari termelése mélyrepülésbe kezdett a gazdasági válság hatására: (2010-hez viszonyítva) a 2008-ban tapasztalt stagnálás után 2009-ben jelentős, 15,5 százalékos visszaesés következett be a termelés volumenét tekintve. Ezt 2010-ben nagymértékű, 10 százalékos meghaladó fellendülés követte, amely 2011-re mérséklődött (7,3 százalék). A növekedés üteme 2012-ben időszakosan csökkenésbe fordult, 0,3 százalékos csökkenés következett be, majd 2013-ban lényegében stagnálást mutattak a német adatok (0,1 százalékos emelkedés). 2014-ben (1,5 százalék) és 2015-ben (0,5 százalék) újra kis mértékű növekedés figyelhető meg a német ipari termelésben, ami 2016-ban (1,2 százalék) és 2017-ben (3,5 százalék) is folytatódott. 2015 harmadik negyedévéhez viszonyítva Németországban 2016-ban átlagosan 1, 2017-ben 4,3, 2018-ban pedig 5,3 százalékkal volt magasabb az ipari termelés volumenének szintje. 2019 első negyedévében 3 százalékkal, a második negyedévben pedig 0,9 százalékkal haladta meg az ipari termelés növekedése a 2015-ös bázist, a harmadik negyedévben azonban 0,4 százalékkal csökkent a termelés volumene 2015-höz viszonyítva (lásd az 1.2.2. ábrát).

A franciaországi ipari termelés (szintén a termelés 2010-es szintjét alapul véve) már 2008-ban jelentős, 3 százalékos visszaesést szenvedett el a megelőző évhez képest, mely 2009-ben 11 százalékosra fokozódott. 2010-ben enyhe, 2,1 százalékos fellendülés következett be, amely 2011-re lelassult (1,4 százalék). 2012-ben a lassulás negatív trendbe fordult: az év egészében 2008-hoz hasonlóan ismét 3 százalékkal esett az ipari termelés volumene a megelőző évhez képest. 2013-ban folytatódott, de enyhült a csökkenés, ugyanis 0,3 százalékos visszaesést mutattak az adatok. 2014-ben halványan erősödött a lassulás (1,3 százalék), 2015-ben viszont 0,1 százalékos, 2016-ban pedig 0,2 százalékos növekedés következett be, tehát lényegében stagnált az ipari termelés volumene. 2017-ben ismét jelentősebben, 2,6 százalékkal bővült az ipari kibocsátás, így a harmadik negyedévben ismét elérte a 2010-es szintet. 2015-höz viszonyítva 2016-ban átlagosan 0,6 százalékkal, 2017-ben 3 százalékkal, 2018-ban 3,3 százalékkal nőtt az ipari termelés volumene. 2019 első negyedévében 4,1 százalékos, a második negyedévben 4,4 százalékos, a harmadik negyedévben pedig 3,2 százalékos bővülés figyelhető meg a francia ipari termelésben (lásd az 1.2.2. ábrát).

A válság következtében az Európai Unió tagállamaiban drasztikus zuhanást mutatott az ipari termelés, 2008-ban az év egészében 2,1 százalékos csökkenés következett be 2007-hez képest, 2009-ben pedig 12,9 százalékos volt a visszaesés. 2010-ben a válság utáni fellendülés viszonylag jelentős, 4,2 százalékos növekedésben jelentkezett, mely 2011-ben 2,2 százalékosra lassult. 2012-ben éves szinten már 2,8 százalékkal csökkent az EU-tagállamok iparának kibocsátása. 2013-ban enyhült a visszaesés, amely ekkor 0,8 százalékos volt. 2014-ben 1,6 százalékos, 2015-ben 1,9 százalékos, 2016-ban 1,7 százalékos, 2017-ben viszont már 3,3 százalékos növekedést mutattak az adatok. 2010-hez képest 2011-ben 2,2 százalékkal volt magasabb az ipari termelés volumene az EU-tagállamokban. 2012-ben és 2013-ban 0,6, illetve 1,4 százalékkal kisebb mértékű volt a termelés volumene 2010-hez képest, 2014-ben pedig lényegében megegyezett a 2010-

es adatokkal a termelés szintje. 2015-ben 2 százalékkal, 2016-ban 3,8 százalékkal, 2017-ben pedig 7,2 százalékkal volt magasabb az ipari kibocsátás az Európai Unióban, mint 2010-ben. 2016-ban 2015-höz viszonyítva átlagosan 1,7, 2017-ben 4,9, 2018-ban pedig 6,2 százalékos növekedés figyelhető meg. 2019 első negyedévében 6,4, a második negyedévben 5,6, a harmadik negyedévben pedig 4,9 százalékkal nőtt az ipari termelés volumene az EU tagállamaiban (lásd az 1.2.2. ábrát).

1.2.2. ábra: Németország, Franciaország és az EU-28 tagállamok ipari termelésének volumenindexei, szezonálisan kiigazított negyedéves adatok, 2000–2017. IV. negyedév (2015=100%)

Forrás: Eurostat

Üzleti bizalom

A müncheni Ifo gazdaságkutató intézet 1991 óta közli a havi vállalati konjunktúrafelméréséből származó adatokat. Az 1.2.3. ábrán látható, hogy a gyengülő európai gazdasági helyzet miatt az Ifo üzleti bizalmi indexe már 2007 második felében elkezdett csökkenni, a negatív tendencia pedig 2008 második felében zuhanórepülésé fokozódott. A mutató 2009 elején elért mélypontján a felmérés történetének legalacsonyabb értékét vette fel. 2009 áprilisától 2010 végéig a bizalmi index értéke folyamatosan emelkedett, a következő év végéig azonban szinte folyamatos csökkentést mutatott. 2012 első felében növekvő tendenciát jelzett az Ifo indexe, az év második felében azonban újra negatív tendenciát láthattunk. 2013-ban dinamikusán nőtt az index értéke, melyet 2014 áprilisától csökkenés jellemezett. 2015-től növekvő tendenciát láthattunk, a 2018 januárjában elért csúcstól azonban ez a tendencia hanyatlásnak indult. Az Ifo legfrissebb vállalati konjunktúra-felmérése szerint¹⁶ a

¹⁶ Forrás: Ifo (<http://www.cesifo-group.de/ifoHome/facts/Survey-Results/Business-Climate/Geschaeftsklima-Archiv/2018/Geschaeftsklima-20181025.html>)

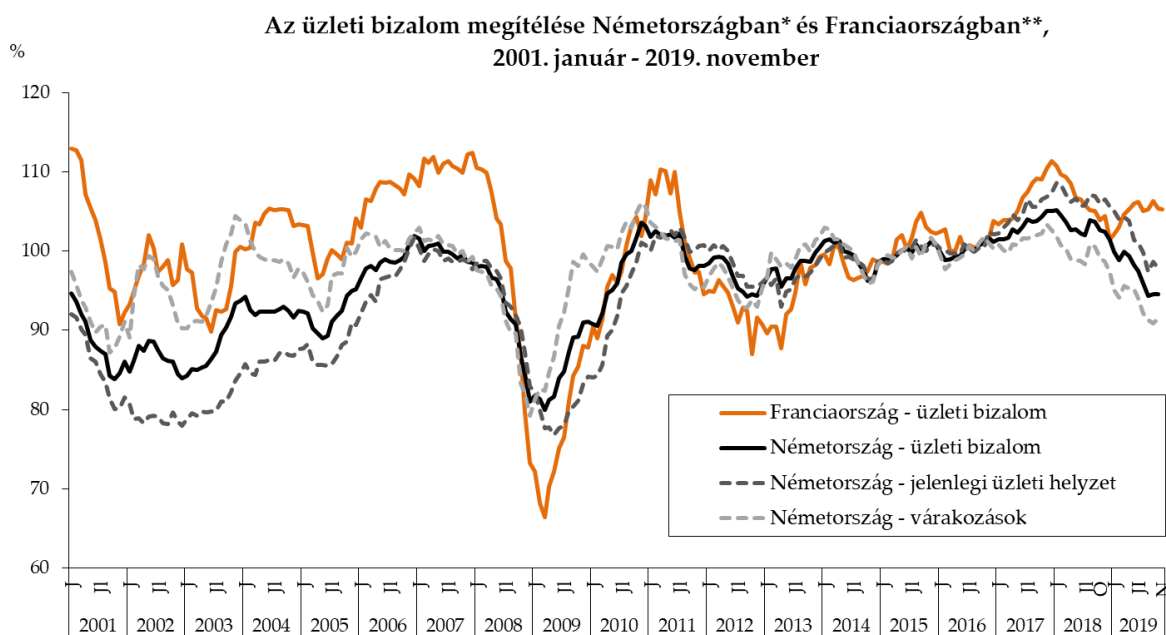

német iparra és kereskedelemre vonatkozó bizalmi index a 2019-ben is tovább csökkenő tendenciát mutat. Ugyanígy a megkérdezett cégek kevésbé voltak elégedettek a jelenlegi üzleti helyzetükkel, mint a megelőző hónapban, és a következő fél évre vonatkozó várakozásaik is pesszimistábbá váltak. Az Ifo szakértői úgy látják, hogy a német gazdaság továbbra is tükrözi a növekvő globális bizonytalanságot.

A francia statisztikai hivatal (INSEE) már 1976 óta közli az ipari vállalkozások körében havonta végzett konjunktúrafelméréseiből származó adatokat. Az INSEE konjunktúramutatója 2008 közepén, viszonylag magas szintről kezdett zuhanórepülésbe, és 2009 márciusában elérte mélypontját, mely a felmérés történetének legalacsonyabb értéke (a jelenlegi hosszú távú átlag 66,4 százaléka). A mélypont után szinte töretlen emelkedési szakasz következett, és az index 2010 júliusában haladta meg újra hosszú távú átlagos értékét. 2011 márciusától 2012 októberéig azonban szinte folyamatos csökkenést mutatott a konjunktúraindex. 2013-ra enyhén növekvő tendencia volt jellemző, de mindvégig a hosszú távú átlagos érték alatt. 2014-ben az indexérték alig mutatott változást, szinte minden hónapban hosszú távú átlagos értéke közelében, illetve alatta volt. 2014 novemberében lassan emelkedő tendencia kezdődött meg, így az index 2015 folyamán elérte hosszú távú átlagos értékét. 2016-ban az INSEE üzleti bizalmi indexe 1–2 ponttal stabilan hosszú távú átlagos értéke feletti értékeket mutatott, majd az év decemberére már 5,4 ponttal haladta meg azt. A növekedési tendencia a következő évben is folytatódott, 2018-ban azonban a konjunktúramutató Németországhoz hasonlóan Franciaországban is csökkenést mutatott. Az INSEE legfrissebb, novemberi felmérése¹⁷ azt mutatja, hogy a megkérdezett vállalatvezetők véleménye szerint a francia ipari konjunktúra helyzetének romlása tovább folytatódott, és az index értéke – minimálisan ugyan de alulmúlta a mutató hosszú távú átlagát. A gazdasági fordulópontra mutatójának értéke 2019 októberben átfordult a negatív tartományba, ami romló gazdasági kilátásokra utal. A vállalatvezetők egyéni üzletmenetre vonatkozó prognózisának egyenlegmutatója - az augusztusi kisebb emelkedéstől eltekintve – kis mértékben, de folyamatosan csökkent, és jóval a hosszú távú átlaga alatt zárja a 2019-et. Az általános kilátásokat jellemző index – mely a válaszadók ipari aktivitásra vonatkozó véleményét összegezve tükrözi – kisebb – hullámváltozásokkal 2018 augusztusa óta folyamatosan csökkenő tendenciát mutat. 2019 szeptember és október hónapokban a mutató értékei alacsonyabbak voltak, mint a hosszútávú átlag, ami romló üzleti tendenciákat vetíthet elő.

¹⁷ Forrás: INSEE (<https://www.insee.fr/en/statistiques/3636288>)

1.2.3. ábra: Az üzleti bizalom megítélése Németországban* és Franciaországban, 2001–2019. november**

Forrás: Ifo, INSEE

* Forrás: Ifo (<http://www.cesifo-group.de>), Ifo Business Climate Index for Trade and Industry in Germany, 2015=100%

** Forrás: INSEE (<http://www.insee.fr>), Indicateur synthétique du climat des affaires – industrie manufacturière, hosszú távú átlag=100%

Megjegyzés: Az ábrán vállalati felvételekből származó, a cég jelenlegi és várható helyzetét tartalmazó indikátor egyenlegének szezonálisan kiigazított értékei szerepelnek.

1.3. Makrogazdasági trendek Magyarországon

Az alábbiakban a magyar gazdaság növekedésének elmúlt évekbeli tendenciáit foglaljuk össze, különös tekintettel a 2008–2009-es gazdasági válság hatására, az azt követő fellendülésre, valamint az azóta eltelt időszakra. Az alábbiakban a gazdasági helyzetet a legfontosabb makrogazdasági mutatókon keresztül vázoljuk fel, melynek során kitérünk a foglalkoztatottság, a bruttó hazai termék, az ipari termelés, a beruházás és a külkereskedelmi termékforgalom alakulására.

Főbb megállapítások

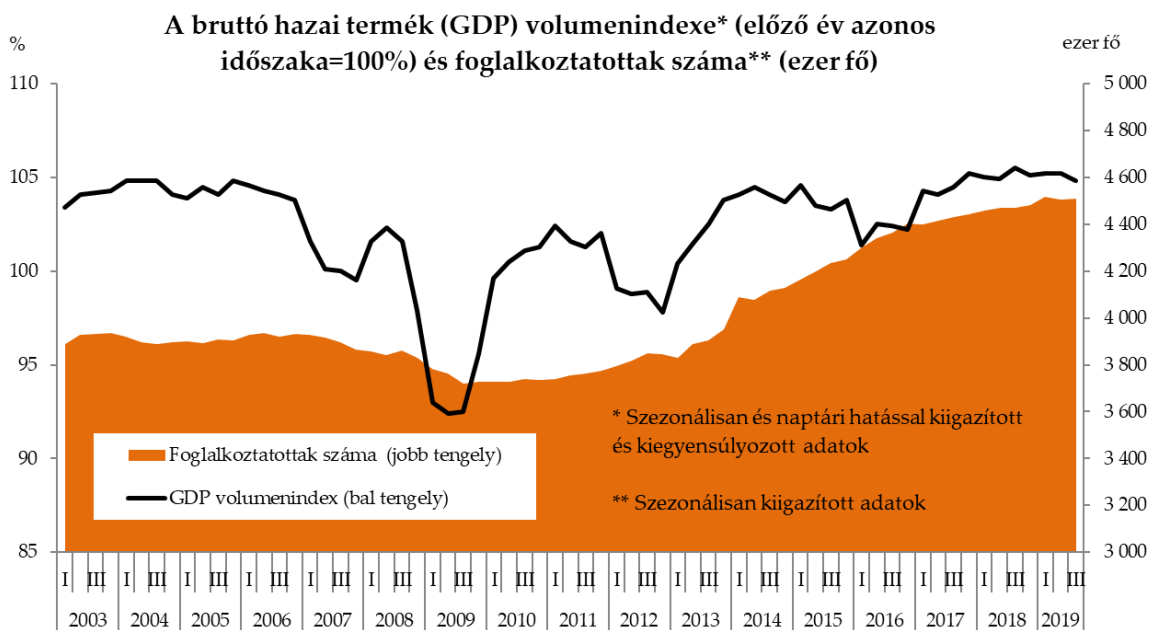
2009-ben rendkívül mély válságot élt meg a magyar gazdaság, a recesszió mélysége megközelítette a transzformációs visszaesés (1991–1995) során tapasztalt mértéket. A gazdasági teljesítmény 2009. folyamán zuhanásszerű visszaesést produkált. 2010 első felében lelassult a romló tendencia, majd növekedésbe fordult, az év második felében a gyorsulás üteme pedig már elérte a válság előtti szintet. Azonban a nemzetközi gazdasági környezet az euróövezet válságának kialakulásával 2011-ben újfent igen kedvezőtlené vált. A magyar gazdaság 2012-ben visszasüllyedt a recesszióba: a GDP 1,5 százalékos visszaesést produkált. 2013-ban a gazdaság kilábalta a recessziós időszakból és 2,2 százalékkal növekedett. A 2014-es év rég nem látott növekedést hozott a GDP-ben: 4,1 százalékos bővülés következett be a megelőző évhez képest. 2015-ben továbbra is számottevő, 3,5 százalékos gyorsulást mutattak az adatok. 2016-ban azonban gyengült a növekedés üteme: 2,2 százalékkal haladta meg a hazai össztermék az előző évi bővülést. 2017-ben és 2018-ban ismét gyorsult, 4,4 és 5,1 százalékot ért el a hazai GDP éves növekedésének mértéke. 2019 első három negyedévében hasonló mértékű, illetve minimálisan kisebb mértékű fellendülést tapasztaltunk: az első és második negyedévben 5,2 százalékkal, a harmadik negyedévben pedig már 4,8 százalékkal bővült a magyar GDP az előző év azonos időszakaihoz viszonyítva.

A gazdasági válság tovaryűrűző hatása erőteljes negatív hatást gyakorolt a magyar munkaerőpiacra. 2009 folyamán a drámai mértékben romló GDP-t a foglalkoztatottság jelentős visszaesése követte. A gazdasági növekedés pozitív fordulatát azonban késéssel követte a munkaerőpiac is. 2012-ben a gazdaság visszasüllyedt a recesszióba, a GDP jelentősen visszaesett, a foglalkoztatottak száma pedig a közfoglalkoztatottak számának gyors növekedése következtében megugrott és visszatért a válság előtti szintre. 2013-tól kezdve a GDP lassan – változó mértékben, de folyamatosan – emelkedett, a foglalkoztatás pedig – szintén nagy részben a közfoglalkoztatottak számának emelkedése miatt – tovább nőtt. A pozitív tendencia 2016 és 2018 között folytatódott, annak ellenére, hogy a GDP általánosan emelkedő trendje néhol hullámzást mutat a foglalkoztatottak száma pedig továbbra is stabilan emelkedik, 2016 óta. A foglalkoztatottak számának növekedési üteme ugyanakkor 2018-tól lassul.

Foglalkoztatottság és bruttó bérek

A bruttó hazai termék (GDP) növekedésének 2007-ben végbement erőteljes zuhanását 2008 elején követte a munkahelyek számának nagymértékű visszaesése (lásd az 1.3.1. ábrát). A 2008 első felében tapasztalt javulást szintén gyors foglalkoztatottság-növekedés kísérte, a harmadik negyedévben azonban gazdasági válság hatására újfent visszaesett a növekedés, a foglalkoztatottak száma pedig egy ideig még tovább nőtt, a negyedik negyedévben azonban jelentősen csökkent. A gazdasági válság tovaggyűrűző hatása erőteljes negatív hatást gyakorolt a munkaerőpiacra: 2009 elején a drámai mértékben romló GDP-t a foglalkoztatottság zuhanása követte. A GDP csökkenése a 2009 közepén elért mélypont után lassulni kezdett, 2010 második negyedévében pedig már stagnálást mutatott. 2010 egészében javult a bruttó hazai termék mutatója, az év végére elérve a válság előtti szintet, a foglalkoztatottak száma pedig enyhén növekedett. 2011-ben a GDP növekedése lassulni kezdett, a foglalkoztatottak száma pedig kis mértékben nőtt. 2012-ben a gazdaság visszasüllyedt a recesszióba, a GDP jelentősen visszaesett, a foglalkoztatottak száma ugyanakkor a közfoglalkoztatottak számának gyors növekedése következtében megugrott és visszatért a válság előtti szintre. 2013-tól fogva a GDP lassan – változó mértékben, de folyamatosan – emelkedett, a foglalkoztatás pedig – szintén nagy részben a közfoglalkoztatottak számának emelkedése miatt – tovább nőtt. A növekedés 2016 és 2018 között folyamatosan megfigyelhető volt. 2019 első két negyedévében a GDP növekedési üteme továbbra is 5 százalék körüli értéket vesz fel, 2018-hoz hasonlóan (5,2 százalék első és második negyedévre is az előző év azonos időszakához viszonyítva). A foglalkoztatottak száma pedig 2019-ben tovább emelkedett, noha egy enyhe süllyedés tapasztalható az év második és harmadik negyedében. (lásd az 1.3.1. ábrát).

1.3.1. ábra: A bruttó hazai termék (GDP) volumenindexe (előző év azonos időszaka:100%) és a foglalkoztatottak száma (ezer fő), 2003–2019. III. negyedév

Forrás: KSH

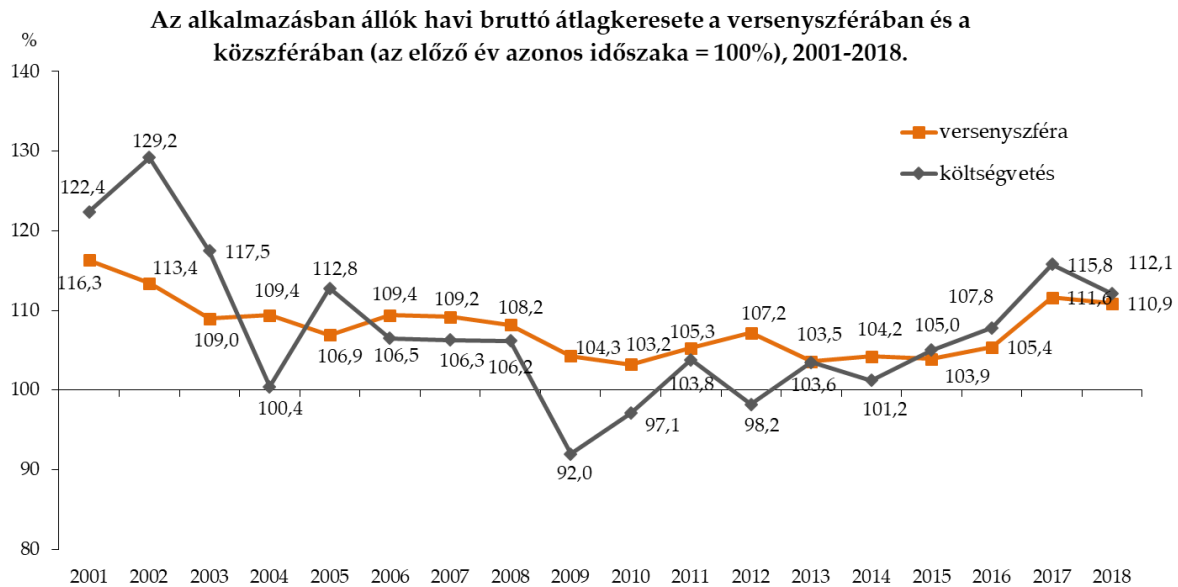

A teljes nemzetgazdaságban 2019-ban a bruttó átlagkeresetek 10,8 százalékkal nőttek az előző év azonos időszakához viszonyítva. A bruttó átlagkereset a teljes munkaidőben alkalmazásban állók körében, nemzetgazdasági szinten 359 900 forint volt. 2018-ban, a közfoglalkoztatottak átlagkeresetét figyelmen kívül hagyva a nemzetgazdaságban összesen 12,6 százalékos növekedés történt az előző évhez képest. Az átlagkeresetet a vállalkozásokon belül vizsgálva 11,4, a költségvetés területén 8,5, a nonprofit szervezetek esetében 10,8 százalékos növekedést figyelhetünk meg a 2019 január szeptemberi időszakot tekintve, az előző év ugyanazon periódusához képest.

Az 1.3.2. ábrán látható, hogy a versenyszférában 2003 és 2008 között stabil 8–9 százalékos körüli bruttó béremelkedés történt, mely növekedés 2009-ben (4,3 százalékos) és 2010-ben (3,2 százalékos) mérséklődött. 2011-ben (5,3 százalékos) és 2012-ben (7,2 százalékos) a béremelkedés volumene nőtt, 2013-ban azonban az emelkedés üteme 3,5 százalékosra csökkent. 2014-ben azonban ismét magasabb, 4,5 százalékos növekedés történt, amit a következő évben 5 százalékos, 2016-ban 5,4 százalékos növekedés követett. 2017-ben a bruttó bérek emelkedésének üteme tovább gyorsult, 11,6 százalékos növekedést figyelhetünk meg, 2018-ban pedig szintén jelentős mértékű, 10,9 százalékos növekedés volt tapasztalható.

A közszférában ennél jóval ingadozóbb a béremelkedés üteme: a 2001 és 2003 közötti időszak 20-30 százalékos körüli béremelését 2004-ben stagnálás követte, majd 2005-ben újra nagyobb mértékű, 12,8 százalékos emelés történt. A következő három évben stabil, 6 százalékos körüli volt a közszféra bruttó béreinek növekedési üteme. 2009-ben a gazdasági válság hatására a kormány takarékosági intézkedéseket hajtott végre, melynek keretein belül megszüntették a 13. havi béreket, így a közszférára jellemző átlagos bruttó bérek 7,9 százalékkal csökkentek. 2010-ben tovább csökkentek a bérek a közszférában az előző év azonos időszakához képest, az alacsony keresetű közfoglalkoztatottak számának emelkedése miatt, de a csökkenés üteme mérséklődött (2,8 százalékos). 2011-ben 3,8 százalékos növekedésnek lehettünk tanúi, 2012-ben azonban – újfent a közfoglalkoztatás jelentőségének növekedése miatt – 1,8 százalékkal ismét visszaesett a közszférára jellemző bér. 2013-ban 3,6 százalékos, 2014-ben 1,2 százalékos, 2015-ben pedig 5 százalékos volt a béremelkedés mértéke. 2016-ban 7,8 százalékos, 2017-ben és 2018-ban pedig már 15,8 és 12,1 százalékos emelkedés történt.

1.3.2. ábra: Az alkalmazásban állók havi bruttó átlagkeresetének változása a versenyszférában és a közszférában (előző év = 100%), 2001–2018

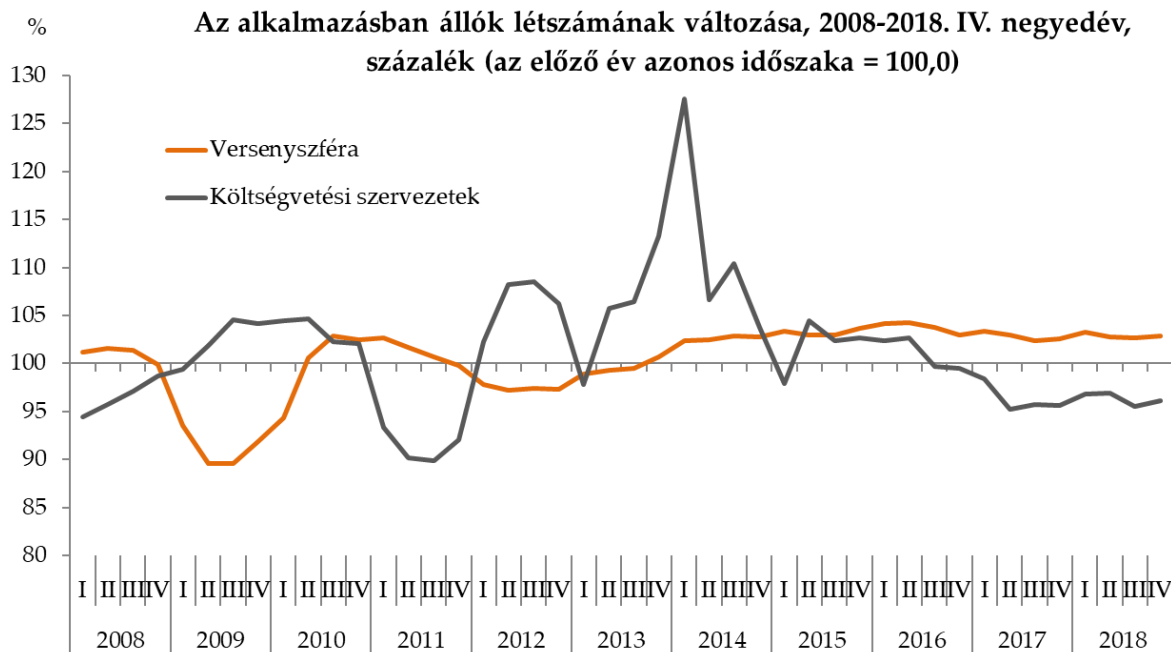

Forrás: KSH

Az 1.3.3. ábrán azt láthatjuk, hogy a versenyszférában alkalmazásban állók létszáma a 2008-as igen enyhe növekedés után 2009 folyamán a gazdasági válság hatására jelentős, 9 százalékos visszaesést mutatott. 2010-ben a csökkenés üteme lassulni kezdett, majd az év második felében már 3 százalék körüli növekedést tapasztaltunk. 2011-ben a növekedési ütem gyengült, az év egészében 1,2 százalékos bővülést mutattak az adatok. 2012-ben 1,8 százalékos volt a versenyszférában alkalmazásban állók számának visszaesése, 2013-ban pedig lényegében stagnálás (0,4 százalékos csökkenés) következett be. 2014-ben 2,7 százalékkal emelkedett az alkalmazásban állók száma, 2015-ben 3 százalékos volt a bővülés, 2016-ban pedig 3,8 százalékos, majd 2017-ben ismét 2,9 százalékos bővüléssel folytatódott ez a tendencia. 2018 első negyedévében 3,3 százalékos, a második negyedévben 2,8 százalékos, a harmadik negyedévben 2,7 százalékos, a negyedikben pedig 2,9 százalékos növekedés jellemezte a versenyszférában alkalmazásban állók létszámát.

A közszféra alkalmazotti létszáma 2008-ban gyengülő ütemű csökkenést mutatott. 2009-ben 2,5 százalékkal bővült a létszám, 2010-ben pedig 3,4 százalékos volt a növekedési ütem. 2011-ben jelentősen csökkent a közszféra alkalmazottainak létszáma, majd 2012-ben (6,3 százalék) és 2013-ban (5,8 százalék) újra növekedést tapasztaltunk. A tendencia 2014-ben is folytatódott, az első negyedévben kiugró, 27,6 százalékos növekedés következett be, az év egészében pedig 12 százalékos, dinamikus emelkedést mutatnak az adatok. 2015-ben ezzel szemben mindössze 1,8, 2016-ban pedig már csak 0,1 százalékkal nőtt a közszférában alkalmazásban állók létszáma, 2017-ben pedig már 3,5 százalékos csökkenés figyelhető meg. 2018-ban ez a csökkenő tendencia – kisebb ütemben – tovább folytatódott: az első negyedévben 3,2, a másodikban 4 százalékkal, a harmadikban 4,5; a negyedikben 4 százalékkal kevesebb foglalkoztatottat találunk a közszférában az előző év azonos időszakához képest.

1.3.3. ábra: Az alkalmazásban állók létszámának változása, 2008–2018. IV. negyedév, százalék (az előző év azonos időszaka= 100,0)

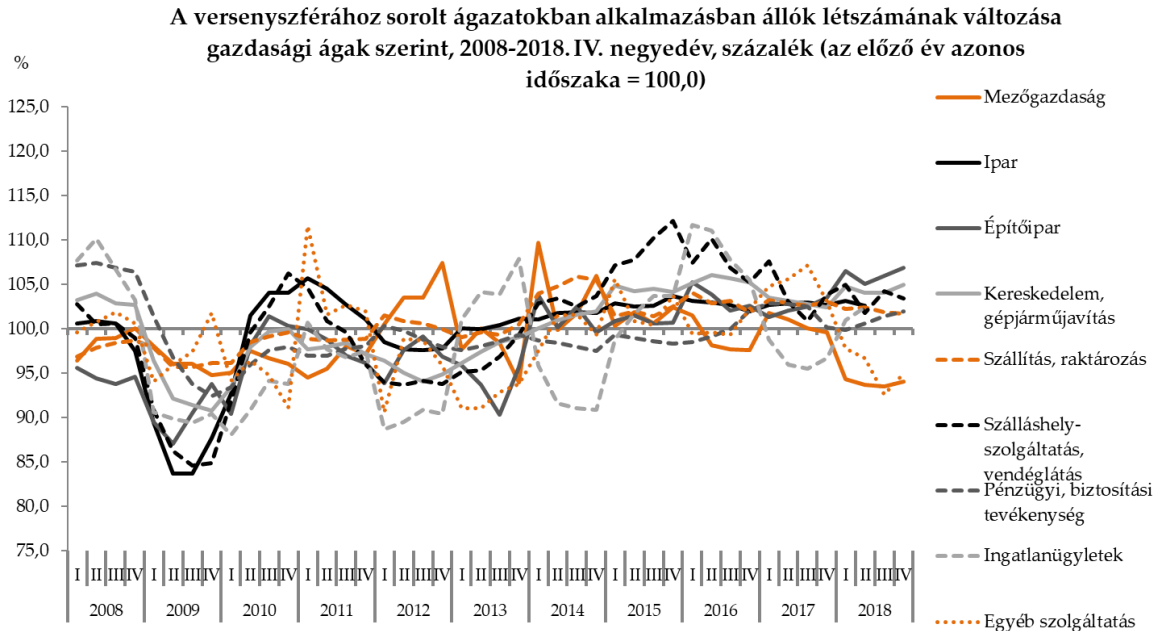

Forrás: KSH

A versenyszférához sorolt gazdasági ágakat létszám szerint külön-külön vizsgálva azt láthatjuk, hogy 2009-ben szinte mindegyik gazdasági ágban jelentős volt a visszaesés. 2010-ben az egyéb szolgáltatások területén volt a legdinamikusabb az alkalmazásban állók számának növekedése, és a vendéglátásban alkalmazottak létszáma is bővült. Ugyanekkor a pénzügyi szolgáltató, valamint a mezőgazdasági cégek körében tovább esett az alkalmazásban állók száma. 2011-ben a legtöbb területen szintén csökkenés tapasztalható, ellenben az iparban és az egyéb szolgáltató cégeknél növekedést figyeltünk meg. 2012-ben a mezőgazdaság és a szállítás, raktározás területén bővült az alkalmazásban állók létszáma, a többi szektorban pedig enyhe visszaesés figyelhető meg. 2013-ban az ingatlanügyletekkel foglalkozó cégek körében jelentős bővülés volt tapasztalható, az egyéb szolgáltatás és az építőipar területén azonban nagymértékű csökkenés következett be. 2014 folyamán a pénzügyi, biztosítási tevékenységgel foglalkozó cégeket, valamint az ingatlanügyletekkel foglalkozó cégeket kivéve mindegyik kategóriában növekedés volt megfigyelhető (ez utóbbi jelentősen visszaesett). 2015-ben a pénzügyi, biztosítási tevékenységgel foglalkozó vállalatok kivételével minden ágazatban nőtt az alkalmazásban állók létszáma, legnagyobb mértékben a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás ágazatban (6,5 százalék), valamint az egyéb szolgáltatások esetében (8,2 százalék). 2016-ban egyedül a mezőgazdaság területén tapasztalhattunk csökkenést, a pénzügyi, biztosítási tevékenységek stagnáltak, a többi ágazatban növekedés volt jellemző. 2017-ben az ingatlanügyletek ágazata mutatott csökkenést az alkalmazásban állók számát tekintve, a többi ágazat ebből a szempontból stagnált, vagy növekedett. 2018-ban a mezőgazdaság és az egyéb

szolgáltatások szektorán kívül átlagosan mindegyik szegmens növekedett. (lásd az 1.3.4. ábrát).

1.3.4. ábra: A versenyszférához sorolt ágazatokban alkalmazásban állók létszámának változása gazdasági ágak szerint, 2008–2018. IV. negyedév, százalék (az előző év azonos időszaka = 100,0)

Forrás: KSH

A Pénzügykutató Zrt. előrejelzése¹⁸ szerint 2019-ben éves átlagban a foglalkoztatottak száma 4,515 millió, a munkanélkülieké 158 ezer fő lehet, ami 3,4 százalékos munkanélküliségi rátát jelent. 2020-ben a prognózis szerint a tavalyinál kisebb ütemben bővíthet a foglalkoztatás, mivel egyre nagyobb akadályt jelent a növekvő munkaerőhiány, ami betudható a szezonálisan, illetve huzamosabb ideig külföldön munkát vállalók magas számának. A foglalkoztatás ütemének változásában szerepet játszhat az is, hogy a kormány jövőre tovább csökkenti az erre szánt költségvetés megváltoztatásával közfoglalkoztatottak számát. A munkanélküliségi ráta az intézet becslése szerint 3,2 százalékra süllyedhet jövőre, a foglalkoztatottak száma 4,556 millió fő lehet.

Bruttó hazai termék (GDP)

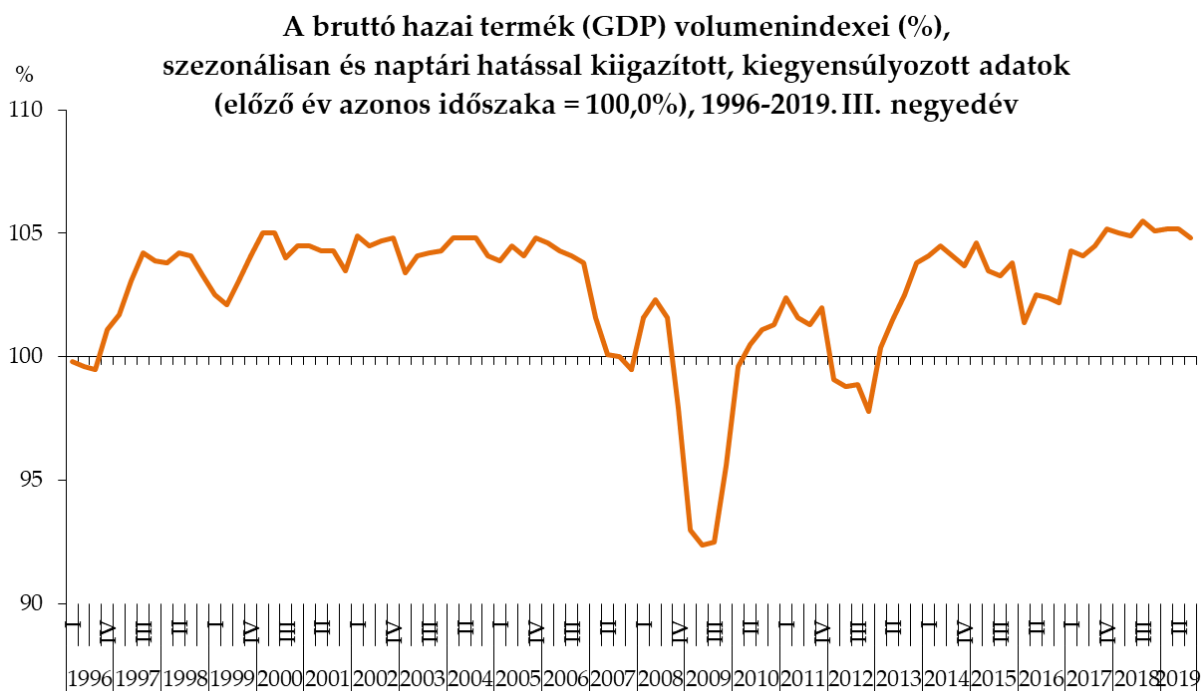
A világgazdasági válság Magyarországot 2008 közepén érte el. A harmadik negyedévben már csak minimális mértékben nőtt a GDP, a negyedik negyedévben pedig 2,3 százalékkal csökkent a bruttó hazai termék volumene az előző évhez viszonyítva, így az év egészében mindössze 0,7 százalékos növekedést ért el a magyar gazdaság. 2009 közepén a recesszió elérte mélypontját, az év egészében 6,5 százalékos visszaesés következett be. 2010-ben 0,6 százalékos, enyhe növekedést produkált a magyar gazdaság. A gazdasági nehézségek azonban korántsem értek véget: a nyugat-

¹⁸ Forrás:

https://penzugyutato.hu/sites/default/files/Penzugyutato_Prognosis_2019szept_Sajtotajekoztato.pdf

európai gazdaságok növekedésének lassulása, a nemzetközi pénzügyi helyzet instabil volta és az euróválság hullámainak negatív hatása visszavetette a magyar gazdaságot is. 2011-ben még 1,8 százalékkal nőtt a bruttó hazai termék volumene, 2012-ben azonban a GDP 1,5 százalékkal esett vissza. 2013-ban a gazdaság kilábalt a recessziós időszakból és 2,2 százalékkal növekedett. 2014-ben a pozitív tendencia felerősödött és 4,1 százalékos bővülés következett be a megelőző évhez képest. 2015-ben továbbra is számottevő, 3,5 százalékos gyorsulást mutattak az adatok. 2016-ban gyengült a növekedés üteme, a bruttó hazai termék volumenének bővülése 2,2 százalékos volt az előző évhez képest. 2017-ben ismét gyorsult, 4,4 százalékot ért el a hazai GDP éves növekedésének mértéke. 2018 első három negyedében további fellendülést tapasztaltunk: az első negyedévben 5 százalékkal, bővült a magyar GDP az előző év azonos időszakaihoz viszonyítva. 2019-ben hasonló trendek bontakoznak ki: az első két negyedévben 5,2 százalékos, a harmadik negyedévben 4,8 százalékos volt a növekedés (lásd az 1.3.5. ábrát).

1.3.5. ábra: A bruttó hazai termék (GDP) volumenindexei, szezonálisan és naptári hatással kiigazított, kiegyensúlyozott adatok, százalék (előző év azonos időszaka = 100%) 1996–2019. III. negyedév

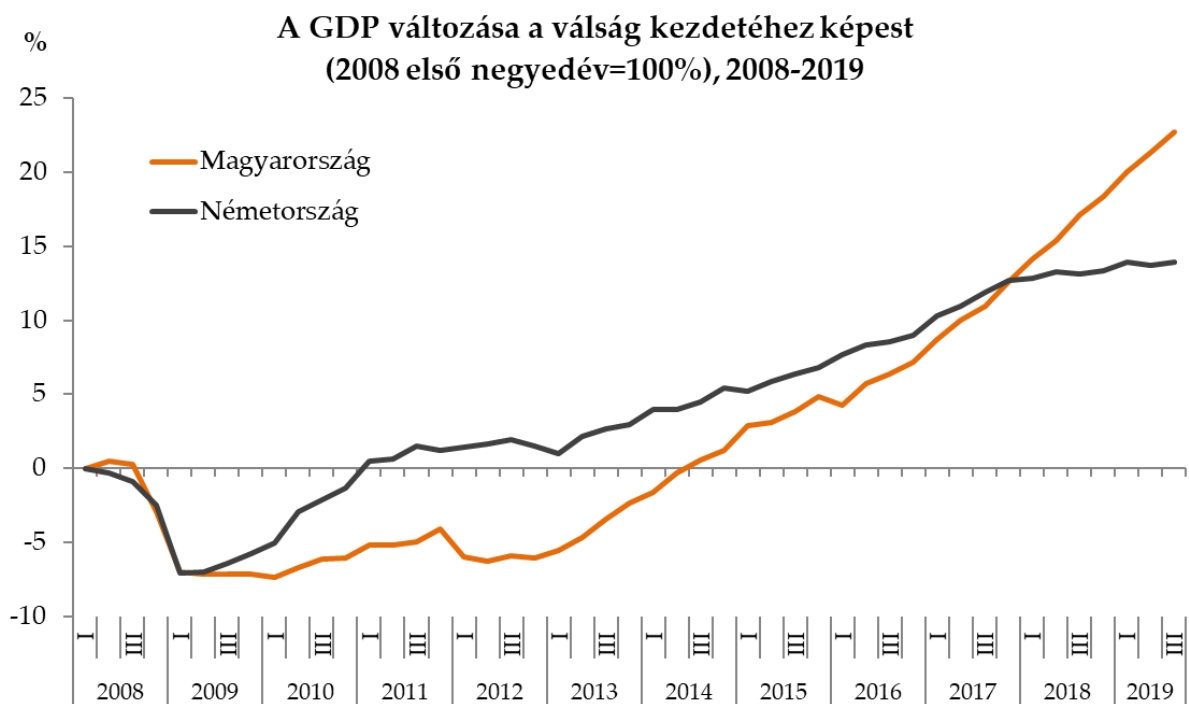

Forrás: KSH

A gazdasági válság hatását a legszemléletesebben úgy ábrázolhatjuk, ha a GDP negyedéves változását a válság kezdetének időpontjához képest figyeljük meg. Az 1.3.6. ábra a válság magyar, illetve német gazdaságra gyakorolt hatását hasonlítja össze egymással a fenti módon. Az ábrán jól megfigyelhető, hogy a válságból való kilábalás sokkal lassabb volt a magyar gazdaság esetében, mint a magyar gazdaság első számú exportpiacát jelentő német gazdaságban. Egyrészt a magyar válság

mélyebb volt, mint a német, másrészt a kilábalás is később kezdődött meg, mint Németországban. Miközben a visszaesés szinte teljes egészében ugyanolyan sebességgel és mértékben érintette a két gazdaságot, addig a fordulóponthoz, 2009 első negyedévében a német gazdaság jóval gyorsabban kapott erőre, mint a magyar. A német gazdaság 2011 elején már visszatért a válság előtti szintre és azóta szinte töretlenül növekszik tovább, a magyar gazdaság azonban elhúzódó recesszióba került és csak 2014 harmadik negyedévében érte el a válság előtti szintet. A magyar és a német gazdaság növekedési üteme közötti különbség 2016 első negyedéve és 2017 negyedik negyedéve között megszűnt, a 2018-as magyar gazdaság növekedési üteme egyre nagyobb mértékben előzte meg a német gazdaságét. 2019-ben a különbség már 6-7 százalékpont körül van, Magyarország javára. (lásd az 1.3.6. ábrát).

1.3.6. ábra: A GDP változása a válság kezdetéhez képest (2008 első negyedév=100%), 2008–2019

Forrás: KSH, Destatis

Beruházások

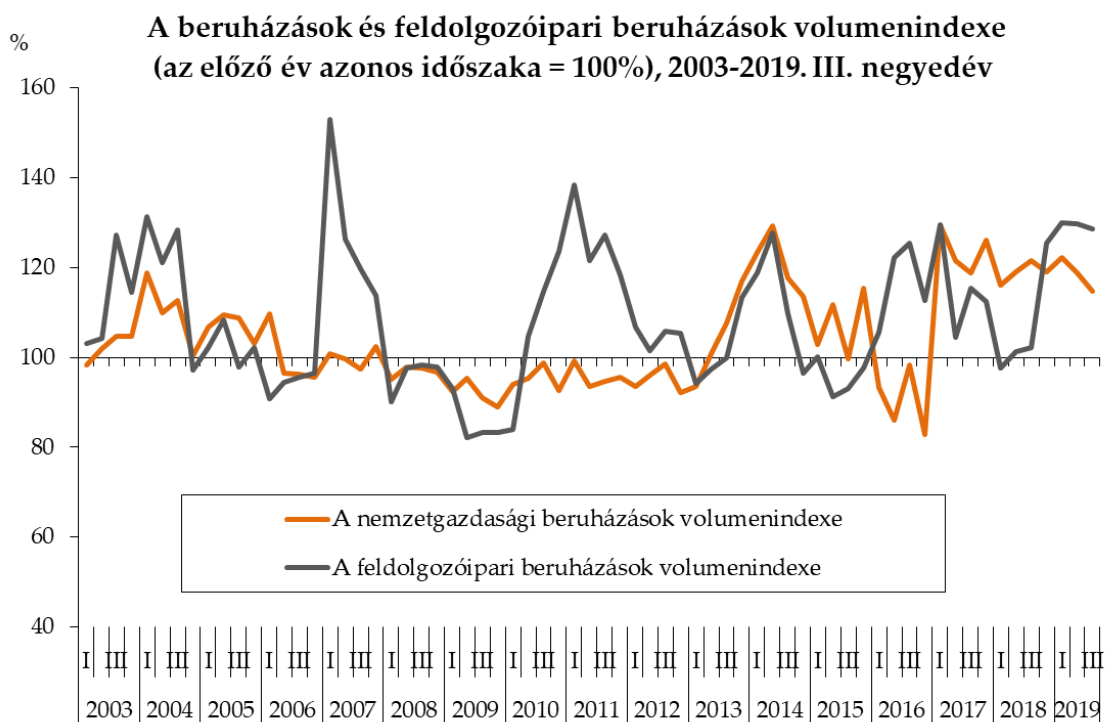
A nemzetgazdasági beruházások volumenének 2007. évi stagnálását 2008-ban számottevő, 3 százalékos visszaesés követte. A 2009. évet a válság miatt még erőteljesebb, 8,6 százalékos visszaesés jellemezte. Ezután enyhült a visszaesés üteme, 2010-ben 5 százalékos csökkenést mutattak az adatok, 2011-ben pedig 4,5 százalékosat. 2012-ben a recessziós folyamatok újra visszavetették a beruházásokat, így 5,2 százalékos visszaesés következett be. 2013-ban már 6,2 százalékos növekedést tapasztaltunk a megelőző évhez képest, 2014-ben pedig 21 százalékosat. 2015-ben az emelkedés 7,3 százalékosra mérséklődött, 2016-ban pedig 10 százalékos csökkenés

következett be. 2017-ben ismét jelentős mértékben, 24 százalékkal nőtt a nemzetgazdasági beruházások volumene az előző évhez képest. 2018 első felében némileg alacsonyabb ütemű, de továbbra is lendületes, 18 százalékos emelkedést tapasztalhattunk a nemzetgazdasági beruházások terén. 2019-ben ez a dinamizmus megtorpanni látszik, mivel az első három negyedév a következőképpen alakult: rendre 22,3 százalék, 18,3 százalék és 14,8 százalék az előző év azonos időszakához képest.

A feldolgozóipari beruházások volumene a 2007 első negyedéves kiemelkedő növekedés után folyamatos csökkenést mutatott, és 2008 első negyedévében érte el első mélypontját: 2007 azonos időszakához képest – bár ezt részben a magas bázis okozta. 2008. folyamán enyhe csökkenés jellemezte a mutatót, majd 2009-ben már jelentős – a második negyedévben 18 százalékos, a harmadik és negyedik negyedévekben 16,8 százalékos – visszaesést tapasztaltunk. 2010 második negyedévtől kezdve gyorsuló növekedést mutattak az adatok, az utolsó negyedévre elérve a közel 24 százalékos ütemet. 2011-ben a pozitív tendencia folytatódott. 2012-ben éves szinten 4,9 százalékos emelkedést tapasztaltunk. 2013-ban 1,2 százalékos volt a feldolgozóipari beruházások növekedése, 2014-ben pedig 13,1 százalékra gyorsult az emelkedés. 2015-ben 4,4 százalékos visszaesés következett be, míg 2016-ban 19 százalékos emelkedésbe fordult az index. 2017-ben a növekedés üteme némileg lassult, éves szinten 15 százalékot ért el a feldolgozóipari beruházások volumenének bővülése. 2018-ban ez a szám mindössze 6,6 százalékot tett ki, erőteljes növekedéssel 2018 utolsó negyedévében. 2019-ben ez a tendencia folytatódott, átlagban 30 százalékkal nőtt a volumenindex az előző év hasonló időszakához képest, az első negyedévben 30 százalékos, a második negyedévben 29,7 százalékos, míg a harmadikban 28,6 százalékos növekedés figyelhető meg a feldolgozóipari beruházások volumenében az előző év azonos időszakaihoz viszonyítva (lásd az 1.3.7. ábrát).

1.3.7. ábra: A beruházások és a feldolgozóipari beruházások volumenindexe (az előző év azonos időszaka = 100%), 2003–2019 III. negyedév

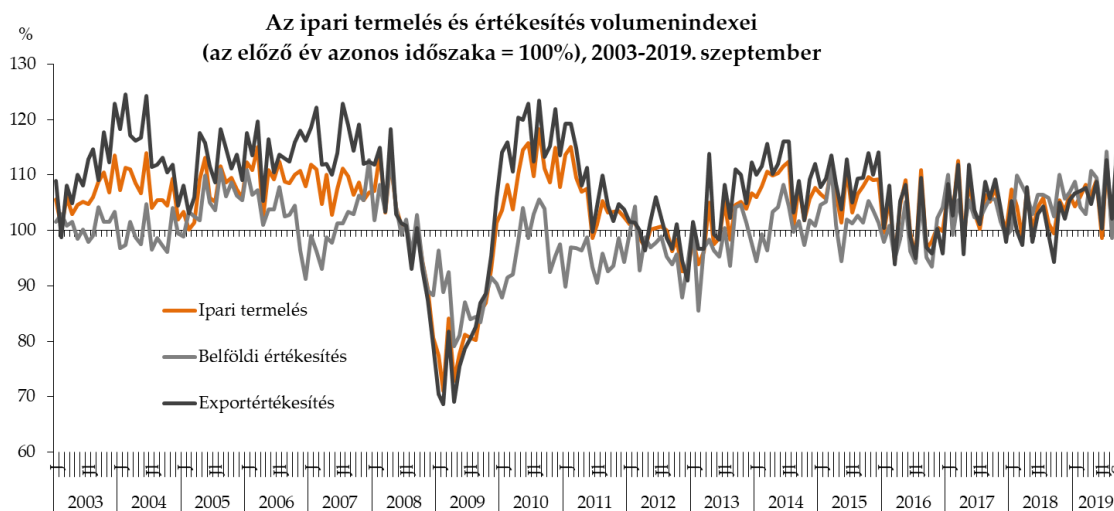

Forrás: KSH

Ipari termelés

2007-ben az ipari termelés növekedési üteme éves szinten 7,9 százalékos volt. 2008 közepétől azonban – 1992 óta először – csökkenni kezdett az ipari termelés volumene, és éves szinten stagnálást mutattak az adatok. 2009 folyamán a gazdasági válság következtében szinte minden hónapban csökkenést mutatott az ipari kibocsátás, és éves szinten nagyon jelentős, 17,8 százalékos visszaesést tapasztaltunk. 2010-ben minden hónapban emelkedett a termelés volumene az előző évi alacsony bázishoz képest, a növekedés éves szinten 10,6 százalékos ütemet ért el. 2011-ben a növekedés 5,6 százalékosra lassult. 2012-ben a recessziós folyamatok újra visszavetették az ipari termelést, így 1,8 százalékos csökkenést mutattak az adatok. 2013-ban 1,1 százalékos bővülés következett be, ami 2014-ben 7,7 százalékra gyorsult. 2015-ben is magas szinten (7,4 százalék) maradt az ipari termelés bővülése, azonban 2016-ban 0,9 százalékra esett vissza a növekedés üteme. 2017-ben 4,6 százalékkal bővült az ipari termelés volumene. A 2018-ban a mutató 3,7 százalékkal nőtt, míg a 2019 januártól szeptemberig tartó időszakban a mutató összeségében 6,2 százalékkal nőtt. Az ipari export 7,3 százalékkal emelkedett, míg a belföldi értékesítés 6,5 százalékkal (lásd az 1.3.8. ábrát).

**1.3.8. ábra: Az ipari termelés és értékesítés volumenindexei
(az előző év azonos időszaka=100%), 2003–2019. szeptember**

Külkereskedelem

A külkereskedelmi termékforgalom a romló európai konjunktúra hatására 2008 végén csökkenni kezdett az egy évvel korábbi adatokhoz képest (lásd az 1.3.9. ábrát). Ennek ellenére 2008 egészében mind az exportvolumen, mind az importvolumen több, mint 4 százalékkal meghaladta az előző évi szintet.¹⁹ 2009-ben a gazdasági válság következményeképpen mind az export, mind az import esetében jelentős mértékű volt a visszaesés: a volumencsökkenés a kivitelnél 12,7 százalék, a behozatal esetében pedig 17,1 százalék volt.²⁰ 2010-ben a külkereskedelemre vonatkozó adatok visszatértek a válság előtti szintre, a kiviteli volumene 16,9, a behozatalé pedig 15,1 százalékkal nőtt 2009-hez képest.²¹ 2011-ben a növekedés üteme mérséklődött, a kiviteli volumene 9,9, a behozatalé pedig 6,7 százalékkal haladta meg az előző évi szintet.²² 2012-ben a kiviteli volumene 0,7 százalékkal haladta meg az előző évit, a behozatalé 0,1 százalékkal alulmúlta azt.²³ 2013-ban a külkereskedelem export- és importvolumene 4,2, illetve 5,0 százalékkal bővült.²⁴ 2014-ben a kiviteli volumenindexe 6,9 százalékkal, a behozatalé pedig 8,8 százalékkal emelkedett.²⁵ 2015-ben a kiviteli volumenindexe 7,8 százalékkal, a behozatalé pedig 6,3 százalékkal nőtt.²⁶ 2016-ban a külkereskedelmi termékforgalom

¹⁹Forrás: KSH Gyorstájékoztató. Külkereskedelmi termékforgalom, 2008. január-december

²⁰Forrás: KSH Gyorstájékoztató. Külkereskedelmi termékforgalom, 2009. január-december

²¹ Forrás: KSH Gyorstájékoztató. Külkereskedelmi termékforgalom, 2010. január-december

²² Forrás: KSH Gyorstájékoztató. Külkereskedelmi termékforgalom, 2011. január-december

²³ Forrás: KSH Gyorstájékoztató. Külkereskedelmi termékforgalom, 2012. január-december

²⁴ Forrás: KSH Statisztikai Tükör. Külkereskedelmi termékforgalom, 2013. január-december

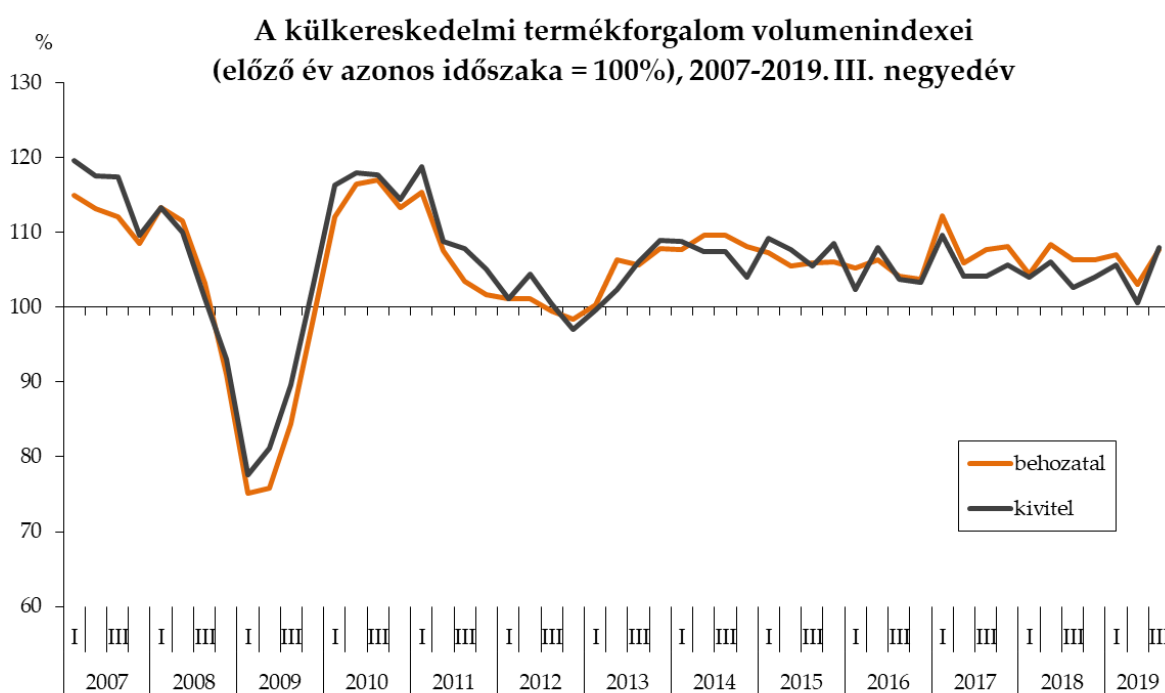
²⁵ Forrás: KSH Gyorstájékoztató. Külkereskedelmi termékforgalom, 2014. január-december

²⁶ Forrás: KSH Gyorstájékoztató. Külkereskedelmi termékforgalom, 2015. január-december

kivitelének volumene 4,4, a behozatalé pedig 4,7 százalékkal nőtt.²⁷ 2017-ben a kivitel volumene 5,8, a behozatalé 8,2 százalékkal emelkedett,²⁸ ez 2018-ban nem sokkal rosszabbul alakult: a kivitel volumene 4,2, a behozatalé 6,3 százalékkal nőtt előző évhez képest. 2018-ban a termék-külkereskedelmi mérleg többlete 5,6 milliárd euró volt.²⁹

A 2019. januártól októberig tartó időszakban a kivitel volumenindexe 7,4, a behozatalé 6,8 százalékkal emelkedett az előző év azonos időszakához képest. A kivitel értéke 91 980 milliárd euró (29 782 milliárd forint), a behozatalé 87 578 milliárd euró (28 351 milliárd forint), a külkereskedelmi többlet pedig 4,6 milliárd euró volt, ami 719 millió euróval kevesebb, mint az előző évi.³⁰

1.3.9. ábra: A külkereskedelmi termékforgalom volumenindexei (az előző év azonos időszaka=100%), 2007–2019. III. negyedév

Forrás: KSH

²⁷ Forrás: KSH Gyorstájékoztató. Külkereskedelmi termékforgalom, 2016. december (második becslés), <http://www.ksh.hu/gyorstajekoztatok/#/hu/document/kul1612>

²⁸ Forrás: KSH Gyorstájékoztató. Külkereskedelmi termékforgalom, 2017. december (második becslés), <http://www.ksh.hu/gyorstajekoztatok/#/hu/document/kul1712>

²⁹ Forrás: KSH Gyorstájékoztató. Külkereskedelmi termékforgalom, 2018. december <http://www.ksh.hu/gyorstajekoztatok/#/hu/document/kul1812>

³⁰ Forrás: KSH Gyorstájékoztató. Külkereskedelmi termékforgalom, 2019. október (első becslés) <http://www.ksh.hu/gyorstajekoztatok/#/hu/document/kue1910>

2. A vállalkozások üzleti helyzete és várakozásai

Az alábbiakban a Rövidtávú Munkaerőpiaci Prognózis adatai alapján mutatjuk be a vállalkozások üzleti helyzetének és várakozásainak alakulását.

Az első részben az elmúlt években lejátszódó folyamatokkal foglalkozunk. A fejezet középpontjában a német Ifo Üzleti Bizalmi Mutatójához hasonló általános üzleti helyzetet kifejező szubjektív helyzetértékelés áll. A második alfejezetben egy regressziós modell alapján az optimista várakozások vállalati hátterét elemezzük, azaz arra keressük a választ, hogy milyen vállalati körök tekintenek pozitív várakozásokkal 2020 első félévére. A harmadik alfejezetben az üzleti helyzet és a várakozások területi egyenlőtlenségei kerülnek bemutatásra.

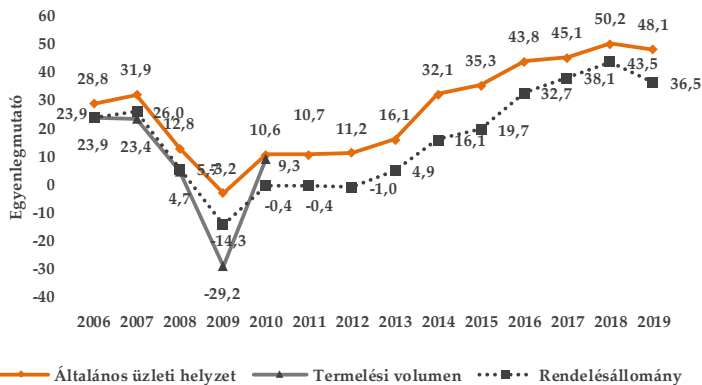
2.1 Az üzleti helyzet megítélése és az elmúlt években tapasztalt folyamatok

Az ideai adatfelvétel alapján a magyar vállalatok üzleti helyzete az elmúlt években jellemző pozitív tendencia megtörésével kis mértékben visszaesett. Az általános üzleti helyzetet kifejező egyenlegmutató értéke 48 pont – azaz 48 százalékpontos többségben vannak azok a vállalatok, akik inkább kedvezően ítélik meg üzleti helyzetüket, azokkal szemben, akik kedvezőtlenül.

A 2020-ra vonatkozó üzleti várakozások az elmúlt évhez képest szintén pesszimistábbak. A 2016-os jelentős pozitív elmozdulást követő növekedés 2018-ban csúcspontra ért, míg idén kis mértékű visszaesés tapasztalható. Ebben az évben 57 pont a jövőbeli üzleti helyzetet kifejező egyenlegmutató értéke – azaz 57 százalékpontos többségben vannak azok a vállalatok, akik bíznak üzleti helyzetük javulásában 2020 első félévében, mint azok, akik az üzleti helyzet romlását várják.

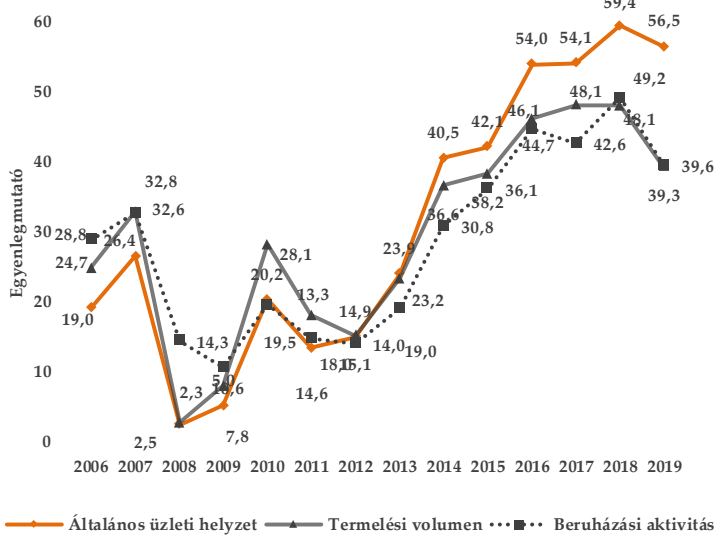
2.1.1. ábra: Az üzleti helyzetet leíró mutatók (tárgyév, következő év)

Tárgyév

Egyenlegmutató: Az ábrán látható értékek száz-as skálára vetített egyenlegmutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelést adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és $+100$ közötti értékeket vehet fel. -100 -at akkor, ha minden cég negatívan és $+100$ -at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét.

Következő év

Magyarázat: Az ábrán látható egyenlegmutatókban bekövetkező egy pontos elmozdulás egy százalékpontos változásnak feleltethető meg.

Példa: Az általános üzleti helyzet egyenlegmutatója 2015 tárgyévben 35,3 pont. Ez azt jelenti, hogy 35,3 százalékponttal több vállalat ítélte meg jónak az üzleti helyzetét, mint amennyi rossznak.

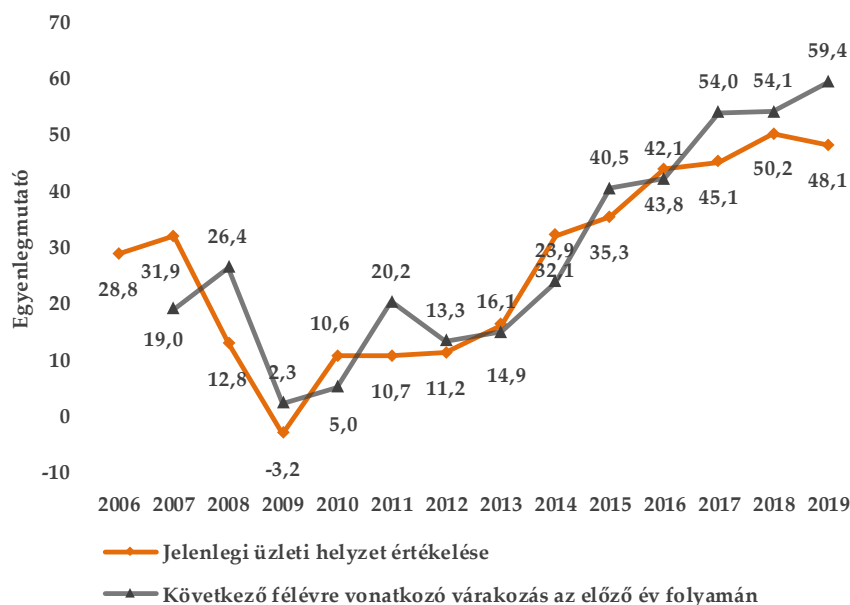
Bázis: 10 főnél nagyobb vállalatok.

	2014		2015		2016		2017		2018		2019	
	n	pont	n	pont	n	n	pont	pont	n	pont	n	pont
Ált. üzleti helyzet - tárgyév	4219	32,1	4254	35,3	4229	43,8	4183	45,1	4696	50,2	4677	48,1
Rendelésállomány-tárgyév2. félév	4153	16,1	4196	19,7	4095	32,7	4034	38,1	4528	43,5	4557	36,5
Ált. üzleti helyzet - köv. év 1. félév	3686	40,5	3805	42,1	3856	54,0	3829	54,1	4289	59,4	4243	56,5
Termelési vol.-köv. év 1. félév	3780	36,6	3877	38,2	3859	46,1	3808	48,1	4293	48,1	4309	39,3
Beruházási akt. - köv. év 1. félév	3589	30,8	3546	36,1	3554	44,7	3560	42,7	4030	49,2	3975	39,6

Forrás: PM, GVI 2014–2019

A 2.1.1. ábrán jól látszik, hogy az általános üzleti helyzet megítélése hasonlóan alakul a rendelésállományra, beruházásokra és termelési volumenre vonatkozó mutatókkal. Ezért a következőkben az elmúlt években lejátszódó folyamatokat ezen általános mutatón keresztül mutatjuk be. Míg 2015-ben az előző évi előrejelzéshez képest alulmaradt az üzleti helyzetre vonatkozó mutató értéke, addig 2016 folyamán a cégek a korábban megfogalmazott várakozásokhoz hasonlóan ítélték meg az üzleti helyzetüket. 2017-ben az előző évi optimista várakozásokhoz képest újra kedvezőtlenebbnek bizonyult az üzleti helyzet. Ez a tendencia folytatódott 2018-ban és 2019-ben is, de a tavalyi közeledést követően idén ismét távolabb került egymástól az előzetesen megfogalmazott üzleti várakozások és az üzleti helyzet mutatója.

2.1.2. ábra: Üzleti helyzet megítélése és a várakozások teljesülése

Forrás: PM, GVI 2006–2019

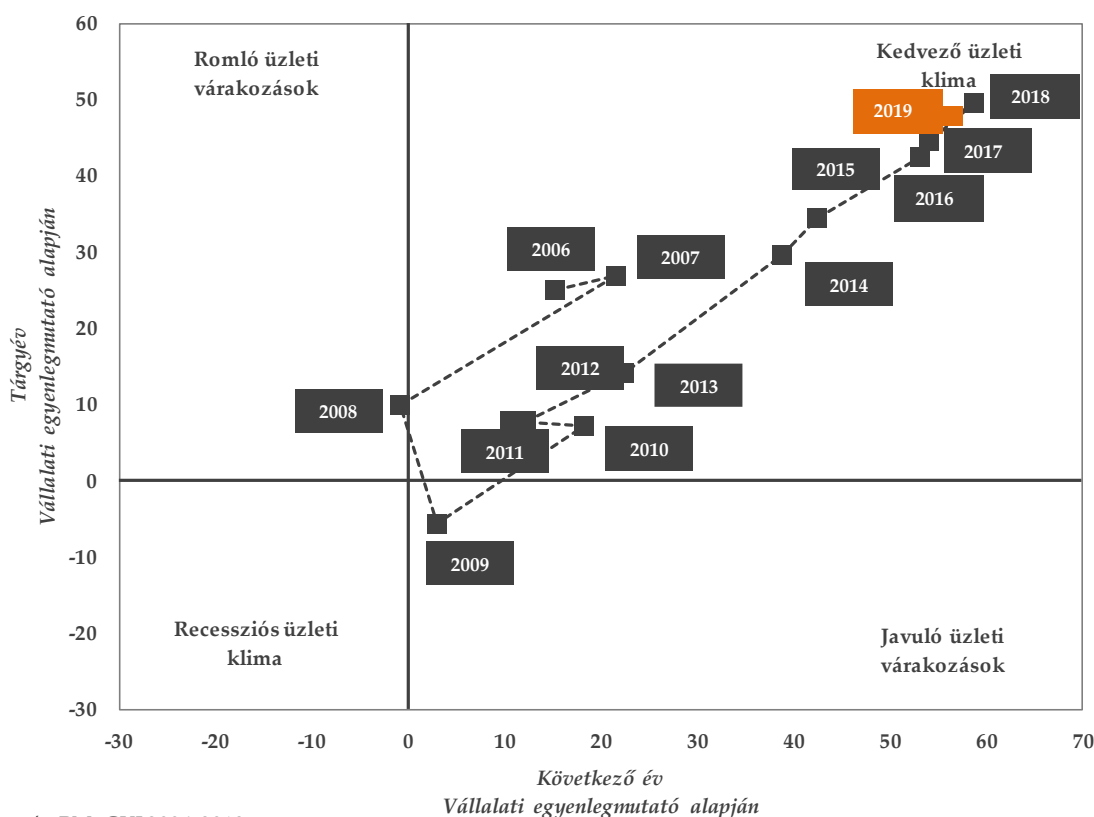
Egyenlegmutató: Az ábrán látható értékek százaskálára vetített egyenlegmutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelés adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató –100 és +100 közötti értékeket vehet fel. –100-at akkor, ha minden cég negatívan és +100-at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét.

Bázis: 10 főnél nagyobb vállalatok.

A 2008 őszi adatok az üzleti klíma jelentős romlását mutatták – a vállalatok mind a jelenlegi, mind a jövőbeli helyzetüket jelentősen negatívabban látták. Borúlátó várakozásaik be is teljesültek, 2009-ben érte el a mélypontot az üzleti helyzet megítélése. Ezzel együtt az egyes gazdasági ágakban eltérő mértékben ugyan, de a 2008-ban megfogalmazottakhoz képest optimistábbá váltak a várakozások. 2010-ben már ismét kedvezővé vált az üzleti klíma – mind a jelenlegi, mind a jövőbeli üzleti helyzet megítélésekor többségbe kerültek a pozitívan értékelő vállalatok. 2011-ben és 2012-ben is – ugyan nem a válság előtti időszaknak megfelelő mértékben – kedvező üzleti klímával lehet jellemezni a vállalkozások üzleti környezetét, azonban mindkét

évben a jövőre vonatkozó várakozások kis mértékben romlottak. 2013-ban az üzleti várakozások már a 2007-es állapothoz hasonlóak voltak, a jelenlegi és jövőbeli üzleti helyzetértékelésen alapuló üzleti környezet jelentős mértékben javult, 2014-re pedig 2006 óta nem tapasztalt szintre fejlődött, 2015-re még kedvezőbbé vált. A javuló tendencia egészen 2018-ig folyamatos volt, idén azonban mind az üzleti helyzet megítélése, mind a várakozások tekintetében enyhe visszaesés tapasztalható.

2.1.3. ábra: A jelenlegi és jövőbeli általános üzleti helyzet szubjektív megítélése

Forrás: PM, GVI 2006-2019

Egyenlegmutató	2013		2014		2015		2016		2017		2018		2019	
	n	pont	n	pont	pont	pont	n	pont	n	pont	n	pont	n	pont
Tárgyév	6824	14,1	6866	29,7	6850	34,4	6577	42,5	6532	44,5	6487	49,5	6510	47,9
Várakozások	5778	22,4	6009	38,9	6123	42,6	6023	53,3	6078	54,2	5957	58,8	5925	56,8

Forrás: PM, GVI 2006–2019

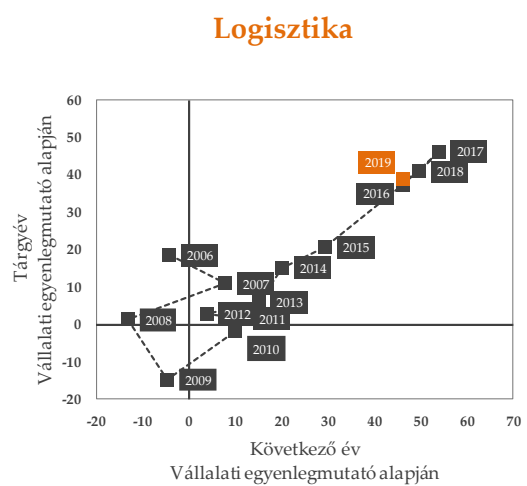
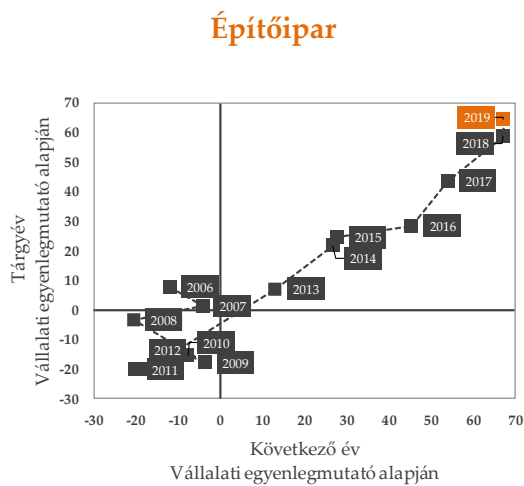
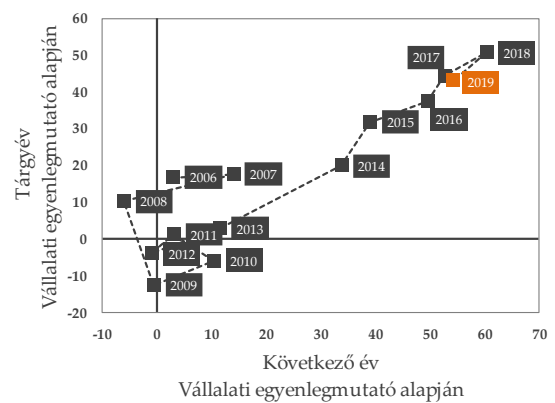
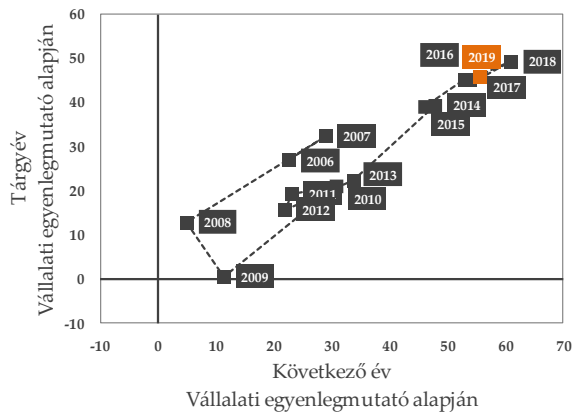
Magyarázat: Az ábra két tengelye az általános üzleti helyzetet kifejező egyenlegmutatót jeleníti meg. A függőleges tengelyen a tárgyévre, a vízszintes tengelyen a következő évre vonatkozó egyenlegmutató értékei kaptak helyet. Eszerint a jobb felső szegmens a „Kedvező üzleti klíma”, amikor többségben vannak, mind a jelenlegi, mind a jövőbeli helyzetüket pozitívan értékelő vállalatok. Ennek ellentéte a bal, alsó szegmens, amikor mind a jelenlegi tárgyévi helyzet, mind a jövőbeli várakozások negatívak. Az origó jeleníti meg a semleges állapotot: ebben a pozícióban a jelen és a jövő értékelésekor a pozitívan és negatívan nyilatkozó vállalatok kiegyenlítik egymást. Eszerint az origótól való távolság is értelmezhető, minél messzebbi egy megjelenített pozíció, annál inkább többségben vannak akár a pozitív, akár a negatív értékelések. Az eddigiek alapján tehát, az origótól vett vízszintes pozitív elmozdulás mértéke a jövőbeli optimizmus mértékét fejezi ki.

Az egyes gazdasági ágakat eltérő mértékben érintette a válság, de kilábalásuk az építőipar kivételével hasonló módon történt.

- Az ipari vállalatok üzleti helyzetük jelentős romlása ellenére a kritikus 2008-as és 2009-es években is kedvező üzleti klímával voltak jellemezhetőek – a vizsgált gazdasági ágak közül az áttekintett időszak nagy részében a legjobb helyzetben voltak. A 2011–2012-es megtorpanást követően 2013-ban az üzleti klímájuk, ha kis mértékben is, de már kedvezőbb volt, mint 2010-ben. 2014-ben tovább javult, majd 2015-ben stagnált üzleti helyzetük. Ezután 2016-ban ismét javuló tendencia kezdődött, amely a 2018-as csúcspontot követően 2019-ben megtört, így az ipari vállalatok körében az üzleti klíma idén lényegében a 2016–2017-es szintre esett vissza.
- Az iparral ellentétben a kereskedelem, és a szállítás, raktározás terén tevékenykedő vállalatok üzleti helyzete 2009-ben kifejezetten recessziósnak volt tekinthető. 2011-ben javult a helyzetük, majd 2012-ben kicsit romlott, a 2013-as évben azonban már rég nem látott optimizmussal tekintettek a következő évre. 2014-ben a kereskedelmi vállalatok üzleti klímája nagy mértékű javuláson esett át, míg a logisztika ágazatát illetően szerényebb mértékű, de pozitív változás történt. A 2015 és 2017 között javuló tendenciát figyeltünk meg mindkét ágazatban. 2018-ban viszont az üzleti klíma javulása csak a kereskedelmi vállalatok körében folytatódott, a szállítmányozó vállalatok esetében mind a helyzetértékelés, mind a kilátások negatívabbak lettek az előző évhez viszonyítva. 2019-ben a szállítmányozó vállalatok körében tovább folytatódott az üzleti klíma romlása, és a kereskedelmi cégek körében is visszaesés következett be a 2018-as csúcsot követően.
- Az építőipari vállalatok egészen más utat jártak be az elmúlt években: már 2006-ban is romló üzleti várakozásokkal voltak jellemezhetőek, ami 2008-ra recesszióba fordult. A többi gazdasági ággal ellentétben még 2010-ben sem volt jelentős a szereplők optimizmusa, továbbra is borúlátóan tekintenek a jövőre. Az építőipari vállalatok várakozásai 2013-ban fordultak pozitívvá, ebben az évben már jelenlegi és jövőbeli helyzetüket is optimistán ítélték meg. 2014-ben üzleti környezetük tovább javult, aminek köszönhetően az kedvezőbbé is vált a logisztikai cégek üzleti körülményeihez képest. A 2015-ben tapasztalt stagnálás után 2016-tól újra javuló tendencia volt megfigyelhető. 2019-ben az építőipar üzleti klímára vonatkozó helyzetértékelése tovább javult, míg várakozásai stagnáltak a tavalyi évhez képest. Ennek eredményeként az itt részletesen bemutatott ágazatok közül jelenleg továbbra is az építőipar üzleti klímája tekinthető a legkedvezőbbnek.

2.1.4. ábra: Az üzleti klíma megítélése gazdasági áganként

Egyenlegmutató		2014		2015		2016		2017		2018		2019	
		n	pont	n	pont	n	pont	n	pont	n	pont	n	pont
Logisztika	Tárgyév	301	15,2	324	20,6	309	46,2	325	46,3	400	40,9	399	38,6
	Várakozások	266	20,2	284	29,5	276	37,4	309	54,1	361	49,8	358	46,4
Ipar	Tárgyév	2236	39,5	2123	39,2	2223	53,0	2146	45,3	2349	49,4	2261	45,7
	Várakozások	1968	47,9	1884	46,1	2007	45,3	1946	53,9	2122	61,0	2002	55,8
Építőipar	Tárgyév	703	21,9	800	24,6	759	45,6	794	43,7	663	58,9	642	64,5
	Várakozások	580	26,7	688	27,9	686	28,5	724	54,1	611	67,3	601	67,3
Kereskedelem	Tárgyév	1373	19,8	1433	31,8	1445	49,6	1549	44,4	1426	50,6	1456	43,1
	Várakozások	1559	33,7	1583	39	1551	37,5	1431	53,9	1332	60,4	1348	54,4

Forrás: PM–GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2020-as évre

Magyarázat: Az ábra két tengelye az általános üzleti helyzetet kifejező egyenlegmutatót jeleníti meg. A függőleges tengelyen a tárgyévre, a vízszintes tengelyen a következő évre vonatkozó egyenlegmutató értékei kaptak helyet. Eszerint a jobb felső szegmens a „Kedvező üzleti klíma”, amikor többségben vannak, mind a jelenlegi, mind a jövőbeli helyzetüket pozitívan értékelő vállalatok. Ennek ellentéte a bal, alsó szegmens, amikor mind a jelenlegi tárgyévi helyzet, mind a jövőbeli várakozások negatívak. Az origó jeleníti meg a semleges állapotot: ebben a pozícióban a jelen és a jövő értékelésekor a pozitívan és negatívan nyilatkozó vállalatok kiegyenlítik egymást. Eszerint az origótól való távolság is értelmezhető, minél messzebbi egy megjelenített pozíció, annál inkább többségben vannak akár a pozitív, akár a negatív értékelések. Az eddigiek alapján tehát, az origótól vett vízszintes pozitív elmozdulás mértéke a jövőbeli optimizmus mértékét fejezi ki.

2.2 Az optimista várakozásokkal bíró vállalatok jellemzői

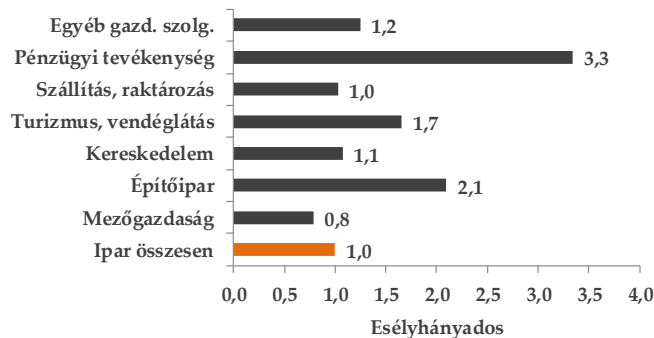
Milyen vállalati körökre jellemző leginkább az üzleti optimizmus? Mik az optimizmus legfőbb meghatározói? Az alábbiakban az exportra, a gazdasági tevékenységre, a vállalatméretre, a tulajdonosi háttérre és a földrajzi régióra vonatkozó vállalati jellemzők figyelembevételével keressük a választ ezekre a kérdésekre. Egy-egy tényező vizsgálata során a többi vállalati jellemző hatását kontroll alatt tartjuk, vagyis a közöttük fennálló potenciális interakciók hatásokat kiszűrve, a vállalati jellemzők üzleti várakozásokkal való önálló összefüggéseit vizsgáljuk. A becslések során a logisztikus regresszió módszerét alkalmaztuk.³¹

- A gazdasági ágakat tekintve elmondható, hogy 2018-hoz hasonlóan ismét a pénzügyi tevékenységekkel foglalkozó vállalatok foglalmazták meg a legoptimistább várakozásokat. Az ágazatba tartozó vállalatok 3,3-szor nagyobb eséllyel tekintenek üzleti helyzetük szempontjából pozitívan a 2020-as évre, mint a referenciaként kijelölt ipari vállalatok csoportja. Az építőipar (2,1), az idegenforgalom, vendéglátás (1,7), az egyéb gazdasági szolgáltatások (1,2) és a kereskedelem (1,1) területein szintén nagyobb eséllyel találunk optimista üzleti várakozásokkal rendelkező vállalatokat, mint az ipari szektorban. A szállítás, raktározás ágazat vállalatai az ipari szektorral lényegében megegyező mértékben (1,0) foglalmaztak meg optimista várakozásokat üzleti helyzetükre vonatkozóan. A legkevésbé optimista várakozásokat a mezőgazdaság (0,8) területén tevékenykedő vállalkozások mutatják.
- A vállalatméret növekedésével egyre kisebb eséllyel foglalmaznak meg optimista várakozásokat a cégek 2020 első félévére vonatkozóan. A 10 fő alatti vállalkozásokhoz képest a pozitív kilátások esélye a 10–19 fő közötti kategóriában 0,76, 20–49 fő között 0,63, az 50 főnél nagyobb vállalatok esetén pedig 0,6.
- A tisztán külföldi tulajdonban álló vállalatok 1,3-szor, a vegyes tulajdonú vállalkozások pedig 1,1-szer nagyobb eséllyel tekintenek pozitívan a jövőre, mint a tisztán hazai kézben lévő cégek.
- A döntően exportra dolgozó vállalatok 1,3-szor, a exporttevékenységet is folytató vállalatok 1,4-szer nagyobb eséllyel várják az üzleti helyzetük javulását, mint a nem exportáló vállalatok.
- A központi régióhoz viszonyítva a Dunántúlon pozitívabbak az üzleti helyzet alakulásával kapcsolatos várakozások, Észak-Alföldön (1,03) lényegében a

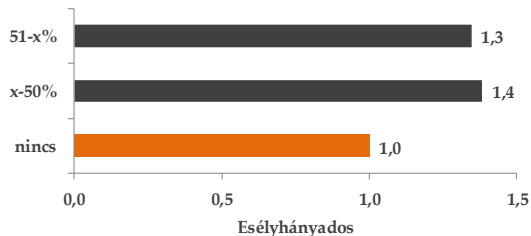
³¹ A logisztikus regressziós elemzés eredmény változója az optimista üzleti várakozások fennállása volt. A modell paraméterei az M3.1. táblázatban láthatók.

közép-magyarországgal megegyezők, míg Észak-Magyarországon és Dél-Alföldön negatívabbak. A legkisebb eséllyel (0,74) az észak-magyarországi vállalatok várják üzleti helyzetük javulását 2020 első félévében, ehhez képest némileg pozitívabbak a dél-alföldi (0,88) cégek várakozásai, amelyek azonban szintén elmaradnak a Közép-Magyarországra jellemző kilátásoktól. A fővárosi, illetve Pest megyei cégek optimista várakozásainak mértékét leginkább a dél-dunántúli (1,43) vállalatok haladják meg, de a központi régióhoz képest pozitívabbak a közép-dunántúli és a nyugat-dunántúli (egyaránt 1,28) cégek várakozásai is.

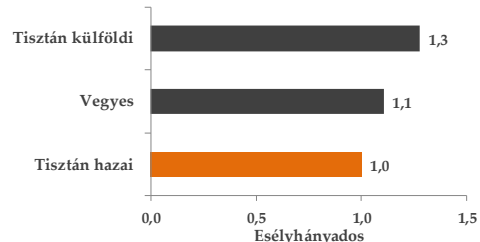
2.2.1. ábra: Az optimista várakozások összetevői – gazdasági tevékenység szerint

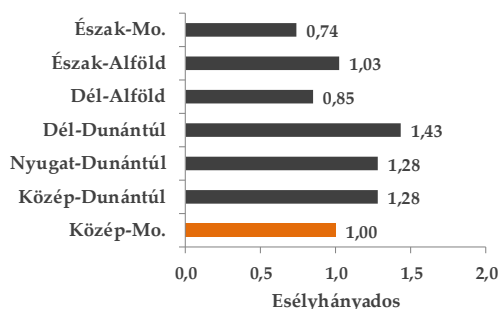
Exporttevékenység szerint

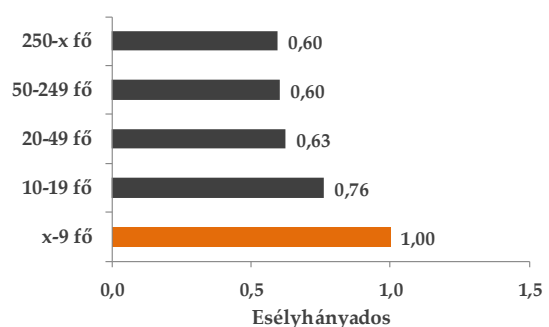
Tulajdonosi háttér szerint

Földrajzi elhelyezkedés szerint

Vállalati létszám szerint

Forrás: PM–GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2020-as évre (n=6725)

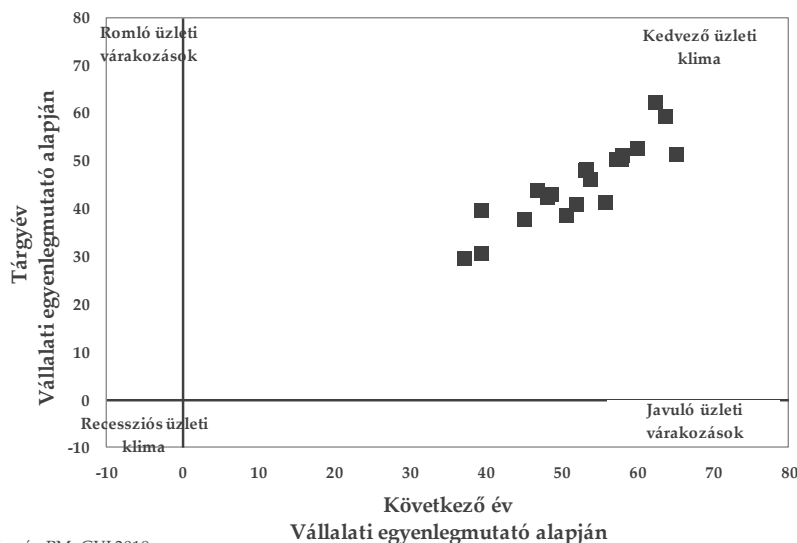
A modellről: A modell többváltozós logisztikus regressziós eljárással készült. Az ábrákon esélyhányadosok értékei láthatóak, amik kifejezik, hogy a referenciacsoporthoz képest hányszor nagyobb vagy kisebb valószínűséggel találunk optimista várakozásokat megfogalmazó vállalatokat. A modellben referenciacsoportnak a sárgával kiemelt jellegzetesség tekinthető.

Ábraértelmezés egyszerűen: minél nagyobb az esélyhányados értéke, annál optimistább a vállalati kör. Ha az esélyhányados értéke 1, akkor az adott csoportban az optimizmus nem tér el a referencia csoporttól.

2.3. Területi egyenlőtlenségek

Az üzleti helyzet megítélésében tapasztalt területi egyenlőtlenségek nem változtak jelentősen a tavalyi eredményekhez képest, 2019-ben is minden megyében kedvező üzleti klímát mérhettünk. A jelenlegi és a jövőbeli üzleti helyzetet mérő egyenlegmutatók Somogy megyében (62 és 62 pont), Komárom-Esztergom megyében (59 és 64 pont) és Budapesten (51 és 65 pont) a legmagasabbak, illetve Bács-Kiskun megyében (30 és 37 pont) a legalacsonyabbak.

2.3.1. ábra: A jelenlegi és jövőbeli üzleti helyzetet kifejező egyenlegmutatók értékei – megyei bontásban

Az egyenlegmutató: Az ábrán látható értékek százas skálára vetített egyenlegmutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelést adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és $+100$ közötti értékeket vehet fel. -100 -at akkor, ha minden cég negatívan, és $+100$ -at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét. Ezért egy pontnyi elmozdulás egy százalékpontos változásnak feleltethető meg.

forrás: PM, GVI 2019

Egyenlegmutató	Várakozások (pont)	Tárgyév (pont)
Somogy	62,3	62,4
Komárom-Esztergom	63,8	59,4
Győr-Moson-Sopron	60,0	52,6
Budapest	65,1	51,4
Tolna	58,1	51,1
Pest	57,9	50,4
Zala	57,3	50,3
Veszprém	53,3	48,4
Hajdú-Bihar	53,1	48,1
Baranya	53,8	46,3
Jász-Nagykun-Szolnok	46,9	43,9
Békés	48,7	43,0
Szabolcs-Szatmár-Bereg	48,2	42,5
Heves	55,8	41,5
Fejér	52,0	41,0
Borsod-Abaúj-Zemplén	39,5	39,6
Vas	50,8	38,6
Csongrád	45,1	37,7
Nógrád	39,4	30,7
Bács-Kiskun	37,1	29,8

Forrás: PM, GVI 2019

3. 2020-ban várható munkaerő-kereslet

Jelen fejezetben a 2020-ban várható munkaerő-keresletet mutatjuk be. Először a vállalati egyenlegmutatók segítségével ragadjuk meg a foglalkoztatás jövő évi alakulását. Itt a munkaerő-keresletet nem az egyén, hanem a vállalat oldaláról közelítjük meg, azaz nem a létszámmozgások mértéke, hanem csupán a létszámbővítési és létszámcsökkentési tervek kerülnek bemutatásra. Részletesebben a foglalkoztatási egyenlegmutató a vállalatok foglalkoztatási súlyát figyelembe véve azt fejezi ki, hogy a létszámbővítéssel vagy létszámcsökkentéssel bíró vállalatok vannak-e többségben, illetve, hogy mekkora ennek mértéke. Az egyenlegmutató tehát a legegyszerűbb megközelítése az alkalmazotti létszám változásának megragadására, azonban nem tükrözi a létszámbővülés és -csökkenés mértékét. Elméletben tehát az is előfordulhat, hogy az egyenlegmutató mértéke pozitív, mégis csökken a versenyszférában alkalmazásban állók létszáma. Az egyenlegmutató annak hátrányai ellenére egyszerű formában arról tudósít, hogy a vállalatok, az üzleti klímával összefüggésben, mennyire tekintenek optimistán a következő évre.

A második alfejezetben bemutatjuk a foglalkoztatás várható alakulását, figyelembe véve a munkahely megszűnés és teremtés egyenlegét. Azaz ebben a megközelítésben a munkavállaló áll a vizsgálat középpontjában. Elemzéseinkben megkülönböztetjük a nyers vállalati várakozásokat, illetve a GVI korrekciós modelljének eredményeit.

Az alábbi tábla vázlatosan összefoglalja a használt megközelítések előnyeit és hátrányait.

3.1. tábla: A foglalkoztatás várható alakulását kifejező mérőszámok

	Előnyök	Hátrányok
Vállalati egyenlegmutató	Egyszerű mutató, amit inkább tendenciájában érdemes értelmezni.	Óvatosan kell értelmezni, hiszen előfordulhat, hogy a pozitív előjelű egyenlegmutató ellenére a foglalkoztatott összlétszám csökken.
Vállalati nyers várakozások	Elméletileg pontosabban fejezi ki a foglalkoztatás várható alakulását, mint a létszámmutató	A vállalati nyers várakozások a korábbi évek tapasztalati szerint túlzóan optimisták.
GVI becslés	Korrigálja a nyers vállalati várakozásokat, így általuk reálisabb képet kapunk a foglalkoztatás várható létszámalakulásáról	Nem kezeli a zöld mezős munkahelyteremtő beruházásokat és a vállalati kivonulásokat („entry” és „exit”)

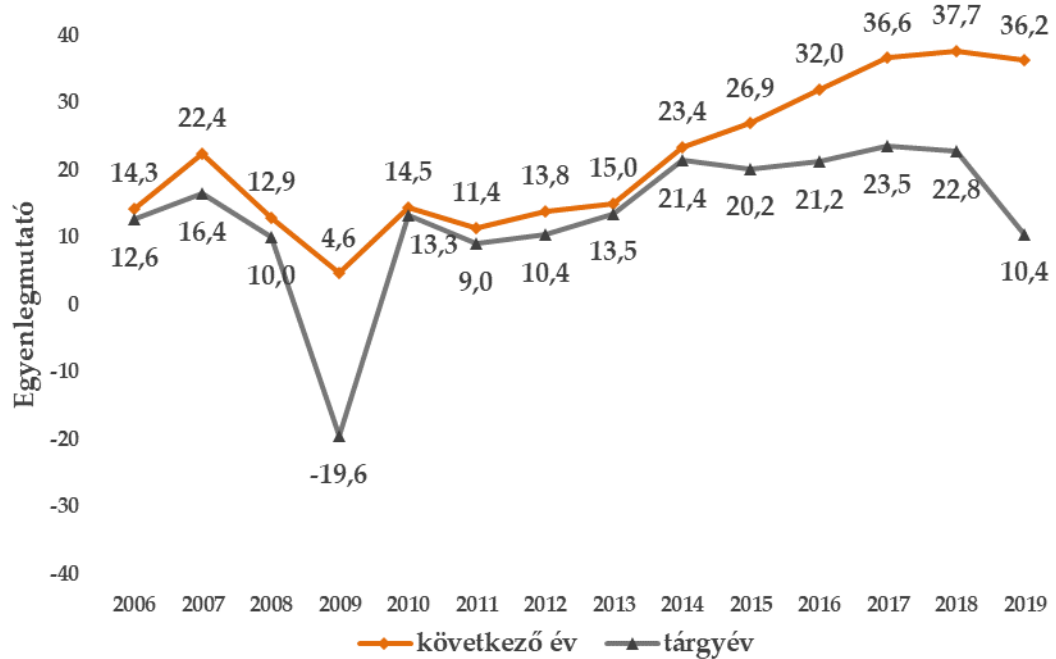

3.1. Létszámvárakozások a foglalkoztatási egyenlegmutató alapján

2019-ben 10 százalékponttal több vállalat bővítette létszámát, mint amennyi csökkentette. Ez az érték 2018-ban még 23 százalékpont volt, vagyis a létszámbővítő vállalatok aránya jócskán visszaesett, 2012 óta nem tapasztaltunk hasonlóan alacsony értéket. A korábbi évek tendenciáit vizsgálva látható, hogy a gazdasági válság 2009-es mélypontja óta, 2015-től kezdődően alakult ki olyan gazdasági helyzet, amiben a következő évre vonatkozó egyenlegmutató jelentősen felülmúlná a tárgyévi létszámbővülést. A következő ábrán 2006-tól követhető a tárgyévi és következő évre vonatkozó foglalkoztatási egyenlegmutatók értékeinek változása.

Az idei létszámváltozásokra vonatkozó egyenlegmutató csökkenése a 2019-ben megfogalmazott jövőbeli terveket nem érintette: a következő évre vonatkozó vállalati egyenlegmutató 36 pontos értéket vesz fel – 36 százalékpontos többségben vannak létszámbővítést tervező vállalatok a létszámleépítőkkel szemben. Jövőre tehát több vállalatnál várható létszámfelvétel, mint idén. A jelenség megfelel a korábbi évek tapasztalatainak, amikor a vállalatok enyhén optimista várakozásokat fogalmaznak meg, amiknek csak egy része fog teljesülni (grafikusan a 3.1.1. ábrán a narancssárga vonal a szürke fölött halad).

3.1.1.ábra: A tárgyévre és a következő évre vonatkozó egyenlegmutató

Egyenlegmutató	2012		2013		2014		2015		2016		2017		2018		2019	
	n	pont	n	pont	n	pont	n	pont	n	pont	n	pont	n	pont	n	pont
Tárgyév	6736	10,4	6981	13,5	6755	21,4	6710	20,2	6415	21,2	6279	23,5	6142	22,8	6164	10,4
Várakozások	6741	13,8	7013	15	5723	23,4	5316	26,9	5135	32,0	5042	36,6	4716	37,7	4766	36,2

Forrás: PM, GVI 2006-2019

Egyenlegmutató: Az ábrán látható értékek százaskálára vetített egyenlegmutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a létszámnövelő és létszámcsökkenő vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és $+100$ közötti értékeket vehet fel. -100 -at akkor, ha minden cég létszámcsökkenésben és $+100$ -at akkor, ha minden cég létszámbővülésben pozitívan ítéli meg a helyzetét.

Ábraértelmezés: Az ábrán látható egyenlegmutatókban bekövetkező egy pontos elmozdulás egy százalékpontos változásnak feleltethető meg. Szürke vonallal kerültek megjelenítésre az adott évre vonatkozó tényadatok és narancssárga vonallal az adott évben, a következő évre megfogalmazott tervek, várakozások.

Példa: 2019-ben a tárgyévi egyenlegmutató értéke 10 pont. ez azt jelenti, hogy körülbelül 10 százalékpontos többségben voltak a létszámcsökkenő vállalatokkal szemben a létszámbővítők.

Komárom-Esztergom (47 pont), Szabolcs-Szatmár-Bereg (47 pont) és Győr-Moson-Sopron (46 pont) megyékben bizonyultak legoptimistábbak a vállalatok, a 2020-ra vonatkozó egyenlegmutató értéke ezekben a térségekben a legmagasabb. Velük szemben Zala (29 pont), Vas (28 pont), Veszprém (28 pont) és Heves megyében (28 pont) a legrosszabbak a létszámmozgásokkal kapcsolatos várakozások, de ezzel együtt is minden megyében pozitív a mutató értéke.

3.1.2. tábla: Foglalkoztatási várakozások 2020 – vállalati egyenlegmutató

	Egyenlegmutató	
	<i>n</i>	<i>pont</i>
Komárom-Esztergom	222	47,27
Szabolcs-Szatmár-Bereg	216	46,73
Győr-Moson-Sopron	329	45,67
Nógrád	134	43,34
Baranya	165	42,62
Borsod-Abaúj-Zemplén	278	41,95
Tolna	130	41,07
Fejér	219	38,39
Bács-Kiskun	282	37,67
Békés	151	37,60
Somogy	158	37,31
Hajdú-Bihar	273	36,89
Pest	468	36,41
Jász-Nagykun-Szolnok	179	35,34
Csongrád	184	34,32
Budapest	690	32,54
Zala	172	28,52
Vas	156	27,98
Veszprém	194	27,96
Heves	166	27,77

Forrás: PM, GVI 2019

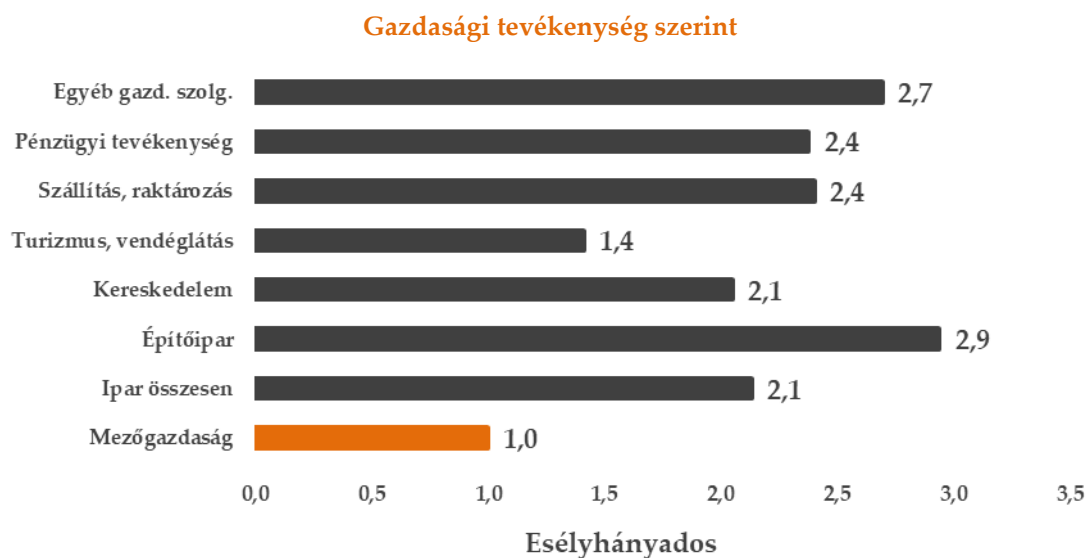
Egyenlegmutató: Az ábrán látható értékek százas skálára vetített egyenlegmutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a létszámnövelő és létszámcsökkentő vállalatok arányának különbsége. Így a mutató –100 és +100 közötti értékeket vehet fel. –100-at akkor, ha minden cég létszámcsökkenésben és +100-at akkor, ha minden cég létszámbővülésben pozitívan ítéli meg a helyzetét.

Létszámnövelő vállalatok jellegzetességei

Milyen vállalati körökre jellemző leginkább a létszámnövekedés? Mik az létszámbővülés legfőbb meghatározói? Az alábbiakban export és gazdasági tevékenység, vállalatméret és tulajdonosi háttér szerinti regressziós elemzéssel keressük a választ ezekre kérdésekre.³²

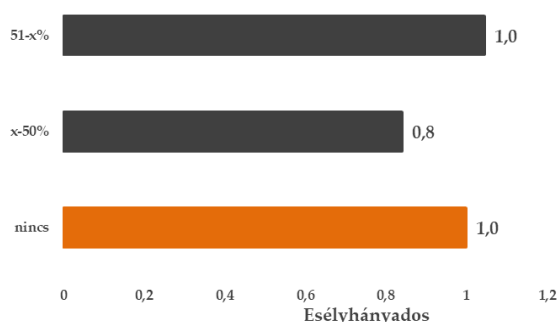
- A mezőgazdasági és a szálláshely-szolgáltató, vendéglátó tevékenységet végző vállalatok jelentősen kisebb eséllyel terveznek létszámnövelést a többi ágazatnál.
- A külföldi tulajdonhányad alapján képzett vállalati csoportok között nincsenek érdemi különbségek e tekintetben.
- A 250 fő feletti vállalatok növelik legnagyobb eséllyel létszámukat, a vállalati mérettel pedig nő a létszámfelvételt tervezők aránya.
- Export tevékenység alapján sincs eltérés a vállalatok létszám-növekedési várakozásiban.
- A régiók is kiegyensúlyozottak ebből a szempontból.

3.1.2. ábra: A létszám-növekedési várakozások összetevői

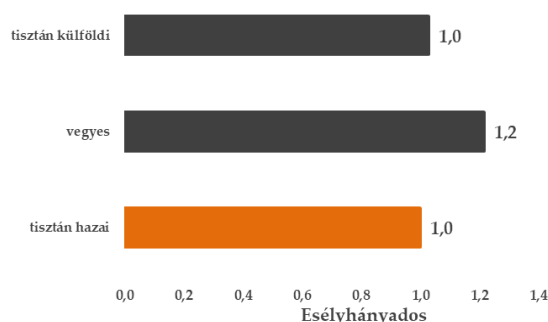

³² A logisztikus regressziós elemzés eredmény változója a létszámnövekedésre vonatkozó előrejelzés fennállása volt. A modell paraméterei az M3.2. táblázatban kerülnek bemutatásra.

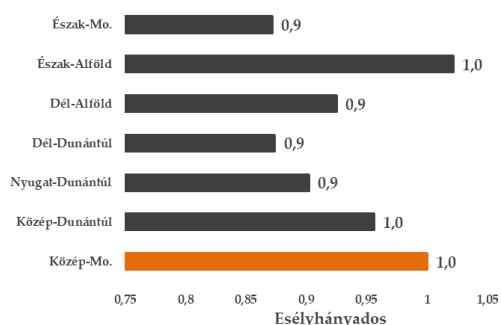
Export tevékenység szerint

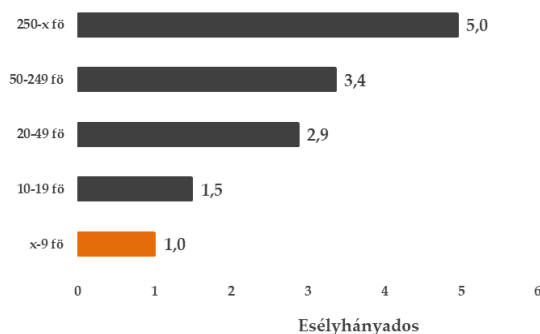
Tulajdonosi háttér szerint

Földrajzi elhelyezkedés szerint

Vállalati létszám szerint

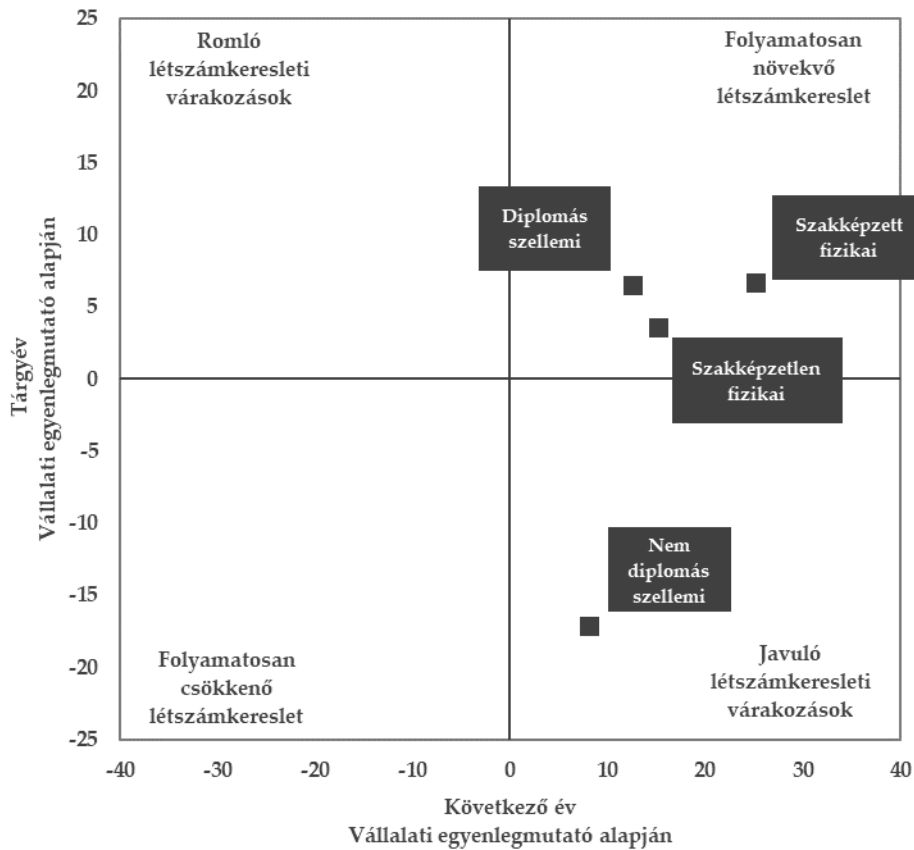
Forrás: PM, GVI: Rövistávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2020-as évre (n=4306)

A modellről: A modell többváltozós logisztikus regressziós eljárással készült. Az ábrákon esélyhányadosok értékei láthatóak, amik kifejezik, hogy a referenciacsoporthoz képest hányszor nagyobb vagy kisebb valószínűséggel találunk optimista várakozásokat megfogalmazó vállalatokat. A modellben referencia csoportnak a sárgával kiemelt jellegzetesség tekinthető.

Ábraértelmezés egyszerűen: minél nagyobb az esélyhányados értéke, annál optimistább a vállalati kör. Ha az esélyhányados értéke 1, akkor az adott csoportban az optimizmus nem tér el a referencia csoportétól.

A foglalkoztatási egyenlegmutatók szerint a szakképzett és a szakképzetlen fizikai, illetve a diplomás szellemi munkakörök is folyamatosan bővülő létszámkereslettel jellemezhetőek – ezen csoportokban 2019-ben is több vállalat bővítette létszámát, mint csökkentette, illetve ez igaz a 2020-as évre vonatkozó várakozásokra is. A tárgyévi és következő évi növekedés mértéke azonban eltérő az egyes csoportokban, minden munkakör esetében nagyobb mértékű növekedésre számítanak a cégek jövőre, mint idén. A nem diplomás szellemi foglalkoztatottak csoportjában 2019-ben a létszám csökkenése volt jellemző, ami megfelel a cégek tavalyi várakozásainak – az egyenlegmutató értéke jelentős létszámcsökkenést mutat a tárgyévben, viszont létszám növekedést prognosztizál a következő évre.

3.1.3. ábra: Munkaerő-kereslet foglalkoztatási csoportonként 2018-2019

Egyenlegmutató	Szakképzetlen fizikai pont	Szakképzett fizikai pont	Nem diplomás szellemi pont	Diplomás szellemi pont
Tárgyév	3,6	6,7	-17,1	6,5
Várakozások	15,2	25,1	8,1	12,5

Forrás: PM, GVI 2019

Magyarázat: Az ábra két tengelye az általános a foglalkoztatási egyenlegmutatót jeleníti meg. A függőleges tengelyen a tárgyévre, a vízszintes tengelyen a következő évre vonatkozó egyenlegmutató értékei kaptak helyet. Eszerint a jobb felső szegmens a „Folyamatosan növekvő létszámkereslet”, amikor többségben vannak, mind a 2019-ben, mind a 2020-ban létszámukat bővítő vállalatok. Ennek ellentéte a bal, alsó szegmens, amikor mind a tárgyévi helyzet, mind a jövőbeli várakozások kedvezőtlenek, azaz mindkét évben létszámcsökkenésre lehet számítani. Az origó jeleníti meg a semleges állapotot: ebben a pozícióban a jelen és a jövő értékelésekor a pozitívan és negatívan nyilatkozó vállalatok kiegyenlítik egymást. Eszerint az origótól való távolság is értelmezhető, minél messzebbi egy megjelenített pozíció, annál inkább többségben vannak akár a pozitív, akár a negatív értékelések. Az eddigiek alapján tehát, az origótól vett vízszintes pozitív elmozdulás mértéke a jövőbeli létszámfelvételi optimizmus mértékét fejezi ki.

3.2. Létszámvárakozások 2020-ra

Az alábbiakban, először bemutatjuk a foglalkoztatást prognosztizáló GVI modell néhány alapvetését, ami részletesen az M1. mellékletben tekinthető át, majd ezt követően ismertetjük a előrejelzésünket a 2020. évre.

Röviden a létszámvárakozások becsléséről

Általános tapasztalatnak tekinthető, hogy a vállalati várakozások, nyers formájukban nem nyújtanak pontos képet a várható létszámváltozásokról, ezért értelmezésükhöz felmerül valamiféle statisztikai korrekció igénye.

3.2.1. tábla: Vállalati létszám-várakozások, tények és becslések éves bontásban

	A várakozás megfogalmazásnak éve						
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Vállalatok száma (darab)	1943	1932	1977	2003	2313	1911	2512
Vállalati várakozás (fő)	273250	254324	247234	299712	313650	305371	347526
Tény (fő)	267982	252075	247143	293435	310202	303604	338203
Várakozás és tény különbség (%)	-1,9	-0,9	0,0	-2,1	-1,1	-0,6	-2,8

Forrás: PM-GVI Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés (2011-2018) – speciális minta

Megjegyzés: a 2011. év adatait lásd a kutatás korábbi hullámainak feldolgozó tanulmányokban.

A vállalatok által megfogalmazott éves létszámvárakozásokat, tehát „nyers” formában nem szabad tényként értelmezni, a tapasztalatok szerint ezeket különböző statisztikai módszerekkel korrigálni szükséges. A korrekció fontossága három alapvető állítással támasztható alá:

- A vállalatok általában túlzóan optimistán tekintenek a jövőbe, jellemzően nagyobb mértékű létszámfelvétellel vagy kisebb mértékű elbocsátással kalkulálnak, mint ami bekövetkezik.
- A vállalatok a belső szerkezetük vagy a külső üzleti környezetük okán különbözőek. Vannak olyan szegmensek, ahol könnyebb és vannak olyanok, ahol nehezebb pontosabb éves létszám előrejelzéseket megfogalmazni.
- A vállalatok számára eltérő jelentőséggel bír az üzleti és ezen belül a létszámtervezés. Így vannak olyan vállalati szegmensek, ahol jelentős energiát fektetnek a tervezésbe, ezért pontosabb előrejelzésekkel rendelkeznek, máshol inkább pillanatnyi intuíciók alapján fogalmazzák meg a jövőre vonatkozó várakozásaikat.

A MKIK GVI modelljének célja a PM-GVI Rövidtávú Munkaerő-piaci Előrejelzés nagymintás vállalati adatfelvételben megfogalmazott létszámváltozással kapcsolatos várakozások korábbi évek tapasztalataival való korrigálása. Célunk tehát egy olyan korrekciós becslő modell megalkotása, ahol:

$$|T_{t+1} - V_{t,t+1}| < |T_{t+1} - V_{t,t+1} - K| \quad (1)$$

T_{t+1} : $t+1$ időpontban ismert létszám

$V_{t,t+1}$: t időpontban megfogalmazott létszámvárakozás $t+1$ időpontra

K : Korrekciós tényező

Értelemszerűen egy jellegű modellezés nem kalkulál váratlan gazdasági eseményekkel, mint:

- Zöld mezős beruházások („entry”)
- Vállalati kivonulások („exit”)

A becslésre alkalmazott modell az alábbi képlettel írható le.

A modell egyenlete és együtthatói:

$$E(K_t | V_{i,t}, SZJ_{i,t}) = \beta_0 + \sum_{v=1}^j \beta_v VJ_{v,t} + \sum_{v=j+2}^{j+k} \beta_v SZJ_{v,t} + \sum_{v=j+k+1}^{j+k+l} \beta_v I_{v,t} \quad (2)$$

, ahol VJ_i a várakozások jellemzői:

Becslés iránya

Becslés mértéke

SZJ_i pedig a vállalati jellemzők:

Gazdasági ág

Export

Környezet

Létszám

Tulajdonosi háttér

Fizikai arány

Beruházás

I_i pedig az előző csoportokon belüli vagy azok közötti interakciók:

Becslés iránya * Becslés mértéke

Környezet * Becslés mértéke

Beruházás * Fizikai arány

Környezet * Fizikai arány

t pedig az idő, aminek a becslés során felhasznált értékei: 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017

A modell alapján számított korrekciós tényező figyelembevételével a következő képlet alapján számoljuk a várható a következő évi létszámot.

$$E(V_{t+1|x}) = ((K/100)*100)*V_{t,t+1} + V_{t,t+1} \quad (3)$$

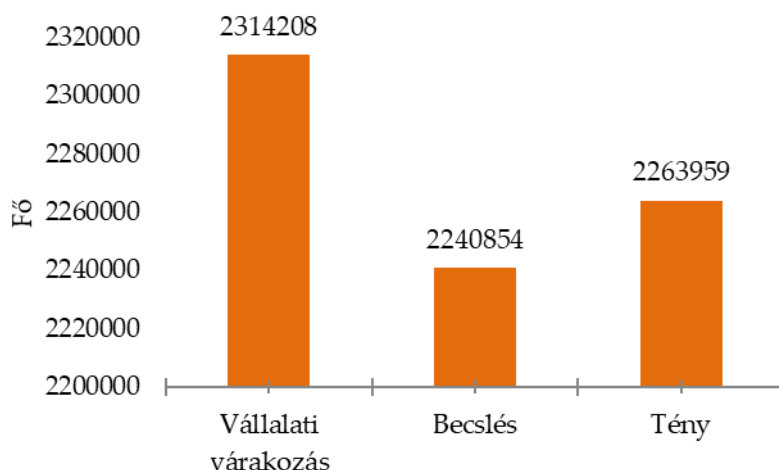
, ahol x az összes felhasznált információ és feltételezés

K : Korrekciós tényező

$V_{t,t+1}$: t időpontban megfogalmazott létszámvárakozás $t+1$ időpontra

A korrigált becslések pontosabb képet adtak a várható létszámfolyamatokról, mint a nyers vállalati várakozások – mind a nyolc vizsgált év adatait figyelembe véve elmondható, hogy a nyers várakozások és tények között 2,2 százalékos, a becslések és tények között pedig alig egy százalékos különbség tapasztalható.

3.2.1. ábra: Vállalati létszám-várakozások, tények és becslések 2011-2018

Forrás: PM-GVI Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés (2011-2018) – speciális minta
N=16.408

Megjegyzés: a „Vállalati várakozás” oszlop szemlélteti a 2011 és 2018 között a vállalatok által a következő évre megfogalmazott összes létszámelőrejelzés összegét, míg a „Becslés” oszlop mutatja az MKIK GVI által alkalmazott korrekcióval (ennek részleteit lásd az 1. mellékletben) kiigazított előrejelzések összegét. A „Tény” oszlop a végül, a következő évben ténylegesen felmért létszámadatak összegét ábrázolja a vizsgált évekre vonatkozóan – ezen oszlop értékéhez hivatott a vállalati várakozásokat az MKIK GVI korrekciója minél „közelebb” hozni.

Elmondható továbbá, hogy a tények és becslések közötti különbség 2014-et és 2017-et kivéve minden vizsgált évben kisebb, mint a tények és vállalati várakozások közötti különbség. Ilyen értelemben tehát a korrekciós becslés eredményesnek tekinthető, hiszen képes „közelebb” hozni a tényeket és várakozásokat.

3.2.2. tábla: Vállalati létszám-várakozások, tények és becslések éves bontásban

	A várakozás megfogalmazásnak éve						
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Elemszám (darab)	1943	1932	1977	2003	2313	1911	2512
Vállalati várakozás (fő)	273250	254324	247234	299712	313650	305371	347526
Tény (fő)	267982	252075	247143	293435	310202	303604	338203
Várakozás és tény különbség (%)	-1,9	-0,9	0,0	-2,1	-1,1	-0,6	-2,8
Becsült létszám (fő)	269501	251229	245878	292884	310300	301427	334136
Várakozás és becslés különbsége (%)	-1,38	-1,22	-0,55	-2,28	-1,07	-1,29	-4
Tény és becslés különbsége (%)	0,57	-0,34	-0,51	-0,19	0,03	-0,7	-1,2

Forrás: PM-GVI Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés (2011-2018) – speciális minta

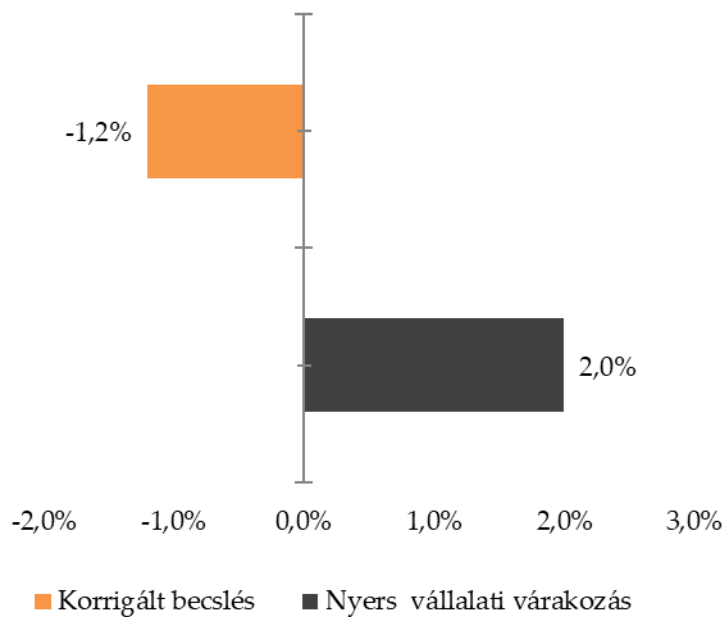
Megjegyzés: a 2011. év adatait lásd a kutatás korábbi hullámainak feldolgozó tanulmányokban.

Előrejelzés

Az általában túlzott optimizmust kifejező vállalatok válaszai alapján 2,4 százalékpontos növekedés várható a foglalkoztatásban, míg a GVI korrekciójával végzett becslés arra utal, hogy a cégek nem fogják tudni tovább bővíteni a foglalkoztatottak számát. Az ellentmondásosnak tűnő helyzet háttérében az előző évhez hasonlóan vélhetően az elmélyülő toborzási nehézségek állnak, aminek következtében hiába foglalkoznak meg a cégek a kedvező üzleti környezet hatására bizakodó foglalkoztatási terveket, azokat végül nem tudják teljesíteni.

Összességében tehát a jellemzően túlzóan optimista nyers vállalati várakozásokat és a tényadatokat általában sokkal jobban közelítő, de többnyire némileg alulbecslő korrigált mutatót figyelembe véve a stagnáló tendencia valószínűsíthető. Mindez nem meglepő a gazdasági növekedés fenntarthatóságával kapcsolatos bizonytalanságok tükrében.

3.2.2. ábra: A foglalkoztatás várható változása 2020-ban

Forrás: PM, GVI (n=2541)

Bázis: 10 főnél nagyobb vállalatok

A korrigált becslés szerint kizárólag az építőipar területén várható a foglalkoztatás bővülése, miközben a nyers vállalati előrejelzések szerint a mezőgazdaság kivételével minden ágazatban létszámnövekedés lesz a következő évben. A már említett létszámbővítési korlátok várhatóan a mezőgazdasági, a szolgáltató és a kereskedelmi vállalatoknál mutatkoznak majd meg a leginkább a kiigazított prognózis eredményeit figyelembe véve.

3.2.3. tábla: A foglalkoztatás várható változása 2020-ban – gazdasági ágak szerint

	Nyers vállalati várakozások	Korrigált becslés
Mezőgazdaság	-0,5% pont	-4,1% pont
Ipar	2% pont	-0,3% pont
Építőipar	1,8% pont	1,7% pont
Kereskedelem	2% pont	-5,9% pont
Gazdasági szolgáltatás	3,4% pont	-3,7% pont
Versenyszféra egésze	2% pont	-1,2% pont

Forrás: PM, GVI 2019 (n=2541)

Bázis: 10 főnél nagyobb vállalatok

A korrigált előrejelzésünk szerint a döntően exportra dolgozó vállalati körben valamivel kedvezőbben alakul várhatóan a foglalkoztatás, mint a belföldi értékesítésre koncentráló cégeknél: a jellemzően exportálóknál lényegében nem várható változás, míg némi létszámcsökkenést valószínűsítünk a döntően belföldre dolgozó vállalati körben.

3.2.4. tábla: A foglalkoztatás várható változása 2020-ban – exporttevékenység szerint

	Nyers vállalati várakozások	Korrigált becslés
Döntően nem exportra dolgozó	1,8% pont	-1,2% pont
Döntően exportra dolgozó	3,7% pont	-0,1% pont
Versenyszféra egésze	2% pont	-1,2% pont

Forrás: PM, GVI 2019 (n=2541)

Bázis: 10 főnél nagyobb vállalatok

4. A foglalkoztatás jellemzői

Ebben a fejezetben bemutatjuk a vállalkozások által alkalmazott munkaerő egyes típusaira jellemző tendenciákat. Ezek az alcsoportok sokszor jelentősen eltérő jellemzőkkel bírnak, mint a teljes hazai munkaerő-állomány általában. Az alcsoportok elkülönített vizsgálata nem csak a munkaerőpiaci folyamatok alaposabb megértéséhez szükséges, hanem azért is, mert ezek a csoportok jelentősen eltérhetnek egymástól abban a tekintetben, hogy jellemzően milyen társadalmi csoportok tagjaiból állnak össze, vagy hogy mely gazdasági ágazatokba tartozó cégekhez kapcsolható inkább az adott foglalkoztatási forma. Így egy-egy foglalkoztatási forma helyzete utal a hozzá kapcsolható cégek és munkavállalók helyzetére is, és fontos információt jelent munkaerőpiaci intézkedések megalapozásához.

Az első alfejezet a nem teljes munkaidőben alkalmazottakkal foglalkozik, a második a határozott időre szóló szerződéssel foglalkoztatottakkal, a harmadik pedig a vállalatok által foglalkoztatott külföldi állampolgárságú munkavállalókkal. A negyedik alfejezetben megvizsgáljuk, hogy miként alakult a pályakezdők foglalkoztatása. Az ötödik alfejezet az egyszerűsített foglalkoztatást, a hatodik pedig a kölcsönvett munkaerőt alkalmazó vállalatokat járja körül.

Mind a hat alfejezetben bemutatjuk, hogy az elmúlt években hogyan változott a vállalatok aránya, amelyek egy adott munkaerőpiaci csoport képviselőit alkalmazták, vagy a következő évben alkalmazni tervezik. Ezután bemutatjuk az adott foglalkoztatási formát jellemző területi egyenlőtlenségeket megyei bontásban.

Főbb megállapítások

A részmunkaidős alkalmazottat foglalkoztató vállalatok aránya 2019-ben nőtt az előző évhez képest: 70 százalék volt e cégek aránya. A részmunkaidős foglalkoztatást tervező cégek aránya szintén nőtt: 64-ről 68 százalékra. A legmagasabb értékeket Komárom-Esztergom, Csongrád és Vas megyében figyelhetjük meg, míg a legkisebb arányban Budapesten és Pest megyében terveznek jövőre részmunkaidős alkalmazottat foglalkoztatni.

A határozott időre szóló foglalkoztatást alkalmazó vállalatok aránya a tavalyi szinthez hasonlóan alakult: mind 2018-ban, mind 2019-ben a cégek 25 százaléka foglalkoztatott határozott időre szóló szerződéssel munkavállalót. 2019-re a cégek 22 százaléka tervez ilyen foglalkoztatást, a legnagyobb arányban Szabolcs-Szatmár-Bereg, Borsod-Abaúj-Zemplén és Komárom-Esztergom megyében. A határozott időre szóló foglalkoztatást tervező vállalatok aránya az előző évekhez hasonlóan Pest megyében és Budapesten a legalacsonyabb.

A külföldieket alkalmazó vállalatok arányának 2009 óta tapasztalható csökkenése 2018-ban megállt, és 2019-ben az előző évihez hasonló szinten maradt, mindkét évben a cégek 22 százaléka foglalkoztatott külföldi munkavállalót. Ez a szám várhatóan tovább fog nőni: 2020-ban ugyanis a vállalatok 21 százaléka tervez külföldi munkaerőt

alkalmazni. E cégek aránya kiemelkedően magas, 60 százalék körüli Komárom-Esztergom megyében, míg a legalacsonyabb Hajdú-Bihar és Baranya megyében.

A pályakezdőket alkalmazó vállalatok arányának csökkenése 2019-ben tovább folytatódott. Míg 2018-ban a cégek 43 százaléka foglalkoztatott pályakezdőket, 2019-ben 40 százalékuk. A tavalyi évhez viszonyítva szintén csökkent azon cégek aránya, akik pályakezdőket alkalmazását tervezik, 2018-ban a cégek 37 százaléka jelezte, hogy pályakezdő foglalkoztatna a következő évben, 2019-ben 36 százalék volt ez az arány. Ez utóbbi arány a tavalyi évhez hasonlóan Győr-Moson-Sopron, Nógrád és Komárom-Esztergom megyében a legmagasabb, és Budapesten illetve Pest megyében a legalacsonyabb.

Az egyszerűsített foglalkoztatással munkavállalót alkalmazó cégek aránya a tavalyi évhez hasonlóan alakult: az ilyen cégek aránya 2018-ban és 2019-ben is 17 százalék volt. A következő évre ilyen módon foglalkoztatni tervező vállalatok aránya kis mértékben csökkent, a tavalyi 15 százalékos szint után 2019-ben 14 százalék volt. A legmagasabb arányokat Baranya, Hajdú-Bihar és Békés megyében figyelhetjük meg, míg a legalacsonyabb arányokat Budapesten, Győr-Moson-Sopron és Pest megyében találjuk.

A kölcsönvett munkaerőt alkalmazó vállalatok aránya kis mértékben nőtt a tavalyi évhez viszonyítva: 2019-ben 15 százalék volt az ilyen cégek aránya, míg egy évvel korábban 14 százalék. Jövőre a cégek hasonló aránya (14 százaléka) tervez ilyen módon foglalkoztatni munkavállalókat, mint az előző évben. Ez utóbbi arány kiemelkedően magas Komárom-Esztergom megyében, és kiemelkedően alacsony Hajdú-Bihar megyében, Budapesten, Pest megyében.

4.1. Nem teljes munkaidős foglalkoztatás

A nem teljes munkaidőben való foglalkoztatás elterjedtsége Magyarországon 2006 és 2012 között enyhe mértékben, de folyamatosan növekedett az Eurostat adatai szerint, azonban 2013-ban megfordult ez a tendencia³³. 2015-ben az alkalmazottak 5,7 százalékát foglalkoztatták ilyen formában, ami az Európai Unió 28 tagállama között a harmadik legalacsonyabb érték volt (Bulgária és Csehország után). A csökkenő tendencia azóta is töretlen, 2018-ban a magyar munkavállalók 4,3 százalékát foglalkoztatták így, ami Bulgária után a második legalacsonyabb arányt jelenti a EU tagállamai között.

A Prognózis felvétel eredményei alapján megállapítható, hogy az dél-alföldi, a dunántúli, valamint a nagyobb méretű és a tisztán külföldi tulajdonban lévő vállalatok körében gyakoribb a részmunkaidősök foglalkoztatása. Gazdasági ágak szerint a mezőgazdaság és az ipar területén működő vállalatokra jellemző leginkább, hogy nem teljes munkaidőben foglalkoztatott alkalmazottaik is vannak, legkevésbé pedig az építőiparra.

³³ http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=lfsa_eppga&lang=en

2014-ben fordult elő először a felvétel története alatt, hogy csökkent azon vállalatok aránya, amelyek foglalkoztatnak részmunkaidős alkalmazottat: akkor 2013-hoz képest több, mint 2 százalékponttal csökkent e vállalatok aránya. 2015-ben a csökkenés nem folytatódott, az arány 69 százalékon állt, 2016-ban azonban jelentősnek mondható csökkenés figyelhető meg, a részmunkaidős alkalmazottal rendelkező cégek aránya 63 százalék volt. 2017-ben ez az arány hasonlóan alakult, mint az előző évben, szintén a cégek 63 százaléka foglalkoztat részmunkaidőben. 2018-ban azonban ismét növekedésnek indult a nem teljes munkaidős foglalkoztatást alkalmazó cégek aránya (66 százalék), és ez a tendencia 2019-ben is folytatódott, idén a cégek közel 70 százaléka rendelkezett részmunkaidős alkalmazottal.

A részmunkaidős foglalkoztatást tervező cégek aránya szintén növekedést mutat. Ezzel megtörni látszik a 2014 óta tartó 62–63 százalék körüli stagnálás. A tavalyi évre még csak egy enyhe növekedés következett be (64 százalék), de 2019-ben már jelentősebb mértékben, 68 százalékra nőtt ez az arány. A részmunkaidős foglalkoztatást tervező vállalatok aránya azonban még így is jelentősen alatta marad a 2012–2013-ban mért kiugró, 80 százalék közeli szintnek.

4.1.1. ábra: A nem teljes munkaidős foglalkoztatást leíró mutatók

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Nem teljes munkaidőst foglalkoztató vállalatok aránya – tárgyév (%)	62,8	63,8	66,1	69,4	71,4	71,1	68,5	68,5	63,0	63,0	66,2	69,9
Esetszám (n)	7245	7151	7109	7130	6755	7006	6960	6931	6621	6577	6520	6607
Nem teljes munkaidőst alkalmazni tervező vállalatok aránya – tárgyév (%)		61,7	61,5	51,7	79,0	78,5	62,6	61,9	62,0	61,9	64,2	67,9
Esetszám (n)		7151	7054	8856	6782	7013	6952	6924	6617	3132	6487	6579

Forrás: PM, GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2020-es évre

A mutató: Az ábrán látható értékek megmutatják, hogy az egyes években a vállalatok hány százaléka foglalkoztatott részmunkaidős alkalmazottat. A vállalatok 2009-től kezdve szeptember 1-jére vonatkozóan választottak, a korábbi években pedig szeptember 30-ra vonatkozóan. A százalék-adatok súlyozottak, az n érték, amely a válaszoló vállalatok számát mutatja, súlyozatlan.

Budapesten kiemelkedően alacsony (57 százalék) azon vállalatok aránya, amelyek terveznek részmunkaidős foglalkoztatást 2020-ban; a fővárost Pest megye (58 százalék), Borsod-Abaúj-Zemplén (66 százalék), valamint Szabolcs-Szatmár-Bereg (68 százalék) megye követi. Kiemelkedően magas értékeket Komárom-Esztergom (85 százalék), Csongrád (85 százalék) és Vas (83 százalék) megye cégei mutatnak. Általánosságban látható, hogy a fentebb felsorolt kiugróbb adatokat (főleg Budapestet) leszámítva nincs nagy területi szórás az arányt illetően: az ország megyéinek többségében a részmunkaidőben foglalkoztatni tervező vállalatok aránya 70–80 százalék körül alakul.

4.1.2. táblázat: A jövőbeli nem teljes munkaidős foglalkoztatást kifejező mutató értékei megyei bontásban

	Tervek	
	n	%
Budapest	1058	57,3%
Baranya	240	78,3%
Bács-Kiskun	376	80,5%
Békés	201	80,3%
Borsod-Abaúj-Zemplén	364	66,1%
Csongrád	265	85,1%
Fejér	363	71,3%
Győr-Moson-Sopron	385	78,0%
Hajdú-Bihar	358	72,2%
Heves	198	72,2%
Komárom-Esztergom	279	85,1%
Nógrád	149	72,3%
Pest	666	58,4%
Somogy	222	81,4%
Szabolcs-Szatmár-Bereg	268	68,5%
Jász-Nagykun-Szolnok	271	76,1%
Tolna	197	77,7%
Vas	238	82,6%
Veszprém	260	77,5%
Zala	220	80,7%

Forrás: PM, GVI: Rövistávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2020-as évre

A mutató: A táblázatban szereplő értékek azt mutatják meg, hogy 2020-ban a vállalatok hány százaléka tervez rész munkaidős alkalmazottat foglalkoztatni. A vállalatok 2020. szeptember 1-jére vonatkozóan válaszoltak. A százalék-adatok súlyozottak, az n érték, amely a válaszoló vállalatok számát mutatja, súlyozatlan.

4.2. Határozott idejű foglalkoztatás

A felmérés tapasztalatai alapján elmondható, hogy a határozott idejű foglalkoztatás ágazatok szerint leginkább az ipar és a mezőgazdaság területén gyakori, míg az építőipari területen működő cégek körében ritka. Földrajzi szempontból az észak-alföldi és az észak-magyarországi cégek körében tekinthető leggyakoribbnak a határozott idejű foglalkoztatás. Ezen kívül mind a külföldi tulajdon arányával, mind a cégek méretével együtt nő annak valószínűsége, hogy foglalkoztatnak határozott időre szóló szerződéssel munkavállalót.

A határozott időre szóló szerződéssel munkavállalót foglalkoztató vállalatok aránya a 2013 óta 29 százalék körüli stagnált, majd 2016-ban 25 százalékra, 2017-ben pedig 24 százalékra csökkent. 2018-ban a határozott időre szóló szerződéssel foglalkoztató vállalatok aránya kis mértékben növekedett, majd 2019-ben hasonló szinten maradt (25 százalék). A következő évben határozott idejű foglalkoztatást tervező vállalatok aránya 2016 óta minden évben stabilan 22–23 százalék körül alakul.

4.2.1. ábra: A határozott idejű foglalkoztatást leíró mutatók

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Határozott időre szóló szerződéssel foglalkoztató vállalatok aránya – tárgyév (%)	42,1	37,4	38,1	33,6	35,8	29,5	28,6	29,5	25,1	23,8	25,3	24,8
Esetszám (n)	7245	7151	7107	7128	6744	6988	6866	6832	6545	6472	6391	6456
Határozott idejű foglalkoztatást tervező vállalatok aránya – tárgyév (%)		34,6	31,9	39,4	40,4	34,2	23,9	26,2	22,3	22,1	22,5	21,7
Esetszám (n)			7151	7048	4429	4625	4665	6845	6823	6548	6593	6443

Forrás: PM, GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2020-as évre

A mutató: Az ábrán látható értékek megmutatják, hogy az egyes években a vállalatok hány százaléka foglalkoztatott határozott időre szóló szerződéssel alkalmazottat. A vállalatok 2009-től kezdve szeptember 1-jére vonatkozóan válaszoltak, a korábbi években pedig szeptember 30-ra vonatkozóan. A százalék-adatok súlyozottak, az n érték, amely a válaszoló vállalatok számát mutatja, súlyozatlan.

A 2018-ban határozott időre szóló foglalkoztatást tervező vállalatok aránya Szabolcs-Szatmár-Bereg (49 százalék), Borsod-Abaúj-Zemplén (42 százalék) és Komárom-Esztergom (39 százalék) megyében a legmagasabb. Az arány Pest megyében (12 százalék) kiugróan alacsonynak mondható, ezt Budapest (14 százalék) és Baranya megye (17 százalék) követi.

4.2.2. táblázat: A jövőbeli határozott idejű foglalkoztatást kifejező mutató értékei megyei bontásban

	Tervek	
	n	%
Budapest	1048	13,8%
Baranya	240	17,1%
Bács-Kiskun	361	22,0%
Békés	200	34,9%
Borsod-Abaúj-Zemplén	363	41,6%
Csongrád	264	21,6%
Fejér	364	20,0%
Győr-Moson-Sopron	363	31,0%
Hajdú-Bihar	356	30,4%
Heves	195	24,8%
Komárom-Esztergom	233	38,9%
Nógrád	146	23,6%
Pest	649	12,3%
Somogy	222	32,3%
Szabolcs-Szatmár-Bereg	269	49,2%
Jász-Nagykun-Szolnok	271	33,3%
Tolna	196	22,3%
Vas	238	26,7%
Veszprém	250	28,0%
Zala	214	20,7%

Forrás: PM, GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés 2020-as évre

A mutató: A táblázatban szereplő értékek azt mutatják meg, hogy 2020-ban a vállalatok hány százaléka tervez határozott időre szóló szerződéssel alkalmazottat foglalkoztatni. A vállalatok 2020. szeptember 1-jére vonatkozóan válaszoltak. A százalék-adatok súlyozottak, az n érték, amely a válaszoló vállalatok számát mutatja, súlyozatlan.

4.3. Külföldiek foglalkoztatása

Ebben a fejezetben megvizsgáljuk, hogy hogyan változtak az elmúlt években a vállalatok szokásai külföldiek foglalkoztatásának tekintetében, majd a vállalatok jövőbeli foglalkoztatási terveit elemezzük.

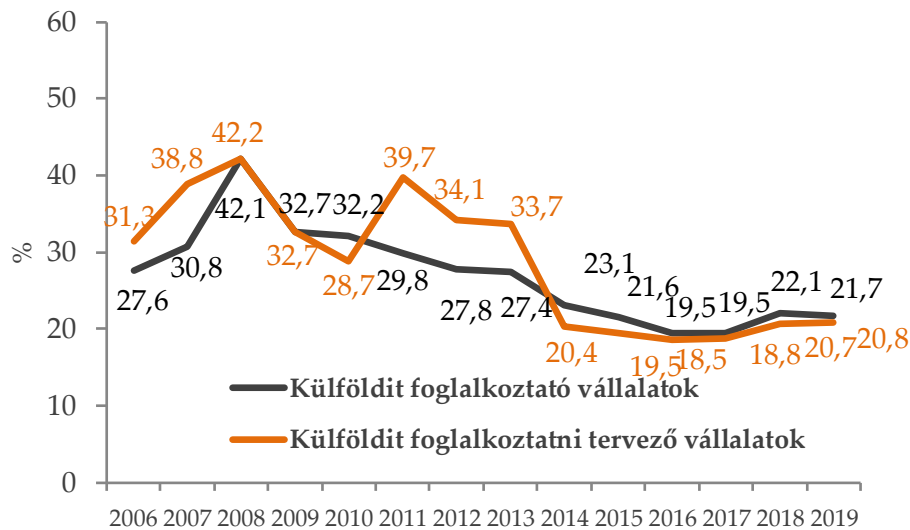
Az ágazatok közül az ipar területén működő cégek esetében a leginkább valószínű, hogy külföldi munkaerőt foglalkoztatnak, tulajdoni viszonyok tekintetében pedig a (részben) külföldi tulajdonban állókra igaz ugyanez. Ezen kívül a közép-dunántúli és a 250 főnél nagyobb cégekre jellemző, hogy magas arányban alkalmaznak külföldi munkavállalót.

2008-tól kezdődően Magyarországon csökkent a külföldi munkavállalót foglalkoztató vállalatok aránya. 2016-ban és 2017-ben a külföldi munkavállalót foglalkoztató vállalatok arányának stagnálását tapasztaltuk (20 százalék körül alakult az arányuk), 2018-ban azonban kis mértékben nőtt az ilyen cégek aránya, majd 2019-ben is ezzel megegyező szinten maradt, idén a vállalatok 22 százaléka foglalkoztatott külföldi munkavállalót.

Az egy évvel későbbi időpontra vonatkozó, tervezett foglalkoztatás tendenciái hektikusabban alakulnak: 2008-ban itt is csökkenésbe váltott az addigi növekedés, ugyanakkor 2011-ben megugrott a külföldiek foglalkoztatását tervező hazai vállalatok

aránya. Azóta, 2012-től kezdődően újra csökken e cégek aránya; a 2014-es erős visszaesést (34-ről 20 százalékra) stagnálás követte (2015-ben is 20 százalékot mértünk), majd 2016-ban újra enyhe csökkenés (19 százalékra) figyelhető meg. 2017-ben a külföldiek foglalkoztatását tervező cégek aránya nem változott, 19 százalék volt, míg 2018-ban újra kis mértékű növekedés volt tapasztalható. 2019-ben a tavalyi aránnyal megegyezően a cégek 21 százaléka tervezi, hogy külföldieket foglalkoztatni a következő évben.

4.3.1. ábra Külföldiek foglalkoztatását leíró mutatók

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Külföldieket alkalmazó vállalatok aránya – tárgyév (%)	42,1	32,7	32,2	29,8	27,8	27,4	23,1	21,6	19,5	19,5	22,1	21,7
Esetszám (n)	7245	7151	7106	7131	6752	7006	6853	6799	6540	6469	6408	6478
Külföldieket alkalmazni tervező vállalatok aránya – tárgyév (%)	42,2	28,7	28,7	39,7	34,1	33,7	20,4	19,5	18,5	18,8	20,7	20,8
Esetszám (n)	7046	7151	7051	4168	6782	7013	6854	6796	6540	6469	6390	6462

Forrás: PM, GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2020-as évre

A mutató: Az ábrán látható értékek megmutatják, hogy az egyes években a vállalatok hány százaléka foglalkoztatott külföldi munkaerőt. A vállalatok 2009-től kezdve szeptember 1-jére vonatkozóan válaszoltak, a korábbi években pedig szeptember 30-ra vonatkozóan. A százalék-adatok súlyozottak, az n érték, amely a válaszoló vállalatok számát mutatja, súlyozatlan.

Komárom-Esztergom megye kiemelkedik a külföldiek foglalkoztatását tervező vállalatok arányának tekintetében: ebben a megyében 69 százalék az ilyen cégek aránya; ez után Nógrád (45 százalék) és Győr-Moson-Sopron (40 százalék) megye következik. A külföldieket foglalkoztatni tervező cégek aránya Hajdú-Bihar (10 százalék), Baranya (11 százalék), Pest (15 százalék) és Békés (15 százalék) megyében a legalacsonyabb.

4.3.2. táblázat: A külföldiek jövőbeli foglalkoztatását kifejező mutató értékei megyei bontásban

	Tervek	
	n	%
Budapest	1051	15,9%
Baranya	240	11,2%
Bács-Kiskun	357	21,0%
Békés	200	14,6%
Borsod-Abaúj-Zemplén	363	18,7%
Csongrád	262	23,0%
Fejér	364	28,7%
Győr-Moson-Sopron	364	39,7%
Hajdú-Bihar	355	9,7%
Heves	195	19,8%
Komárom-Esztergom	257	69,1%
Nógrád	147	45,2%
Pest	646	14,5%
Somogy	222	16,8%
Szabolcs-Szatmár-Bereg	267	16,4%
Jász-Nagykun-Szolnok	272	29,4%
Tolna	196	16,9%
Vas	238	21,5%
Veszprém	251	28,0%
Zala	214	20,1%

Forrás: PM, GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2020-as évre

A mutató: A táblázatban szereplő értékek azt mutatják meg, hogy 2020-ban a vállalatok hány százaléka tervez külföldi alkalmazottat foglalkoztatni. A vállalatok 2020. szeptember 1-jére vonatkozóan válaszoltak. A százalékadatok súlyozottak, az n érték, amely a válaszoló vállalatok számát mutatja, súlyozatlan.

4.4. Pályakezdők foglalkoztatása

A pályakezdőket alkalmazó vállalatok aránya 2007 óta (a 2015-ös és a 2018-as kismértékű emelkedést leszámítva) folyamatos csökkenést mutat, 2019-ben 40 százalékra esett vissza.

Gazdasági ágazatok szerint vizsgálva a pályakezdők foglalkoztatása az ipari cégekre jellemző leginkább. Ezen kívül elmondható, hogy a dunántúli, a nagyobb méretű, valamint a részben vagy teljesen külföldi tulajdonban lévő vállalatok is nagyobb arányban alkalmaznak ilyen munkavállalókat.

A pályakezdők foglalkoztatását tervező vállalatok aránya a 2014-es erős visszaesés óta 36 és 40 százalék között ingadozik. 2019-ben az ilyen vállalatok aránya enyhén csökkent tavalyhoz képest, 36 százalék volt.

4.4.1. ábra Pályakezdők foglalkoztatását leíró mutatók

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Pályakezdőket alkalmazó vállalatok aránya – tárgyév (%)	54,1	44,9	45,4	44,4	44,5	42,9	42,1	46,1	43,2	40,8	42,6	39,6
Esetszám (n)	7214	7151	7106	7132	6751	7006	6892	6857	6580	6506	6459	6501
Pályakezdőket alkalmazni tervező vállalatok aránya – tárgyév (%)	35,6	36,2	37,1	52,1	46,5	52,3	35,8	38,3	39,6	37,0	36,9	35,8
Esetszám (n)	6254	7151	4370	4370	6782	7013	6882	6840	6582	6503	6428	6473

Forrás: PM, GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2020-as évre

A mutató: Az ábrán látható értékek megmutatják, hogy az egyes években a vállalatok hány százaléka foglalkoztatott pályakezdőt. A vállalatok 2009-től kezdve szeptember 1-jére vonatkozóan válaszoltak, a korábbi években pedig szeptember 30-ra vonatkozóan. A százalék-adatok súlyozottak, az n érték, amely a válaszoló vállalatok számát mutatja, súlyozatlan.

A pályakezdőket jövőre foglalkoztatni tervező cégek aránya 2019-ben Győr-Moson-Sopron (57 százalék), Nógrád (57 százalék) és Komárom-Esztergom (54 százalék) megyében a legmagasabb. A legalacsonyabb arányokat ezzel szemben Pest megyében (20 százalék) és Budapesten (29 százalék) figyelhetjük meg.

4.4.2. ábra: Pályakezdők jövőbeli foglalkoztatását kifejező mutató értékei megyei bontásban

	Tervek	
	n	%
Budapest	1049	28,6%
Baranya	240	46,1%
Bács-Kiskun	360	43,0%
Békés	199	36,4%
Borsod-Abaúj-Zemplén	363	42,0%
Csongrád	266	47,8%
Fejér	362	39,6%
Győr-Moson-Sopron	373	57,4%
Hajdú-Bihar	354	34,8%
Heves	195	38,1%
Komárom-Esztergom	246	53,5%
Nógrád	147	57,0%
Pest	654	20,4%
Somogy	222	50,6%
Szabolcs-Szatmár-Bereg	266	45,4%
Jász-Nagykun-Szolnok	272	43,3%
Tolna	197	45,3%
Vas	238	42,6%
Veszprém	255	41,2%
Zala	214	32,8%

Forrás: PM, GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2020-as évre

A mutató: A táblázatban szereplő értékek azt mutatják meg, hogy 2020-ban a vállalatok hány százaléka tervez pályakezdőt foglalkoztatni. A vállalatok 2020. szeptember 1-jére vonatkozóan válaszoltak. A százalék-adatok súlyozottak, az n érték, amely a válaszoló vállalatok számát mutatja, súlyozatlan.

4.5. Egyszerűsített foglalkoztatás

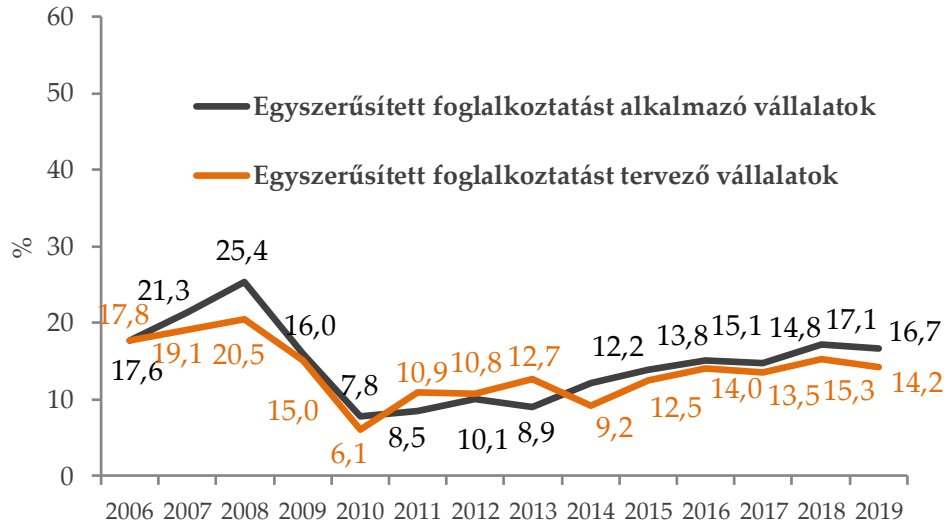
Ebben a fejezetben a korábbi alkalmi munkavállalói könyves foglalkoztatás – 2010. április 1-jétől: egyszerűsített foglalkoztatás – jellemzőit vizsgáljuk meg. Miután áttekintettük, hogy az elmúlt években hogyan változott az egyszerűsített foglalkoztatást alkalmazó cégek aránya Magyarországon, bemutatjuk, hogy milyen területi egyenlőtlenségek figyelhetők meg e vállalatok között.

Az egyszerűsített foglalkoztatás a mezőgazdaság területén működő, valamint az észak-magyarországi és a dél-dunántúli cégekre jellemző kiugró arányban. A tisztán külföldi tulajdonban lévő vállalatok, illetve a legkisebb és a legnagyobb cégek jelentősen kisebb valószínűséggel alkalmaznak ilyen formában munkavállalókat.

Az alkalmi munkavállalói könyves munkaerőt alkalmazó vállalatok aránya 2008 és 2010 között erőteljesen visszaesett, majd enyhe ütemben újra növekedni kezdett. 2013-ban ebben a tendenciában változás történt, azonban ez a csökkenés nem vált tartóssá: 2014-ben 12 százalékra nőtt az egyszerűsített foglalkoztatással munkavállalót alkalmazó cégek aránya a 2013-as 9 százalékos értékhez képest, a növekedés pedig a következő években is folytatódott. 2019-ben az egyszerűsített foglalkoztatást alkalmazó cégek arányának növekedése megtorpant, az előző évvel megegyezően 17 százalékos szinten alakult.

Az egyszerűsített foglalkoztatást tervező cégek aránya kis mértékben csökkent. Míg 2018-ban az ilyen cégek aránya 15 százalék volt, 2019-ben a vállalatok 14 százalékára tervezte, hogy jövőre ezt a foglalkoztatási formát alkalmazza.

4.5.1. ábra Az egyszerűsített foglalkoztatását leíró mutatók

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Egyszerűsített foglalkoztatást alkalmazó vállalatok aránya – tárgyév (%)	25,4	16,0	7,8	8,5	10,1	8,9	12,2	13,8	15,1	14,8	17,1	16,7
Esetszám (n)	7245	7151	7103	7128	6729	6999	6804	6793	6540	6469	6401	6452
Egyszerűsített foglalkoztatást alkalmazni tervező vállalatok aránya – tárgyév (%)	20,5	15,0	6,1	10,9	10,8	12,7	9,2	12,5	14,0	13,5	15,3	14,2
Esetszám (n)	6649	7148	7041	3982	6782	7013	6831	6770	6515	6529	6519	6411

Forrás: PM, GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2020-as évre

A mutató: Az ábrán látható értékek megmutatják, hogy az egyes években a vállalatok hány százaléka alkalmazta az egyszerűsített foglalkoztatást. A vállalatok 2009-től kezdve szeptember 1-jére vonatkozóan válaszoltak, a korábbi években pedig szeptember 30-ra vonatkozóan. A százalék-adatok súlyozottak, az n érték, amely a válaszoló vállalatok számát mutatja, súlyozatlan.

A 2017-ben az egyszerűsített foglalkoztatást alkalmazni tervező vállalatok aránya Budapesten (7 százalék), Győr-Moson-Sopron (8 százalék) és Pest (10 százalék) megyében a legalacsonyabb. A legmagasabb arányokat Baranya (35 százalék), Hajdú-Bihar (35 százalék) és Békés (31 százalék) és megyében figyelhetjük meg.

4.5.2. ábra: A jövőbeli egyszerűsített foglalkoztatást kifejező mutató értékei megyei bontásban

	Tervek	
	n	%
Budapest	1046	6,9%
Baranya	240	35,3%
Bács-Kiskun	360	16,5%
Békés	201	30,7%
Borsod-Abaúj-Zemplén	364	26,1%
Csongrád	266	19,0%
Fejér	365	11,7%
Győr-Moson-Sopron	369	8,3%
Hajdú-Bihar	355	34,8%
Heves	196	23,0%
Komárom-Esztergom	223	13,9%
Nógrád	147	24,4%
Pest	647	9,8%
Somogy	223	18,0%
Szabolcs-Szatmár-Bereg	267	15,8%
Jász-Nagykun-Szolnok	272	15,3%
Tolna	196	19,5%
Vas	238	21,5%
Veszprém	250	21,0%
Zala	212	17,9%

Forrás: PM, GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2020-as évre

A mutató: A táblázatban szereplő értékek azt mutatják meg, hogy 2020-ban a vállalatok hány százaléka tervez egyszerűsített módon foglalkoztatni. A vállalatok 2020. szeptember 1-jére vonatkozóan válaszoltak. A százalékadatok súlyozottak, az n érték, amely a válaszoló vállalatok számát mutatja, súlyozatlan.

4.6. Kölcsönvett munkaerő foglalkoztatása

A munkaerő-kölcsönzés mint foglalkoztatási forma egyik legfőbb jellemzője, hogy segít a vállalatoknak rugalmasan reagálni a termékeik keresletét befolyásoló folyamatokra. Ebben a fejezetben a vállalatok munkaerő-kölcsönzési tendenciáit és területi egyenlőtlenségeit vizsgáljuk.

A munkaerő-kölcsönzés a nagyobb létszámú, a (részben) külföldi tulajdonban levő, valamint a közép-dunántúli vállalatokra jellemző inkább. Ágazatok szempontjából az ipari cégek esetében a leginkább elterjedt ez a foglalkoztatási forma.

A kölcsönvett munkaerőt alkalmazó vállalatok aránya 2008 és 2012 között egyre alacsonyabb lett, majd 2013-tól stagnálni kezdett. 2016-ban a kölcsönvett munkaerőt alkalmazó cégek aránya kis mértékben nőtt, 14 százalék volt, 2017-ben azonban újra csökkenés figyelhető meg: 12 százalékra csökkent az ilyen cégek aránya. 2018-ban a kölcsönvett munkaerőt foglalkoztató cégek aránya a 2016-os arányhoz hasonlóan, 14 százalék körül alakult, majd 2019-ben ismét növekedett egy százalékpontot.

A jövőre vonatkozó tervek tekintetében szintén növekedés figyelhető meg: míg 2018-ban 11 százalék, addig 2019-ben közel 14 százalék volt azon cégek aránya, amelyek kölcsönvett munkaerő alkalmazását tervezik a következő évben.

4.6.1. ábra Kölcsönvett munkaerő foglalkoztatását leíró mutatók

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Kölcsönvett munkaerőt alkalmazó vállalatok aránya – tárgyév (%)	17,4	12,2	12,7	12,3	11,6	12,6	13,3	12,3	13,5	12,4	14,3	15,2
Esetszám (n)	7245	7151	7105	7128	6730	6997	6810	6772	6528	6446	6382	6440
Kölcsönvett munkaerőt alkalmazni tervező vállalatok aránya – tárgyév (%)	23,0	13,1	11,0	16,7	13,4	14,9	10,6	10,3	12,7	11,4	11,4	13,6
Esetszám (n)	7060	7151	7053	3963	6782	7013	6807	6771	6524	6444	6367	6432

Forrás: PM, GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2020-as évre

A mutató: Az ábrán látható értékek megmutatják, hogy az egyes években a vállalatok hány százaléka foglalkoztatott kölcsönvett munkaerőt. A vállalatok 2009-től kezdve szeptember 1-jére vonatkozóan válaszoltak, a korábbi években pedig szeptember 30-ra vonatkozóan. A százalék-adatok súlyozottak, az n érték, amely a válaszoló vállalatok számát mutatja, súlyozatlan.

A munkaerő-kölcsönzésre vonatkozó jövőbeli tervek tekintetében azt figyelhetjük meg, hogy – az utóbbi évekhez hasonlóan – Komárom-Esztergom megyében kiemelkedően magas (56 százalék) a 2020-ban kölcsönvett munkaerőt alkalmazni tervező vállalatok aránya, ezt nagy lemaradással követi Jász-Nagykun-Szolnok (32 százalék), Zala (29 százalék) és Nógrád (28 százalék) megye. A legalacsonyabb arányt Hajdú-Bihar megyében (6 százalék), Budapesten (7 százalék), Pest (7 százalék), Borsod-Abaúj-Zemplén (9 százalék) és Heves (9 százalék) megyében figyelhetjük meg.

4.6.2. ábra: Kölcsönvett munkaerő jövőbeli foglalkoztatását kifejező mutató értékei megyei bontásban

	Tervek	
	n	%
Budapest	1046	6,7%
Baranya	240	12,5%
Bács-Kiskun	355	12,6%
Békés	200	15,8%
Borsod-Abaúj-Zemplén	363	8,6%
Csongrád	260	17,6%
Fejér	366	16,5%
Győr-Moson-Sopron	362	18,7%
Hajdú-Bihar	354	6,3%
Heves	196	8,7%
Komárom-Esztergom	242	56,5%
Nógrád	146	27,8%
Pest	646	7,0%
Somogy	222	20,4%
Szabolcs-Szatmár-Bereg	266	15,8%
Jász-Nagykun-Szolnok	272	32,4%
Tolna	196	14,9%
Vas	238	20,0%
Veszprém	249	25,7%
Zala	212	28,9%

Forrás: PM, GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2020-as évre

A mutató: A táblázatban szereplő értékek azt mutatják meg, hogy 2020-ban a vállalatok hány százaléka tervez munkaerőt kölcsönözni. A vállalatok 2020. szeptember 1-jére vonatkozóan válaszoltak. A százalék-adatok súlyozottak, az n érték, amely a válaszoló vállalatok számát mutatja, súlyozatlan.

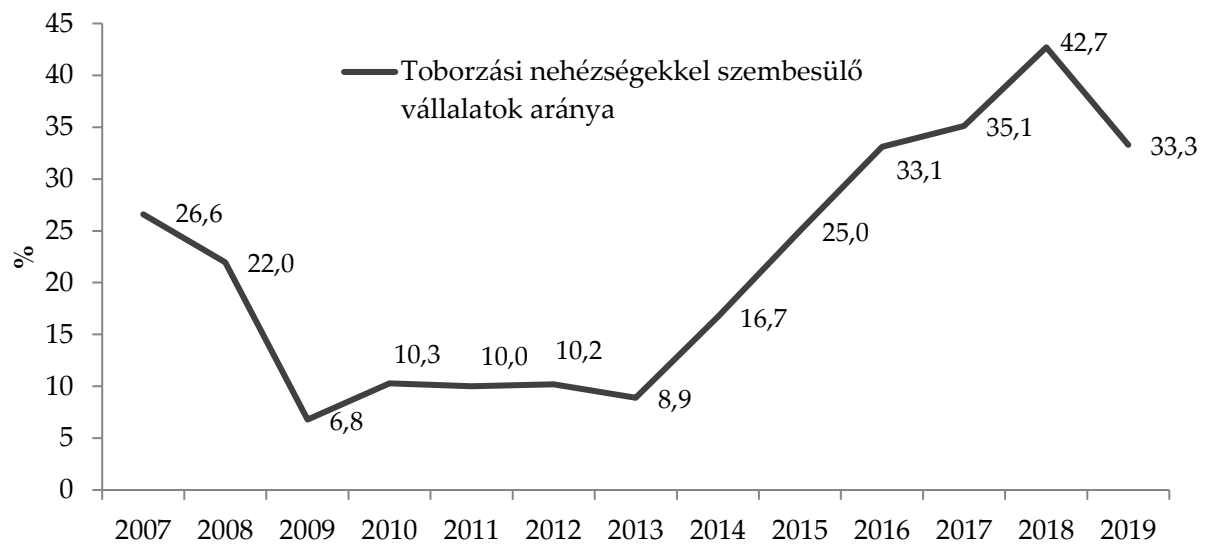
5. Toborzási nehézségek

Jelen fejezetben a vállalatok toborzási nehézségeinek gyakoriságát vizsgáljuk, megmutatva az utóbbi években a toborzási nehézséget tapasztaló vállalatok arányának változását, az egyes munkaerő típusok toborzási nehézségeinek alakulását, illetve elemezzük, hogy a toborzási nehézséggel való szembesülés esélye hogyan változik egyes kiemelt cégjellemzők által meghatározott vállalati csoportokban.

5.1. Az elmúlt években tapasztalt folyamatok

A gazdasági válság és elbocsátások hatására 2009-ben történt jelentős mértékű csökkenés után 2010-től 2013-ig lényegében stagnált a toborzási nehézségeket érzékelő cégek aránya. 2010 és 2012 között a vállalatok 10 százaléka értékelte problémásnak bizonyos pozíciók betöltését, 2013-ban 9 százalékuk. 2014-től kezdve azonban jelentős mértékű növekedést tapasztaltunk a toborzási nehézségekkel küzdő vállalatok arányában. 2014-ben a vállalatok 17 százaléka számolt be toborzási nehézségekről. Ez utóbbi trend 2015-ben is folytatódott, 2016-ban pedig már a vállalatok egyharmada tapasztalt nehézségeket ezen a téren. 2017-ben az előző évhez képest ez az arány ugyan kisebb mértékben, de tovább emelkedett, a vállalatok 35 százaléka küzdött toborzási nehézségekkel. 2018-ban további jelentős növekedés volt megfigyelhető: a vállalatok 43 százaléka számolt be arról, hogy a cégnél tartósan betöltetlen álláshelyek vannak. Azonban 2019-re jelentős csökkenés következett be: a vállalkozások 33 százaléka számolt be toborzási nehézségről.

5.1.1. ábra Toborzási nehézséget érzékelő cégek arányának alakulása

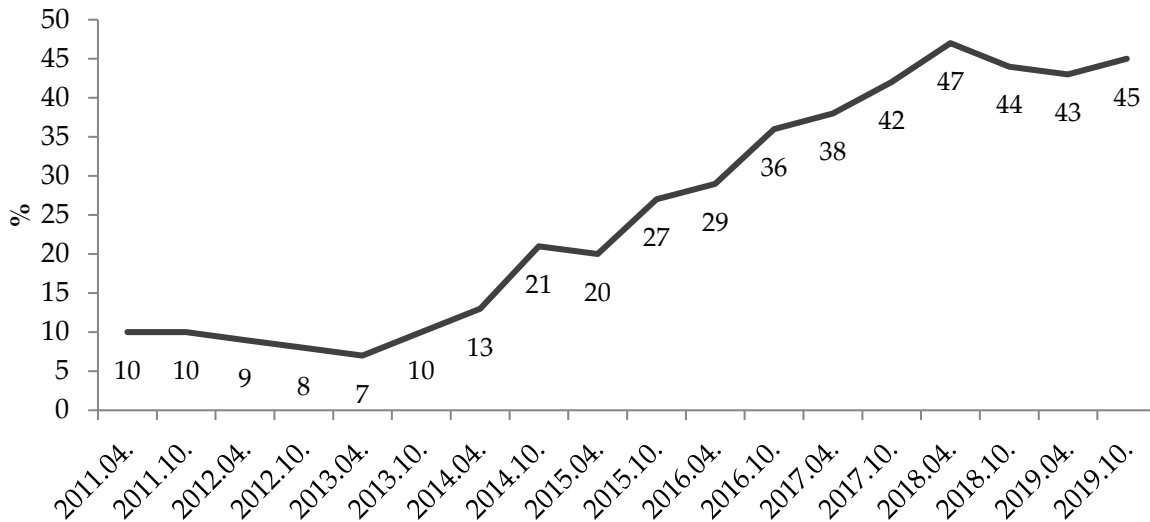
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Toborzási nehézségekkel szembesülő vállalatok aránya – tárgyév (%)	26,6	22,0	6,8	10,3	10,0	10,2	8,9	16,7	25,0	33,1	35,1	42,7	33,3
Esetszám (n)	3746	4394	4134	4134	3979	4025	4310	4252	4225	4215	4171	4672	4738

Forrás: PM, GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2020-as évre

A mutató: Az ábrán látható értékek megmutatják, hogy az egyes években a vállalatok hány százaléka érzékelt nehézséget egyes pozíciók betöltésében. Az adatok a 10 fő feletti vállalkozásokra vonatkoznak. A százalék-adatok súlyozottak, az n érték, amely a válaszoló vállalatok számát mutatja, súlyozatlan.

A GVI Féléves Konjunktúrafelvételének eredményei szintén azt támasztják alá, hogy 2014 óta jelentősen nőtt a toborzási nehézségekkel küzdő vállalatok aránya. A felvétel eredményei szerint 2014 októberére ugrott meg a munkaerőhiányt vagy szakemberhiányt érzékelő cégek hányada, amikor 13 százalékról 21 százalékra emelkedett arányuk. Majd a következő félévben stagnálás volt tapasztalható (20 százalék), azonban 2015 októberétől kezdve ismét növekedésnek indult a toborzási nehézséggel küzdő cégek aránya. Így 2016 októberére már a vállalkozások 36 százaléka számolt be ilyen problémáról, 2017 áprilisára pedig 38 százalékra nőtt ez az arány, októberben pedig rekord magasan, 42 százalékon állt. A munkaerőhiányt érzékelő cégek száma 2018-ra tovább nőtt, az eddigi legmagasabb arányt 2018 áprilisában mértük, amikor a cégek 47 százaléka számolt be toborzási nehézségekről. 2018 októbere óta 43 százalék és 45 százalék között alakul a munkaerő- vagy szakember-hiánnyal küzdő vállalatok aránya.

5.1.2. ábra Munkaerőhiányt / szakember-hiányt érzékelő cégek arányának alakulása a GVI Féléves Konjunktúrafelvételének eredményei szerint

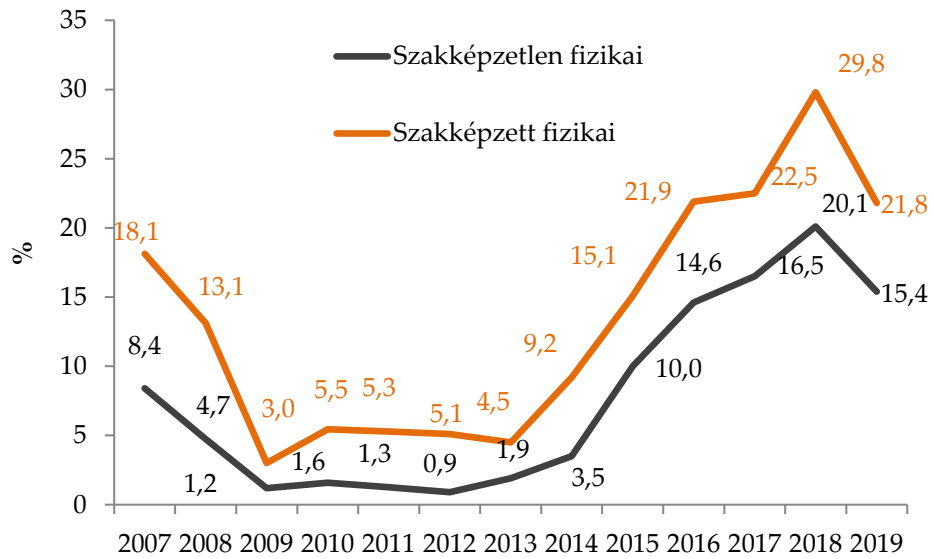

Forrás: GVI Féléves Konjunktúra-felvétel

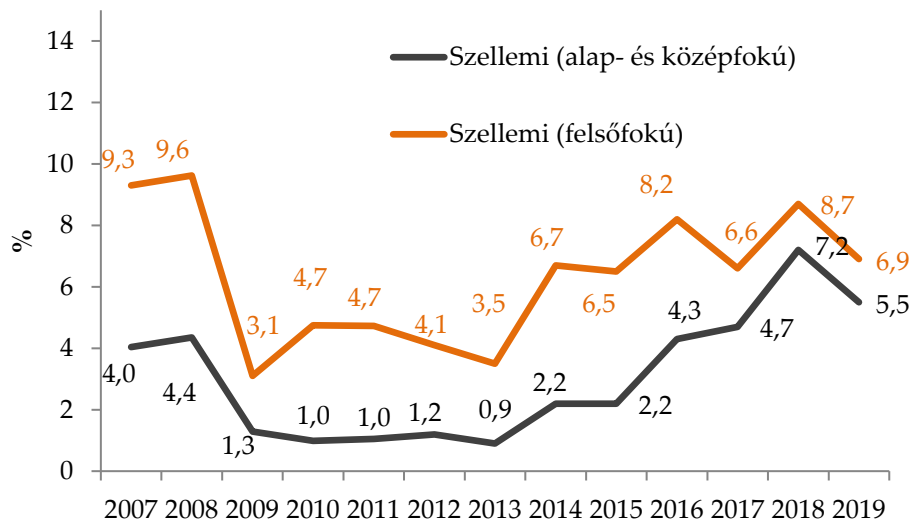
2010 és 2013 között a gazdasági válság hatására minden vizsgált foglalkozási csoportot tekintve csökkent a toborzási nehézségeket észlelő vállalatok aránya. 2014-ben ezzel szemben már minden foglalkozási csoport esetében körülbelül megkétszereződött a toborzási problémát észlelő vállalatok aránya. 2015-ben a fizikai munkakörök esetében növekedés, míg a szellemi munkakörök esetében stagnálás volt tapasztalható. 2016-ban mind a fizikai, mind a szellemi munkakörök betöltésénél az előző évekhez képest több vállalat tapasztalt nehézségeket. Az előző évekhez hasonlóan 2019-ben is a legnagyobb arányban a szakképzett fizikai (22 százalék), legkisebb arányban pedig az alap- és középfokú végzettséget igénylő szellemi munkakörök (6 százalék) betöltésekor szembesültek toborzási problémákkal a cégek.

Megfigyelhető, hogy mind a fizikai, mind a szellemi munkaköröknél a magasabb képzettséget igénylő pozíciók esetében magasabb a toborzási nehézségekkel küzdő vállalatok aránya. 2019-ben a felsőfokú képzettséget igénylő munkakörök esetében a toborzási nehézségekről beszámoló vállalkozások aránya (7 százalék) kis mértékben csökkent az előző évhez képest (9 százalék). Az alap- és középfokú szellemi munkakörök esetében szintén kismértékű csökkenés következett a toborzási nehézségekkel küzdő cégek arányában, a tavaly tapasztalt 7 százalékos arány után 2019-ben 6 százalékuk jelezte, hogy tartósan betöltetlen álláshelyekkel rendelkezik a cég. A fizikai munkakörök esetében mind a szakképzetlen (15 százalék), mind a szakképzett munkaerőt (22 százalék) igénylő pozíciók betöltésénél egyre kevesebb cég tapasztal toborzási nehézségeket, a csökkenés pedig különösen jelentős a szakképzett fizikai munkakörök esetében, ahol 8 százalékkal esett vissza a toborzási nehézségekkel küzdő cégek aránya az előző évhez képest.

5.1.3. ábra Toborzási nehézségeket érzékelő cégek aránya munkaköri csoportok szerint
Fizikai munkakörök

Szellemi munkakörök

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Szakképzetlen fizikai (%)	8,4	4,7	1,2	1,6	1,3	0,9	1,9	3,5	10,0	14,6	16,5	20,1	15,4
Szakképzett fizikai (%)	18,1	13,1	3,0	5,5	5,3	5,1	4,5	9,2	15,1	21,9	22,5	29,8	21,8
Szellemi (alap- és középfokú) (%)	4,0	4,4	1,3	1,0	1,0	1,2	0,9	2,2	2,2	4,3	4,7	7,2	5,5
Szellemi (felsőfokú) (%)	9,3	9,6	3,1	4,7	4,7	4,1	3,5	6,7	6,5	8,2	6,6	8,7	6,9
Esetszám (n)	3993	4394	4134	4134	4256	4272	4372	4381	4402	4363	4347	4860	4901

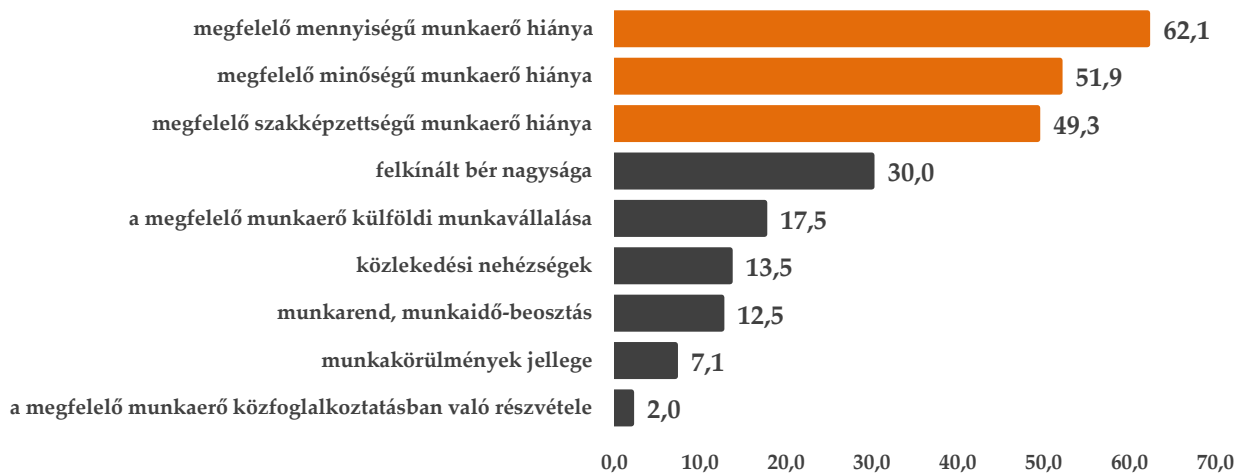
Forrás: PM, GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2020-as évre

A mutató: Az ábrán látható értékek a toborzási nehézséggel szembesülő vállalatok százalékos aránya a foglalkozási csoportok szerint. Az adatok a 10 fő feletti vállalkozásokra vonatkoznak. A százalék-adatok súlyozottak, az n érték, amely a válaszoló vállalatok számát mutatja, súlyozatlan.

Példa: 2019-ben a vállalatok 21,8 százaléka jelzett toborzási problémát, amikor szakképzett fizikai munkakörbe keresett jelöltek.

Azoktól a vállalkozásoktól, amelyeknél van jelenleg tartósan betöltetlen álláshely, azt is megkérdeztük, hogy mely okok játszanak szerepet abban, hogy tartósan betöltetlen álláshellyel rendelkeznek. A válaszadók legnagyobb aránya szerint a megfelelő mennyiségű (62 százalék) vagy minőségű (52 százalék) munkaerő hiánya okozza a nehézséget. A megkérdezettek közel fele (49 százalék) úgy véli, hogy a megfelelő szakképzettségű munkaerő hiánya áll a háttérben. A felkínált bér nagyságát 30 százalék, a megfelelő munkaerő külföldi munkavállalását 18 százalék, a közlekedési nehézségeket 14 százalék, a munkarendet, munkaidő-beosztást 13 százalék, a munkakörülmények jellegét 7 százalék, a megfelelő munkaerő közfoglalkoztatásban való részvételét pedig 2 százalék említette.

5.1.4. ábra A tartósan betöltetlen álláshelyekkel rendelkező vállalkozások megoszlása a szerint, hogy milyen okokkal magyarázzák, hogy vállalkozásuknál ilyen álláshelyek vannak

Forrás: PM, GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2020-as évre. N=4901

A mutató: Az ábrán látható értékek megmutatják, hogy a tartósan betöltetlen álláshelyekkel rendelkező vállalkozások szerint milyen okai vannak annak, hogy tartósan betöltetlen álláshelyek vannak vállalkozásuknál. Az adatok a 10 fő feletti vállalkozásokra vonatkoznak. A százalék-adatok súlyozottak, az n érték, amely a válaszoló vállalatok számát mutatja, súlyozatlan. A válaszadók több választ is megjelölhettek.

Azoktól a válaszadóktól, akik szerint a tartósan betöltetlen álláshelyeik háttérében a szakképzett munkaerő hiány áll, azt is megkérdeztük, hogy a tartósan betöltetlen munkakörök esetében mely készségeket és kompetenciákat hiányolják. A válaszadók kétharmada szerint (67 százalék) a szakmai gyakorlati jártasság hiányzik. Nagyjából a megkérdezettek 40 százalék-a az önálló munkavégzés képességét (43 százalék), a munkafegyelmet (39 százalék) valamint a szakmai elméleti alapokat (39 százalék) hiányolja.

5.1.5. ábra A megfelelő szakképzettségű munkaerő hiányát tapasztaló válaszadók aránya a szerint, hogy mely kompetenciák és készségek esetében találtak hiányosságokkal

Forrás: PM, GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2020-as évre. N=823

A mutató: Az ábrán látható értékek megmutatják, hogy azok a válaszadók, akik szerint a tartósan betöltetlen álláshelyeik a megfelelő szakképzettségű munkaerő hiányának köszönhetően betöltetlenek, milyen munkavállalói készségeket és kompetenciákat hiányolnak. Az adatok a 10 fő feletti vállalkozásokra vonatkoznak. A százalék-adatok súlyozottak, az n érték, amely a válaszoló vállalatok számát mutatja, súlyozatlan. A válaszadók több választ is megjelölhettek.

5.2. A toborzási nehézség elemi összetevői

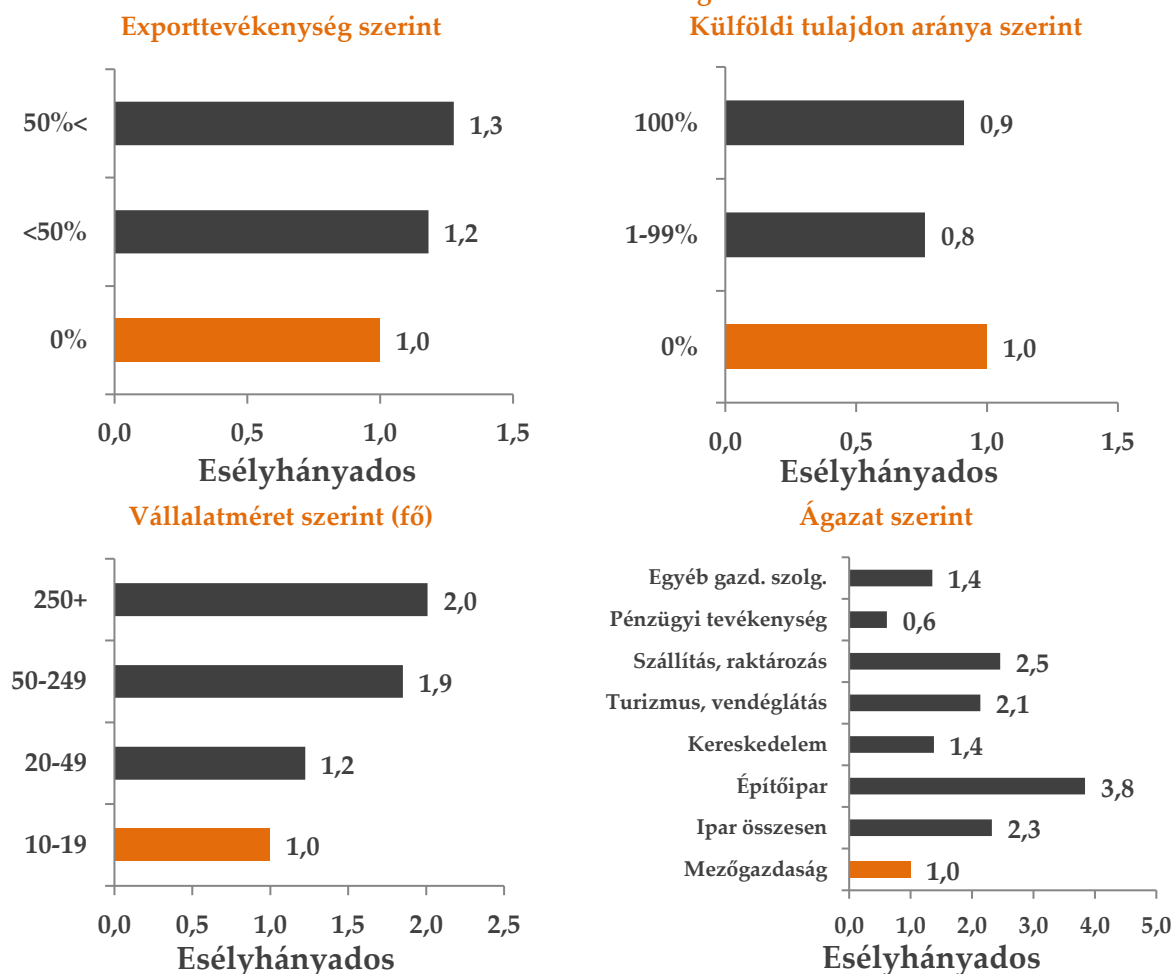
Különböző vállalati körök nem egyforma valószínűséggel találkoznak toborzási nehézségekkel működésük során. Az alábbiakban export, gazdasági tevékenység, vállalatméret és tulajdonosi háttér szerinti regressziós elemzéssel határozzuk meg, hogy mely jellemzők növelik ennek esélyét.³⁴

Az exportáló és a részben exportáló cégek kis mértékben, de nagyobb valószínűséggel találkoznak toborzási nehézségekkel, mint a nem exportáló vállalkozások. A vállalkozás méretének növekedésével nő annak a valószínűsége, hogy ilyen problémákkal szembesül egy cég. A 250 feletti vállalkozások esetében kétszer nagyobb annak a valószínűsége, hogy a cég toborzási nehézségekkel küzd, mint a 10-19 fős vállalkozások körében. A részben és döntően külföldi tulajdonban lévő vállalatok valamelyest kisebb valószínűséggel tapasztalnak toborzási problémákat, mint a tisztán hazai vállalkozások. Az építőipari vállalatok közel négyszer, a szállítás raktározás területén tevékenykedő cégek két és félszer, a turizmus és vendéglátás,

³⁴ A logisztikus regressziós elemzés eredmény változója a toborzási nehézségek fennállása volt. A modell paraméterei az M3.3. táblázatban kerülnek bemutatásra.

valamint az ipar területén működő vállalatok pedig nagyjából kétszer nagyobb valószínűséggel találkoznak toborzási nehézséggel, mint a referenciacsoportnak tekintett mezőgazdasági vállalatok. A kereskedelem és az egyéb gazdasági szolgáltatások területén, bár kisebb mértékben, szintén nagyobb a valószínűsége a toborzási nehézségek megjelenésének, mint a mezőgazdaság területén. Ezzel szemben, a pénzügyi tevékenységet folytató cégek körében kisebb a valószínűsége a toborzási problémák jelenlétének, mint a mezőgazdasági cégek körében.

5.2.1. ábra A toborzási nehézség elemi összetevői

Forrás: PM, GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés a 2020-as évre (n=4900)

A modellről: A modell többváltozós logisztikus regressziós eljárással készült.

Az esélyhányadosok: Az esélyhányadosok kifejezik, hogy a referenciacsoporthoz képest hányszor nagyobb vagy kisebb valószínűséggel találunk toborzási nehézséggel találkozó vállalatokat

Referenciacsoport: Referencia csoport: a hazai tulajdonú, kizárólag belföldre termelő, mikro mezőgazdasági vállalkozások

Bázis: 10 főnél nagyobb vállalatok.

Ábraértelmezés: minél nagyobb az esélyhányados értéke, annál több toborzási nehézséggel találkozik a vállalati kör. Ha az esélyhányados értéke 1, akkor az adott csoportban a toborzási nehézségek nem térnek el a referenciacsoportban tapasztalhatóktól.

1. Melléklet: Az előrejelzés módszertana

M1.1. A kérdőíves vállalati létszám-előrejelzésekkel kapcsolatos dilemmák

Általános tapasztalatnak tekinthető, hogy a vállalati várakozások, nyers formájukban nem nyújtanak pontos képet a várható létszámváltozásokról, ezért értelmezésükhöz felmerül valamiféle statisztikai korrekció igénye.

A vizsgált évek közül a 2015-ben megfogalmazott várakozások voltak leginkább túlzóak – ekkora a vizsgálatba bevont vállalatok 2,1 százalékponttal nagyobb létszámot valószínűsítettek a következő évre, mint ahogyan az történt. A másik végletnek a 2014-es év tekinthető, ekkor a vállalati várakozások pontosnak bizonyultak, szinte pont ugyanannyi lett a vizsgált „vállalati pool” összlétszáma, mint ahogyan azt egy évvel korábban valószínűsítették.

M1.1.1. tábla: Vállalati létszám-várakozások, tények és becslések éves bontásban

	A várakozás megfogalmazásának éve						
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Vállalatok száma (darab)	1943	1932	1977	2003	2313	1911	2512
Vállalati várakozás (fő)	273250	254324	247234	299712	313650	305371	347526
Tény (fő)	267982	252075	247143	293435	310202	303604	338203
Várakozás és tény különbség (%)	-1,9	-0,9	0,0	-2,1	-1,1	-0,6	-2,8

Forrás: PM-GVI Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés (2011-2018) – speciális minta

Megjegyzés: a 2011. év adatait lásd a kutatás korábbi hullámainak feldolgozó tanulmányokban.

A vállalatok által megfogalmazott éves létszámvárakozásokat, tehát „nyers” formában nem szabad tényként értelmezni, a tapasztalatok szerint ezeket különböző statisztikai módszerekkel korrigálni szükséges. A korrekció fontossága három alapvető állítással támasztható alá:

- A vállalatok általában túlzóan optimistán tekintenek a jövőbe, jellemzően nagyobb mértékű létszámfelvétellel vagy kisebb mértékű elbocsátással kalkulálnak, mint ami bekövetkezik.
- A vállalatok a belső szerkezetük vagy a külső üzleti környezetük okán különbözőek. Vannak olyan szegmensek, ahol könnyebb és vannak olyanok, ahol nehezebb pontosabb éves létszám előrejelzéseket megfogalmazni.
- A vállalatok számára eltérő jelentőséggel bír az üzleti és ezen belül a létszámtervezés. Így vannak olyan vállalati szegmensek, ahol jelentős energiát fektetnek a tervezésbe, ezért pontosabb előrejelzésekkel rendelkeznek, máshol inkább pillanatnyi intuíciók alapján fogalmazzák meg a jövőre vonatkozó várakozásaikat.³⁵

³⁵ Lásd az MTA KRTK KTI elemzésének idevágó eredményeit:
<http://elorejelzes.mtakti.hu/downloaddoc.php?docid=53&mode=articles>

Ugyanakkor hangsúlyoznunk kell, hogy olyan extrém külső körülmények hatásait, mint például súlyosbodó toborzási nehézségek, csak korlátozottan tudunk a korrekció során figyelembe venni.

Több olyan összetett magyarázómodell is ismert, ami a létszám-gazdálkodási várakozások megvalósulását, pontosságát vizsgálta. Egy a szubjektív megítélésen³⁶ alapuló modell eredményei szerint a megbízható létszámtervezés³⁷ esélye növekszik a vállalati mérettel, a szellemi alkalmazottak arányával, illetve megállapítja, hogy a rossz üzleti helyzetben lévő vállalatok esetében a leginkább bizonytalan a létszámtervezés. Írásos üzleti tervezés inkább olyan vállalatoknál fordul elő, ahol a létszámtervezés nem tekinthető megbízhatónak. A látszólagos ellentmondás mögött az áll, hogy általában a nagyobb, több fizikai alkalmazottal bíró vállalatok készítenek üzleti terveket. Létszámukból és üzleti tevékenységükből fakadóan jobban ki vannak téve a gazdaság hullámzásainak, ez az érzékenység pedig kihat a létszámgazdálkodásra is. Ezen vállalati kör inkább készít, tevékenységének összehangolásához szükséges üzleti terveket, azzal a céllal, hogy a jövő bizonytalanságát csökkentse. Fontos, hogy itt semmiképpen nem szabad magyarázó tényezőként tekintetni az írásos üzleti tervek, azaz nem az írásos üzleti tervek megléte eredményezi a megbízhatatlanságot, hanem az eleve létszámtervezési problémákkal küzdő vállalatok készítenek írásos üzleti terveket.³⁸ Más objektív megbízhatóságon³⁹ alapuló modellek kiemelik, a vállalat méretét, foglalkozási homogenitását és gazdasági tevékenységét, mint jelentős magyarázó erővel bíró jellegzetességek. Megállapítják továbbá, hogy minél többféle beosztású dolgozó vesz részt a vállalati üzleti tervezésben, illetve minél régebb óta létezik egy cég annál pontosabb az előrejelzése.⁴⁰

A MKIK GVI modelljének célja a Rövidtávú Munkaerő-piaci Előrejelzés nagymintás vállalati adatfelvételben megfogalmazott létszámváltozással kapcsolatos várakozások korábbi évek tapasztalataival való korrigálása. Célunk tehát egy olyan korrekciós becslő modell megalkotása, ahol:

³⁶ A szubjektív megítélés esetében a vállalati vezető véleményezi, hogy létszám-gazdálkodási terveik, elképzeléseik mennyire megbízhatóak, pontosak.

³⁷ A modellekben a megbízhatóságot önbevallásos kérdés alapján operacionalizálták. A megkérdezettek ötös skálán árnyalva kifejezték, hogy a mennyire tudják megbecsülni egy, három, hat és tizenkét hónap múlva a vállalati létszámot. Az aggregált index 0 és száz között vehet fel értékeket. 0 az értéke akkor, ha a megkérdezett semmilyen időtávra nem tudta megmondani a létszámot, 100 pedig akkor, ha az összes vizsgált időtávra teljes bizonyossággal tudna nyilatkozni a létszámról. Az index kialakításánál az egyes időtávokhoz köthető megbízhatósági szintek az időtáv hosszának megfelelően kerültek súlyozva aggregálásra. Megbízhatónak tekintjük egy vállalat létszámbecslését, ha a százaskálán legalább 89 pontos értéket ért el. Itt a megkérdezett vállalatok 20 százaléka tekinthető megbízható létszámtervezőnek.

³⁸ „Ágazati munkaerő-keresleti előrejelzés vállalati várakozások alapján” alprojekt, TÁMOP - 2.3.2-09/1 kiemelt projekt.

³⁹ Vállalati panelkutatás, ahol fél éves létszám létszám-gazdálkodási várakozások megvalósulását ellenőrizték.

⁴⁰ „Ágazati munkaerő-keresleti előrejelzés vállalati várakozások alapján” alprojekt, TÁMOP - 2.3.2-09/1 kiemelt projekt.

$$|T_{t+1} - V_{t,t+1}| < |T_{t+1} - V_{t,t+1} - K| \quad (1)$$

T_{t+1} : $t+1$ időpontban ismert létszám

$V_{t,t+1}$: t időpontban megfogalmazott létszámvárakozás $t+1$ időpontra

K : Korrekciós tényező

Értelemszerűen egy ilyen jellegű modellezés nem kalkulál váratlan gazdasági eseményekkel, mint:

- Zöld mezős beruházások
- Vállalati kivonulások

M1.2. A modell ismertetése

Az alábbiakban a modellezésünkkel kapcsolatos alapvető információkat közöljük. Ismertetjük (1) a modellezés alapjául szolgáló adatokat, (2) a modell kimeneti változóját, (3) a modell együtthatóit, (4) a korrekció eredményeképpen előálló létszámadatok pontosságát.

Adatok

A korrekciós tényező modellezése a 2011 és a 2018 közötti Rövidtávú Munkaerő-piaci Előrejelzés kérdőíves kutatások – 13.951 vállalat, 1.925.756 fő alkalmazásban álló – adatain alapszik. A modellezés alapját képező adatokból kihagytuk az extrém eseteket. Az extrém esetek kiszűrésekor az alábbi szempontokat vettük figyelembe (a „hüvelykujj-szabályokat” az eloszlások figyelembevételével állapítottuk meg):

- +/- 50 százalékpontnál jelentősebb a nyers várakozás és vállalati létszám eltérése
- +/- 50 százalékpontnál jelentősebb a tényleges létszámváltozás mértéke
- +/- 75 százalékpontnál jelentősebb a nyers várakozás és tényleges változás mértéke

M1.2.1. tábla: A minta részletezése

	Vállalatok száma	Alkalmazottak száma
2011	1918 db	259.977 fő
2012	1943 db	269.622 fő
2013	1932 db	250.226 fő
2014	1977 db	242.839 fő
2015	2003 db	291.829 fő
2016	2313 db	305.892 fő
2017	1911 db	305.371 fő
2018	2512 db	338.203 fő

A modell kimeneti változója

A modellezés alapját a korábbi években résztvevő vállalatok információi képezik. Egy olyan adattáblát alakítottunk ki, ami egyaránt tartalmazza egy vállalat t időpontban megfogalmazott létszámvárakozását és a $t+1$ időpontban, tehát egy évvel később, a tényleges létszámot. A várakozások és tények összevetésével információhoz jutunk arról, hogy a vállalatok várakozásai mennyiben teljesülnek.

A modell tehát azt feltételezi, hogy a múltbéli létszám-várakozások és teljesülések közötti különbségek nem egyediek, hanem szisztematikusan fordulnak elő és a mintázat extrapolálható a jövőre is. Érthető okok miatt a váratlan, nagy horderejű gazdasági események hatása, a zöldmezős beruházások, illetve a váratlan egyedi bezárások, kivonulások nem képződnek le a modellben – ezekkel a modell nem számol.

Az általánosított lineáris regressziós modellben arra kerestük a választ, hogy azonosíthatóak-e olyan tényezők, amik szisztematikusan befolyásolják, illetve, ha igen, akkor milyen mértékben a létszámvárakozások teljesülését vagy éppen nem teljesülését. A regressziós modellben (becslés) függő változónak egy olyan mérőszámot tekintettünk, ami százalékos formában kifejezi a várakozás és tény közötti eltérést:

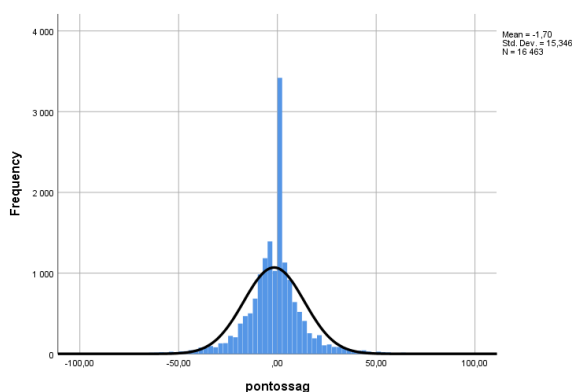
$$(T_{t+1} - V_{t,t+1}) / V_{t,t+1} * 100 \quad (2)$$

T_{t+1} : $t+1$ időpontban ismert létszám

$V_{t,t+1}$: t időpontban megfogalmazott létszámvárakozás $t+1$ időpontra

Az ilyen módon kialakított kimeneti változó eloszlása nagyon hasonlít a haranggörbére, de sajnálatos módon mégsem normális eloszlású, amiért leginkább a magas pozitív Kurtosis érték (3,892) lehet a felelős.

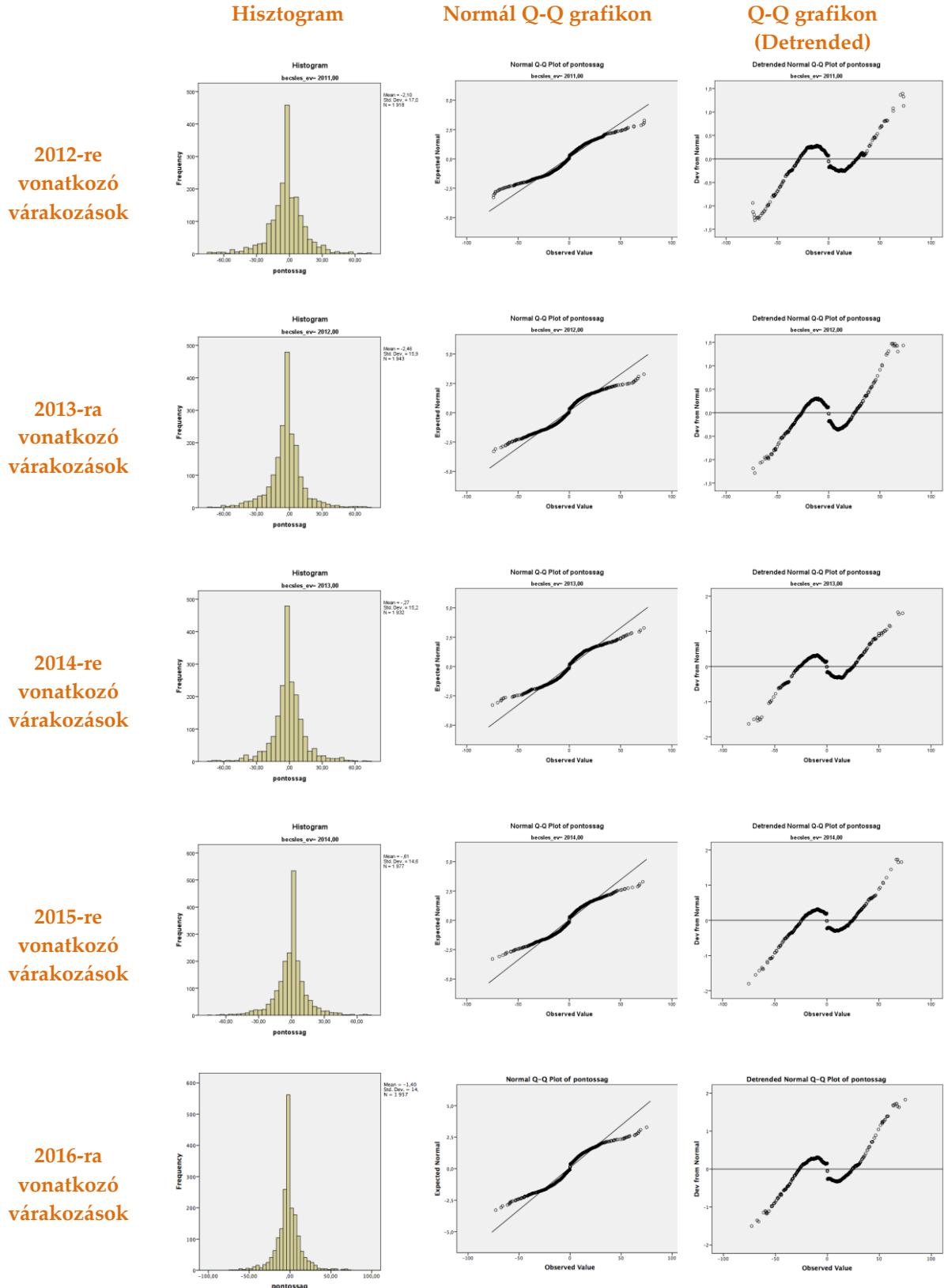
M1.2.2. ábra: A modell kimeneti változójának eloszlása

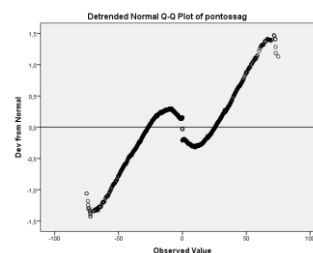
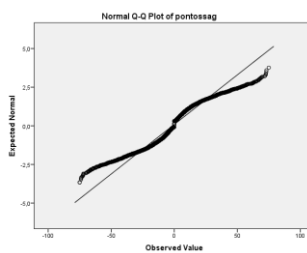
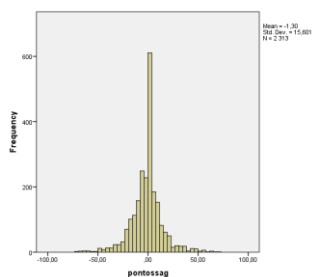
Kolmogorov-Smirnov t.	Nem normális
Skewness	-0,06
Kurtosis	3,892

Az alábbiakban látható, hogy a normális eloszlás évenként hasonló módon sérül.

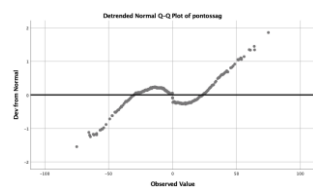
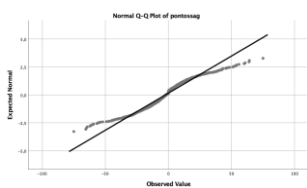
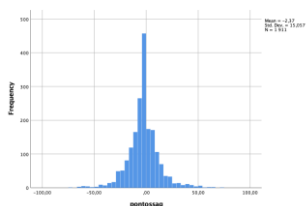
M1.2.3. ábra: A modell kimeneti változójának eloszlása évenként

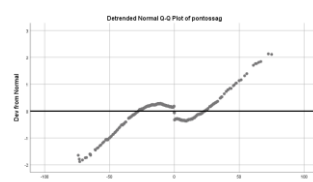
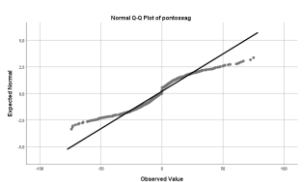
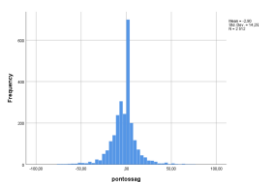
2017-re vonatkozó várakozások

2018-ra vonatkozó várakozások

2019-re vonatkozó várakozások

Forrás: PM-GVI: Rövidtávú Munkaerőpiaci Előrejelzés

Ábrák:

1. ábra: A modell kiemeneti változójának histogramja
2. ábra: A modell kiemeneti változójának Normál Q-Q grafikonja
http://en.wikipedia.org/wiki/Q%E2%80%93Q_plot (letölt: 2013.11.11)
3. ábra: A modell kiemeneti változójának Q-Q (Detrended) grafikonon
http://faculty.ksu.edu.sa/hisham/Documents/Students/a_PHCL/Testing_Normality.pdf (letölt: 2013.11.11)

A modell magyarázó együtthatói

Az általánosított lineáris modell figyelembe veszi a vállalat jellemzőit, illetve létszámváltozással kapcsolatos várakozások jellegzetességeit és azok kontextusát. A modellben használt változók listáját az alábbi táblázatban részleteztük.

M1.2.4. tábla: A modell bemeneti változói

Csoport	Változó	Elnevezés	Kódolás
Alapvető vállalati jellemzők	Vállalati létszám	LETSZAM_	folytonos
	Tulajdonosi háttér	FO_	1 = 100% külföldi, 0 = NEM
	Exporttevékenység	XHO_	1 = döntően export, 0 = NEM
	Fizikai munkakörök aránya	FIZ_ARANY	folytonos
	Földrajzi elhelyezkedés (régió)	RE_T	1=K.-Magy., 2=K.-Dunántúl, 3=Ny.-Dun., 4=D.-Dun., 5=D-Alf., 6=É.-Alf., 7=É.-Magy.
A létszámvárakozások kontextusa	Tervezett beruházások	BERUHAZ	1 = kapacitásnövelő, 2 = innovatív, 3 = egyik sem
	Üzleti klíma	KORNYEZET	1 = rossz, 2 = javul, 3 = stagnál
A létszámvárakozások jellemzői	A létszámvárakozások	MERTEK_ABS	Folytonos
	A várakozások iránya	B_IRANYA	1 = csökkenés 2 = növekedés, 3 = stagnálás

A modellt gazdasági ág és létszám kategória szerint kialakított részmintákon becsültük; öt gazdasági ág (mezőgazdaság, ipar, építőipar, kereskedelem, és szolgáltatások) valamint három létszám kategória (10-49 fő, 50-249 fő, 250+ fő) szerint összesen 15 almintán. Ezt technikailag a csoportokat jelölő interakciós tagok alkalmazásával oldottuk meg. A modell illeszkedésének néhány mérőszáma az alábbi táblában látható:

M1.2.5. tábla: A modell illeszkedésének néhány alapvető mérőszáma

	Mutató értéke	Szabadságfok	Mutató értéke/szabadságfok
Deviance	2594626	15553	167
Scaled Deviance	15833	15553	
Pearson Chi-Square	2594626	15553	167
Scaled Pearson Chi-Square	15833	15553	
Log Likelihooda	-62833		
Akaike's Information Criterion	126228		
Finite Sample Corrected AIC (AICC)	126238		
Bayesian Information Criterion	128383		
Consistent AIC (CAIC)	128664		

M1.2.6. tábla: A modell együtthatói

Parameter	B	Std. Error	95% Wald Confidence Interval		Hypothesis Test		
			Lower	Upper	Wald Chi-Square	df	Sig.
(Intercept)	-4,833	12,0836	-28,517	18,850	0,160	1	0,689
[fo_ =,00] * [csop_ =11,00]	14,867	20,5331	-25,377	55,111	0,524	1	0,469
[fo_ =,00] * [csop_ =12,00]	77,566	16,1129	45,985	109,147	23,174	1	0,000
[fo_ =,00] * [csop_ =13,00]	21,826	19,5207	-16,433	60,086	1,250	1	0,264
[fo_ =,00] * [csop_ =14,00]	3,164	24,1183	-44,107	50,435	0,017	1	0,896
[fo_ =,00] * [csop_ =15,00]	46,203	12,9670	20,788	71,618	12,696	1	0,000
[fo_ =,00] * [csop_ =21,00]	72,342	34,5141	4,695	139,988	4,393	1	0,036
[fo_ =,00] * [csop_ =22,00]	67,862	20,1586	28,352	107,373	11,333	1	0,001
[fo_ =,00] * [csop_ =23,00]	18,912	28,4682	-36,884	74,709	0,441	1	0,506
[fo_ =,00] * [csop_ =24,00]	47,062	40,8910	-33,083	127,207	1,325	1	0,250
[fo_ =,00] * [csop_ =25,00]	32,858	13,6877	6,031	59,686	5,763	1	0,016
[fo_ =,00] * [csop_ =31,00]	37,964	49,6187	-59,287	135,215	0,585	1	0,444
[fo_ =,00] * [csop_ =32,00]	9,341	108,8273	-203,957	222,638	0,007	1	0,932
[fo_ =,00] * [csop_ =33,00]	142,355	186,2455	-222,680	507,389	0,584	1	0,445
[fo_ =,00] * [csop_ =34,00]	7,184	43,5191	-78,112	92,480	0,027	1	0,869
[fo_ =,00] * [csop_ =35,00]	0,687	0,7805	-0,843	2,217	0,775	1	0,379
[fo_ =1,00] * [csop_ =11,00]	13,388	21,4777	-28,707	55,484	0,389	1	0,533
[fo_ =1,00] * [csop_ =12,00]	83,333	16,2327	51,517	115,148	26,354	1	0,000
[fo_ =1,00] * [csop_ =13,00]	25,206	19,8385	-13,677	64,089	1,614	1	0,204
[fo_ =1,00] * [csop_ =14,00]	0,804	24,8441	-47,889	49,498	0,001	1	0,974
[fo_ =1,00] * [csop_ =15,00]	50,976	12,9825	25,531	76,421	15,418	1	0,000
[fo_ =1,00] * [csop_ =21,00]	73,412	34,9994	4,814	142,010	4,400	1	0,036
[fo_ =1,00] * [csop_ =22,00]	66,797	20,2719	27,064	106,529	10,857	1	0,001
[fo_ =1,00] * [csop_ =23,00]	18,121	28,6834	-38,097	74,340	0,399	1	0,528
[fo_ =1,00] * [csop_ =24,00]	51,274	41,0573	-29,197	131,744	1,560	1	0,212
[fo_ =1,00] * [csop_ =25,00]	35,085	13,6985	8,236	61,933	6,560	1	0,010
[fo_ =1,00] * [csop_ =32,00]	5,594	108,8115	-207,673	218,860	0,003	1	0,959
[fo_ =1,00] * [csop_ =33,00]	149,813	186,5031	-215,727	515,352	0,645	1	0,422
[fo_ =1,00] * [csop_ =34,00]	7,659	44,0832	-78,742	94,061	0,030	1	0,862
[fo_ =1,00] * [csop_ =35,00]	0						
[xho_ =,00] * [csop_ =11,00]	-0,079	2,2955	-4,578	4,420	0,001	1	0,972
[xho_ =,00] * [csop_ =12,00]	-3,049	1,8894	-6,753	0,654	2,605	1	0,107
[xho_ =,00] * [csop_ =13,00]	-1,838	2,3647	-6,473	2,797	0,604	1	0,437
[xho_ =,00] * [csop_ =14,00]	-1,347	1,8910	-5,053	2,360	0,507	1	0,476
[xho_ =,00] * [csop_ =15,00]	0,378	0,5413	-0,683	1,439	0,487	1	0,485
[xho_ =,00] * [csop_ =21,00]	0,689	2,0668	-3,362	4,739	0,111	1	0,739
[xho_ =,00] * [csop_ =22,00]	-3,458	2,2779	-7,922	1,007	2,304	1	0,129
[xho_ =,00] * [csop_ =23,00]	-3,313	3,3881	-9,954	3,327	0,956	1	0,328
[xho_ =,00] * [csop_ =24,00]	2,421	2,0105	-1,519	6,362	1,450	1	0,229
[xho_ =,00] * [csop_ =25,00]	2,948	0,4582	2,050	3,846	41,408	1	0,000
[xho_ =,00] * [csop_ =31,00]	6,975	6,2767	-5,327	19,277	1,235	1	0,266
[xho_ =,00] * [csop_ =32,00]	-8,490	4,1636	-16,650	-0,329	4,157	1	0,041
[xho_ =,00] * [csop_ =33,00]	-23,219	61,2498	-143,267	96,828	0,144	1	0,705

[xho_=0,00] * [csop_=34,00]	-7,768	3,7926	-15,202	-0,335	4,195	1	0,041
[xho_=0,00] * [csop_=35,00]	0,252	0,7798	-1,276	1,781	0,105	1	0,746
[xho_=1,00] * [csop_=11,00]	0						
[xho_=1,00] * [csop_=12,00]	0						
[xho_=1,00] * [csop_=13,00]	0						
[xho_=1,00] * [csop_=14,00]	0						
[xho_=1,00] * [csop_=15,00]	0						
[xho_=1,00] * [csop_=21,00]	0						
[xho_=1,00] * [csop_=22,00]	0						
[xho_=1,00] * [csop_=23,00]	0						
[xho_=1,00] * [csop_=24,00]	0						
[xho_=1,00] * [csop_=25,00]	0						
[xho_=1,00] * [csop_=31,00]	0						
[xho_=1,00] * [csop_=32,00]	0						
[xho_=1,00] * [csop_=33,00]	0						
[xho_=1,00] * [csop_=34,00]	0						
[xho_=1,00] * [csop_=35,00]	0						
[beruhaz=1,00] * [csop_=11,00]	7,940	6,0996	-4,015	19,895	1,695	1	0,193
[beruhaz=1,00] * [csop_=12,00]	2,424	1,5845	-0,681	5,530	2,341	1	0,126
[beruhaz=1,00] * [csop_=13,00]	-8,632	5,4522	-19,319	2,054	2,507	1	0,113
[beruhaz=1,00] * [csop_=14,00]	16,099	7,1330	2,118	30,079	5,094	1	0,024
[beruhaz=1,00] * [csop_=15,00]	0,950	1,4157	-1,825	3,724	0,450	1	0,502
[beruhaz=1,00] * [csop_=21,00]	3,148	9,4203	-15,315	21,611	0,112	1	0,738
[beruhaz=1,00] * [csop_=22,00]	4,661	2,4644	-0,169	9,491	3,577	1	0,059
[beruhaz=1,00] * [csop_=23,00]	-11,688	9,5733	-30,452	7,075	1,491	1	0,222
[beruhaz=1,00] * [csop_=24,00]	-11,268	9,0659	-29,036	6,501	1,545	1	0,214
[beruhaz=1,00] * [csop_=25,00]	-4,408	1,8961	-8,124	-0,692	5,405	1	0,020
[beruhaz=1,00] * [csop_=31,00]	-12,085	36,4278	-83,482	59,313	0,110	1	0,740
[beruhaz=1,00] * [csop_=32,00]	-6,346	5,3665	-16,864	4,172	1,398	1	0,237
[beruhaz=1,00] * [csop_=33,00]	21,407	30,7584	-38,878	81,692	0,484	1	0,486
[beruhaz=1,00] * [csop_=34,00]	1,816	17,8820	-33,232	36,864	0,010	1	0,919
[beruhaz=1,00] * [csop_=35,00]	16,543	4,5429	7,639	25,447	13,261	1	0,000
[beruhaz=2,00] * [csop_=11,00]	9,796	7,1389	-4,196	23,788	1,883	1	0,170
[beruhaz=2,00] * [csop_=12,00]	2,236	1,8767	-1,442	5,914	1,420	1	0,233
[beruhaz=2,00] * [csop_=13,00]	-15,811	6,6151	-28,776	-2,845	5,712	1	0,017
[beruhaz=2,00] * [csop_=14,00]	16,153	7,7261	1,010	31,295	4,371	1	0,037
[beruhaz=2,00] * [csop_=15,00]	4,361	1,6306	1,165	7,557	7,153	1	0,007
[beruhaz=2,00] * [csop_=21,00]	-0,827	9,6582	-19,756	18,103	0,007	1	0,932
[beruhaz=2,00] * [csop_=22,00]	11,604	2,8387	6,040	17,168	16,709	1	0,000
[beruhaz=2,00] * [csop_=23,00]	-2,871	9,9694	-22,410	16,669	0,083	1	0,773
[beruhaz=2,00] * [csop_=24,00]	9,923	9,2492	-8,206	28,051	1,151	1	0,283
[beruhaz=2,00] * [csop_=25,00]	-0,490	2,1559	-4,715	3,736	0,052	1	0,820
[beruhaz=2,00] * [csop_=31,00]	13,831	37,8859	-60,424	88,086	0,133	1	0,715
[beruhaz=2,00] * [csop_=32,00]	-6,233	7,0965	-20,142	7,676	0,772	1	0,380
[beruhaz=2,00] * [csop_=33,00]	39,054	82,4416	-122,529	200,636	0,224	1	0,636
[beruhaz=2,00] * [csop_=34,00]	-35,608	19,4514	-73,732	2,516	3,351	1	0,067
[beruhaz=2,00] * [csop_=35,00]	-9,546	4,9921	-19,330	0,239	3,656	1	0,056
[beruhaz=3,00] * [csop_=11,00]	0						
[beruhaz=3,00] * [csop_=12,00]	0						
[beruhaz=3,00] * [csop_=13,00]	0						
[beruhaz=3,00] * [csop_=14,00]	0						
[beruhaz=3,00] * [csop_=15,00]	0						

[beruhaz=3,00] * [csop_=21,00]	0							
[beruhaz=3,00] * [csop_=22,00]	0							
[beruhaz=3,00] * [csop_=23,00]	0							
[beruhaz=3,00] * [csop_=24,00]	0							
[beruhaz=3,00] * [csop_=25,00]	0							
[beruhaz=3,00] * [csop_=31,00]	0							
[beruhaz=3,00] * [csop_=32,00]	0							
[beruhaz=3,00] * [csop_=33,00]	0							
[beruhaz=3,00] * [csop_=34,00]	0							
[beruhaz=3,00] * [csop_=35,00]	0							
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=11,00]	19,034	25,3197	-30,592	68,659	0,565	1	0,452	
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=12,00]	-9,777	26,7230	-62,153	42,600	0,134	1	0,714	
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=13,00]	28,226	40,8190	-51,778	108,229	0,478	1	0,489	
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=14,00]	-61,572	83,4355	-225,102	101,959	0,545	1	0,461	
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=15,00]	-23,689	8,2762	-39,910	-7,468	8,193	1	0,004	
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=21,00]	-39,351	33,3537	-104,723	26,021	1,392	1	0,238	
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=22,00]	-106,190	31,5510	-168,028	-44,351	11,328	1	0,001	
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=23,00]	-82,517	90,3654	-259,630	94,596	0,834	1	0,361	
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=24,00]	21,415	141,0306	-255,000	297,830	0,023	1	0,879	
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=25,00]	-4,072	11,2369	-26,096	17,952	0,131	1	0,717	
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=31,00]	-15,274	66,7313	-146,065	115,517	0,052	1	0,819	
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=32,00]	61,309	76,5581	-88,742	211,360	0,641	1	0,423	
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=33,00]	-41,747	58,2414	-155,898	72,404	0,514	1	0,474	
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=34,00]	-29,141	132,9711	-289,759	231,478	0,048	1	0,827	
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=35,00]	24,792	19,6128	-13,649	63,232	1,598	1	0,206	
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=11,00]	-1,272	1,8673	-4,932	2,388	0,464	1	0,496	
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=12,00]	2,171	1,4660	-0,702	5,045	2,194	1	0,139	
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=13,00]	-1,364	2,0029	-5,289	2,562	0,463	1	0,496	
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=14,00]	-1,826	2,1605	-6,061	2,408	0,714	1	0,398	
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=15,00]	1,132	0,5740	0,007	2,257	3,891	1	0,049	
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=21,00]	2,120	1,7241	-1,259	5,499	1,512	1	0,219	
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=22,00]	-1,600	1,7700	-5,069	1,869	0,817	1	0,366	
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=23,00]	-1,965	2,8607	-7,572	3,642	0,472	1	0,492	
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=24,00]	2,437	2,5459	-2,553	7,427	0,916	1	0,338	
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=25,00]	0,309	0,5342	-0,738	1,356	0,335	1	0,563	
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=31,00]	-3,720	3,2942	-10,177	2,736	1,276	1	0,259	
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=32,00]	-1,130	4,0475	-9,063	6,803	0,078	1	0,780	
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=33,00]	17,064	12,4890	-7,414	41,542	1,867	1	0,172	
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=34,00]	-5,202	3,1383	-11,353	0,949	2,747	1	0,097	
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=35,00]	-0,963	0,8152	-2,560	0,635	1,395	1	0,238	
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=11,00]	0							
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=12,00]	0							
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=13,00]	0							
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=14,00]	0							
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=15,00]	0							
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=21,00]	0							
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=22,00]	0							
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=23,00]	0							
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=24,00]	0							
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=25,00]	0							
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=31,00]	0							
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=32,00]	0							

[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=33,00]	0						
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=34,00]	0						
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=35,00]	0						
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=11,00]	-1,429	24,4535	-49,357	46,498	0,003	1	0,953
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=12,00]	22,660	19,6112	-15,778	61,097	1,335	1	0,248
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=13,00]	-34,547	34,4890	-102,144	33,051	1,003	1	0,317
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=14,00]	54,972	31,7280	-7,213	117,158	3,002	1	0,083
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=15,00]	6,422	6,9604	-7,220	20,065	0,851	1	0,356
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=21,00]	-25,902	34,6134	-93,744	41,939	0,560	1	0,454
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=22,00]	27,643	36,6381	-44,166	99,452	0,569	1	0,451
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=23,00]	251,186	953,2020	-	2119,428	0,069	1	0,792
			1617,056				
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=24,00]	9,338	113,1169	-212,367	231,043	0,007	1	0,934
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=25,00]	26,616	10,7994	5,450	47,782	6,074	1	0,014
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=31,00]	1,585	14,4982	-26,831	30,001	0,012	1	0,913
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=32,00]	-100,469	114,4282	-324,744	123,807	0,771	1	0,380
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=33,00]	2,621	212,8544	-414,566	419,808	0,000	1	0,990
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=34,00]	46,527	220,5801	-385,802	478,856	0,044	1	0,833
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=35,00]	16,834	18,5753	-19,573	53,241	0,821	1	0,365
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=11,00]	21,404	20,1405	-18,071	60,878	1,129	1	0,288
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=12,00]	-5,314	11,2431	-27,350	16,722	0,223	1	0,636
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=13,00]	20,098	15,4172	-10,119	50,315	1,699	1	0,192
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=14,00]	28,306	19,8664	-10,631	67,243	2,030	1	0,154
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=15,00]	11,937	4,8579	2,415	21,458	6,038	1	0,014
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=21,00]	-37,414	27,8648	-92,028	17,200	1,803	1	0,179
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=22,00]	-22,292	18,9024	-59,340	14,756	1,391	1	0,238
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=23,00]	4,274	45,6758	-85,249	93,797	0,009	1	0,925
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=24,00]	1,533	42,1938	-81,165	84,231	0,001	1	0,971
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=25,00]	9,510	6,9623	-4,135	23,156	1,866	1	0,172
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=31,00]	-70,844	56,2571	-181,106	39,418	1,586	1	0,208
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=32,00]	-51,577	102,7192	-252,903	149,749	0,252	1	0,616
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=33,00]	1299,688	2072,2239	-	5361,172	0,393	1	0,531
			2761,796				
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=34,00]	16,288	58,0142	-97,417	129,994	0,079	1	0,779
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=35,00]	27,769	12,0751	4,102	51,436	5,289	1	0,021
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=11,00]	0						
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=12,00]	0						
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=13,00]	0						
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=14,00]	0						
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=15,00]	0						
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=21,00]	0						
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=22,00]	0						
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=23,00]	0						
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=24,00]	0						
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=25,00]	0						
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=31,00]	0						
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=32,00]	0						
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=33,00]	0						
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=34,00]	0						
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=35,00]	0						
[csop_=11,00] * Statisztikai állományi létszám 2011	-0,002	0,0430	-0,086	0,083	0,001	1	0,971
[csop_=12,00] * Statisztikai állományi létszám 2011	-0,178	0,0417	-0,259	-0,096	18,094	1	0,000

[csop_=13,00] * Statisztikai állományi létszám 2011	0,005	0,0552	-0,103	0,113	0,009	1	0,924
[csop_=14,00] * Statisztikai állományi létszám 2011	-0,061	0,0641	-0,186	0,065	0,895	1	0,344
[csop_=15,00] * Statisztikai állományi létszám 2011	-0,105	0,0164	-0,137	-0,072	40,546	1	0,000
[csop_=21,00] * Statisztikai állományi létszám 2011	-0,001	0,0095	-0,019	0,018	0,008	1	0,931
[csop_=22,00] * Statisztikai állományi létszám 2011	-0,009	0,0118	-0,033	0,014	0,640	1	0,424
[csop_=23,00] * Statisztikai állományi létszám 2011	-0,004	0,0187	-0,041	0,032	0,054	1	0,816
[csop_=24,00] * Statisztikai állományi létszám 2011	0,028	0,0176	-0,006	0,063	2,629	1	0,105
[csop_=25,00] * Statisztikai állományi létszám 2011	0,001	0,0038	-0,006	0,008	0,073	1	0,788
[csop_=31,00] * Statisztikai állományi létszám 2011	-0,018	0,0079	-0,034	-0,002	5,161	1	0,023
[csop_=32,00] * Statisztikai állományi létszám 2011	0,002	0,0032	-0,005	0,008	0,251	1	0,616
[csop_=33,00] * Statisztikai állományi létszám 2011	-0,011	0,0162	-0,043	0,021	0,454	1	0,500
[csop_=34,00] * Statisztikai állományi létszám 2011	-0,001	0,0021	-0,006	0,003	0,461	1	0,497
[csop_=35,00] * Statisztikai állományi létszám 2011	0,000	0,0005	-0,001	0,001	0,474	1	0,491
[csop_=11,00] * fiz_arany	0,582	0,0717	0,441	0,722	65,908	1	0,000
[csop_=12,00] * fiz_arany	0,095	0,0243	0,047	0,142	15,248	1	0,000
[csop_=13,00] * fiz_arany	0,375	0,0567	0,264	0,486	43,747	1	0,000
[csop_=14,00] * fiz_arany	0,689	0,0830	0,527	0,852	68,931	1	0,000
[csop_=15,00] * fiz_arany	0,376	0,0157	0,345	0,407	570,315	1	0,000
[csop_=21,00] * fiz_arany	0,457	0,1281	0,206	0,708	12,724	1	0,000
[csop_=22,00] * fiz_arany	0,125	0,0374	0,052	0,198	11,206	1	0,001
[csop_=23,00] * fiz_arany	0,656	0,1118	0,437	0,875	34,457	1	0,000
[csop_=24,00] * fiz_arany	0,586	0,0959	0,398	0,773	37,308	1	0,000
[csop_=25,00] * fiz_arany	0,365	0,0225	0,321	0,409	262,881	1	0,000
[csop_=31,00] * fiz_arany	0,382	0,5229	-0,643	1,406	0,532	1	0,466
[csop_=32,00] * fiz_arany	0,027	0,0854	-0,141	0,194	0,097	1	0,756
[csop_=33,00] * fiz_arany	1,043	0,2317	0,589	1,497	20,256	1	0,000
[csop_=34,00] * fiz_arany	0,358	0,2109	-0,055	0,772	2,887	1	0,089
[csop_=35,00] * fiz_arany	0,535	0,0582	0,421	0,649	84,529	1	0,000
[csop_=11,00] * varakozas_merteke	-0,539	0,1555	-0,844	-0,234	12,003	1	0,001
[csop_=12,00] * varakozas_merteke	-0,732	0,1008	-0,929	-0,534	52,725	1	0,000
[csop_=13,00] * varakozas_merteke	-0,456	0,1463	-0,742	-0,169	9,712	1	0,002
[csop_=14,00] * varakozas_merteke	-0,512	0,1938	-0,891	-0,132	6,970	1	0,008
[csop_=15,00] * varakozas_merteke	-0,686	0,0444	-0,773	-0,599	238,859	1	0,000
[csop_=21,00] * varakozas_merteke	-1,051	0,3067	-1,652	-0,450	11,736	1	0,001
[csop_=22,00] * varakozas_merteke	-0,713	0,1604	-1,027	-0,398	19,736	1	0,000
[csop_=23,00] * varakozas_merteke	-0,623	0,2567	-1,126	-0,120	5,890	1	0,015
[csop_=24,00] * varakozas_merteke	-0,955	0,3591	-1,659	-0,252	7,078	1	0,008
[csop_=25,00] * varakozas_merteke	-0,600	0,0623	-0,722	-0,478	92,580	1	0,000
[csop_=31,00] * varakozas_merteke	-0,586	0,5716	-1,706	0,535	1,050	1	0,306
[csop_=32,00] * varakozas_merteke	-0,037	1,0762	-2,146	2,072	0,001	1	0,973
[csop_=33,00] * varakozas_merteke	-1,892	1,6528	-5,132	1,347	1,310	1	0,252
[csop_=34,00] * varakozas_merteke	-0,217	0,3855	-0,973	0,538	0,318	1	0,573
[csop_=35,00] * varakozas_merteke	-0,385	0,1121	-0,605	-0,165	11,800	1	0,001

[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=11,00] * varakozas_merteke	-0,200	0,2663	-0,722	0,322	0,565	1	0,452
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=12,00] * varakozas_merteke	0,078	0,2885	-0,487	0,643	0,073	1	0,787
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=13,00] * varakozas_merteke	-0,265	0,4373	-1,122	0,592	0,366	1	0,545
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=14,00] * varakozas_merteke	0,630	0,8920	-1,118	2,378	0,499	1	0,480
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=15,00] * varakozas_merteke	0,234	0,0902	0,057	0,411	6,732	1	0,009
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=21,00] * varakozas_merteke	0,404	0,3380	-0,258	1,067	1,431	1	0,232
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=22,00] * varakozas_merteke	1,110	0,3341	0,455	1,765	11,037	1	0,001
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=23,00] * varakozas_merteke	0,864	0,9529	-1,004	2,731	0,821	1	0,365
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=24,00] * varakozas_merteke	-0,237	1,4706	-3,119	2,645	0,026	1	0,872
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=25,00] * varakozas_merteke	0,047	0,1172	-0,182	0,277	0,163	1	0,686
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=31,00] * varakozas_merteke	0,230	0,6926	-1,128	1,587	0,110	1	0,740
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=32,00] * varakozas_merteke	-0,582	0,7975	-2,145	0,981	0,532	1	0,466
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=33,00] * varakozas_merteke	0						
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=34,00] * varakozas_merteke	0,283	1,3440	-2,351	2,917	0,044	1	0,833
[reg_becsles_iranya=1,00] * [csop_=35,00] * varakozas_merteke	-0,271	0,2025	-0,668	0,125	1,797	1	0,180
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=11,00] * varakozas_merteke	0						
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=12,00] * varakozas_merteke	0						
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=13,00] * varakozas_merteke	0						
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=14,00] * varakozas_merteke	0						
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=15,00] * varakozas_merteke	0						
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=21,00] * varakozas_merteke	0						
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=22,00] * varakozas_merteke	0						
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=23,00] * varakozas_merteke	0						
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=24,00] * varakozas_merteke	0						
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=25,00] * varakozas_merteke	0						
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=31,00] * varakozas_merteke	0						
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=32,00] * varakozas_merteke	0						
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=33,00] * varakozas_merteke	0						
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=34,00] * varakozas_merteke	0						
[reg_becsles_iranya=2,00] * [csop_=35,00] * varakozas_merteke	0						
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=11,00] * varakozas_merteke	0						

[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=12,00] * varakozas_merteke	0						
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=13,00] * varakozas_merteke	0						
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=14,00] * varakozas_merteke	0						
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=15,00] * varakozas_merteke	0						
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=21,00] * varakozas_merteke	0						
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=22,00] * varakozas_merteke	0						
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=23,00] * varakozas_merteke	0						
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=24,00] * varakozas_merteke	0						
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=25,00] * varakozas_merteke	0						
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=31,00] * varakozas_merteke	0						
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=32,00] * varakozas_merteke	0						
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=33,00] * varakozas_merteke	0						
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=34,00] * varakozas_merteke	0						
[reg_becsles_iranya=3,00] * [csop_=35,00] * varakozas_merteke	0						
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=11,00] * varakozas_merteke	0,055	0,2589	-0,452	0,562	0,045	1	0,832
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=12,00] * varakozas_merteke	-0,284	0,1955	-0,667	0,099	2,113	1	0,146
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=13,00] * varakozas_merteke	0,187	0,3373	-0,474	0,848	0,307	1	0,580
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=14,00] * varakozas_merteke	-0,313	0,2874	-0,877	0,250	1,188	1	0,276
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=15,00] * varakozas_merteke	-0,166	0,0688	-0,301	-0,031	5,837	1	0,016
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=21,00] * varakozas_merteke	0,040	0,3494	-0,644	0,725	0,013	1	0,908
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=22,00] * varakozas_merteke	-0,203	0,3644	-0,917	0,511	0,310	1	0,578
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=23,00] * varakozas_merteke	-2,330	9,5940	-21,134	16,474	0,059	1	0,808
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=24,00] * varakozas_merteke	-0,346	1,0792	-2,461	1,769	0,103	1	0,749
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=25,00] * varakozas_merteke	-0,297	0,1065	-0,506	-0,088	7,764	1	0,005
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=31,00] * varakozas_merteke	0						
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=32,00] * varakozas_merteke	0,664	1,1056	-1,503	2,831	0,360	1	0,548
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=33,00] * varakozas_merteke	0						
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=34,00] * varakozas_merteke	-0,076	2,1099	-4,211	4,059	0,001	1	0,971
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=35,00] * varakozas_merteke	0,080	0,1913	-0,295	0,455	0,174	1	0,677
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=11,00] * varakozas_merteke	-0,142	0,2098	-0,553	0,269	0,458	1	0,498
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=12,00] * varakozas_merteke	0,065	0,1093	-0,149	0,279	0,354	1	0,552

[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=13,00] * varakozas_merteke	-0,296	0,1456	-0,581	-0,011	4,141	1	0,042
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=14,00] * varakozas_merteke	-0,180	0,1874	-0,547	0,187	0,921	1	0,337
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=15,00] * varakozas_merteke	-0,035	0,0468	-0,126	0,057	0,545	1	0,460
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=21,00] * varakozas_merteke	0,378	0,2823	-0,175	0,932	1,797	1	0,180
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=22,00] * varakozas_merteke	0,235	0,1849	-0,128	0,597	1,614	1	0,204
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=23,00] * varakozas_merteke	-0,038	0,4536	-0,928	0,851	0,007	1	0,933
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=24,00] * varakozas_merteke	0,138	0,4021	-0,650	0,927	0,119	1	0,731
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=25,00] * varakozas_merteke	0,003	0,0688	-0,132	0,137	0,001	1	0,970
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=31,00] * varakozas_merteke	0,791	0,5902	-0,366	1,948	1,796	1	0,180
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=32,00] * varakozas_merteke	0,524	1,0241	-1,483	2,531	0,262	1	0,609
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=33,00] * varakozas_merteke	-12,450	21,0490	-53,705	28,805	0,350	1	0,554
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=34,00] * varakozas_merteke	-0,201	0,5604	-1,299	0,898	0,128	1	0,720
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=35,00] * varakozas_merteke	-0,004	0,1194	-0,238	0,230	0,001	1	0,970
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=11,00] * varakozas_merteke	0						
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=12,00] * varakozas_merteke	0						
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=13,00] * varakozas_merteke	0						
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=14,00] * varakozas_merteke	0						
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=15,00] * varakozas_merteke	0						
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=21,00] * varakozas_merteke	0						
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=22,00] * varakozas_merteke	0						
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=23,00] * varakozas_merteke	0						
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=24,00] * varakozas_merteke	0						
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=25,00] * varakozas_merteke	0						
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=31,00] * varakozas_merteke	0						
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=32,00] * varakozas_merteke	0						
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=33,00] * varakozas_merteke	0						
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=34,00] * varakozas_merteke	0						
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=35,00] * varakozas_merteke	0						
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=11,00] * fiz_arany	-0,067	0,1316	-0,325	0,191	0,259	1	0,611
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=12,00] * fiz_arany	0,098	0,0407	0,018	0,178	5,781	1	0,016
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=13,00] * fiz_arany	0,144	0,0957	-0,043	0,332	2,274	1	0,132
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=14,00] * fiz_arany	-0,283	0,1232	-0,525	-0,042	5,292	1	0,021
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=15,00] * fiz_arany	0,121	0,0256	0,071	0,172	22,369	1	0,000
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=21,00] * fiz_arany	0,263	0,1689	-0,068	0,594	2,425	1	0,119

[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=22,00] * fiz_arany	-0,177	0,0657	-0,306	-0,049	7,291	1	0,007
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=23,00] * fiz_arany	-0,245	0,3726	-0,975	0,486	0,431	1	0,511
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=24,00] * fiz_arany	0,314	0,2562	-0,188	0,817	1,507	1	0,220
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=25,00] * fiz_arany	0,021	0,0383	-0,054	0,096	0,293	1	0,588
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=31,00] * fiz_arany	0						
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=32,00] * fiz_arany	0,689	0,2923	0,116	1,261	5,549	1	0,018
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=33,00] * fiz_arany	0,086	2,7327	-5,270	5,442	0,001	1	0,975
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=34,00] * fiz_arany	-0,517	0,6109	-1,715	0,680	0,718	1	0,397
[reg_kornyezet=1,00] * [csop_=35,00] * fiz_arany	-0,346	0,0872	-0,517	-0,175	15,780	1	0,000
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=11,00] * fiz_arany	-0,091	0,0743	-0,236	0,055	1,498	1	0,221
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=12,00] * fiz_arany	0,004	0,0248	-0,045	0,052	0,024	1	0,876
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=13,00] * fiz_arany	0,113	0,0608	-0,006	0,232	3,438	1	0,064
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=14,00] * fiz_arany	-0,093	0,0675	-0,226	0,039	1,917	1	0,166
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=15,00] * fiz_arany	-0,084	0,0165	-0,116	-0,052	25,796	1	0,000
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=21,00] * fiz_arany	-0,015	0,0839	-0,179	0,150	0,031	1	0,860
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=22,00] * fiz_arany	0,032	0,0351	-0,037	0,101	0,845	1	0,358
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=23,00] * fiz_arany	-0,043	0,0963	-0,232	0,146	0,201	1	0,654
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=24,00] * fiz_arany	-0,153	0,0841	-0,318	0,011	3,331	1	0,068
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=25,00] * fiz_arany	-0,101	0,0206	-0,141	-0,060	23,901	1	0,000
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=31,00] * fiz_arany	-0,105	0,1668	-0,432	0,222	0,396	1	0,529
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=32,00] * fiz_arany	-0,029	0,0840	-0,193	0,136	0,118	1	0,731
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=33,00] * fiz_arany	-0,526	0,8250	-2,143	1,091	0,406	1	0,524
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=34,00] * fiz_arany	0,033	0,1655	-0,292	0,357	0,039	1	0,844
[reg_kornyezet=2,00] * [csop_=35,00] * fiz_arany	-0,334	0,0327	-0,398	-0,270	104,616	1	0,000
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=11,00] * fiz_arany	0						
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=12,00] * fiz_arany	0						
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=13,00] * fiz_arany	0						
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=14,00] * fiz_arany	0						
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=15,00] * fiz_arany	0						
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=21,00] * fiz_arany	0						
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=22,00] * fiz_arany	0						
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=23,00] * fiz_arany	0						
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=24,00] * fiz_arany	0						
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=25,00] * fiz_arany	0						
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=31,00] * fiz_arany	0						
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=32,00] * fiz_arany	0						
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=33,00] * fiz_arany	0						
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=34,00] * fiz_arany	0						
[reg_kornyezet=3,00] * [csop_=35,00] * fiz_arany	0						
[beruhaz=1,00] * [csop_=11,00] * fiz_arany	-0,106	0,0800	-0,263	0,051	1,755	1	0,185
[beruhaz=1,00] * [csop_=12,00] * fiz_arany	0,004	0,0267	-0,048	0,057	0,026	1	0,872
[beruhaz=1,00] * [csop_=13,00] * fiz_arany	0,106	0,0638	-0,019	0,231	2,743	1	0,098
[beruhaz=1,00] * [csop_=14,00] * fiz_arany	-0,193	0,0911	-0,371	-0,014	4,479	1	0,034
[beruhaz=1,00] * [csop_=15,00] * fiz_arany	-0,006	0,0179	-0,041	0,029	0,100	1	0,752
[beruhaz=1,00] * [csop_=21,00] * fiz_arany	-0,039	0,1263	-0,286	0,209	0,094	1	0,760
[beruhaz=1,00] * [csop_=22,00] * fiz_arany	-0,005	0,0407	-0,085	0,075	0,015	1	0,903
[beruhaz=1,00] * [csop_=23,00] * fiz_arany	0,152	0,1182	-0,079	0,384	1,661	1	0,198
[beruhaz=1,00] * [csop_=24,00] * fiz_arany	0,122	0,1101	-0,094	0,338	1,226	1	0,268
[beruhaz=1,00] * [csop_=25,00] * fiz_arany	0,067	0,0243	0,020	0,115	7,657	1	0,006
[beruhaz=1,00] * [csop_=31,00] * fiz_arany	0,118	0,5078	-0,877	1,113	0,054	1	0,816
[beruhaz=1,00] * [csop_=32,00] * fiz_arany	0,081	0,0886	-0,092	0,255	0,845	1	0,358
[beruhaz=1,00] * [csop_=33,00] * fiz_arany	-0,476	0,3978	-1,255	0,304	1,431	1	0,232

[beruhaz=1,00] * [csop_=34,00] * fiz_arany	0,010	0,2382	-0,457	0,477	0,002	1	0,966
[beruhaz=1,00] * [csop_=35,00] * fiz_arany	-0,201	0,0573	-0,313	-0,089	12,299	1	0,000
[beruhaz=2,00] * [csop_=11,00] * fiz_arany	-0,139	0,0932	-0,322	0,043	2,233	1	0,135
[beruhaz=2,00] * [csop_=12,00] * fiz_arany	0,064	0,0335	-0,002	0,130	3,628	1	0,057
[beruhaz=2,00] * [csop_=13,00] * fiz_arany	0,185	0,0754	0,037	0,333	6,029	1	0,014
[beruhaz=2,00] * [csop_=14,00] * fiz_arany	-0,187	0,0983	-0,380	0,006	3,614	1	0,057
[beruhaz=2,00] * [csop_=15,00] * fiz_arany	-0,045	0,0208	-0,085	-0,004	4,599	1	0,032
[beruhaz=2,00] * [csop_=21,00] * fiz_arany	0,016	0,1294	-0,238	0,270	0,015	1	0,902
[beruhaz=2,00] * [csop_=22,00] * fiz_arany	-0,114	0,0465	-0,205	-0,023	6,004	1	0,014
[beruhaz=2,00] * [csop_=23,00] * fiz_arany	0,061	0,1243	-0,182	0,305	0,244	1	0,621
[beruhaz=2,00] * [csop_=24,00] * fiz_arany	-0,090	0,1119	-0,309	0,129	0,646	1	0,422
[beruhaz=2,00] * [csop_=25,00] * fiz_arany	0,024	0,0273	-0,030	0,077	0,759	1	0,384
[beruhaz=2,00] * [csop_=31,00] * fiz_arany	-0,199	0,5256	-1,230	0,831	0,144	1	0,704
[beruhaz=2,00] * [csop_=32,00] * fiz_arany	0,174	0,1070	-0,035	0,384	2,655	1	0,103
[beruhaz=2,00] * [csop_=33,00] * fiz_arany	-1,013	1,6439	-4,235	2,208	0,380	1	0,538
[beruhaz=2,00] * [csop_=34,00] * fiz_arany	0,425	0,2523	-0,070	0,919	2,834	1	0,092
[beruhaz=2,00] * [csop_=35,00] * fiz_arany	0,141	0,0629	0,018	0,265	5,054	1	0,025
[beruhaz=3,00] * [csop_=11,00] * fiz_arany	0						
[beruhaz=3,00] * [csop_=12,00] * fiz_arany	0						
[beruhaz=3,00] * [csop_=13,00] * fiz_arany	0						
[beruhaz=3,00] * [csop_=14,00] * fiz_arany	0						
[beruhaz=3,00] * [csop_=15,00] * fiz_arany	0						
[beruhaz=3,00] * [csop_=21,00] * fiz_arany	0						
[beruhaz=3,00] * [csop_=22,00] * fiz_arany	0						
[beruhaz=3,00] * [csop_=23,00] * fiz_arany	0						
[beruhaz=3,00] * [csop_=24,00] * fiz_arany	0						
[beruhaz=3,00] * [csop_=25,00] * fiz_arany	0						
[beruhaz=3,00] * [csop_=31,00] * fiz_arany	0						
[beruhaz=3,00] * [csop_=32,00] * fiz_arany	0						
[beruhaz=3,00] * [csop_=33,00] * fiz_arany	0						
[beruhaz=3,00] * [csop_=34,00] * fiz_arany	0						
[beruhaz=3,00] * [csop_=35,00] * fiz_arany	0						
(Scale)	163,875	1,8418	160,304	167,524			

Dependent Variable: pontosság

Model: (Intercept), fo_ * csop_, xho_ * csop_, beruhaz * csop_, reg_becsles_iranya * csop_, reg_kornyezet * csop_, csop_ * Statisztikai állományi létszám 2011, csop_ * fiz_arany, csop_ * varakozas_merteke, reg_becsles_iranya * csop_ * varakozas_merteke, reg_kornyezet * csop_ * varakozas_merteke, reg_kornyezet * csop_ * fiz_arany, beruhaz * csop_ * fiz_arany

A korrekció eredményeképpen előálló létszám adatok pontossága

A modell alapján számított korrekciós tényező figyelembevételével a következő képlet alapján számoljuk a várható a következő évi létszámot.

$$E(V_{t+1|x}) = ((K/100)*100)*V_{t,t+1} + V_{t,t+1} \quad (3)$$

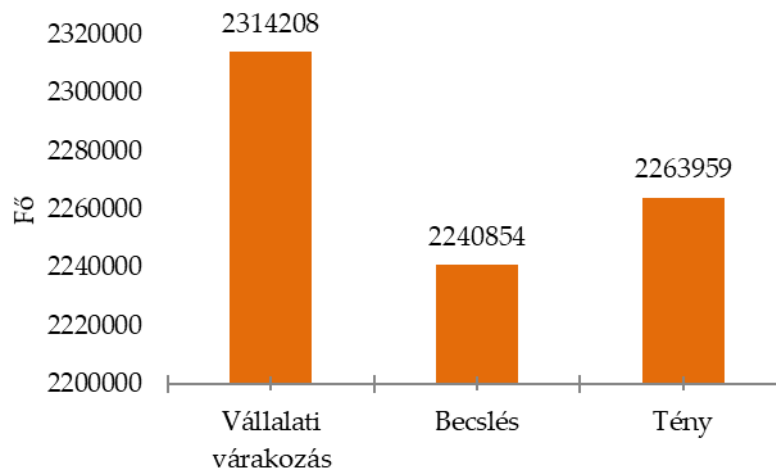
, ahol x az összes felhasznált információ és feltételezés

K : Korrekciós tényező

$V_{t,t+1}$: t időpontban megfogalmazott létszámvárakozás $t+1$ időpontra

A korrigált becslések pontosabb képet adtak a várható létszám folyamatokról, mint a nyers vállalati várakozások – mind a nyolc vizsgált év adatait figyelembe véve, hogy amíg a nyers várakozások és tények között 2,2 százalékpontos különbség, addig a becslések és tények között alig egy százalékpontos különbség tapasztalható.

M1.2.7. ábra: Vállalati létszám-várakozások, tények és becslések 2011-2018

Megjegyzés: a „Vállalati várakozás” oszlop szemlélteti a 2011 és 2018 között a vállalatok által a következő évre megfogalmazott összes létszámelőrejelzés összegét, míg a „Becslés” oszlop mutatja az MKIK GVI által alkalmazott korrekcióval kiigazított előrejelzések összegét. A „Tény” oszlop a végül, a következő évben ténylegesen felmért létszám adatok összegét ábrázolja a vizsgált nyolc évre vonatkozóan – ezen oszlop értékéhez hivatott a vállalati várakozásokat az MKIK GVI korrekciója minél „közelebb” hozni.

Elmondható továbbá, hogy a tények és becslések közötti különbség 2014-et és 2017-et kivéve minden vizsgált évben kisebb, mint a tények és vállalati várakozások közötti különbség. Ilyen értelemben tehát a korrekciós becslés eredményesnek tekinthető, hiszen képes „közelebb” hozni a tényeket és várakozásokat.

M1.2.8. tábla: Vállalati létszám-várakozások, tények és becslések éves bontásban

	A várakozás megfogalmazásnak éve						
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Elemszám (darab)	1943	1932	1977	2003	2313	1911	2512
Vállalati várakozás (fő)	273250	254324	247234	299712	313650	305371	347526
Tény (fő)	267982	252075	247143	293435	310202	303604	338203
Várakozás és tény különbség (%)	-1,9	-0,9	0,0	-2,1	-1,1	-0,6	-2,8
Becsült létszám (fő)	269501	251229	245878	292884	310300	301427	334136
Várakozás és becslés különbsége (%)	-1,38	-1,22	-0,55	-2,28	-1,07	-1,29	-4
Tény és becslés különbsége (%)	0,57	-0,34	-0,51	-0,19	0,03	-0,7	-1,2

2. Melléklet: A vállalkozások üzleti helyzete és kilátásai – elemi eloszlások

M2.1. Elemi összefüggések: Üzleti helyzet, tárgyév

M2.2.1 tábla: A következő évre vonatkozó üzleti helyzet megítélésének alakulása vállalatméret szerint 2012–2019 (%)

	2012			2013			2014			2015			2016			2017			2018			2019		
	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul
10 fő alatt	30,4	51,6	18,0	14,4	58,5	27,1	9,1	53,0	38,0	6,5	42,0	51,6	4,8	43,1	52,1	3,1	38,9	58,0	2,6	41,0	56,4	3,3	34,1	62,6
10–19 fő között	27,3	54,9	17,8	19,7	55,4	24,9	8,2	56,5	35,3	6,3	53,8	39,9	5,0	51,2	43,8	2,8	46,9	50,3	1,4	38,5	60,1	1,6	41,8	56,6
20–49 fő között	17,7	62,0	20,3	10,6	63,1	26,4	5,6	57,7	36,7	5,2	54,6	40,2	3,3	46,2	50,5	2,0	46,0	52,0	2,1	41,8	56,1	1,8	44,0	54,2
50–249 fő között	13,1	58,2	28,7	8,1	61,8	30,0	4,8	52,2	43,0	4,3	49,6	46,1	2,3	38,9	58,8	1,9	44,5	53,6	0,8	38,4	60,8	1,6	38,9	59,5
250 fő felett	7,3	57,3	35,4	3,7	54,5	41,8	2,3	42,5	55,2	2,7	45,5	51,8	2,2	36,1	61,8	1,9	34,8	63,3	1,0	36,3	62,7	1,4	39,5	59,1
Minta összesen	15,1	57,5	27,4	9,4	58,8	31,8	5,2	50,8	44,1	4,5	48,5	47,0	3,0	40,9	56,2	2,1	41,5	56,3	1,3	38,5	60,2	1,8	39,7	58,6

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok következő évre vonatkozó üzleti helyzetének megítélését jelentik vállalatméret szerinti bontásban.

M2.2.2 tábla: A következő évre vonatkozó üzleti helyzet megítélésének alakulása tulajdonforma szerint 2012–2019 (%)

	2012			2013			2014			2015			2016			2017			2018			2019		
	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul
Tisztán hazai	17,9	62,2	19,9	11,5	61,0	27,5	6,3	56,2	37,5	5,6	51,4	43,0	3,9	43,4	52,6	2,5	43,8	53,7	1,4	41,9	56,7	2,1	39,7	58,2
Vegyes	8,0	50,5	41,5	9,8	62,7	27,5	6,9	55,7	37,4	9,2	37,0	53,8	2,5	30,3	67,2	1,7	32,8	65,5	1,8	31,6	66,7	0,7	43,9	55,4
Tisztán külföldi	9,3	47,2	43,5	3,7	53,0	43,3	1,8	32,0	66,2	1,2	42,3	56,6	0,4	29,9	69,8	1,3	30,3	68,4	1,3	30,1	68,6	0,9	36,6	62,5
Minta összesen	15,1	57,5	27,4	9,4	58,8	31,8	5,2	50,3	44,5	4,6	48,5	46,9	3,0	39,6	57,3	2,3	40,8	56,9	1,4	39,3	59,3	1,8	39,4	58,8

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok következő évre vonatkozó üzleti helyzetének megítélését jelentik tulajdonforma szerinti bontásban.

M2.2.3 tábla: A következő évre vonatkozó üzleti helyzet megítélésének alakulása gazdasági ágak szerint 2012–2019 (%)

	2012			2013			2014			2015			2016			2017			2018			2019		
	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul
Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	15,4	68,8	15,8	5,7	67,0	27,2	10,3	62,5	27,2	10,6	56,3	33,1	9,1	58,4	32,5	2,5	57,0	40,5	4,8	54,8	40,5	3,4	54,4	42,2
Ipar összesen	11,4	55,2	33,4	6,1	53,9	40,0	3,3	45,4	51,3	3,3	47,2	49,5	3,0	41,1	56,0	2,6	40,9	56,5	1,6	35,9	62,5	2,5	39,2	58,3
Építőipar	32,5	52,5	15,0	13,6	59,8	26,6	8,8	55,6	35,6	7,1	57,7	35,1	3,7	46,8	49,4	1,4	43,1	55,5	0,6	31,3	68,1	1,4	29,9	68,7
Kereskedelem, gépjárműjavítás	22,6	55,8	21,6	12,8	62,9	24,3	5,6	55,2	39,2	5,1	50,8	44,1	4,0	42,4	53,6	2,8	41,9	55,3	1,9	35,9	62,2	1,5	42,7	55,9
Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	8,0	70,0	22,0	14,9	54,5	30,6	6,6	54,1	39,3	3,7	45,3	51,0	1,5	35,1	63,4	1,4	38,2	60,3	0,2	38,6	61,2	1,3	30,3	68,4
Szállítás, raktározás	16,0	64,1	19,9	9,3	66,5	24,2	8,2	63,2	28,7	8,4	54,2	37,4	2,6	48,7	48,7	1,7	42,5	55,8	1,2	47,6	51,2	2,0	49,3	48,8
Pénzügyi, biztosítási tevékenység	13,4	36,2	50,4	8,6	64,1	27,3	2,0	56,9	41,2	0,5	47,4	52,2	1,7	29,7	68,6	0,0	68,4	31,6	0,0	24,2	75,8	0,0	33,6	66,4
Egyéb gazd.	14,3	58,5	27,2	9,3	62,8	27,9	5,7	48,9	45,4	4,5	45,9	49,6	1,6	36,9	61,5	2,0	33,4	64,6	0,5	47,2	52,2	0,7	43,2	56,2
Minta összesen	15,1	57,5	27,4	9,4	58,8	31,8	5,2	50,7	44,1	4,5	48,5	47,0	3,0	40,8	56,2	2,1	41,5	56,3	1,3	38,5	60,2	1,7	39,7	58,6

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok következő évre vonatkozó üzleti helyzetének megítélését jelentik gazdasági ágak szerinti bontásban.

M2.2.4 tábla: A következő évre vonatkozó üzleti helyzet megítélésének alakulása exporttevékenység szerint 2012–2019 (%)

	2012			2013			2014			2015			2016			2017			2018			2019		
	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul
Nincs export tevékenység	18,8	61,5	19,7	13,5	61,6	24,9	7,7	56,6	35,7	6,4	50,7	42,9	4,4	41,5	54,1	2,5	45,0	52,4	1,5	40,7	57,8	2,5	43,2	54,3
Árbevétel 50 százalékánál kisebb	12,7	56,1	31,2	5,3	63,2	31,6	4,3	52,9	42,8	3,0	52,7	44,4	2,0	43,1	54,9	2,0	41,8	56,2	1,3	39,0	59,8	0,7	42,5	56,7
Árbevétel 50 százalékánál nagyobb	8,1	48,9	43,0	3,8	48,6	47,6	1,4	37,8	60,8	1,7	40,8	57,5	1,1	36,2	62,7	1,3	33,3	65,4	1,7	37,1	61,1	1,7	41,0	57,2
Minta összesen	15,1	57,5	27,4	9,4	58,8	31,8	5,2	50,5	44,4	4,4	48,3	47,3	3,0	40,2	56,8	2,1	41,5	56,3	1,5	39,7	58,9	2,0	42,5	55,5

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok következő évre vonatkozó üzleti helyzetének megítélését jelentik exporttevékenység szerinti bontásban.

M2.2.5 tábla: A következő évre vonatkozó üzleti helyzet megítélésének alakulása régiók szerint 2012–2019 (%)

	2012			2013			2014			2015			2016			2017			2018			2019		
	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul	Romlik	Nem változik	Javul
Közép-Magyarország	16,3	56,9	26,8	10,9	60,7	28,4	5,2	50,3	44,5	4,1	48,0	47,8	2,3	34,5	63,2	1,4	39,4	59,2	0,7	32,1	67,2	1,0	35,0	64,0
Közép-Dunántúl	11,4	57,5	31,1	6,9	53,0	40,2	5,5	44,7	49,8	6,1	39,4	54,5	4,4	43,8	51,8	3,4	38,9	57,8	3,2	35,1	61,7	1,1	41,5	57,3
Nyugat-Dunántúl	11,8	53,6	34,7	4,2	50,8	45,0	3,6	41,8	54,6	2,5	45,1	52,4	2,0	40,1	57,9	1,1	42,5	56,5	0,5	45,0	54,4	1,9	39,5	58,6
Dél-Dunántúl	15,6	59,2	25,1	10,5	56,4	33,1	6,9	48,7	44,4	7,6	55,2	37,2	3,5	51,5	44,9	2,0	46,3	51,7	2,2	39,9	57,9	2,6	36,7	60,7
Dél-Alföld	15,3	61,0	23,7	9,8	60,1	30,1	6,4	62,9	30,7	4,0	54,9	41,1	4,0	50,2	45,8	5,0	46,7	48,3	1,8	51,0	47,3	3,8	50,2	46,1
Észak-Alföld	16,0	56,3	27,7	9,4	62,1	28,6	4,4	52,0	43,6	5,0	51,0	43,9	3,6	44,9	51,5	2,7	41,2	56,2	2,5	50,6	47,0	3,6	43,2	53,2
Észak-Magyarország	15,3	60,3	24,4	8,3	60,2	31,5	4,2	56,2	39,6	3,8	51,1	45,1	3,5	51,7	44,8	2,5	47,2	50,3	1,2	45,9	52,9	2,0	51,8	46,2
Minta összesen	15,1	57,5	27,4	9,4	58,8	31,8	5,2	50,8	44,1	4,5	48,5	47,0	2,9	40,8	56,3	2,1	41,5	56,3	1,3	38,5	60,2	1,8	39,7	58,5

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok következő évre vonatkozó üzleti helyzetének megítélését jelentik régiók szerinti bontásban.

M2.3. Elemi összefüggések: Rendelésállomány

M2.3.1 tábla: Vállalatok rendelésállományának alakulása vállalatméret szerint, 2012–2019 (%)

	2012			2013			2014			2015			2016			2017			2018			2019		
	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas
10 fő alatt	33,3	58,1	8,5	20,5	61,8	17,6	12,1	67,0	20,9	11,8	59,9	28,3	9,4	58,6	31,9	5,9	56,5	37,6	3,7	49,5	46,7	5,2	47,8	46,9
10–19 fő között	33,8	59,8	6,4	26,2	64,9	8,9	15,1	70,4	14,5	16,4	63,3	20,3	10,9	65,9	23,2	5,6	61,6	32,8	3,0	53,7	43,3	3,5	58,9	37,6
20–49 fő között	26,8	63,7	9,5	18,8	67,7	13,5	10,3	71,8	17,9	11,6	68,0	20,5	7,8	62,9	29,2	4,5	65,3	30,2	3,5	59,4	37,2	3,5	62,4	34,1
50–249 fő között	15,9	68,0	16,0	11,3	71,7	17,0	8,9	66,4	24,7	7,1	67,9	25,0	4,4	59,1	36,5	4,5	54,5	41,0	3,0	56,7	40,3	2,7	60,5	36,8
250 fő felett	8,5	68,0	23,6	6,7	66,7	26,6	5,0	61,2	33,9	2,1	61,3	36,6	1,1	50,6	48,3	3,1	42,7	54,2	2,0	41,1	56,9	2,9	51,5	45,6
Minta összesen	19,1	65,4	15,5	14,2	67,6	18,2	9,2	66,3	24,5	8,1	64,3	27,6	5,2	57,9	36,8	4,4	53,9	41,7	2,8	50,9	46,3	3,3	56,4	40,4

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok rendelésállományának megítélését jelentik vállalatméret szerinti bontásban.

M2.3.2 tábla: Vállalatok rendelésállományának alakulása tulajdonforma szerint, 2012–2019 (%)

	2012			2013			2014			2015			2016			2017			2018			2019		
	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas
Tisztán hazai	21,2	69,0	9,8	16,4	68,6	15,0	9,8	69,9	20,3	9,9	66,7	23,4	6,9	60,7	32,5	5,4	58,5	36,1	3,0	54,5	42,5	3,6	57,8	38,6
Vegyes	16,1	57,3	26,6	16,6	67,1	16,3	15,6	65,4	19,0	7,1	67,1	25,8	2,3	61,4	36,4	0,8	48,0	51,2	1,7	44,6	53,7	2,6	57,5	39,9
Tisztán külföldi	13,8	59,1	27,1	7,4	64,3	28,2	5,8	53,6	40,5	3,3	56,8	39,9	1,3	48,0	50,7	1,9	35,2	63,0	2,7	35,7	61,6	3,2	45,7	51,1
Minta összesen	19,1	65,4	15,5	14,2	67,6	18,2	9,2	66,0	24,8	8,2	64,3	27,6	5,4	57,8	36,9	4,6	53,8	41,6	2,9	50,6	46,4	3,5	55,6	40,9

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok rendelésállományának megítélését jelentik tulajdonforma szerinti bontásban.

M2.3.3 tábla: Vállalatok rendelésállományának alakulása gazdasági ágak szerint, 2012–2019 (%)

	2012			2013			2014			2015			2016			2017			2018			2019		
	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas
Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	9,1	74,7	16,1	14,4	72,8	12,8	10,7	73,2	16,2	9,0	72,8	18,3	14,7	69,0	16,3	8,0	66,1	25,9	4,4	66,1	29,4	7,7	67,7	24,5
Ipar összesen	16,5	64,5	19,0	11,7	65,2	23,2	8,1	60,1	31,8	5,4	59,3	35,2	4,7	54,9	40,4	4,5	49,2	46,3	2,7	44,9	52,4	4,3	53,9	41,8
Építőipar	42,1	53,0	4,8	24,9	57,2	17,8	11,5	63,3	25,3	15,3	59,0	25,7	14,3	52,8	32,9	6,3	49,2	44,5	2,8	35,8	61,4	2,7	36,9	60,4
Kereskedelem, gépjárműjavítás	24,7	62,9	12,4	17,1	68,2	14,6	9,8	71,9	18,3	8,5	68,0	23,4	5,2	63,3	31,4	3,4	60,9	35,7	2,3	57,5	40,1	2,8	61,3	35,8
Szálláshelyszolgáltatás, vendéglátás	10,9	73,5	15,5	14,9	69,9	15,2	6,0	73,4	20,6	11,3	62,9	25,8	1,6	60,1	38,2	1,8	60,3	37,9	0,5	54,8	44,7	0,6	54,5	44,9
Szállítás, raktározás	18,0	73,6	8,4	15,1	68,3	16,6	10,4	66,3	23,3	15,1	57,3	27,6	5,8	59,2	35,0	2,5	58,5	39,0	1,9	68,7	29,4	4,4	64,0	31,5
Pénzügyi, biztosítási tevékenység	15,7	68,1	16,2	8,3	79,0	12,7	13,7	63,9	22,4	6,9	65,3	27,7	1,7	58,3	40,0	0,3	58,9	40,8	1,0	48,5	50,5	0,5	53,6	45,9
Egyéb gazd.	17,8	66,1	16,0	13,5	71,1	15,4	10,7	70,2	19,0	7,7	73,1	19,1	3,7	56,5	39,8	6,7	48,3	45,0	5,3	56,9	37,8	2,5	61,4	36,1
Minta összesen	19,1	65,4	15,5	14,2	67,6	18,2	9,2	66,3	24,5	8,1	64,3	27,6	5,2	57,9	36,8	4,4	53,9	41,7	2,8	50,9	46,3	3,3	56,4	40,4

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok rendelésállományának megítélését jelentik gazdasági ágak szerinti bontásban.

M2.3.4 tábla: Vállalatok rendelésállományának alakulása exporttevékenység szerint, 2012–2019 (%)

	2012			2013			2014			2015			2016			2017			2018			2019		
	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas
Nincs export tevékenység	22,2	67,6	10,2	17,2	68,5	14,2	11,1	70,0	18,9	10,7	67,6	21,7	6,3	61,0	32,7	5,0	57,6	37,4	3,2	55,1	41,7	3,6	58,7	37,7
Árbevétel 50 százalékánál kisebb	17,1	65,6	17,3	13,1	70,7	16,3	9,5	67,8	22,7	7,5	65,4	27,1	6,6	57,7	35,7	4,1	57,6	38,3	2,8	52,4	44,7	3,2	55,8	40,9
Árbevétel 50 százalékánál nagyobb	13,2	60,1	26,6	8,1	64,1	27,8	5,5	57,1	37,4	3,2	56,6	40,3	2,5	51,8	45,7	3,1	43,1	53,7	2,9	40,9	56,2	4,6	55,0	40,4
Minta összesen	19,1	65,4	15,5	14,2	67,6	18,2	9,2	66,0	24,8	8,0	64,1	27,9	5,2	57,7	37,1	4,4	54,0	41,7	3,1	51,8	45,1	3,8	57,2	39,0

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok rendelésállományának megítélését jelentik exporttevékenység szerinti bontásban.

M2.3.5 tábla: Vállalatok rendelésállományának alakulása régiók szerint, 2012–2019 (%)

	2012			2013			2014			2015			2016			2017			2018			2019		
	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas	Alacsony	Közepes	Magas
Közép-Magyarország	21,6	63,8	14,6	14,4	68,6	17,0	9,3	67,3	23,4	9,1	66,8	24,1	3,5	53,4	43,1	3,6	51,6	44,8	1,9	47,9	50,2	1,8	55,4	42,8
Közép-Dunántúl	16,8	62,1	21,1	11,7	64,8	23,5	10,3	56,3	33,4	6,3	55,6	38,2	4,2	55,8	40,0	5,3	47,2	47,5	4,7	47,2	48,1	5,4	50,3	44,3
Nyugat-Dunántúl	16,8	64,9	18,3	8,4	64,7	26,8	7,5	60,0	32,5	4,6	60,3	35,1	4,7	57,8	37,5	3,3	51,8	44,9	3,1	51,6	45,3	3,5	56,4	40,1
Dél-Dunántúl	17,6	67,0	15,4	14,6	66,4	19,0	8,6	66,3	25,1	6,6	64,5	28,9	7,2	67,0	25,8	5,6	57,6	36,8	4,0	47,7	48,3	3,8	52,0	44,2
Dél-Alföld	14,0	70,8	15,2	14,5	68,6	16,9	8,1	72,1	19,7	8,6	61,7	29,7	8,6	60,3	31,2	5,5	61,3	33,1	3,2	54,2	42,6	4,9	60,1	35,0
Észak-Alföld	18,1	68,8	13,2	18,4	67,2	14,4	8,7	71,4	19,9	7,5	66,6	26,0	6,2	64,7	29,1	4,2	61,8	34,1	3,1	63,6	33,3	4,0	62,4	33,6
Észak-Magyarország	18,5	67,7	13,8	16,5	68,8	14,7	11,3	66,3	22,4	9,5	66,3	24,2	8,1	68,2	23,8	7,0	57,0	35,9	3,4	58,5	38,1	5,7	63,8	30,5
Minta összesen	19,1	65,4	15,5	14,2	67,6	18,2	9,2	66,3	24,5	8,1	64,3	27,6	5,0	57,7	37,3	4,4	53,9	41,7	2,8	50,9	46,3	3,3	56,3	40,4

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok rendelésállományának megítélését jelentik régiók szerinti bontásban.

M2.4. Elemi összefüggések: Beruházási volumen

M2.4.1 tábla: Vállalatok beruházási volumenének alakulása vállalatméret szerint, 2012–2019 (%)

	2012			2013			2014			2015			2016			2017			2018			2019										
	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik								
10–19 fő között	32,7	9,3	39,6	18,5	33,2	10,3	33,0	23,4	15,2	6,1	54,5	24,2	10,2	22,4	38,8	28,6	13,8	6,9	58,6	20,7	14,0	4,7	44,2	37,2	11,7	4,8	45,7	37,8	11,8	5,6	52,7	29,9
20–49 fő között	25,4	13,7	37,2	23,7	27,1	11,1	34,6	27,2	22,3	7,5	37,8	32,4	23,3	8,7	36,0	32,0	17,7	7,6	41,1	33,7	13,9	4,9	48,7	32,5	9,9	4,8	48,2	37,1	13,6	7,6	48,1	30,7
50–249 fő között	21,6	12,7	44,0	21,8	21,1	13,1	42,6	23,1	20,6	10,1	39,8	29,4	14,3	9,3	41,5	34,8	11,6	6,8	45,0	36,6	12,1	5,0	49,6	33,3	5,3	5,8	43,5	45,4	9,9	7,7	48,4	34,0
250 fő felett	9,8	15,8	46,6	27,8	4,7	10,0	51,3	34,0	12,8	13,6	45,1	28,6	12,7	10,3	44,8	32,2	6,9	6,9	44,2	41,9	7,6	7,6	50,5	34,3	4,5	6,3	43,1	46,0	3,7	9,7	47,2	39,4
Minta összesen	19,6	13,4	43,3	23,7	18,6	11,4	42,7	27,3	2,3	10,8	51,0	35,8	5,1	8,4	41,9	44,6	4,7	10,4	37,6	47,3	3,9	5,2	50,5	40,5	7,8	5,5	44,6	42,0	9,3	7,6	48,3	34,8

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok beruházási volumenének megítélését jelentik vállalatméret szerinti bontásban.

M2.4.2 tábla: Vállalatok beruházási volumenének alakulása tulajdonforma szerint, 2012–2019 (%)

	2012			2013			2014			2015			2016			2017			2018			2019										
	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik								
Tisztán hazai	22,1	13,7	41,5	22,7	22,8	12,9	44,0	20,3	20,6	12,9	39,2	27,3	13,0	10,0	44,9	32,0	10,4	7,9	42,9	38,8	9,4	5,7	52,1	32,8	9,3	5,9	45,7	39,1	10,2	7,8	49,6	32,4
Vegyes	13,1	7,3	48,3	31,3	15,7	11,1	45,2	28,0	12,0	4,0	63,2	20,8	14,4	6,2	42,3	37,1	9,7	10,6	54,2	25,4	4,1	11,8	35,9	48,2	2,5	4,9	41,7	51,0	8,6	6,1	45,7	39,6
Tisztán külföldi	15,1	15,4	43,4	26,1	12,8	16,2	42,7	28,3	16,3	10,3	44,6	28,9	9,0	9,4	36,1	45,5	4,3	9,2	36,8	49,6	4,6	6,8	42,6	46,1	7,1	6,3	37,2	49,4	7,0	9,3	42,1	41,6
Minta összesen	19,1	13,5	43,7	23,7	19,6	13,4	43,3	23,7	18,6	11,4	42,7	27,3	11,9	9,7	42,2	36,2	8,8	8,4	41,9	41,0	8,1	6,3	49,2	36,4	8,6	5,9	44,1	41,3	9,5	7,9	48,0	34,5

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok beruházási volumenének megítélését jelentik tulajdonforma szerinti bontásban.

M2.4.3 tábla: Vállalatok beruházási volumenének alakulása gazdasági ágak szerint, 2012–2019 (%)

	2012			2013			2014			2015			2016			2017			2018			2019										
	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik								
Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	11,0	21,7	38,4	28,9	8,5	23,7	37,3	30,5	9,2	32,2	40,6	18,0	10,0	22,8	43,4	23,7	9,1	12,6	47,0	31,3	6,8	11,5	43,8	38,0	9,6	8,4	50,6	31,3	8,6	14,6	51,0	25,8
Ipar összesen	14,0	16,3	39,9	29,9	9,4	10,8	46,0	33,7	6,5	12,0	44,9	36,6	7,2	8,2	39,0	45,6	6,3	11,1	37,9	44,7	6,0	7,6	43,5	42,9	5,2	6,5	41,9	46,5	5,7	9,5	46,4	38,5
Építőipar	18,9	17,4	45,4	18,3	21,7	18,0	40,8	19,5	16,7	14,0	35,7	33,7	12,1	12,1	46,4	29,4	12,1	8,1	43,7	36,0	8,8	5,0	45,4	40,8	8,6	3,8	42,2	45,4	11,2	5,9	50,2	32,7
Kereskedelem, gépjárműjavítás	14,5	13,2	56,3	16,1	25,3	8,4	43,1	23,2	14,8	10,2	49,4	25,6	15,3	7,4	49,3	27,9	9,8	7,2	45,0	38,0	10,1	3,6	52,7	33,7	10,0	5,2	47,9	36,9	12,2	6,9	49,4	31,6
Szálláshelyszolgáltatás, vendéglátás	29,6	4,9	43,1	22,5	20,6	9,6	42,4	27,3	9,6	4,4	45,1	40,9	15,8	15,6	36,2	32,4	9,1	6,0	33,1	51,8	11,6	3,6	44,6	40,2	7,9	4,4	44,6	43,1	13,6	4,2	45,1	37,1
Szállítás, raktározás	20,3	8,7	51,7	19,2	20,0	12,3	28,4	39,4	13,4	7,5	50,7	28,4	20,9	3,4	49,3	26,4	11,4	8,9	49,4	30,4	7,6	5,3	57,3	29,8	6,8	4,8	54,6	33,7	8,5	4,8	52,1	34,6
Pénzügyi, biztosítási tevékenység	17,1	3,1	57,0	22,8	32,4	15,3	38,9	13,4	25,6	11,3	37,4	25,6	6,8	0,6	62,7	29,9	3,1	2,3	61,7	32,8	0,3	10,1	78,1	11,5	0,8	0,0	26,9	72,3	5,2	10,5	41,2	43,1
Egyéb gazd.	35,5	11,9	35,3	17,4	31,8	10,0	40,0	18,2	20,6	7,4	47,1	24,9	17,0	9,3	38,6	35,1	10,2	3,2	47,0	39,7	10,9	4,2	56,3	28,6	13,2	4,9	47,7	34,2	12,4	5,2	52,4	30,0
Minta összesen	19,6	13,4	43,3	23,7	18,6	11,4	42,7	27,3	12,0	11,2	45,2	31,6	11,8	9,3	42,0	36,9	8,3	8,1	41,8	41,7	8,0	6,0	50,1	35,9	7,8	5,5	44,6	42,0	9,3	7,6	48,3	34,8

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok beruházási volumenének megítélését jelentik gazdasági ágak szerinti bontásban.

M2.4.4 tábla: Vállalatok beruházási volumenének alakulása exporttevékenység szerint, 2012–2019 (%)

	2012			2013			2014			2015			2016			2017			2018			2019										
	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik								
Nincs export tevékenység	21,8	14,0	44,7	19,5	26,8	12,2	39,8	21,3	18,8	12,5	40,2	28,4	16,7	10,8	44,8	27,7	11,5	6,8	45,0	36,6	10,1	5,4	55,1	29,4	10,4	4,8	48,3	36,4	11,6	7,1	51,2	30,1
Árbevétel 50 százalékánál kisebb	16,8	12,5	48,4	22,3	16,4	10,0	43,7	30,0	7,9	9,0	54,0	29,2	8,2	9,4	45,1	37,3	6,8	7,9	42,8	42,5	5,6	6,1	41,8	46,4	4,5	8,0	38,3	49,2	6,9	11,6	40,0	41,5
Árbevétel 50 százalékánál nagyobb	17,1	13,0	37,5	32,5	7,7	12,2	45,8	34,3	6,3	11,2	45,8	36,7	6,7	7,4	34,4	51,6	4,9	10,5	35,6	49,0	5,4	7,3	45,5	41,8	5,9	6,5	39,8	47,8	6,5	8,4	43,7	41,5
Minta összesen	19,6	13,4	43,3	23,7	18,6	11,4	42,7	27,3	12,3	11,3	45,3	31,2	11,7	9,4	41,6	37,2	8,4	8,2	41,5	41,8	8,0	6,0	50,0	36,0	8,4	5,8	44,7	41,2	9,3	8,3	47,0	35,4

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok beruházási volumenének megítélését jelentik exporttevékenység szerinti bontásban.

M.2.4.5 tábla: Vállalatok beruházási volumenének alakulása régiók szerint, 2012–2019 (%)

	2012				2013				2014				2015				2016				2017				2018				2019			
	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik	Nem lesz beruházás	Csökken	Változatlan marad	Növekszik				
Közép-Magyarország	25,3	8,3	47,3	19,0	25,6	10,0	43,8	20,5	14,7	9,9	49,2	26,1	13,9	9,1	42,4	34,5	6,1	7,0	42,9	44,1	7,1	5,7	57,9	29,3	7,5	3,8	46,7	42,1	9,8	4,1	54,3	31,8
Közép-Dunántúl	13,3	18,5	39,0	29,2	8,4	14,1	42,4	35,0	9,7	9,7	41,7	38,9	9,1	8,6	44,1	38,3	6,5	9,9	41,5	42,0	6,8	6,6	40,4	46,1	6,1	10,2	41,7	41,9	7,6	9,6	45,5	37,3
Nyugat-Dunántúl	11,5	14,5	45,5	28,4	9,3	10,0	49,1	31,7	6,7	13,9	45,4	33,9	10,4	8,3	43,8	37,5	10,4	7,7	42,8	39,1	5,4	4,5	44,0	46,1	6,3	4,5	45,6	43,6	8,5	7,2	46,0	38,3
Dél-Dunántúl	17,2	20,3	34,5	28,0	18,0	10,9	37,3	33,8	8,2	10,1	46,2	35,5	7,0	9,6	45,4	38,0	7,1	8,0	48,2	36,7	8,1	8,1	47,2	36,7	5,9	6,5	41,5	46,0	8,7	13,1	40,6	37,6
Dél-Alföld	10,3	15,3	47,7	26,7	13,1	17,0	45,8	24,2	8,4	14,3	47,8	29,4	6,1	12,6	45,6	35,8	6,8	10,9	47,5	34,8	4,8	7,9	50,2	37,0	6,9	9,1	45,0	38,9	6,7	11,1	46,1	36,1
Észak-Alföld	15,8	21,9	37,0	25,3	12,7	10,0	42,8	34,4	9,1	13,7	40,0	37,3	14,1	8,8	37,8	39,3	19,3	7,3	36,5	36,9	14,4	4,4	44,1	37,1	13,5	4,2	44,0	38,2	12,8	12,1	42,6	32,5
Észak-Magyarország	20,0	16,3	35,6	28,1	18,4	11,8	32,9	36,9	16,9	11,2	32,9	39,0	12,7	9,4	33,9	44,1	13,5	7,6	28,7	50,1	13,4	6,5	38,1	42,0	10,7	6,5	38,3	44,5	10,2	10,2	38,0	41,5
Minta összesen	19,6	13,4	43,3	23,7	18,6	11,4	42,7	27,3	12,0	11,2	45,2	31,5	11,8	9,4	42,0	36,9	8,1	7,9	41,8	42,1	8,0	6,0	50,1	35,9	7,8	5,5	44,7	42,0	9,3	7,6	48,3	34,8

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok beruházási volumenének megítélését jelentik régiók szerinti bontásban.

M2.5. Elemi összefüggések: Termelési volumen

M.2.5.1 tábla: Vállalatok termelési volumenének alakulása vállalatméret szerint, 2012–2019 (%)

	2012			2013			2014			2015			2016			2017			2018			2019		
	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik
10–19 fő között	21,4	57,7	20,9	14,2	61,2	24,6	11,4	34,3	54,3	3,6	44,6	51,8	6,5	61,3	32,3	2,4	57,1	40,5	2,2	50,8	47,0	2,6	57,6	39,7
20–49 fő között	16,5	60,8	22,7	9,1	57,9	33,1	7,2	53,7	39,0	5,0	55,4	39,6	4,6	55,3	40,1	2,6	53,7	43,8	2,3	49,8	47,9	3,4	54,3	42,4
50–249 fő között	10,6	56,9	32,5	7,8	63,2	29,0	5,4	53,9	40,7	5,8	53,6	40,6	3,5	47,5	49,0	2,0	51,8	46,2	2,7	46,5	50,8	3,3	56,7	40,0
250 fő felett	14,9	54,5	30,6	6,4	56,8	36,8	4,5	55,0	40,4	5,9	52,4	41,7	3,0	48,4	48,6	2,8	45,4	51,8	2,3	45,0	52,6	4,6	48,0	47,4
Minta összesen	14,1	56,8	29,1	8,4	60,0	31,6	3,5	53,1	43,5	3,1	50,6	46,3	4,1	40,9	54,9	2,0	44,1	53,9	2,3	48,0	49,7	3,6	53,3	43,2

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok termelési volumenének arányát jelentik vállalatméret szerinti bontásban.

M2.5.2 tábla: Vállalatok termelési volumenének alakulása tulajdonforma szerint, 2012–2019 (%)

	2012			2013			2014			2015			2016			2017			2018			2019		
	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik
Tisztán hazai	14,0	61,9	24,1	9,8	61,7	28,5	5,8	57,0	37,3	5,5	56,7	37,8	3,9	48,2	47,9	2,5	50,0	47,5	2,2	51,9	45,9	3,0	56,2	40,8
Vegyes	10,1	54,7	35,1	6,2	60,8	33,0	1,2	62,8	36,0	3,2	51,1	45,7	0,8	46,6	52,5	0,4	35,8	63,8	1,8	46,2	52,0	1,4	58,6	40,0
Tisztán külföldi	16,1	46,7	37,2	6,2	58,5	35,3	3,5	44,9	51,6	3,6	45,6	50,8	3,8	42,2	53,9	2,8	39,0	58,2	4,1	32,0	63,8	6,5	42,0	51,5
Minta összesen	14,1	56,8	29,1	8,4	60,0	31,6	4,9	54,0	41,0	4,8	53,3	41,9	3,7	46,6	49,7	2,4	47,0	50,5	2,5	48,1	49,4	3,6	53,7	42,7

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok termelési volumenének arányát jelentik tulajdonforma szerinti bontásban.

M2.5.3 tábla: Vállalatok termelési volumenének alakulása gazdasági ágak szerint, 2012–2019 (%)

	2012			2013			2014			2015			2016			2017			2018			2019		
	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik
Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	7,9	76,9	15,3	11,1	70,0	19,0	12,3	66,8	20,9	9,7	72,2	18,1	8,6	71,2	20,3	3,3	75,0	21,7	4,5	70,1	25,4	5,0	69,5	25,5
Ipar összesen	16,1	48,7	35,2	7,0	51,7	41,3	3,8	50,7	45,5	4,0	46,4	49,7	4,5	44,7	50,8	3,0	45,2	51,9	2,3	47,0	50,7	5,5	50,6	43,9
Építőipar	21,6	61,3	17,1	14,2	64,2	21,6	9,9	51,7	38,4	12,8	55,5	31,8	6,0	49,6	44,4	1,5	48,1	50,4	1,5	48,0	50,5	3,5	50,7	45,8
Kereskedelem, gépjárműjavítás	17,0	59,9	23,1	11,3	61,8	26,8	4,9	55,3	39,8	5,5	53,9	40,5	3,0	41,7	55,3	2,1	45,5	52,4	1,7	46,1	52,1	2,7	54,1	43,2
Szálláshelyszolgáltatás, vendéglátás	6,7	57,6	35,7	9,5	62,1	28,4	4,0	48,1	47,9	1,9	55,4	42,7	1,7	45,3	53,0	2,2	48,3	49,5	0,5	47,8	51,6	0,2	56,0	43,8
Szállítás, raktározás	13,7	65,8	20,5	6,4	63,7	29,9	3,6	52,5	43,9	3,3	50,0	46,7	3,6	51,8	44,6	4,3	50,8	44,9	3,1	58,3	38,6	2,9	58,0	39,0
Pénzügyi, biztosítási tevékenység	9,5	63,5	27,0	3,4	77,6	19,0	,9	56,9	42,2	1,0	63,9	35,1	1,9	38,6	59,5	0,3	39,0	60,7	0,8	7,3	91,9	1,4	41,4	57,1
Egyéb gazd.	12,0	63,2	24,8	7,4	68,7	23,9	4,6	60,5	34,9	4,8	55,3	40,0	2,1	49,9	48,0	1,9	47,9	50,3	3,8	50,9	45,3	2,7	55,3	42,0
Minta összesen	14,1	56,8	29,1	8,4	60,0	31,6	4,7	53,9	41,4	4,7	52,3	43,0	3,7	46,6	49,7	2,4	47,3	50,4	2,3	48,0	49,7	3,6	53,3	43,1

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok termelési volumenének arányát jelentik gazdasági ágak szerinti bontásban.

M2.5.4 tábla: Vállalatok termelési volumenének alakulása exporttevékenység szerint, 2012–2019 (%)

	2012			2013			2014			2015			2016			2017			2018			2019		
	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik
Nincs export tevékenység	15,2	61,6	23,3	11,6	65,6	22,8	7,0	58,5	34,5	6,2	60,4	33,4	4,4	50,7	44,9	2,3	51,9	45,8	2,6	54,4	43,0	2,8	56,6	40,6
Árbevétel 50 százalékánál kisebb	10,4	58,6	31,0	5,6	57,4	37,0	3,8	51,8	44,4	3,3	51,9	44,8	2,1	46,5	51,4	2,0	42,8	55,2	1,8	38,7	59,5	2,9	50,2	47,0
Árbevétel 50 százalékánál nagyobb	14,5	45,6	39,9	5,2	54,5	40,3	2,5	47,4	50,1	3,6	39,6	56,8	3,7	39,5	56,8	2,7	40,6	56,7	3,9	43,5	52,7	6,5	45,8	47,7
Minta összesen	14,1	56,8	29,1	8,4	60,0	31,6	4,8	53,5	41,7	4,8	52,0	43,2	3,7	46,2	50,1	2,4	47,1	50,6	2,7	49,1	48,2	3,8	52,4	43,8

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok termelési volumenének arányát jelentik exporttevékenység szerinti bontásban.

M2.5.5 tábla: Vállalatok termelési volumenének alakulása régiók szerint, 2012–2019 (%)

	2012			2013			2014			2015			2016			2017			2018			2019		
	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik	Csökken	Változatlan	Növekszik
Közép-Magyarország	13,4	58,9	27,7	6,9	67,2	25,8	3,6	56,6	39,8	4,4	53,1	42,5	2,8	45,9	51,3	1,3	46,0	52,7	1,5	48,5	50,0	1,6	57,5	40,8
Közép-Dunántúl	14,4	51,3	34,2	11,2	47,9	40,9	5,6	49,1	45,3	4,4	46,2	49,5	4,9	43,7	51,3	3,2	45,5	51,3	3,8	42,5	53,7	5,5	49,4	45,0
Nyugat-Dunántúl	15,2	53,8	31,0	9,6	50,9	39,6	4,3	48,9	46,8	4,8	45,8	49,4	3,8	46,7	49,5	4,2	39,6	56,2	2,9	49,1	48,0	4,5	45,2	50,3
Dél-Dunántúl	14,2	57,2	28,6	11,1	59,6	29,3	7,0	52,5	40,5	5,3	55,6	39,0	4,9	49,5	45,6	3,0	52,1	44,9	1,1	48,4	50,4	3,8	47,4	48,8
Dél-Alföld	12,3	59,0	28,8	9,8	61,1	29,1	6,0	57,7	36,3	4,9	56,9	38,1	5,7	49,5	44,9	2,0	51,5	46,5	4,0	48,1	47,9	5,8	53,2	41,0
Észak-Alföld	16,4	55,4	28,1	9,0	53,0	38,0	5,6	51,1	43,3	6,3	52,6	41,1	3,7	38,8	57,5	2,8	53,1	44,1	3,2	50,3	46,5	5,7	51,8	42,5
Észak-Magyarország	15,2	54,6	30,2	6,2	57,1	36,7	4,9	52,3	42,8	4,0	54,2	41,9	4,1	52,2	43,7	3,9	49,0	47,1	2,5	48,7	48,7	4,9	52,8	42,4
Minta összesen	14,1	56,8	29,1	8,4	60,0	31,6	4,7	54,0	41,3	4,7	52,3	43,0	3,7	46,4	49,9	2,4	47,3	50,4	2,3	48,0	49,7	3,6	53,2	43,2

Táblaértelmezés: A táblázatban található százalékok az adott szegmensben a vállalatok termelési volumenének arányát jelentik régiók szerinti bontásban.

3. Melléklet: Regressziós modellek együtthatói

M3.1. tábla: Optimista üzleti várakozásokat leíró regressziós modell

	B	S.E.	Wald	df	Sig.	Exp(B)
			17,604	2	0,000	
Exporttevékenység						
xho_(1)	0,324	0,083	15,164	1	0,000	1,383
xho_(2)	0,297	0,095	9,834	1	0,002	1,345
Létszám			30,204	4	0,000	
lo_(1)	-0,271	0,112	5,895	1	0,015	0,763
lo_(2)	-0,469	0,110	18,075	1	0,000	0,626
lo_(3)	-0,504	0,101	24,878	1	0,000	0,604
lo_(4)	-0,518	0,110	22,311	1	0,000	0,596
Gazdasági ág			85,455	7	0,000	
s8_(1)	-0,244	0,153	2,524	1	0,112	0,784
s8_(2)	0,740	0,136	29,480	1	0,000	2,096
s8_(3)	0,069	0,095	0,534	1	0,465	1,072
s8_(4)	0,504	0,120	17,574	1	0,000	1,655
s8_(5)	0,026	0,158	0,027	1	0,869	1,026
s8_(6)	1,205	0,182	43,973	1	0,000	3,337
s8_(7)	0,219	0,097	5,081	1	0,024	1,245
Tulajdonosi háttér			6,998	2	0,030	
fo2_(1)	0,101	0,131	0,597	1	0,440	1,106
fo2_(2)	0,246	0,093	6,945	1	0,008	1,279
Földrajzi régió			41,021	6	0,000	
re_(1)	0,247	0,101	6,026	1	0,014	1,281
re_(2)	0,249	0,105	5,616	1	0,018	1,283
re_(3)	0,360	0,115	9,869	1	0,002	1,434
re_(4)	-0,166	0,104	2,528	1	0,112	0,847
re_(5)	0,025	0,104	0,058	1	0,809	1,025
re_(6)	-0,302	0,117	6,629	1	0,010	0,739
Konstans	-0,046	0,113	0,168	1	0,682	0,955

-2 Log likelihood	Cox & Snell R Square	Nagelkerke R Square
6877,432	0,035	0,046

M3.2. tábla: Létszámbővítő várakozásokat leíró regressziós modell

	B	S.E.	Wald	df	Sig.	Exp(B)
Export tevékenység			4,326	2	0,115	
xho_(1)	-0,173	0,103	2,833	1	0,092	0,841
xho_(2)	0,044	0,120	0,135	1	0,714	1,045
Létszám			154,404	4	0,000	
lo_(1)	0,396	0,140	7,980	1	0,005	1,486
lo_(2)	1,054	0,138	58,584	1	0,000	2,868
lo_(3)	1,210	0,127	90,578	1	0,000	3,354
lo_(4)	1,599	0,144	124,050	1	0,000	4,950
Gazdasági ág			41,182	7	0,000	
s8_(1)	0,758	0,196	14,993	1	0,000	2,133
s8_(2)	1,078	0,227	22,642	1	0,000	2,939
s8_(3)	0,718	0,202	12,603	1	0,000	2,050
s8_(4)	0,345	0,222	2,405	1	0,121	1,412
s8_(5)	0,876	0,251	12,168	1	0,000	2,401
s8_(6)	0,866	0,272	10,151	1	0,001	2,377
s8_(7)	0,991	0,204	23,493	1	0,000	2,693
Tulajdonosi háttér			1,470	2	0,480	
fo2_(1)	0,196	0,162	1,470	1	0,225	1,216
fo2_(2)	0,029	0,121	0,057	1	0,811	1,029
Földrajzi régió			2,127	6	0,908	
re_(1)	-0,045	0,132	0,116	1	0,733	0,956
re_(2)	-0,103	0,130	0,625	1	0,429	0,902
re_(3)	-0,135	0,152	0,789	1	0,374	0,874
re_(4)	-0,078	0,135	0,336	1	0,562	0,925
re_(5)	0,022	0,129	0,029	1	0,865	1,022
re_(6)	-0,137	0,139	0,973	1	0,324	0,872
	-1,872	0,217	74,607	1	0,000	0,154
Constant			4,326	2	0,115	

-2 Log likelihood	Cox & Snell R Square	Nagelkerke R Square
4410	0,083	0,111

M3.3. tábla: A toborzási nehézségeket jelző vállalatokat leíró regressziós modell

	B	S.E.	Wald	df	Sig.	Exp(B)
Exporttevékenység			6,275	2	0,043	
xho_(1)	0,167	0,092	3,319	1	0,068	1,182
xho_(2)	0,244	0,102	5,693	1	0,017	1,277
Létszám kategória			47,895	3	0,000	
lo_(1)	0,202	0,125	2,586	1	0,108	1,224
lo_(2)	0,616	0,113	29,720	1	0,000	1,851
lo_(3)	0,698	0,120	33,923	1	0,000	2,010
Gazdasági ág			113,425	7	0,000	
s8_(1)	0,843	0,195	18,742	1	0,000	2,322
s8_(2)	1,345	0,229	34,587	1	0,000	3,840
s8_(3)	0,322	0,205	2,450	1	0,117	1,379
s8_(4)	0,758	0,215	12,392	1	0,000	2,134
s8_(5)	0,899	0,247	13,227	1	0,000	2,456
s8_(6)	-0,491	0,281	3,055	1	0,080	0,612
s8_(7)	0,301	0,201	2,256	1	0,133	1,351
Tulajdonosi háttér			3,997	2	0,136	
fo2_(1)	-0,270	0,140	3,718	1	0,054	0,763
fo2_(2)	-0,093	0,099	0,869	1	0,351	0,912
Constant	-1,781	0,205	75,769	1	0,000	0,168

-2 Log likelihood	Cox & Snell R Square	Nagelkerke R Square
5317,375	0,051	0,070

4. Melléklet: A minta alapvető eloszlásai

2019. szeptember 9-e és október 30-a között ismét sor került a Pénzügyminisztérium (PM) és az MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet (GVI) együttműködésében a versenyszektor rövid távú gazdasági kilátásait előrejelző, és munkaerőpiaci döntéseit felmérő vállalati empirikus vizsgálatra. Ennek keretében 6856 vállalatot kerestünk meg kérdőívünkkel.

A mintában a tisztán hazai tulajdonú vállalatok vannak jelen a legnagyobb arányban, súlyozatlan arányuk 88 százalékos. Majd őket követik a tisztán külföldi, illetve a vegyes tulajdonú cégek 8,1 és 3,8 százalékkal.

M4.1 tábla: A súlyozatlan minta eloszlása tulajdoni háttér szerint, 2019

	n	%
Tisztán hazai	5549	88,1
Vegyes	241	3,8
Tisztán külföldi	507	8,1
Minta összesen	6297	

Gazdasági ág szerinti megoszlás szerint a legjelentősebb szerepet az ipar kapja a gazdasági ágak közül 2019-ben, 35 százalékkal.

M4.2. tábla: A súlyozatlan minta eloszlása gazdasági ág szerint, 2019

	n	%
Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	367	5,4
Ipar összesen	2360	34,9
Építőipar	661	9,8
Kereskedelem, gépjárműjavítás	1513	22,4
Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	447	6,6
Szállítás, raktározás	408	6,0
Egyéb gazdasági szolgáltatás	999	14,8
Minta összesen	6755	

A súlyozatlan mintában szereplő vállalatok jelentős részének (66,1 százalék) nem volt exporttevékenysége 2019-ben.

M4.3. tábla: A súlyozatlan minta eloszlása az export aránya szerint, 2019

	n	%
Nincs exporttevékenység	4157	66,1
Árbevétel 50 százalékánál kisebb	1073	17,1
Árbevétel 50 százalékánál nagyobb	1057	16,8
Minta összesen	6287	

Vállalatméret szempontjából a 10 főnél kevesebb alkalmazottat foglalkoztató cégek dominálnak a mintában 27,3 százalékkal.

M4.4. tábla: A súlyozatlan minta eloszlása vállalatméret szerint, 2019

	n	%
10 fő alatt	1848	27,3
10-19 fő között	1284	19,0
20-49 fő között	1561	23,1
50-249 fő között	1543	22,8
250 fő felett	513	7,6
Minta összesen	6765	

Az alapsokaságnak megfelelően a legnagyobb arányban a Közép-magyarországi vállalatok vannak jelen a mintában, 26 százalékkal

M4.5. tábla: A súlyozatlan minta eloszlása régió szerint, 2019

	n	%
Közép-Magyarország	1765	26,1
Közép-Dunántúl	947	14,0
Nyugat-Dunántúl	883	13,1
Dél-Dunántúl	663	9,8
Dél-Alföld	874	12,9
Észak-Alföld	904	13,4
Észak-Magyarország	720	10,7
Minta összesen	6756	

5. Melléklet: A kutatás kérdőíve

PÉNZÜGYMINISZTERIUM

GAZDASÁG- ÉS VÁLLALKOZÁSKUTATÓ INTÉZET

KÉRDŐÍV

Rövidtávú munkaerőpiaci előrejelzés és konjunktúrakutatás

2019. SZEPTEMBER – OKTÓBER

A válaszadás önkéntes. Az adatszolgáltatás kizárólag statisztikai célra történik. A kapott információkat az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény értelmében bizalmasan kezeljük.

KORMÁNYHIVATAL ÁLTAL HASZNÁLT AZONOSÍTÓK

A1. Melyik településen keletkezett a kérdőív?

A2. A kormányhivatal által adott sorszám (külső azonosító):

A3. A kérdező azonosítója:

A4. A kérdező neve:

A5. A kérdező telefonszáma:

AZ ADATRÖGZÍTŐ TÖLTI KI!

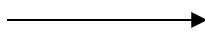
Az adatrögzítő felület által adott sorszám:

CÉGINFORMÁCIÓ

1. A felkeresett szervezeti egység melyik alábbi kategóriába sorolható?

1 - telephely nélküli cég/szervezet

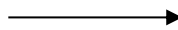
A CÉGRE VONATKOZÓAN VÁLASZOLJON!

2 - telephellyel rendelkező cég/szervezet központja (székhelye)

A CÉGKÖZPONTRA ÉS MUNKAERŐPIACI KÖRZETÉBEN TALÁLHATÓ TELEPHELYEIRE VONATKOZÓAN ADJON VÁLASZOKAT A KÉRDŐÍVBEN!

3 - cég/szervezet telephelye

CSAK A TELEPHELYRE VONATKOZÓAN ADJON VÁLASZOKAT A KÉRDŐÍVBEN!

CSAK HA EGY TELEPHELYRE VONATKOZIK A KÉRDEZÉS!

2. Mi ennek a telephelynek a fő tevékenysége?

ÍRJA LE!

.....

2.1. Mi ennek a fő tevékenységnek a négy számjegyű (azaz nem betűjeles) 2008-as ágazati kódja (TEÁOR-kód)?

A TEÁOR kód:

2.2. Van-e a telephelynek lehetősége, illetve jogköre arra, hogy a cégközponttól függetlenül létszámfelvétellel, elbocsátással kapcsolatos személyzeti döntéseket hozzon?

1 – nincs 2 – van 9- nem tudja

MINDENKITŐL!

3. Mekkora a külföldi tőke aránya hozzávetőlegesen a cég jegyzett tőkéjén belül?

%

999 – nem tudja

4. A vállalkozás (telephely) teljes értékesítéséből kb. hány százalékot tett ki az export részaránya 2018-ban?⁴²

%

999 – nem tudja

42 - Az építőiparban exportnak számít a külföldi munkavégzés, az idegenforgalomban pedig a külföldi vendég fogadása.

ÜZLETI VÁRAKOZÁSOK

A VÁLASZT A MEGFELELŐ CELLÁBA ÍRT X-SZEL RÖGZÍTSE!

5. a) Milyen beruházásokat helyeztek üzembe 2019 első félévében?
 b) Milyen beruházások üzembe helyezését tervezik 2020 első félévében?

	5.a kérdés	5.b kérdés
	2019 első félévében	2020 első félévében
1 – Csak korszerűsítő, innovatív beruházás		
2 – Csak kapacitásbővítő beruházás		
3 – Mindkettőt		
4 – Egyiket sem		
9 – Nem tudja		

CSAK AKKOR TÖLTSE KI, HA 2019-BEN ÜZEMBE HELYEZTEK VAGY 2020-BAN TERVEZNEK ÜZEMBE HELYEZNI BERUHÁZÁST! (5.a VAGY 5.b. kérdés 1 VAGY 2 VAGY 3)!

5. c) Az üzembe helyezett, vagy üzembe helyezni tervezett beruházás hogyan befolyásolta/befolyásolja a foglalkoztatotti létszámot?
- 1 – növelte/ növelni fogja
 - 2 – változatlan maradt/marad
 - 3 – csökkentette/ csökkenteni fogja
 - 9 – nem tudja

CSAK AKKOR TÖLTSE KI, HA 2019-BEN ÜZEMBE HELYEZTEK INNOVATÍV BERUHÁZÁST! (5.a kérdés 1 VAGY 3)!

6. Milyen jellegű innovációkat vezettek be a cégnél 2019. első félévében? Kérjük, jelölje meg, hogy milyen típusú innovációkat vezettek bel!

	Bevezettek ilyet	Nem vezettek be ilyen	Nem tudja	X
a. új termék vagy szolgáltatás	1	2	9	X
b. új technológia a gyártásban vagy a szolgáltatásnyújtásban	1	2	9	X
c. új logisztikai vagy szállítási módszerek	1	2	9	X
d. új marketing és értékesítési módszerek	1	2	9	X
e. jelentős belső szervezeti átalakítások	1	2	9	X
f. folyamat-innováció	1	2	9	X
g. egyéb éspedig: :	1	2	9	X

7. Várhatóan hogyan alakul a vállalkozásnál (telephelynél) a beruházások volumene 2020 első félévében 2019 első félévéhez viszonyítva?

- 1 – növekszik
- 2 – változatlan marad
- 3 – csökken
- 4 – nem volt és nem is lesz beruházás
- 9 – nem tudja

A VÁLASZT A MEGFELELŐ CELLÁBA ÍRT X-SZEL RÖGZÍTSE!

8. Ön szerint milyen a vállalkozás (telephely) jelenlegi üzleti helyzete?

9. Várhatóan milyen lesz a vállalkozás (telephely) üzleti helyzete 2020 első félévében?

	8. kérdés	9. kérdés
	Jelenlegi	2020 első félévében
1 – Jó		
2 – Kielégítő		
3 – Rossz		
9 – Nem tudja		

10. Várhatóan hogyan változik a vállalkozásnál (telephelynél) a termelés (szolgáltatás) volumene 2020 első félévében 2019 első félévéhez viszonyítva?

- 1 – növekszik
- 2 – változatlan marad
- 3 – csökken
- 9 – nem tudja

11. Milyennek ítéli a vállalkozás (telephely) rendelésállományát, vagy termékeinek keresletét jelenleg?

- 1 – magas
- 2 – közepes
- 3 – alacsony
- 9 – nem tudja

12. Várhatóan hogyan fog változni 2020-ban a vállalkozásnál (telephelynél) az átlagkereset az előző évhez képest?

- 1 – növekszik, —————> **12.1. Hány százalékos növekedés várható?** % 999 – nem tudja
- 2 – változatlan marad
- 3 – csökken? —————> **12.2. Hány százalékos csökkenés várható?** % 999 – nem tudja
- 9 – nem tudja

KAPACITÁSKIHASZNÁLTSÁG

13. Megítélése szerint jelenleg mekkora a vállalkozás (telephely) termelő/szolgáltató kapacitásainak kihasználtsága?⁴³

%

999 – Nem tudja

CSAK AKKOR TÖLTSE KI, HA A KAPACITÁS KIHASZNÁLTSÁGA NEM TELJES! (13. kérdés)

13.a. Véleménye szerint mi az oka annak, hogy a kapacitás kihasználtsága nem teljes?

TÖBB VÁLASZT IS MEGJELÖLHET!

- 1 – belföldi megrendelések, vevők hiánya
- 2 – export megrendelések, vevők hiánya
- 3 – fennakadások az ellátási folyamatban, pl. alapanyaghiány
- 4 – tőkehiány
- 5 – szakképzetlen munkaerő hiánya
- 6 – szakképzett munkaerő hiánya
- 7 – munkavégzés szezonális jellege
- 8 – egyéb ok
- 9 – nem tudja az okát

43 - Csak azokban az esetekben kell kitölteni, ahol a kérdés értelmezhető.

LÉTSZÁMGAZDÁLKODÁS

14. Adja meg a **statisztikai állományi létszámok** alakulását az alábbi időpontokban (2020-ra vonatkozóan kérem, hogy becsülje meg azokat)! Kérem, hogy ahol nulla a létszám oda is regisztrálja az értéket.

		2018. december 31. (fő)	2019. szeptember 1. (fő)	2020. szeptember 1. (fő)
Statisztikai állományi létszám				
a.	Statisztikai állományi létszám	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
b.	ebből: szakképzetlen fizikai foglalkozású	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
c.	szakképzett fizikai foglalkozású	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
d.	nem diplomás szellemi foglalkozású	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
e.	diplomás szellemi foglalkozású	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
f.	Bedolgozói jogviszonyban dolgozók (munkaszerződéssel)	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
g.	Teljes munkaidőben foglalkoztatott:	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
h.	ebből: határozott időre szóló munkaviszonnyal	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
i.	Gyes, Gyed mellett dolgozók	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
j.	Nem teljes munkaidőben és részmunkaidőben foglalkoztatott:	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
k.	ebből: legfeljebb havi 60 órában foglalkoztatott részmunkaidős	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
l.	Gyes, Gyed mellett dolgozó	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
m.	Közfoglalkoztatási jogviszony keretében foglalkoztatottak	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
n.	Külföldi (nem magyar állampolgárságú) munkavállalók	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
o.	Pályakezdekők⁴⁴ összesen	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
p.	ebből: diplomás pályakezdő	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
q.	Megváltozott munkaképességű dolgozók	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
r.	55 év feletti dolgozók	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
s.	Foglalkoztatott nyugdíjasok	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

⁴⁴ - Pályakezdekőnek tekintjük a legfeljebb két éve végzett munkavállalókat.

		2018. december 31. (fő)	2019. szeptember 1. (fő)	2020. szeptember 1. (fő)
Statistikai állományi létszámba nem tartozó munkaerő				
t.	Statistikai állományi létszámba nem tartozó munkaerő létszáma	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
u.	ebből: Munkaerő-kölcsönző ügynökségtől kölcsönvett munkavállaló	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
v.	ebből: iskolaszövetkezeten keresztül foglalkoztatott munkaerő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
w.	Iskolarendszerű gyakorlati képzésben résztvevők: tanulószervezővel (duális képzésben)	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
x.	Iskolarendszerű gyakorlati képzésben résztvevők: együttműködési megállapodással	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
y.	Ösztöndíjas foglalkoztatási jogviszonyban foglalkoztatottak	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
z.	Megbízási szerződéssel foglalkoztatottak	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
aa.	Egyszerűsített foglalkoztatás keretében foglalkoztatottak	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>

FONTOS, HOGY NE A LÉTSZÁMMOZGÁS EGYENLEGÉT, HANEM A TÉNYLEGES LÉTSZÁMKIÁRAMLÁSBAN ÉS LÉTSZÁMFELVÉTELBE ÉRINTETT SZEMÉLYEK SZÁMÁT ADJA MEG!

15. Várhatóan milyen volt/lesz a munkaviszony megszűnésben, ill. a létszámfelvételben érintettek összetétele 2019-ben a következő kategóriákban?

0 – nem volt/nem várható munkaviszony megszűnése

0 – nem volt/nem várható munkaerő-felvétel

9999 – nem tudja

9999 – nem tudja

1. Munkaviszony megszűnt/megszűnik	
a. szakképzetlen fizikai	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
b. szakképzett fizikai	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
c. nem diplomás szellemi	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
d. diplomás szellemi	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
e. ÖSSZESEN	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
f. külföldi állampolgár	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
g. pályakezdő ⁴⁵	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
h. nyugdíjas	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
i. megváltozott munkaképességű	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő

2. Felvételre került/kerül	
a. szakképzetlen fizikai	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
b. szakképzett fizikai	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
c. nem diplomás szellemi	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
d. diplomás szellemi	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
e. ÖSSZESEN	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
f. külföldi állampolgár	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
g. pályakezdő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
h. nyugdíjas	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
i. megváltozott munkaképességű	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő

⁴⁵ Pályakezdőnek tekintjük a legfeljebb két éve végzett munkavállalókat.

j. közfoglalkoztatott fő

j. közfoglalkoztatott fő

CSAK AKKOR TÖLTSE KI, HA BÁRMELY OKBÓL VOLT/LESZ MUNKAVISZONY MEGSZÜNTETÉS 2019-BEN!

16. Sorolja fel azt a maximum 3 munkakört – a FEOR szám és létszámadatok megjelölésével együtt –, amelyben 2019-ben a legnagyobb *volt / lesz* a munkaviszony megszüntetés!

Munkakörök megnevezése		Érintettek száma	FEOR'08 száma
a.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
b.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
c.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>

CSAK AKKOR TÖLTSE KI, HA 2019-BEN LÉTSZÁMFELVÉTEL VOLT/ LESZ!

17. Sorolja fel azt a maximum 3 munkakört – a FEOR szám és létszámadatok megjelölésével együtt –, amelyben 2019-ben a legnagyobb *volt / lesz* a létszámfelvétel!

Munkakörök megnevezése		Érintettek száma	FEOR'08 száma
a.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
b.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
c.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>

FONTOS, HOGY NE A LÉTSZÁMMOZGÁS EGYENLEGÉT, HANEM A TÉNYLEGES LÉTSZÁMKIÁRAMLÁSBAN ÉS LÉTSZÁMFELVÉTELBEN ÉRINTETT SZEMÉLYEK SZÁMÁT ADJA MEG!

18. Várhatóan milyen lesz a munkaviszony megszűnésben, ill. a létszámfelvételben érintettek összetétele 2020-ban a következő kategóriákban?

0 – nem várható munkaviszony megszűnése
9999 – nem tudja

0 – nem várható munkaerő-felvétel
9999 – nem tudja

1. Munkaviszony megszűnt/megszűnik	
a. szakképzetlen fizikai	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
b. szakképzett fizikai	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
c. nem diplomás szellemi	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
d. diplomás szellemi	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
e. ÖSSZESEN	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
f. külföldi állampolgár	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
g. pályakezdő ⁴⁶	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
h. nyugdíjas	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
i. megváltozott munkaképességű	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
j. közfoglalkoztatott	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő

2. Felvételre került/kerül	
a. szakképzetlen fizikai	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
b. szakképzett fizikai	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
c. nem diplomás szellemi	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
d. diplomás szellemi	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
e. ÖSSZESEN	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
f. külföldi állampolgár	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
g. pályakezdő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
h. nyugdíjas	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
i. megváltozott munkaképességű	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
j. közfoglalkoztatott	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő

CSAK AKKOR TÖLTSE KI, HA 2020-BAN MUNKAVISZONY MEGSZÜNTETÉS LESZ!

19. Sorolja fel azt a maximum **3 munkakört** – a FEOR szám és létszámadatak megjelölésével együtt –, amelyben várhatóan 2020-ban a legnagyobb lesz a munkaviszony megszüntetés!

Munkakörök megnevezése	Érintettek száma	FEOR'08 száma
a.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
b.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
c.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>

⁴⁶ Pályakezdőnek tekintjük a legfeljebb két éve végzett munkavállalókat.

CSAK AKKOR TÖLTSE KI, HA 2020-BAN LÉTSZÁMFELVÉTEL LESZ!

20. Sorolja fel azt a maximum **3 munkakört** – a FEOR szám és létszámadatak megjelölésével együtt –, amelyben **2020-ban** várhatóan a legnagyobb lesz a **létszámfelvétel!**

Munkakörök megnevezése	Érintettek száma	FEOR'08 száma
a.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
b.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
c.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>

PÁLYAKEZDŐK

CSAK AKKOR TÖLTSE KI, HA 2019-BEN ALKALMAZTAK / ALKALMAZNAK / TERVEZNEK ALKALMAZNI PÁLYAKEZDŐT!

21. Sorolja fel a **3 legjellemzőbb munkakört** – a FEOR szám és létszámadatak megjelölésével együtt –, amelyekben **2019-ben pályakezdőt⁴⁷ alkalmaztak / alkalmaznak / terveznek alkalmazni!**

Munkakör megnevezése	A munkakör milyen szintű végzettséget igényel?				A munkakör 4 jegyű FEOR kódja	Pályakezdők száma:
	szakképzettség nélkül	szakképzettség	diploma	minden egyéb végzettség		
a.	1	2	3	4	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	fő 999 NT
b.	1	2	3	4	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	fő 999 NT
c.	1	2	3	4	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	fő 999 NT

⁴⁷ Pályakezdőnek tekintjük a legfeljebb két éve végzett munkavállalókat.

CSAK AKKOR KÉRDEZZE, HA 2020-BAN PÁLYAKEZDŐT ÉRINTŐ LÉTSZÁMFELVÉTEL LESZ!

22. Sorolja fel a 3 legjellemzőbb munkakört – a FEOR szám és létszámadatok megjelölésével együtt –, amelyekben 2020-ban pályakezdőt terveznek felvenni!

Munkakör megnevezése	A munkakör milyen szintű végzettséget igényel?				A munkakör 4 jegyű FEOR kódja	Pályakezdő felvétel:
	szakképzettség nélkül	szakképzettség	diploma	minden egyéb végzettség		
a.	1	2	3	4		fő 999 NT
b.	1	2	3	4		fő 999 NT
c.	1	2	3	4		fő 999 NT

KÖZFOGLALKOZTATOTTAK

23. Volt 2019 során példa arra, hogy olyan munkavállalót alkalmazott az Önök cége, aki korábban közfoglalkoztatottként dolgozott?

- 1 – igen
2 – nem
9 – nem tudja

24. Alkalmaznának volt közfoglalkoztatottat, amennyiben munkaerő-felvételre kerülne sor?

- 1 – igen
2 – igen, ha kedvezményrel foglalkoztathatnám
3 – nem → UGRÁS A 26. KÉRDÉSRE!
9 – nem tudja → UGRÁS A 26. KÉRDÉSRE!

CSAK AKKOR TÖLTSE KI, HA ALKALMAZNÁNAK VOLT KÖZFOGLALKOZTATOTTAT, AMENNYIBEN MUNKAERŐ-FELVÉTELRE KERÜLNE SOR!

25. Nevezzen meg maximum 3 munkakört – a FEOR szám megjelölésével együtt – amelyben a legtöbb volt közfoglalkoztatott munkavállalót *foglalkoztatnák*. Kérem, azt is mondja meg, hogy az adott munkakörben a volt közfoglalkoztatott dolgozókat milyen feltételekkel foglalkoztatnák!

Munkakörök megnevezése	FEOR'08 száma	Milyen szerződéssel foglalkoztatnák? 1 - egyszerűsített foglalkoztatás 2 - határozott idejű 3 - határozatlan idejű 9 – nem tudja	Csak bértámogatással alkalmaznák? 1 - igen 2 - nem 9.- nem tudja	Hány főt foglalkoztatnának? ? (fő)
a.	☐ ☐ ☐ ☐			
b.	☐ ☐ ☐ ☐			
c.	☐ ☐ ☐ ☐			

KÉPZÉS

26. **Folyt-e / folyik-e / fog-e folyni a cégnél (telephelyen) 2019-ben, belső vagy külső képzés⁴⁸ keretében saját munkavállalók képzése, átképzése?**

1 – nem → **UGRÁS A 27-ES KÉRDÉSRE**

2 – igen → **26.1. Részletezze, hogy a munkavállalók képzettségi szintje szerint összesen hány főt érint/érintett ez?**

Ebből:	Érintett létszám
a. szakképzetlen fizikai	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
b. szakképzett fizikai	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
c. nem diplomás szellemi	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
d. diplomás szellemi	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő
e. Összesen	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő

27. **Jellemzően milyen munkakörben foglalkoztatott saját dolgozókat részesítettek / részesítenek / fognak részesíteni képzésben, átképzésben 2019-ben? Azt a 3 szakmát írja be, ahol a legmagasabb a létszám, illetve adja meg a munkakör FEOR számát, az érintett létszámot és ha van, akkor a képzési azonosítót!**

Munkakörök megnevezése	FEOR'08 száma	Létszám	Képzés megnevezése (ha van, akkor azonosítója)
a.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> FEOR	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	Képzés megnevezése: OKJ kód: <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
b.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> FEOR	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	Képzés megnevezése: OKJ kód: <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
c.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> FEOR	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	Képzés megnevezése: OKJ kód: <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>

CSAK AKKOR TÖLTSE KI, HA BELSŐ VAGY KÜLSŐ KÉPZÉS KERETÉBEN NEM FOLYT/FOLYIK/FOG FOLYNI SAJÁT MUNKAVÁLLALÓK KÉPZÉSE, ÁTKÉPZÉSE!

28. **Mi az oka, hogy nem folyt/folyik/fog folyni a cégnél (telephelyen) 2019-ben, belső vagy külső képzés keretében saját munkavállaló képzése, átképzése? Több válasz is lehetséges!**

- 1 – forrás hiánya
- 2 – igény hiánya a munkavállalók részéről
- 3 – eltérő fejlesztési tervek
- 4 – nincsen rá szükség
- 5 – egyéb ok

⁴⁸ Az általános tűzvédelmi és munkavédelmi oktatás kivételével.

MUNKAERŐHIÁNY

29. Van-e jelenleg tartósan betöltetlen álláshely a cégnél (telephelyen)?

1 – nincs → UGRÁS A 33. KÉRDÉSRE

2 – van → 29.1. Milyen képzettségi szintű álláshelyek ezek? Átlagosan

9 – nem tudja hány hónapja keresnek munkaerőt az egyes képzettségi szintű állásokra?

képzettségi szint:	Ebből hány fő hiányzik?	Átlagosan hány hónapja keresnek ilyen munkakörökbe?
a. szakképzetlen fizikai	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> hónapja
b. szakképzett fizikai	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> hónapja
c. nem diplomás szellemi	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> hónapja
d. diplomás szellemi	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> hónapja

30. Melyek a legfontosabb tartósan betöltetlen munkakörök? Maximum 5 munkakört írjon be, azokat, amik a legtöbb személyt érintik és válaszoljon a többi kérdésre is!

Munkakörök megnevezése	A hiányzó létszám	Átlagosan hány hónapja keres ebbe a munkakörbe?	Jelenleg kínált havi bruttó bér nagysága	FEOR'08 száma
a.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> hónapja	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> ezer Ft/hó	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
b.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> hónapja	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> ezer Ft/hó	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
c.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> hónapja	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> ezer Ft/hó	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
d.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> hónapja	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> ezer Ft/hó	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
e.	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> fő	<input type="text"/> <input type="text"/> hónapja	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> ezer Ft/hó	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>

31. Kérjük, adja meg, hogy az alábbiak közül mely okok játszanak szerepet abban, hogy tartósan betöltetlen álláshellyel rendelkezik! TÖBB VÁLASZT IS MEGJELÖLHET!

- 1 – megfelelő mennyiségű munkaerő hiánya
- 2 – megfelelő szakképzettségű munkaerő hiánya
- 3 – megfelelő minőségű munkaerő hiánya
- 4 – felkínált bér nagysága
- 5 – munkakörülmények jellege
- 6 – munkarend, munkaidő-beosztás
- 7 – közlekedési nehézségek
- 8 – a megfelelő munkaerő külföldi munkavállalása
- 9 – a megfelelő munkaerő közfoglalkoztatásban való részvétele
- 10 – egyéb, éspedig:

CSAK AKKOR TÖLTSE KI, HA A MEGFELELŐ SZAKKÉPZETTSÉGŰ MUNKAERŐ HIÁNYÁT TAPASZTALJA (31. kérdés 2-es kód)!

32. Kérjük, mondja meg, hogy a 30. kérdésben említett munkakörök esetén mely készségek és kompetenciák voltak hiányosak! X-SZEL JELÖLJE BE A HIÁNYZÓ KÉSZSÉGEKET AZ ADOTT MUNKAKÖR ESETÉBEN!

A munkakör neve:
4 jegyű FEOR kódja:
a. szakmai elméleti alapok					
b. szakmai gyakorlati jártasság					
c. felhasználói szintű számítógépes ismeretek/gyakorlat					
d. professzionális számítógépes ismeretek/gyakorlat					
e. korszerű műszaki ismeretek					
f. gazdasági ismeretek					
g. olvasási készség					
h. számoláskészség					
i. anyanyelvi beszédképesség					
j. anyanyelvi íráskészség					
k. idegennyelv-tudás					
l. munkakultúra					
m. munkafegyelem					
n. önálló munkavégzés képessége					
o. együttműködési készség					
p. problémamegoldó képességek					
q. ügyféllel való bánásmód					
r. vezetési, szervezési képességek					
s. irodai adminisztrációs képességek					
t. technikai, feladat-specifikus képességek					
u. egyéb, éspedig: ÍRJA BE A MUNKAKÖR OSZLOPÁBA!					

MINDENKITŐL!

33. Szakképzettséget igénylő munkakörbe történő toborzáskor az Ön cégénél általában fontosnak tartják, hogy a jelölt államilag elismert OKJ-bizonyítvánnyal rendelkezzen?

- 1 – igen, mert ez garantálja a megfelelő szaktudást
- 2 – igen, mert ez jelenti a megfelelő végzettséget
- 3 – más tanúsítványt is elfogadunk, ha ismerjük a képzés szakmai tartalmát
- 4 – minden szakirányú tanúsítványt elfogadunk
- 9 – nem tudja

ATIPIKUS FOGLALKOZTATÁS

34. Az Ön cégénél az alkalmazottak igénybe vehetnek-e úgynevezett atipikus foglalkoztatási módokat, mint például részmunkaidő vagy rugalmas munkaidő?

- 1 – igen
- 2 – nem
- 9 – nem tudja

→ 34.1. Mely atipikus foglalkoztatási módok elérhetőek az Ön cégénél?
TÖBB VÁLASZT IS MEGJELÖLHET!

- 1 – rugalmas munkaidő
- 2 – otthoni munkavégzés (táv munka) lehetősége
- 3 – részmunkaidős munkavégzés lehetősége
- 4 – havi néhány órás munkaidő-kedvezmény
- 5 – munkakör megosztás (job-sharing)
- 6 – bedolgozás
- 7 – munkaerő-kölcsönzés
- 8 – egyéb, éspedig:
- 9 – nem tudja

35. Kérjük, adja meg az alábbi munkaviszonyokban foglalkoztatott nő és férfi munkavállalók számát, VAGY amennyiben nem tud pontos létszámot, kérjük becsülje meg a nők és férfiak százalékos arányát az egyes foglalkoztatási módokon belül!

HA SENKIT NEM FOGLALKOZTATNAK A CÉGNÉL AZ ADOTT MÓDON, KÉRJÜK ÍRJON 0-T!

A munkavállalóknak mekkora része...	Nő		Férfi		NT	NV
	VAGY fő	VAGY százalék	VAGY fő	VAGY százalék		
a. Teljes munkaidőben foglalkoztatott	fő	%	fő	%	999	X
b. Részmunkaidőben foglalkoztatott	fő	%	fő	%	999	X
c. Távmunkában foglalkoztatott	fő	%	fő	%	999	X
d. Rugalmas munkaidőben foglalkoztatott	fő	%	fő	%	999	X
e. GYED/GYET/GYES-en levő munkatárs	fő	%	fő	%	999	X

CSAK AKKOR TÖLTSE KI, HA NEM VEHETŐEK IGÉNYBE ATIPIKUS FOGLALKOZTATÁSI MÓDOK (34. kérdés 2-es kód)!

36. Az Ön cégét a következő tényezők közül melyek korlátozzák abban, hogy a munkavállalókat atipikus foglalkoztatási formákban (pl. részmunkaidő, rugalmas munkaidő, távmunka) alkalmazzák?

	Igen	Nem	Nem tudja	X
a. kevés foglalkozási csoport esetében lehetséges	1	2	9	X
b. nagy adminisztrációs terhet jelent	1	2	9	X
c. magasak az állandó költségei	1	2	9	X
d. a dolgozók nem szívesen fogadják el, mert így alacsonyabb a jövedelmük	1	2	9	X
e. a dolgozók nem szívesen fogadják el, mert a helyzetüket bizonytalanabbnak érzik	1	2	9	X
f. zavart okoz a munkaszervezésben, az ellenőrzésben	1	2	9	X
g. egyéb, éspedig:	1	2	9	X

MINDENKITŐL!

37. Mely alábbi állami eszköz segítené elő a leginkább, hogy egyes atipikus foglalkoztatási módokat elérhetővé tegyen a cégénél?

- 1 – adó-, vagy járulékkedvezmény (pl. a részmunkaidős foglalkoztatottak után)
- 2 – állami támogatás
- 3 – államilag támogatott mentor programok (szenior munkatárs tapasztalatátadása fiatal kollégának)
- 4 – egyéb, éspedig:
- 9 – nem tudja

38. A HR területen dolgozó munkatársai milyen gyakran járnak foglalkoztatás-módszertani továbbképzésekre vagy tréningekre?

- 1 – negyedévente
- 2 – félévente
- 3 – évente
- 4 – ritkábban
- 5 – soha

MUNKAHELYI BÖLCSŐDE

39. Az Ön cége segíti-e valamilyen módon a három év alatti gyermeket nevelő szülőket abban, hogy a gyermekük napközbeni felügyelete biztosított legyen? TÖBB VÁLASZT IS MEGJELÖLHET!

- 1 – igen, egész évben
- 2 – igen, a nyári és egyéb szünetekben
- 3 – igen, esetenként egy-egy órára
- 4 – nem → **UGRÁS A 41. KÉRDÉSRE**
- 9 – nem tudja

- 40. HA IGEN: A következők közül milyen módon? TÖBB VÁLASZT IS MEGJELÖLHET!**
- 1 – a munkahely által fenntartott bölcsődében biztosítunk helyet ———> **UGRÁS A 42. KÉRDÉSRE**
2 – a munkahelytől függetlenül működő bölcsődében, családi napköziben való elhelyezéshez adunk támogatást
3 – a cégünknel működtetünk időszakos gyermekfelügyeletet (pl. játszószoza, gyermekmegőrző)
9 – nem tudja
- 41. HA NINCS MUNKAHELYI BÖLCSŐDE: Figyelembe véve a dolgozóik igényeit, szükség lenne a cégnél munkahelyi bölcsődére?**
- 1 – igen 2 – nem 9 – nem tudja
- 42. Egy uniós pályázat (GINOP) keretében a munkáltatók 2017 és 2019 között munkahelyi bölcsődék működtetési költségeire pályázhattak legalább másfél éves időtartamban. Pályáztak Önök erre a lehetőségre?**
- 1 – igen, sikeresen 2 – igen, de sikertelenül 3 – nem pályáztunk 9 – nem tudja
- 43. Az Ön cége tervezi munkahelyi bölcsőde nyitását vagy a meglévő férőhelyek bővítését a közeljövőben?**
- 1 – igen 2 – nem 9 – nem tudja
- 44. A következő állami eszközök mennyire segítenék elő azt, hogy munkahelyi bölcsődét nyisson, vagy a meglévőt bővítse a cégénél? Osztyálozzon 1-estől 5-ösig, az 1-es jelentse azt, hogy a bölcsődenyitást vagy -bővítést kis mértékben segítené elő az adott tényező, az 5-ös pedig azt, hogy nagy mértékben.**

	kis mértékben ← → nagy mértékben					nem tudja
a. adó-, vagy járulékkedvezmény (pl. a bölcsődét igénybe vevő foglalkoztatottak után)	1	2	3	4	5	9
b. állami támogatás a bölcsőde finanszírozásához	1	2	3	4	5	9
c. személyi feltételek enyhítése	1	2	3	4	5	9
d. tárgyi feltételek enyhítése	1	2	3	4	5	9
e. egyéb, éspedig:	1	2	3	4	5	9

- 45. Felmerült-e Önöknél, hogy pályázzanak a családbarát munkahely címre?**
- 1 – nem merült fel
2 – felmerült, de nem pályáztunk
3 – pályáztunk, de nem kaptuk meg a címet
4 – megkaptuk a címet
9 – nem tudja
- 46. Az Ön cégénél rögzítették-e írásban, mindenki által ismert (vagy megismerhető) módon a gyermeket vállaló szülők foglalkoztatásának elősegítését?**
- 1 – igen 2 – nem 9 – nem tudja

KUTATÁS ÖSSZEFOGLALÓJÁNAK IGÉNYLÉSE

- 47. Köszönjük válaszait! Segítségét azzal is szeretnénk megköszönni, hogy ingyenesen megküldjük Önnek a felmérés értékelésének rövid összefoglalóját. Igényli ezt?**
- 1 – igen 2 – nem

48. Végezetül érdeklődnénk, hogy igényt tart-e a Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet más vállalati kutatási eredményeinek összefoglalójára?

1 – igen 2 – nem